

I. INLEIDING

“Denk je dat ik deze man vijfhonderd dollar nu kan afpakken?”. Het zijn wat woorden uit een afgeluisterd gesprek tussen verdachte Croes en zijn toenmalige chauffeur.¹ Die Croes was op dat moment minister van Sociale Zaken, Jeugd en Arbeid en stond met die chauffeur op een parkeerplaatsje bij een supermarkt te wachten totdat de eigenaar van dat bedrijf gratis winkelwaar in de achterbak van hun dienstauto zou plaatsen; hij had hem kort daarvoor laten weten dat hij bier en blikken tonijn van hem hebben wilde. Een dag eerder stonden zij ook op die parkeerplaats. Via een afluistermicrofoon viel te horen dat de toenmalige minister van Sociale Zaken, Jeugd en Arbeid de supermarkteigenaar die dag vroeg om hem ‘enkele dozen Amstel Bright en Polar’ te geven, dat hij hem liet weten dat hij ‘maandag de positieve verklaring’ zou krijgen en dat hij bij de man informeerde naar de 1.000 dollar die hij kennelijk in dat verband wilde ontvangen.² Dozen bier, blikken tonijn en een hoop geld lagen dus ogenschijnlijk al in het verschiet, maar zou verdachte Croes die supermarkteigenaar wellicht nog 500 dollar meer kunnen afpakken? Hij legde het zijn chauffeur voor. Verdachte Croes zal het vast weer afdoen als een grap, en misschien was het dat in dit geval ook; maar dan nog geven zulke woorden op zo’n moment - terwijl hij met zijn chauffeur in hun dienstauto wachtte op de gratis goederen die hij bestelde bij de ondernemer die hij op zijn beurt een ‘positieve verklaring’ zou bezorgen, een dag nadat hij die man al om heel wat meer had gevraagd - aardig weer wat de ministersjaren van verdachte Croes volgens ons kenmerkt, namelijk machtsbederf en zelfverrijking.

Het zijn maar een paar woorden uit een enkel afgeluisterd gesprek, we hangen de strafzaak tegen verdachte Croes er natuurlijk niet aan op. Maar dat hoeft ook niet: in de komende uren zetten wij uitgebreid uiteen dat uit **tal** van (andere) onderzoeksresultaten ruimschoots blijkt dat hij zijn ministersfunctie - en enigszins in het verlengde daarvan ook zijn stichting - jaren aan een stuk misbruikte om er zelf beter van te worden; in veel gevallen klotsts het bewijs daarvan tegen de plinten omhoog, zo menen wij.

Het vertaalt zich volgens ons in een reeks aan strafbare feiten, namelijk bijvoorbeeld in ambtelijke omkoping, machtsmisbruik, verduistering en het witwassen van een groot geldbedrag. Al op zichzelf zijn dat bijzonder ernstige delicten, maar extra kwalijk is dat verdachte Croes ze beging in zijn tijd als minister. Bestuurders - bijvoorbeeld ministers - moeten immers onkreukbaar zijn: er wordt van hen verwacht en verlangd dat zij hun bestuurstaken te allen tijde eerlijk, objectief en betrouwbaar uitvoeren en dat zij hun voorbeeldfunctie vervullen. Voor hun ambtenaren ligt de lat natuurlijk niet lager: ook zij hebben hun ambt dag in, dag uit integer uit te oefenen. Stuk voor stuk zijn het belangrijke - zo niet de allerbelangrijkste - kernwaarden in openbaar bestuur. Het gezag dat bestuurders en ambtenaren nodig hebben om hun dikwijls moeilijke werk goed te kunnen doen, drijft ook vooral op het vertrouwen dat zij elke dag weer onbevooroordeeld en onpartijdig te werk zullen gaan,

¹ Zie o.a. map 47, pagina 494, nrs. 5.17 en 5.18.

² Zie o.a. map 47, pagina 493 e.v., nrs. 5.13 t/m 5.15.

en dat zij persoonlijke belangen niet voorop zullen stellen; dat vertrouwen mag dus niet worden beschaamd. Dat kost het overgrote deel van de Arubaanse bestuurders en ambtenaren vast geen enkele moeite, voor duizenden van hen is integriteit vanzelfsprekend. Maar het gaat overal af en toe mis, niet iedere bestuurder of ambtenaar houdt zich telkens aan de norm. Zulke integriteitsschendingen komen natuurlijk in verschillende vormen en maten, maar hebben hoe dan ook al snel impact: ze schenden immers vlot het vertrouwen van de maatschappij in de overheid.

Verkwanselt een minister, belast met arbeid, wagonladingen werkvergunningen en worden door hem flinke geldbedragen verduisterd en witgewassen, dan is de impact daarvan natuurlijk enorm. Verdachte Croes deed het volgens ons precies zo en daarmee bracht hij forse schade toe aan het vertrouwen in het openbaar bestuur van Aruba, besmeurde hij de reputatie van het land en gooide hij de waardigheid van het ministersambt te grabbel; het laat zich bovendien raden dat hij met zijn corrupte praktijken ook de belangen van de Arubaanse beroepsbevolking flink schond. Het rechtvaardigt - zo concluderen wij aan het einde van ons verhaal - een gevangenisstraf van aanzienlijke duur.

Het draait in de zaak IBIS niet enkel om de misstappen van verdachte Croes, laat dat helder zijn. In zijn kielzog werd ook een groot aantal andere personen door de Landsrecherche e.a. onder de loep genomen, en het resultaat mocht er helaas zijn. Zo worden ook heel wat vermoedelijke omkopers van verdachte Croes vervolgd. De aan hen gemaakte verwijten variëren in zwaarte en omvang, maar hoe dan ook levert de omkoping van een minister - en dus bijvoorbeeld ook als dat heel subtiel gebeurt - een ernstig strafbaar feit op; het ondermijnt net zo goed het publieke vertrouwen in het objectief en zakelijk functioneren van ambtenaren. En wat te denken van het drijven van een 'onthef-fingenfabriek', waarin ambtelijke omkoping van een minister en valsheid in geschrifte ogenschijnlijk hand in hand gingen voor eigen gewin? Verder staan ook (voormalige) ambtenaren terecht die verdachte Croes in zijn kwade praktijken ondersteunden of zelf in de fout gingen. Het gevaar bestaat misschien dat de aard en ernst van al deze feiten zo naast de forse verwijten die verdachte Croes worden gemaakt, wat minder uit de verf komen, maar het gaat wat ons betreft ook in die gevallen telkens weer om kwalijke feiten waarvoor een stevige reactie op zijn plaats is.

Wij bespreken de aan de verdachte ten laste gelegde feiten.

II. AMBTELIJKE OMKOPING

1. INLEIDING

Kort en goed wordt verdachte Croes onder 1 verweten dat hij zich als minister van Sociale Zaken, Jeugd- en Arbeid ruim drie jaar lang keer op keer door anderen liet betalen of belonen voor zijn eventuele hulp bij het verkrijgen van werkvergunningen; aan hem wordt er ten laste gelegd dat hij zich aldus bij herhaling schuldig maakte aan passieve ambtelijke omkoping. Het kan naar ons oordeel bewezen worden verklaard: er is bewijs in overvloed. Ook in de strafzaken tegen zijn vermoedelijke omkopers is er wat ons betreft volop bewijs: het onderzoek IBIS wees ons inziens uit dat de verdachten Siem Mong, Chang Fung, Liang, Di Vecchia, Ochoa Ramirez, Filiciana, Schwengle, Cheng, Bareño, Vasquez Lopez, Dalmeijer, Latoracca, Arango Quiceno, Wever, Nuñez, Martinus en Vernais hun voormalige minister van Sociale Zaken, Jeugd en Arbeid inderdaad in ruil voor die eerdergenoemde hulp geld, goederen en andere gunsten toeschoven.

Wij schetsen allereerst wat context.

1.1 FUNCTIE EN WERKZAAMHEDEN VERDACHTE CROES

1.1.1 minister van Sociale Zaken, Jeugd- en Arbeid

Verdachte Croes trad in oktober 2013 toe tot de ministersploeg van het Kabinet Eman II: hij werd op de 30^e van die maand ingezworen als minister en per die dag belast met de portefeuille Sociale Zaken, Jeugd en Arbeid. Op 31 maart 2017 legde hij zijn functie neer, namelijk enkele dagen nadat met de eerste huiszoeken in het onderzoek IBIS bekend geraakte dat de Landsrecherche reeds maandenlang onderzoek deed naar zijn waarschijnlijke corrupte praktijken.³ Verdachte Croes was dus al met al bijna drieënhalve jaar lang (en in de gehele ten laste gelegde periode) minister van Sociale Zaken, Jeugd en Arbeid.

1.1.2 minister, belast met arbeid

In dat tijdvak verrichtte hij ongetwijfeld het nodige werk: als minister van Sociale Zaken, Jeugd en Arbeid zal zijn takenpakket beslist uitgebreid en divers zijn geweest. Voor nu lijkt ons slechts een van die ministersklussen relevant, namelijk zijn werkzaamheden in het kader van de uitvoering van de Landsverordening Toelating, Uitzetting en Verwijdering⁴: wij verwijten hem immers dat hij zich in die deelportefeuille telkens weer liet omkopen. Die zojuist genoemde landsverordening legt vooral taken en bevoegdheden neer bij de minister, belast met vreemdelingenzaken: het is bovenal aan die minister om

³ Zie o.a. <https://www.noticiacla.com/news/9208>

⁴ afgekort: LTUV.

te beslissen over de toelating, uitzetting en verwijdering van vreemdelingen. De LTUV verlangt echter van de minister, belast met arbeid, dat hij zijn collega van vreemdelingenzaken van advies voorziet als een vreemdeling (via zijn beoogde werkgever) te kennen geeft dat hij niet enkel in Aruba wil verblijven, maar er ook wil werken.⁵ In zijn tijd als minister van Sociale Zaken, Jeugdbeleid en Arbeid was verdachte Croes ook die minister, belast met arbeid.

1.2 LANDSVERORDENING TOELATING, UITZETTING EN VERWIJDERING

1.2.1 regelgeving en beleid⁶

Het is ingevolge de LTUV dus aan de minister, belast met vreemdelingenzaken, om te beslissen over de toelating, uitzetting en verwijdering van vreemdelingen; wil een vreemdeling ook werken in Aruba, dan heeft de minister, belast met arbeid, hem daarover advies uit te brengen.⁷ Dat advies weegt zwaar: de minister, belast met vreemdelingenzaken, zal een vreemdeling doorgaans enkel een verblijfsvergunning-met-toestemming-om-te-werken (kunnen) verlenen als zijn collega van arbeid hem ter zake positief adviseerde; zo'n positief advies van de minister, belast met arbeid, verschijnt als een verklaring-van-geen-bezwaar.⁸ Uiteraard stelt de minister, belast met arbeid, de adviezen niet zelf op: het Departamento di Progreso Laboral⁹ doet dat namens hem. Gewoonlijk voert deze onder zijn ministerie ressorterende dienst daartoe een zogenoemde arbeidsmarkttoets uit.¹⁰ Daarbij probeert DPL enkele weken lang om een geschikte *lokale* arbeidskracht te werven voor de voor de vreemdeling beoogde functie: lukt het niet om in die tijd een hier reeds gevestigd alternatief te vinden, dan zal doorgaans positief worden geadviseerd¹¹; is er echter wel lokaal aanbod voorhanden, dan zal DPL negatief adviseren. Op verzoek van de betrokken werkgever kan de minister, belast met arbeid, evenwel een vrijstelling of ontheffing van die arbeidsmarkttoets verlenen¹², namelijk 'bij wijze van hoge uitzondering' en in 'bijzondere gevallen en/of spoedgevallen, en in gevallen waarin een aanvraag een specifiek specialisme c.q. deskundigheid betreft, waarvoor geen lokaal arbeidsaanbod voorhanden is'.¹³ Duidelijk zal zijn dat met zo'n ontheffing de kans op de afgifte van een verklaring-van-geen-bezwaar flink toeneemt.¹⁴ Als hoogst verantwoordelijke kan de minister, belast met arbeid, bovendien negatieve adviezen van DPL herzien of wijzigen (d.i. aan die dienst opdracht geven om een negatief advies om te zetten in een positief exemplaar) en/of DPL

⁵ Zie artikel 7 lid 6 LTUV.

⁶ Zoals dat geldend was in de ministersperiode van verdachte Croes.

⁷ Zie artikel 7 lid 6 LTUV.

⁸ Zie o.a. de Regeling Advies Toelating Arbeidsmarkt 2012 in map 1, pagina 35 e.v.; zie tevens het Beleid Arbeidsbemiddeling & Re-integratie 2012 in map 1, pagina 43 e.v.

⁹ afgekort: DPL.

¹⁰ Er zijn enkele uitzonderingen, zie de Regeling Advies Toetreding Arbeidsmarkt 2012 in map 1, pagina 35.

¹¹ De beoogde werkgever kan dan een verklaring-van-geen-bezwaar aanvragen, zie de Regeling Advies Toetreding Arbeidsmarkt 2012 in map 1, pagina 35.

¹² Namelijk een gehele of gedeeltelijke vrijstelling.

¹³ Zie de Regeling Advies Toetreding Arbeidsmarkt 2012 in map 1, pagina 36.

¹⁴ Vgl. ook pagina 7 van de verklaring van getuige A.M.A. Meeuwisse-Bunsee d.d. 28 mei 2016, map 1, pagina 119: "[Sinds de ontheffing werd geïntroduceerd, maken wij gevallen mee dat de Minister van Arbeid brieven naar de DPL stuurt mededelende, dat hij ontheffing geeft aan de aanvrager die hem een brief had gestuurd. De DPL moet in zo'n geval zijn beslissing volgen en een positieve verklaring tot de toetreding tot de Arubaanse arbeidsmarkt voor de aanvrager geven. Zodra wij de brieven van de Minister voor ontheffing ontvangen, voeren wij dat uit zonder dat wij een controle doen of de buitenlandse arbeidskracht op Aruba kan komen werken](#)".

bevelen om een verklaring-van-geen-bezwaar af te geven¹⁵; ten tijde hier van belang was dit althans praktijk.¹⁶

1.2.2 achtergrond en/of doel

Klip en klaar wordt met deze regelgeving en het daaromtrent vastgelegde beleid bedoeld om de lokale beroepsbevolking te beschermen: het beoogt te voorkomen dat lokale arbeidskrachten onnodig worden gepasseerd ten faveure van vreemdelingen. Een vreemdeling mag pas arbeid verrichten in Aruba als de minister, belast met arbeid, een 'duim omhoog' geeft en met de in dat kader door 'hem' aan te leggen arbeidsmarkttoets wordt bewerkstelligd dat waar mogelijk voorrang wordt gegeven aan een lokale beroepskracht. Het enorme belang dat daaraan in Aruba wordt gehecht, spreekt uit de Regeling Toelating Arbeidsmarkt 2012: zoals gezegd staat daarin immers vermeld dat de minister, belast met arbeid, enkel in exceptionele gevallen een ontheffing van die arbeidsmarkttoets mag verlenen; als regel moet worden nagegaan of er niet een lokale arbeidskracht is die het werk kan doen. Hieruit volgt natuurlijk dat van de minister, belast met arbeid, ook wordt verwacht dat hij slechts met terughoudendheid gebruik maakt van bijvoorbeeld zijn klaarblijkelijke bevoegdheid om negatieve beslissingen van DPL te 'overrulen'. Herhaald wordt dat ingevolge de LTUV en het daaromtrent vastgelegde beleid het belang van de lokale beroepsbevolking immers voorop heeft te staan, en elke arbeidsplaats die met toestemming van de minister, belast met arbeid, door een vreemdeling wordt opgevuld is niet langer beschikbaar voor een lokale arbeidskracht; dat schaadt gemakkelijk het belang van de lokale beroepsbevolking.

1.3 MACHTSBEDERF EN ZELFVERRIJING

1.3.1 praktijk onder verdachte Croes

Tijdens het bewind van verdachte Croes was de praktijk evenwel anders. Het werd al in een vroegtijdig stadium zo verklaard door een medewerkster van DPL: "Als voorbeeld kan ik aangeven dat er bij de laatste query 500 ontheffingsbrieven bij de DPL door de Minister werden gestuurd, terwijl bij de balie van de DPL 300 gevallen zijn die volgens onze procedure werden behandeld, waarin een positieve of negatieve verklaring werd opgemaakt".¹⁷ In haar verklaring lazen wij verder: "Ik heb voor alle functies meegemaakt dat er ontheffingen door Minister Paul Croes werden afgegeven. Er zijn functies die door de lokale arbeidsmarkt kunnen worden vervuld en toch worden er ontheffingen voor die functies gegeven. Verder zijn er gevallen waar wij negatieve verklaringen hadden gestuurd en Minister Paul Croes een brief terugstuurt met de mededeling om de beslissing te herzien".¹⁸ Nadien werd dit in het onderzoek IBIS bevestigd: uit tal van onderzoeksresultaten bleek zonneklaar dat verdachte Croes legio ontheffingen van de arbeidsmarkttoets verleende, dat hij met regelmaat negatieve adviezen van DPL ter zijde schoof en er positieve adviezen voor in de plaats liet stellen, en dat hij zich daarbij ogenschijnlijk weinig tot

¹⁵ d.i. aan DIMAS (de dienst die zich namens de minister, belast met vreemdelingenzaken, bezighoudt met de uitvoering van de LTUV).

¹⁶ Zie o.a. de verklaring van DPL-medewerkster J.A. Rasmijn, map 40, pagina 2136: "[...] Alle akkoorden door de minister moeten worden nagekomen".

¹⁷ Zie de verklaring van A.M.A. Meeuwisse-Bunsee d.d. 28 mei 2016, map 1, pagina 121.

¹⁸ Zie de verklaring van A.M.A. Meeuwisse-Bunsee d.d. 28 mei 2016, map 1, pagina 123.

niets gelegen liet aan regelgeving of beleid. Zo dadelijk bespreken we deze onderzoeksresultaten, maar we geven aan een en ander alvast wat handen en voeten door bijvoorbeeld te melden dat in het onderzoek IBIS aan een andere medewerkster van DPL werd gevraagd wat ze kon vertellen over gevallen waarin een evident negatief advies van haar dienst op last van hun minister in een positief advies moest worden omgezet, en dat zij antwoordde: “Dat is simpel. Alle akkoorden door de minister moeten worden nagekomen. We treffen aan dat er bedrijven aanvragen doen, die helemaal niet bestaan. Een bedrijf op een adres waar een woning te koop staat. Het bedrijf is er gewoon niet. Dat er geen werk is voor een medewerker. Of bij Arcon, dit gaat overigens al jaren zo bij Arcon, deden ze een aanvraag voor een project. Maar als we dat gaan checken hebben ze die opdracht helemaal niet. Er zijn genoeg lokale arbeidskrachten beschikbaar voor bepaalde banen, maar ook dat deert niet. Het ontbreken van diploma’s voor het werk deert niet. In al die gevallen wordt er toch positief getekend. Eigenlijk maakt het niet uit wat we zeggen”.¹⁹ Gevraagd naar haar gevoel daarover, vertelde ze: “Ik ben hier heel erg verdrietig over. Ik moet nu ook huilen omdat het zo oneerlijk is. Er is veel armoede op Aruba. Die mensen hebben geen werk, maar inmiddels ook geen vertrouwen meer in Jobcenter. Ondertussen worden we overspoeld met op dit moment veelal Venezolaanse mensen. Het is gewoon schrijnend dat er duizenden mensen zijn die hard werk nodig hebben en ondertussen moeten wij verplicht andere mensen toelaten. Ik ben er helemaal stuk van”.²⁰ In het onderzoek werd door weer een andere medewerker van DPL het volgende verklaard: “Ik heb meegemaakt dat er een ontheffing kwam en dat Jaïr als controleur naar het bedrijf ging en dat er gewoon een huis stond dat te koop stond. Ik heb toen een tweede controle aangevraagd en als ik het mij goed herinner was het Gietel, die als getuige mee ging. Het was inderdaad een onbewoond huis dat te koop stond. Dat was een constructiebedrijf. Ik weet de naam niet. Of een situatie waarin geloof ik een schoonmaakbedrijf een aanvraag deed. Bij adrescontrole was er iemand in het perceel. Die verwees de controleur naar appartementjes die achter dat huis stonden. Daar zou dan het schoonmaakbedrijf gevestigd zijn. Maar daar was geen sprake van. Zo zijn er heel veel voorbeelden. Uiteraard ging er een negatief advies uit en er kwam een positief advies van minister Croes terug”.²¹ Bij wege van laatste voorbeeld wijzen we er nog op dat het onderzoeksteam in de (zo dadelijk te bespreken) casus Bashaka blootlegde dat verdachte Croes in iets meer dan anderhalf jaar tijd op 39 ontheffingsverzoeken van de bedrijven Bashaka Services & Enterprises NV en SSR Supreme Security Rangers NV in weerwil van adviezen van DPL ook 39 keer zo’n ontheffing verleende, en dat hij deze bedrijven ook buiten die gevallen tegen adviezen van DPL in nog ontheffingen en ‘positieven’ bezorgde.²² In de casus Bashaka bleek bovendien dat hij veel van die beslissingen niet of nauwelijks onderbouwde.²³

1.3.2 betaling en/of beloning

Het had allemaal niets te maken met gewijzigd beleid of veranderde inzichten maar alles met machtsbederf en zelfverrijking, zo leerde het onderzoek IBIS. Ook dit werd al vroegtijdig uit de doeken gedaan door een medewerkster van DPL: zij vertelde de Landsrecherche medio 2016 dat zijzelf en andere me-

¹⁹ Zie de verklaring van J.A. Rasmijn, map 40, pagina 2136.

²⁰ Zie de verklaring van J.A. Rasmijn, map 40, pagina 2137.

²¹ Zie de verklaring van R. Irausquin, map 39, pagina 1723.

²² Zie o.a. pagina 58 e.v. van ons requisitoir.

²³ Zie o.a. pagina 58 e.v. van ons requisitoir.

dewerkers van haar dienst meer dan eens van hun klanten hoorden dat verdachte Croes verklaringen-van-geen-bezwaar verkocht.²⁴ Zo lazen wij in haar verklaring bijvoorbeeld “Verder wil ik hieraan toevoegen dat verschillende klanten bij de DPL kwamen klagen dat wij nog niet klaar zijn met hun verzoeken, terwijl ze Minister Paul Croes allang hadden betaald voor de ontheffing van de positieve verklaring van toetreding tot de Arubaanse arbeidsmarkt”.²⁵ Ook hiervan bleek nadien in het onderzoek IBIS: tal van onderzoeksresultaten bevestigde dat verdachte Croes de belangen van lokale arbeidskrachten verkwan-selde door ondernemers of vreemdelingen verklaringen-van-geen-bezwaar te bezorgen in ruil voor geld, goederen of andere gunsten. Zo werd bijvoorbeeld in die al eerder genoemde casus Bashaka door een van de vermoedelijke omkopers van verdachte Croes verklaard dat hij bij die Croes zelf zo’n Afl. 25.000,00 afrekende voor diens hulp bij het verkrijgen van verklaringen-van-geen-bezwaar en dat een ander hem vertelde dat hij voor die hulp in een jaar tijd zo’n Afl. 90.000,00 aan zijn minister afdroeg.²⁶ Dat de drift van verdachte Croes om ontheffingen van de arbeidsmarkttoets te verlenen of om negatieve adviezen van DPL te herzien klaarblijkelijk enkel werd ingegeven door eigenbaat en hebzucht, bleek ook uit andere casussen.

We bespreken deze nu.

²⁴ Zie de verklaring van getuige A.M.A. Meeuwisse-Bunsee d.d. 1 juni 2016, map 36, pagina 691 e.v.

²⁵ Zie pagina 5 e.v. van de verklaring van getuige A.M.A. Meeuwisse-Bunsee d.d. 1 juni 2016, map 36, pagina 695 e.v.

²⁶ Zie pagina 59 e.v. van ons requisitoir.

2. CASUS TOI

2.1 INLEIDING

In het onderzoek IBIS werd vastgesteld dat verdachte Croes geregeld eigenaren van supermarkten en horecagelegenheden benaderde om aan hem kratten bier, flessen whisky of andere goederen te schenken. Helder werd ook dat hij meer dan eens in die opzet slaagde: heel wat keren ontving hij winkelwaren 'gratis en voor niets'. Een van die ondernemers, namelijk verdachte Siem Mong, verklapte dat hij verdachte Croes in iets meer dan een jaar tijd zo'n vijftien kratten bier en circa tien flessen whisky, wodka en champagne cadeau deed; hij gaf hem bovendien geld, zo vertelde hij. Op zijn beurt hielp minister Croes hem immers bij het verkrijgen van werkvergunningen, aldus die Siem Mong. Het vindt volop bevestiging in andere onderzoeksresultaten.

2.2 RELEVANTE FEITEN

2.2.1 verklaringen-van-geen-bezwaar

In de eerste maanden van het jaar 2016 verleende verdachte Croes na daartoe strekkende verzoeken van de bedrijven Unicasa Supermarket en Wag Li Bar & Restaurant een tweetal ontheffingen van de arbeidsmarkttoets, namelijk inzake een vakkenvuller en een kok.²⁷ In de tweede helft van dat jaar deed hij hetzelfde op aanvraag van het bedrijf Sing Fung NV en zette hij voor het bedrijf Hong Kong Supermarket een negatieve advies van DPL om in een positief exemplaar; het ging hierbij om twee slagers.²⁸ Telkens verzocht DPL verdachte Croes om zijn beslissing te herzien: naar het oordeel van die dienst ontbrak het hem in alle vier gevallen aan gronden of redenen voor zijn besluit.²⁹ De toenmalige minister, belast met arbeid, gaf DPL echter stevast nul op het rekest.³⁰ Al teveel woorden wijdde hij daar niet aan.³¹ Uiteindelijk verstrekke DPL dan ook conform de opdrachten van hun minister in alle gevallen verklaringen-van-geen-bezwaar aan DIMAS.³²

2.2.2 verklaringen

Wij houden u kort de relevante inhoud van de verklaringen van enkele verdachten en getuigen voor.

²⁷ Zie o.a. map 32, pagina 42, map 47, pagina 503 e.v., map 51, pagina 2 e.v., en de nader ingebrachte DPL-stukken inzake Unicasa Supermarket en Wag Li Bar & Restaurant.

²⁸ Zie o.a. map 47, pagina 403 e.v., map 51, pagina 21, en de nader ingebrachte DPL-stukken inzake Hong Kong Supermarket en Sing Fung NV.

²⁹ Zie o.a. map 47, pagina 503 e.v. en map 51, pagina 21, en de nader ingebrachte DPL-stukken inzake Unicasa Supermarket, Wag Li Bar & Restaurant, Hong Kong Supermarket en Sing Fung NV.

³⁰ Zie o.a. map 47, pagina 503 e.v. en map 51, pagina 21, en de nader ingebrachte DPL-stukken inzake Unicasa Supermarket, Wag Li Bar & Restaurant, Hong Kong Supermarket en Sing Fung NV.

³¹ Zie de nader ingebrachte DPL-stukken inzake Unicasa Supermarket, Wag Li Bar & Restaurant, Hong Kong Supermarket en Sing Fung NV.

³² Zie o.a. map 47, pagina 503 e.v. en map 51, pagina 21, en de nader ingebrachte DPL-stukken inzake Unicasa Supermarket, Wag Li Bar & Restaurant, Hong Kong Supermarket en Sing Fung NV.

verdachte Siem Mong

Verdachte Siem Mong was toentertijd (en is nog altijd) eigenaar van o.a. de bedrijven Unicasa Supermarket en Wag Li Bar & Restaurant.³³ Hij verklaarde bij de Landsrecherche dat hij gewoon was om contact op te nemen met verdachte Croes als er door zijn bedrijven aanvragen voor werkvergunningen werden ingediend, namelijk 'om het proces tot het verkrijgen van een positieve verklaring te versnellen'.³⁴ Hij deed dat naar eigen zeggen ook in die zojuist aangehaalde gevallen: hij benaderde verdachte Croes over de aanvragen voor de vakkenvuller en de kok en vroeg hem te helpen met het bespoedigen van de procedure.³⁵ Uit andere onderdelen van zijn verklaringen volgt dat hij verdachte Croes alsdan de facto verzocht om zo snel mogelijk in zijn voordeel te beslissen, en bijvoorbeeld niet om - het zijn verschillende dingen - de doorlooptijd van de procedure te verkorten of de afgifte van een reeds vergunde verklaring te bespoedigen: "als de minister mij niet helpt kan ik geen werknemers krijgen voor mijn bedrijven", zo verklaarde hij bijvoorbeeld.³⁶ Verder vertelde verdachte Siem Mong dat hij een aantal keren hetzelfde deed voor collega-ondernemers, namelijk o.a. voor de eigenaren van de bedrijven Hong Kong Supermarket en Sing Fung NV: hij benaderde verdachte Croes ook over de zojuist aangehaalde aanvragen van die bedrijven voor de twee slagers, zo gaf hij aan.³⁷

Door verdachte Siem Mong werd ook bij herhaling stellig verklaard dat hij verdachte Croes in ruil voor diens hulp bij een vlotte verstrekking van verklaringen-van-geen-bezwaar geld en goederen gaf, w.o. in die zojuist aangehaalde gevallen van de vakkenvuller, de kok en de slagers.³⁸ Zo vertelde hij met betrekking tot de aanvragen van Unicasa Supermarket en Wag Li Bar & Restaurant bijvoorbeeld dat hij aan zijn minister desgevraagd vier kratten Amstel Bright, vijf kratten Polar, twee flessen Old Parr en een fles Absolut leverde.³⁹ Ter zake verklaarde hij o.a. ook "hij heeft mij in die periode gebeld om te vragen naar bier en whisky. Hij zei dan niet tegen mij om hem deze producten te geven in ruil om de positieve verklaring te ondertekenen. Paul zei tegen mij dat hij een of andere viering heeft en dat hij kratten bier en whisky nodig heeft en of ik hem deze producten kan geven. Ik doe dat ook [...] Ik weet dat Paul Croes mij deze producten vraagt in ruil om mij te helpen met het krijgen van de positieve verklaringen. Ik geef hem de producten want anders zal hij de positieve verklaringen niet ondertekenen en dan zal ik ook geen werknemers krijgen".⁴⁰ Verder gaf verdachte Siem Mong aan dat verdachte Croes hem vanaf die

³³ Zie o.a. map 47, pagina 501 e.v.

³⁴ Zie o.a. map 32, pagina 44, 45, 46, 49, 51, 5 en 57

³⁵ Zie o.a. map 32, pagina 53; zie tevens map 51, pagina 12: bij onderzoek aan een mobiele telefoon van verdachte Croes werden o.a. een bericht van verdachte Siem Mong d.d. 15 februari 2016 aangetroffen, waarin hij verdachte Croes verzocht om hem inzake Unicasa snel te helpen.

³⁶ Zie map 32, pagina 79: "Ik ga ervan uit dat als ik hem met iets help, hij mij later ook zou kunnen helpen. Het is ook logisch, want hij is de minister en kan mij helpen met de positieve verklaring. Ik voel mij niet op mijn gemak dat ik een minister geld moet betalen om mij te helpen met de positieve verklaring zodat ik mijn werknemers kan krijgen. Als de minister mij niet helpt kan ik geen werknemers krijgen voor mijn bedrijven"; zie hier tevens o.a. map 32, pagina 56: "Ik heb aan de vrouw Cheng-Ho ook verteld dat Minister Paul tegen mij zei dat hij de kratten bier, whisky en het contant geld van Awg. 1000,- in rekening brengt in ruil voor de positieve verklaring. Ik zei tegen haar dat als zij niet zou betalen de positieve verklaring niet zou worden afgegeven" en pagina 91: "Ongeacht of Paul mij helpt met mijn aanvragen of niet, steeds vraagt hij om gratis goederen. Ik heb de indruk dat als ik hem die goederen niet gratis heeft, dat hij mij dan niet zal helpen met mijn aanvragen".

³⁷ Zie o.a. map 32, pagina 55 e.v., 59 e.v., en 85 e.v.

³⁸ Zie o.a. map 32, pagina 44 tot en met 46, 49, 51, 53 tot en met 57 en 59 e.v.

³⁹ Zie map 32, pagina 53 e.v.

⁴⁰ Zie map 32, pagina 53 e.v.

periode - en daarmee dus in de tijd waarin hij voor Hong Kong Supermarket en Sing Fung NV contact legde met verdachte Croes en door die Croes op de aanvragen van Hong Kong Supermarket en Sing Fung NV werd beslist - vaker om koopwaar vroeg, namelijk bijvoorbeeld om kratten bier, whisky en wodka.⁴¹ Hij verklaarde daaromtrent o.a. “Ik geef hem dan die goederen gratis en vraag hem dan ook hierbij om mij te helpen met het versnellen van het proces voor het verkrijgen van een positieve verklaring [...] Voordat hij minister was geworden, vroeg hij ook om goederen, maar niet zoveel als nu het geval is”⁴², “Hij belt mij vaak op om naar gratis producten te vragen”⁴³, “Paul heeft een gewoonte gemaakt om mij te bellen als hij producten nodig heeft. Zo zie ik het dan. Als hij mij niet nodig heeft, belt hij mij niet op”⁴⁴ en “De laatste tijd neem ik niet eens de telefoontjes van Paul, want hij blijft maar vragen [...] Ik heb geleden onder de druk die door Paul op mij werd uitgeoefend [...] Ik heb hem alles gegeven wat hij aan mij vroeg omdat hij minister van arbeid is en ik ben afhankelijk van hem voor de positieve verklaringen”.⁴⁵ In de kwestie Hong Kong Supermarket liet hij meer specifiek los dat hij verdachte Croes conform diens verzoek geld, kratten bier en flessen whisky overhandigde en dat hij een en ander doorberekende aan de echtgenote van de eigenaar van de supermarkt, namelijk aan verdachte Chang Fung. Zo verklaarde hij bijvoorbeeld “[...] Paul heeft mij om 10 kratten bier Amstel Bright, 3 flessen whisky Old Parr en AWG. 1000,- aan contant geld hiervoor gevraagd [...] Ik heb aan de vrouw [...] ook verteld dat minister Paul tegen mij zei dat hij de kratten bier, whisky en het contant geld van AWG 1.000,- in rekening brengt in ruil voor de positieve verklaring. Ik zei tegen haar dat als zij niet zou betalen de positieve verklaring niet zou worden afgegeven”⁴⁶ en “Het geld heb ik zelf voorgesloten. Ik heb Paul \$ 600 gegeven dat neer komt op Awg. 1050,-. De kratten bier en whisky heb ik ook aan Paul gegeven. Zowel het geld en de alcoholische dranken heb ik later Hong Kong in rekening gebracht”.⁴⁷ Aangaande Sing Fung NV vertelde hij o.a. nog dat verdachte Croes hem in dat geval niets in rekening bracht, maar herhaalde hij wel dat die Croes hem in die periode met regelmaat om gunsten vroeg: “Ik kan wel verklaren dat hij mij steeds vraagt om gratis kratten bier. Meestal zegt hij tegen mij dat hij een feest heeft of dat hij deze voor een evenement van zijn politieke partij nodig heeft. Ik gaf deze goederen meestal als donatie aan Paul”.⁴⁸ Naast geld ontving verdachte Croes van hem zo’n vijftien kratten bier en circa tien flessen whisky, wodka en champagne, aldus verdachte Siem Mong.⁴⁹ Volgens die Siem Mong haalde verdachte Croes die goederen meestal bij hem op met zijn chauffeur (d.i. medeverdachte Aparicio) en soms deed die chauffeur dat alleen.⁵⁰

Toen hij min of meer recent in de strafzaak tegen verdachte Croes een getuigenverklaring aflegde bij de rechter-commissaris, herhaalde verdachte Siem Mong dat hij verdachte Croes keer op keer geld en goederen gaf in ruil voor diens hulp bij het verkrijgen van werkvergunningen. Hij vertelde er o.a. het volgende: “Croes heeft tegen mij gezegd: als je mij een donatie geeft, zal ik je helpen. Als alle documenten

⁴¹ Zie map 47, pagina 74.

⁴² Zie map 32, pagina 44.

⁴³ Zie map 32, pagina 66.

⁴⁴ Zie map 32, pagina 67.

⁴⁵ Zie map 32, pagina 79.

⁴⁶ Zie map 32, pagina 56.

⁴⁷ Zie map 32, pagina 63 en 64.

⁴⁸ Zie map 47, pagina 86.

⁴⁹ Zie map 32, pagina 54.

⁵⁰ Zie map 32, pagina 48.

in orde zijn, kan ik het proces versnellen. [...] Als minister kon hij tekenen. Je doet eerst een gunst en dan kan je later een gunst terug krijgen”.⁵¹ Ter zitting d.d. 15 januari jl. bevestigde verdachte Siem Mong nogmaals dat hij verdachte Croes winkel-goederen schonk om werkvergunningen te krijgen voor zijn werknemers. Hij leek daarbij op momenten vooral te spreken over partijdonaties en te ontkennen dat hij die Croes ook geld overhandigde, maar zijn eerdere verklaringen zijn wat ons betreft duidelijk en vinden - we zetten dit zo dadelijk uiteen - op grote schaal steun in ander bewijsmateriaal.

verdachte Chang Fung

Verdachte Chang Fung is - zoals gezegd - de echtgenote van een van de eigenaren van Hong Kong Supermarket.⁵² Zij bevestigde dat verdachte Siem Mong eind 2016 voor dat bedrijf contact zou leggen met verdachte Croes over (een verklaring-van-geen-bezwaar voor) een beoogd slager en ze gaf aan dat die Siem Mong daarbij liet weten dat er ‘betaald moest worden om een positieve verklaring van DPL te kunnen krijgen’, namelijk een bedrag ad USD 1.000,00.⁵³ Ze vertelde dat ze hem (d.i. verdachte Siem Mong) in eerste instantie de helft van dat bedrag gaf - althans AWG 750,00 - en dat zij hem na afgifte van de ‘positieve verklaring’ het resterende bedrag overhandigde.⁵⁴ Verder liet ze weten dat verdachte Siem Mong haar mededeelde dat ze naast het geld ook kratten bier en een fles whisky moest leveren, maar dat ze dat vooralsnog niet deed: “Tang heeft mij een keer gezegd dat ik ook naast het geldbedrag twee kratten bier van het merk Amstel Bright en een fles van Old Parr zou moeten geven. Ik heb deze producten nog niet afgegeven. Ik heb twee keer een bedrag van 750 florin betaald. Ik ben Tang, of degene die deze producten moet krijgen, nog schuldig. Ik weet niet of Tang deze producten heeft afgegeven. Volgens mij zei Tang iets dat er op een vrijdag voor een feest deze producten gewenst waren door de persoon of personen, die voor de positieve verklaring zouden zorgen. Volgens Tang drinken de mensen van Paul Croes alleen Amstel Bright en Old Parr”.⁵⁵ Ze verklaarde bij de rechter-commissaris (d.i. als getuige in de strafzaak tegen verdachte Croes) o.a. dat ze verdachte Siem Mong ‘Afl. 1.500, 2 kratten bier en 1 fles Old Parr’ gaf: “[...] dat is alles wat ik hem had gegeven, dat moest ik aan Siem betalen. Niemand krijgt die dingen zomaar gratis. Alleen b.v. een stichting met een stempel die met een brief komt die in nood zijn, geven wij die donaties [...] U, rechter-commissaris, vraagt mij of ik de ontheffing ook zou hebben gekregen als ik niet die Afl. 1.500, de 2 kratten bier en de fles Old Parr had gegeven. Nee”.⁵⁶ Ter zitting d.d. gisteren bleef ze bij haar verhaal. Ze zei dat verdachte Siem Mong haar enkel vertelde dat hij een ‘vriend’ moest betalen, maar ze gaf ook aan dat ze wist hoe het werkte en dat ze begreep dat hij daarmee doelde op de toenmalige minister, belast met arbeid: de vergunningen moesten immers van die Croes komen. Ze verklaarde dat ze het verkeerd vond, maar ze had nu eenmaal een slager nodig.⁵⁷

⁵¹ zie het proces-verbaal van zijn verhoor bij de rechter-commissaris d.d. 24 juli 2018.

⁵² Zie o.a. map 33, pagina 168 e.v.

⁵³ Zie o.a. map 33, pagina 174

⁵⁴ Zie o.a. map 33, pagina 174 e.v.

⁵⁵ Zie o.a. map 33, pagina 177.

⁵⁶ Zie het proces-verbaal van haar verhoor bij de rechter-commissaris d.d. 23 juli 2018.

⁵⁷ Zie haar verklaring ter zitting d.d. 17 januari l.

verdachte Aparicio

In grote lijnen geldt dat verdachte Aparicio bij de Landsrecherche toegaf dat hij meermalen op verzoek van verdachte Croes (en soms ook in diens gezelschap) winkelgoederen ophaalde bij supermarkten en horecaondernemingen. Hij beweerde aanvankelijk dat hij dan vaak voor die goederen afrekende en dat zijn minister hem nadien terugbetaalde⁵⁸, maar in latere verhoren liet hij weten weinig herinnering te hebben aan betalingen en vertelde hij ook dat hij winkelwaar innam zonder af te rekenen. De rechter-commissaris hoorde hem als getuige in de strafzaak tegen verdachte Croes en hij bevestigde haar dat hij voor verdachte Croes meer dan eens goederen ophaalde bij Unicasa Supermarket en dat hij niet wist of er dan voor die spullen betaald werd of was; hij rekende in elk geval niet af, zo volgt uit dat verhaal.⁵⁹ Volledigheidshalve wijzen wij er nog op dat verdachte Aparicio bij de rechter-commissaris begon te spreken over zijn bezoeken aan Unicasa Supermarket toen hem de vraag werd gesteld 'of hij weleens goederen was gaan halen bij personen die met de minister over een aanvraag spraken'.⁶⁰ Ter zitting d.d. 15 januari jl. verklaarde verdachte Aparicio o.a. dat hij in elk geval nooit betaalde voor de winkelwaren die hij in opdracht van zijn minister ophaalde.⁶¹

verdachte Croes

We staan later in ons requisitoir wat langer stil bij de verklaringen die verdachte Croes de afgelopen dagen aflegde, we volstaan voor nu met de opmerking dat hij er bij de Landsrecherche vooral het zwijgen toe deed, dat hij bij de rechter-commissaris evenmin spraakzaam was en dat hij ter zitting d.d. 14 januari jl. - in relatie tot o.a. de casus Toi - in algemene zin liet weten dat hij als minister nimmer beslissingen nam in ruil voor een tegenprestatie; ter zitting d.d. gisteren ontkende hij dat hij van verdachte Siem Mong geld vroeg of kreeg; als volgens ons uit afgeluisterde gesprekken anders bleek, dan was dat volgens verdachte Croes niet zo.

getuige Siem Mong jr.

De zoon van verdachte Siem Mong bevestigde dat de verdachten Croes en Aparicio meer dan eens zonder enige betaling goederen meekregen of -namen uit de supermarkt van zijn vader, hij vertelde o.a. "Wat ik hierover kan verklaren is dat mijn vader inderdaad mij of Cen vraagt om producten uit de supermarkt te halen en deze voor Paul te brengen. Mijn vader zegt om ze of aan de chauffeur te geven of in de kofferbak van de auto te zetten. Soms gebeurde het ook dat de chauffeur bij de supermarkt Unicasa komt en zegt dat mijn vader gezegd heeft om kratten bier zoals Amstel Bright, Polar en soms ook vragen ze om flessen whisky van het merk Old Parr erbij te zetten. Dan bel ik mijn vader op en vraagt

⁵⁸ Zie o.a. map 11, pagina 177 en 247.

⁵⁹ Zie het proces-verbaal van zijn verhoor bij de rechter-commissaris d.d. 28 augustus jl.

⁶⁰ Zie het proces-verbaal van zijn verhoor bij de rechter-commissaris d.d. 28 augustus jl., pagina 2.

⁶¹ Zie zijn verklaring ter zitting d.d. 15 januari jl.

aan hem of dat klopt. Mijn vader zegt dan dat het klopt om hen maar te geven”.⁶² Als getuige in de strafzaak tegen verdachte Croes vertelde hij de rechter-commissaris hetzelfde.⁶³

tussenconclusie

Kort en goed geldt dat verdachte Siem Mong toegaf dat verdachte Chang Fung en hij verdachte Croes geld en goederen gaven in ruil voor zijn hulp bij het verkrijgen van werkvergunningen; die goederen werden volgens hem o.a. door verdachte Aparicio opgehaald. Aldus verklaarde hij uitermate belastend over zijn medeverdachten en zichzelf. Wij stellen vast dat zijn consistente verklaringen op relevante punten steun c.q. bevestiging vinden in die van verdachte Chang Fung, verdachte Aparicio en getuige Siem Mong jr.

2.2.3 overige onderzoeksresultaten

Relevant zijn hier ook veiliggestelde berichten in mobiele telefoons⁶⁴, afgeluisterde gesprekken⁶⁵ en een observatie.⁶⁶ Omwille van de tijd zullen we deze onderzoeksresultaten niet uitputtend bespreken, we volstaan met een bloemlezing.

berichten

Uit berichten die werden aangetroffen in de mobiele telefoon van verdachte Croes bleek o.a. dat verdachte Siem Mong en hij inderdaad met elkaar in contact stonden over een of meer van de hierboven bedoelde aanvragen.⁶⁷ Het onderzoeksteam stuitte in die mobiele telefoon o.a. ook op enkele berichten aan verdachte Siem Mong d.d. 9 en 15 december 2016. In die berichten liet verdachte Croes die Siem Mong weten dat hij ‘bij voorkeur tonijn, krab, garnalen en breadspread nodig had’, namelijk “50 tonijn, 50 krab, 50 garnalen, 50 oesters, 50 zalm, 10 mayonaise, 50 breadspread en 10 olijf met rode pitten”.⁶⁸ Deze berichten verstuurde hij in de dagen dat verdachte Siem Mong en hij contact onderhielden over de aanvraag van Hong Kong Supermarket. Ter zake werd inmiddels door verdachte Siem Mong verklaard dat hij verdachte Croes uiteindelijk veertig blikken tonijn gaf en dat die Croes er niet voor betaalde: “Ik heb hem deze goederen cadeau gegeven omdat hij een vriend van mij is en omdat hij mij helpt met het behandelen en versnellen van mijn aanvragen”, zo zei hij.⁶⁹ Uit onderzoek aan zijn telefoon bleek dat hij verdachte Siem Mong op 3 oktober 2016 respectievelijk 19 december 2016 foto’s stuurde van de positieve verklaringen inzake Sing Fung NV en Hong Kong Supermarket stuurde.⁷⁰

⁶² Zie map 51, pagina 73 e.v.

⁶³ Als getuige in de strafzaak tegen verdachte Croes verklaarde hij bij de rechter-commissaris in grote lijnen hetzelfde, zie het proces-verbaal van zijn verhoor aldaar d.d. 24 juli 2018.

⁶⁴ Zie o.a. map 51, pagina 16 e.v.

⁶⁵ Zie o.a. map 47, pagina 488 e.v.

⁶⁶ Zie map 47, pagina 500 e.v. en map 51, pagina 154 e.v.

⁶⁷ Zie o.a. map 51, pagina 12 e.v.; vgl. tevens pagina 18 e.v.

⁶⁸ Zie map 51, pagina 16.

⁶⁹ Zie map 51, pagina 89 en 90.

⁷⁰ Zie map 51, pagina 13 19.

afgeluisterde telefoongesprekken

Het onderzoeksteam luisterde vanaf enig moment enkele telefoonlijnen van de verdachten Siem Mong, Croes en Aparicio af.⁷¹ Meer dan eens werd vastgelegd dat de verdachten Croes en Siem Mong spraken over het leveren van geld en goederen aan verdachte Croes en in een aantal gesprekken ging het ogenschijnlijk ook over ‘positieve verklaringen’ e.a.⁷² Zo geldt bijvoorbeeld dat verdachte Croes verdachte Siem Mong in hun telefoongesprek d.d. 24 november 2016 te 15.21 uur liet weten dat hij twee kratten bier en whisky nodig had en dat hij een en ander zelf zou komen ophalen, en dat verdachte Siem Mong verdachte Croes daarop vroeg of hij de kopieën had gezien en hem mededeelde dat hij het snel moest hebben.⁷³ Verdachte Siem Mong verklaarde naderhand dat zij hier spraken over documenten inzake Hong Kong Supermarket.⁷⁴ Dat volgt ook uit de inhoud van een afgeluisterd telefoongesprek van ongeveer een uur later (d.i. van 24 november 2016 te 16.30 uur): in dat gesprek liet verdachte Croes verdachte Siem Mong weten dat zijn chauffeur er was om de whisky, het bier en zes of zeven zakken ijs op te halen, en vroeg verdachte Siem Mong hem vervolgens naar ‘de dinges van Hong Kong’; verdachte Croes zei hem daarop om een bezwaarschrift in te dienen.⁷⁵ In een van zijn latere verhoren liet verdachte Siem Mong weten dat verdachte Croes die dag (d.i. 24 november 2016) inderdaad zonder betaling een hoeveelheid bier (en mogelijk ook zakken ijs) meenam uit zijn winkel⁷⁶: “Hij heeft mij niet betaald. Paul vraagt mij nooit hoeveel geld hij voor de producten moet betalen. Paul weet dat ik deze producten aan hem geeft zodat hij mij helpt met de positieve verklaringen [...] Deze producten, dus kratten van het merk Polar en Amstel Bright, waren gedeeltelijk aan Paul gegeven voor het kunnen verkrijgen van de positieve verklaring voor Hong Kong Supermarket”, aldus verdachte Siem Mong.⁷⁷ Verder wijzen wij hier nog op het afgeluisterde telefoongesprek d.d. 10 februari 2017 te 16.04 uur: in dat gesprek liet verdachte Croes verdachte Siem Mong weten dat hij onderweg was, waarna verdachte Siem Mong aangaf dat hij maar 500 dollar had; verdachte Croes zei daarop tot drie keer toe ‘600 dollar’ tegen hem.⁷⁸ Na confrontatie met dit gesprek verklaarde verdachte Siem Mong dat verdachte Croes bij hem kwam om geld op te halen en dat hij hem USD 500,00 had gegeven: “Het was de eerste maar ook de laatste keer dat ik Paul geld had gegeven, dat niet direct te maken had met een positieve verklaring die ik moest krijgen voor een medewerker. Het is wel zo dat ik niet kon weigeren geld aan Paul te geven, want het kan best mogelijk zijn dat ik in de toekomst zijn hulp nodig heb voor een positieve verklaring”, zo liet hij weten.⁷⁹

afgeluisterde gesprekken

Per begin december 2016 nam het onderzoeksteam ook heimelijk gesprekken in en rond de dienstauto van verdachte Croes op. Er werd immers ernstig rekening gehouden met de mogelijkheid dat verdachte Croes ook in en rond die auto zou spreken over zijn vermoedelijke corrupte praktijken, bijvoorbeeld met

⁷¹ Zie o.a. map 47, pagina 489 e.v.

⁷² Zie o.a. map 47, pagina 489 e.v.

⁷³ Zie map 47, pagina 498 en map 32, pagina 61.

⁷⁴ Zie map 32, pagina 61 e.v.

⁷⁵ Zie map 47, pagina 489.

⁷⁶ Zie map 32, pagina 61 e.v.

⁷⁷ Zie map 32, pagina 63.

⁷⁸ Zie map 47, pagina 500.

⁷⁹ Zie map 32, pagina 80.

zijn chauffeur en medeverdachte Aparicio. Dat deden zij inderdaad, zo bleek. Zo viel op 8 december 2016 te horen dat verdachte Siem Mong verdachte Croes nabij diens dienstauto liet weten dat er ‘alleen een’ geregeld of behandeld moet worden, namelijk ‘dat van Hong Kong’; vastgelegd werd ook dat verdachte Croes daarop aan die Siem Mong vroeg ‘hoeveel hij aan Hong Kong heeft gevraagd’ en dat verdachte Siem Mong vervolgens tot kennelijke tevredenheid van verdachte Croes antwoordde dat hij ‘duizend dollar’ vroeg.⁸⁰ Verder liet verdachte Croes verdachte Siem Mong in dat gesprek nog weten dat hij hem ‘een lijst van de blikjes van het eten zou sturen’⁸¹ en zoals gezegd deed hij dat op 9 en 15 december 2016 (zie hierboven). Door verdachte Siem Mong werd naderhand verklaard dat zij hier spraken over het geld en de goederen die verdachte Croes wilde hebben voor zijn hulp inzake Hong Kong Supermarket en dat hij die Croes ook daadwerkelijk een geldbedrag en blikjes tonijn verschaftte.⁸² Uit een eveneens op 8 december 2016 opgenomen gesprek tussen de verdachten Croes en Aparicio volgt overigens dat verdachte Croes niet van plan was om voor de blikjes te betalen en dat hij een en ander ten goede wilde laten komen aan het bedrijf van verdachte Paesch: zij kon dan met de gratis blikjes gemakkelijk winst maken op de broodjes die zij wilde verkopen.⁸³ Ten slotte brengen wij hier ook nog het afgeluisterde gesprek d.d. 16 december 2016 onder uw aandacht: in dat gesprek gaf verdachte Croes nabij zijn dienstauto aan verdachte Siem Mong te kennen dat hij enkele dozen Amstel Bright en Polar wilde hebben en dat ‘die van Hong Kong bijna klaar is’; te horen viel bovendien dat hij verdachte Siem Mong vroeg of hij ‘hem 1000 dollars had gevraagd’ en dat die Siem Mong o.a. antwoordde dat ‘de persoon wil betalen, maar als er bewijs is’.⁸⁴

observatie

Door het observatieteam werd waargenomen dat verdachte Croes op 10 februari 2016 nabij Unicasa Supermarket vanuit zijn dienstauto met verdachte Siem Mong sprak en dat de chauffeur van die dienstauto zonder te betalen met een tray bier de winkel uitliep.⁸⁵ Zonder twijfel betrof het hier verdachte Aparicio. In de kantlijn merken wij op dat verdachte Siem Mong bij deze ontmoeting kennelijk ook USD 500,00 aan verdachte Croes gaf, zie hierboven onder ‘afgeluisterde telefoongesprekken’.

tussenconclusie

Ook de veiliggestelde berichten in mobiele telefoons, afgeluisterde gesprekken en verrichte observatie ondersteunen c.q. bevestigen de belastende verklaringen van bijvoorbeeld verdachte Siem Mong: uit deze onderzoeksresultaten volgt zonneklaar dat verdachte Croes inderdaad met regelmaat geld en gratis goederen van verdachte Siem Mong vroeg en aannam, en dat hij dat deed in verband met zijn mogelijkheden om die Siem Mong werkvergunningen te bezorgen.

⁸⁰ Zie o.a. map 47, pagina 490 e.v.

⁸¹ Zie o.a. map 47, pagina 491.

⁸² Zie o.a. map 32, pagina 89 e.v.

⁸³ Zie o.a. map 47, pagina 491.

⁸⁴ Zie o.a. map 47, pagina 493.

⁸⁵ Zie map 47, pagina 500 en map 50, pagina 154 e.v.

2.2.4 conclusies

Naar ons oordeel laat het samenstel van al de zojuist aangehaalde feiten en omstandigheden geen enkel andere conclusie dan dat verdachte Croes zich vanaf begin 2016 door de verdachten Siem Mong en Chang Fung met geld en winkelwaar liet belonen voor zijn hulp bij het verkrijgen van verklaringen-van-geen-bezwaar, en dat hij ter zake meer dan eens nauw samenwerkte met verdachte Aparicio.

2.2.5 ten overvloede

verklaring verdachte Croes

In zijn verhoren bij de Landsrecherche e.a. deed verdachte Croes er grotendeels het zwijgen toe.⁸⁶ Bij de rechter-commissaris was hij evenmin spraakzaam: hij wilde bij haar enkel antwoord geven op wat ongevaarlijke vragen van zijn raadsman en de raadslieden van medeverdachten, maar bleek er niet bereid om op onze voorzet ook een reeks aan hem belastende onderzoeksresultaten van zijn commentaar te voorzien.⁸⁷ Over de casus Toi sprak hij toen niet. In de afgelopen dagen was dat - in relatie tot de casus Toi - feitelijk niet anders: hij liet zich in algemene zin ontvallen dat hij als minister nooit een beslissing nam in ruil voor een tegenprestatie, maar hij wijdde weinig worden aan al die zojuist besproken bewijsmiddelen. Het is wat ons betreffend veelzeggend. Hem moet inmiddels duidelijk zijn dat er bijvoorbeeld in de casus Toi jegens hem een stevige verdenking ter zake ernstige feiten bestond (en bestaat) en hij had de afgelopen dagen dus alle redenen om zijn eventuele onschuld heel precies uit de doeken te doen: zou verdachte Siem Mong hem bijvoorbeeld valselijk of door een ongelukkig misverstand hebben aangewezen als een ernstig corrupte minister of hadden die zojuist aangehaalde gesprekken en berichten in werkelijkheid een onschuldige lading, dan was toen het moment - en had hij ook alle gelegenheid - om dat aan te voeren. Dat deed hij echter niet, in feite beperkte hij zich tot een algemene ontkenning. Hij wierp dus niet een ander licht op al dat zojuist aangehaalde bewijsmateriaal, redenen om te geloven dat bijvoorbeeld de verdachten Siem Mong niet de waarheid spraken gaf hij niet.

Over zijn verklaringen van de afgelopen dagen maken wij nog een enkele opmerking meer.

Ter zitting d.d. 14 januari jl. verklaarde verdachte Croes dat hij zich als minister nimmer liet betalen of belonen voor zijn beslissingen. Hij maakte dat enigszins concreet door keer op keer te betogen dat wij ten onrechte een verband zien tussen zulke beslissingen en betalingen aan zijn stichting (bijvoorbeeld voor 'kerstkaarten'); bovendien was het volgens hem heel normaal dat hem in verkiezingstijd of rond politieke evenementen "[twee kratjes bier hier en daar](#)" werden toegestopt. Dat raakt niet aan bijvoorbeeld de casus Toi (zie hierboven) en evenmin aan de casussen Bashaka en Filiciana: in die kwesties hebben de verdachten Schwengle en Filiciana immers verklaard dat verdachte Croes voor zijn hulp bij het verkrijgen van tientallen werkvergunningen tienduizenden guldens toegeschoven werd. Die kwesties liet hij in zijn verhalen telkens onaangeroerd, hij besteedde enkel aandacht aan casussen waarin de ambtelijke omkoping er ook volgens ons niet vanaf spat (maar subtiel en veelal stilzwijgend verliep): alsof er

⁸⁶ Zie o.a. map 47, pagina 390, 397, 399, 402 e.v., 405 e.v., 427, 431 en 433.

⁸⁷ Zie het proces-verbaal van zijn verhoor bij de rechter-commissaris d.d. 23 juli jl.

door anderen *niet* uitgebreid is verklaard dat zij hem geregeld omkochten en alsof van een en ander *niet* ook blijkt uit heel wat veiliggestelde berichten, afgeluisterde gesprekken en in beslag genomen documenten. Het klonk allemaal vast niet onaardig, maar het had dus bar weinig om het lijf. Zijn eenzijdige en beperkte visie op het dossier poetste in elk geval in de casus Toi al het hem belastende bewijs niet weg,

Toen wij verdachte Croes ter zitting d.d. 14 januari jl. vroegen om inhoudelijk te reageren op de belastende verklaringen van bijvoorbeeld zijn medeverdachten Siem Mong, Schwengle en Filiciana, deed hij dat niet; hij merkte enkel op dat veel meer medeverdachten niet hadden verklaard dat zij hem betaalden of beloonden. Dat is (een beetje) waar, maar ook dat poetst hun uitermate belastende verklaringen niet weg; zeker niet waar die verklaringen een duidelijke en stevige verandering vinden in ander bewijsmateriaal. Daarbij geldt dat zich in veel gevallen misschien ook gemakkelijk laat verklaren waarom andere verdachten niet vertelden dat zij hem betaalden of beloonden: in veel gevallen zullen medeverdachten verdachte Croes heel goed mogelijk niet hebben willen belasten omdat zij zich daarmee ook zelf in de problemen hadden gebracht, en bovendien verliep zijn omkoping voor een flink deel juist via de verdachten Filiciana en Schwengle (vgl. o.a. de verklaringen van verdachte Cheng en van de *spookwerknemers* van de bedrijven van verdachte Vasquez). Zo ging het - in relatie tot de casus Toi - ook met verdachte Chang Fung: natuurlijk verklaarde zij niet dat zij geld aan verdachte Croes gaf, dat deed verdachte Siem Mong immers voor haar. Dat verdachte Croes ter zitting d.d. gisteren na haar verklaring benadrukte dat hij haar had horen zeggen dat zij hem niet had betaald en doodzweeg dat ze wel had gezegd dat die Siem Mong haar vertelde dat hij voor de werkvergunning iemand moest betalen en dat ze snapte dat hij op verdachte Croes doelde, verraste ons niet: hij had er de afgelopen dagen overduidelijk een handje van om niet zo zeer antwoord te geven op vragen of om adequaat te reageren op verklaringen, maar om te vertellen wat hij kwijt wilde (wat zich veelal dus beperkte tot op zinnen over de 'kerstkaarten'-kwestie. Toen hij gisteren op ons verzoek reageerde op de inhoud van een afgeluisterd gesprek tussen verdachte Siem Mong en hemzelf - namelijk het gesprek d.d. 16 december 2016, waarin hij o.a. tegen die Siem Mong zegt dat 'die van Hong Kong bijna klaar is' en aan hem vraagt of 'hij hem 1000 dollars heeft gevraagd'⁸⁸ - hield hij in eerste instantie de boot af (we moesten het vooral maar bij verdachte Siem Mong navragen) en beweerde hij daarna dat het hier vast ging over geld dat verdachte Siem Mong van iemand moest krijgen. Dat lijkt ons echter volstrekt onaannemelijk, zie immers o.a. de verklaringen van de verdachten Siem Mong en Chang Fung, de overige inhoud van het gesprek (verdachte Siem Mong antwoordde verdachte Croes met 'de persoon wil wel betalen, maar als er bewijs is') en het overige bewijsmateriaal (zie o.a. hun afgeluisterde gesprek d.d. 8 december 2016⁸⁹ en hun afgeluisterde telefoongesprek d.d. 23 december 2016, waarin verdachte Croes die Siem Mong mededeelde: "OK Jij zelf! Wat heb je voor mij? [...] Wat heb je voor mij? [...] Maar heb je vijf voor mij vandaag? [...] 500 dollar, 500 dollar, 600 dollar, heb je niks?"⁹⁰). Toen verdachte Croes wel inhoudelijk reageerde op bewijsmateriaal had het dus ook bar weinig om het lijf, zo stellen wij vast.

⁸⁸ Zie pagina 15 van ons requisitoir.

⁸⁹ Zie pagina 15 van ons requisitoir.

⁹⁰ Zie map 47, pagina 496.

schakel- of ketenbewijs

Aan verdachte Croes wordt onder 1 een *reeks* gevallen van passieve ambtelijke omkoping verweten, in de casus Toi draait het slechts om een aantal daarvan. Met al die zojuist aangehaalde onderzoeksresultaten kan het op de casus Toi toegespitste onderdeel van zijn tenlastelegging volgens ons zonder meer bewezen worden verklaard: méér bewijs is daarvoor niet nodig. Maar er *is* wel meer. In het onderzoek IBIS bleek immers ook van heel wat andere, sterk vergelijkbare gevallen van ambtelijke omkoping. Uit het totaal aan bewijsmateriaal spreekt wat ons betreft een duidelijk herkenbaar gedrags- of delicts-patroon: verdachte Croes klaarde keer op keer op eenzelfde manier hetzelfde kwade karwei. Naar onze mening maakt dit dat bewijs voor het ene onderdeel van zijn tenlastelegging veelal bijkomend bewijs voor andere onderdelen daarvan oplevert. Neem nu bijvoorbeeld de casus Bashaka: wij wijden zo dadelijk heel wat woorden aan dat omkopingsgeval, maar verraden alvast dat volgens ons ook daar ampel blijkt dat verdachte Croes verklaringen-van-geen-bezwaar ‘verkocht’. Het werd immers veelvuldig zo verklaard door verdachte Schwengle, het viel zo te horen in afgeluisterde gesprekken en het bleek zo uit documenten die bij verdachte Filiciana werden aangetroffen (d.i. een hoeveelheid stukken waarin hij o.a. nauwkeurig administreerde wie welk geldbedrag van hem ontving inzake een flink aantal aanvragen).⁹¹ Aldus bleek in de casus Bashaka dat verdachte Croes zich blijkbaar in of rond de periode waarin hij in de casus Toi kennelijk in de fout ging, ook door anderen liet betalen of belonen voor exact hetzelfde klusje. Wij menen dat dit via de band van schakel- of ketenbewijs ook bijdraagt aan het bewijs tegen hem in het geval Toi, zoals al het in die kwestie vergaarde materiaal ook het hem belastende bewijs in de casus Bashaka ondersteunt.

2.3 VERDACHTE CROES

Door zich vanaf begin 2016 door de verdachten Siem Mong en Chang Fung met geld en winkelwaar te laten belonen voor zijn hulp bij het verkrijgen van verklaringen-van-geen-bezwaar, maakte verdachte Croes zich naar ons oordeel bij herhaling schuldig aan de hem verweten passieve ambtelijke omkoping; in een aantal gevallen deed hij dit tezamen en in vereniging met verdachte Aparicio, zo menen wij.

Ter zake merken wij nog het volgende op:

2.3.1 normadressaat

Enkel *ambtenaren* kunnen zich schuldig maken aan passieve ambtelijke omkoping. In het wetboek van strafrecht ontbreekt een definitie van het begrip ‘ambtenaar’, maar uit de rechtspraak volgt dat het ambtenarenrecht in elk geval niet doorslaggevend is: beslissend is of er wel of niet een overheidstaak wordt uitgeoefend. Is iemand ‘door het openbare gezag aangesteld tot een openbare betrekking om een deel van de taak van de staat of zijn organen te verrichten’, dan kwalificeert die persoon als ambtenaar in de zin van de ambtsmisdrijven in het wetboek van strafrecht.⁹² Ook een *minister* is dus zo’n ambtenaar; dat bijvoorbeeld de Landsverordening Materiaal Ambtenarenrecht ministers voor de toepassing

⁹¹ Zie pagina 61 van ons requisitoir.

⁹² Zie T.R. van Roomen en E. Sikkema, ‘Corruptiedelicten’, Wolters Kluwer 2016, pagina 46.

van die wet uitdrukkelijk niet als ambtenaren aanmerkt, maakt dat niet anders.⁹³ Dat een minister een ambtenaar in de zin van de ambtelijke omkopingsbepalingen is, volgt bovendien uit die artikelen zelf: in het tweede lid van de artikelen 2:350 en 2:351 Sr staat immers vermeld dat de maximaal op te leggen gevangenisstraf met twee jaren wordt verhoogd als de ambtelijke omkoping werd begaan door een *minister*. Overigens houdt dat natuurlijk verband met de bijzondere positie van zo'n hoogwaardigheidsbekleder: “extra kwalijk zijn die gevallen waarin sprake is van misbruik van macht die aan een openbaar ambt is verbonden en waarbij van het ambt een bijzondere voorbeeldfunctie uitgaat”.⁹⁴ Anders gezegd: als nota bene een minister zijn taken en bevoegdheden verkwanselt, dan past een fors hogere straf. Wij komen ook daar zo dadelijk nog op terug.

2.3.2 delictsbestanddelen

aannemen en/of vragen van een gift

Niet in discussie zal zijn dat de overdracht van geldbedragen, kratten bier, flessen sterke drank en blikjes tonijn telkens een *gift* in de zin van de artikelen 2:350 en 2:351 Sr oplevert. Van zo'n gift is immers sprake als er aan de ambtenaar iets wordt overhandigd dat voor hem van waarde is⁹⁵ en het lijkt ons helder dat het geld en al die koopmansgoederen voor verdachte Croes waarde hadden; zo hield hij immers zijn hand op voor dat geld en die spullen. Waar verdachte Croes verdachte Siem Mong kennelijk eerst verzocht om hem geld en goederen te doneren en hij een en ander nadien in ontvangst nam⁹⁶, kan volgens ons bovendien worden gezegd dat hij deze giften zowel *vroeg* als *aannam* in de zin van de artikelen 2:350 en 2:351 Sr. Het levert wat ons betreft voortgezette handelingen in de zin van artikel 1:134 Sr op.⁹⁷

In de kantlijn:

De gift hoeft niet substantieel te zijn of zich qua waarde goed te verhouden met de tegenprestatie: ook een (absoluut of relatief) geringe gunst kan al voldoende zijn.⁹⁸ Dat is natuurlijk ook logisch: het is hoe dan ook - en dus ook ongeacht de waarde van de gunst - kwalijk als een ambtenaar zich laat omkopen. Wij merken dit met name nog op omdat verdachte Croes ter zitting d.d. 23 mei jl. en na afloop daarvan⁹⁹ smaalde dat het in zijn strafzaak o.a. nog maar ging om 'kleine donaties aan zijn stichting, zoals een paar kratten bier voor politieke evenementen'. Dat was natuurlijk onzin: hij ontving immers alleen al van verdachte Siem Mong heel wat meer dan een paar kratten bier, namelijk contante geldbedragen, circa

⁹³ Zie artikel 2 van die wet; zie tevens de Landsverordening Voorzieningen Politieke Ambtsdrager.

⁹⁴ Zie T.R. van Roomen en E. Sikkema, 'Corruptiedelicten', Wolters Kluwer 2016, pagina 100 e.v.

⁹⁵ Zie T.R. van Roomen en E. Sikkema, 'Corruptiedelicten', Wolters Kluwer 2016, pagina 62.

⁹⁶ Zie pagina 9 e.v. van ons requisitoir en o.a. de afgeluisterde gesprekken d.d. 23.11.16 (map 47, pagina 489), 24.11.16 (map 47, pagina 489), 29.11.16 (map 47, pagina 490), 16.12.16 te 14:04 uur (map 47, pagina 493), 16.12.16 te 14:10 uur (map 47, pagina 493), 17.12.16 (map 47, pagina 494), 23.12.16 (map 47, pagina 496), 24.12.16 (map 47, pagina 497), 25.12.16 (map 47, pagina 497) en 31.12.16 (map 47, pagina 497).

⁹⁷ Zie .R. van Roomen en E. Sikkema, 'Corruptiedelicten', Wolters Kluwer 2016, pagina 89 e.v.

⁹⁸ Zie T.R. van Roomen en E. Sikkema, 'Corruptiedelicten', Wolters Kluwer 2016, pagina 64.

⁹⁹ Zie o.a. <https://www.knipselkrant-curaao.com/ntr-geen-corruptiezaak-van-de-eeuw-maar-slachtoffer-van-ontbreken-wet-partijfinanciering/>

vijfenzestig kratten bier, ongeveer tien flessen whisky, wodka en champagne, en tientallen blikjes tonijn. Dat het misschien in een aantal *losse* gevallen bij een paar kratten bier bleef, doet daarenboven helemaal niet ter zake: zoals al gezegd valt immers ook het vragen of aannemen van een schamele gunst binnen het bereik van de artikelen 2:350 en 2:351 Sr. Dat verdachte Croes de winkelwaren van verdachte Siem Mong telkens inzette voor politieke evenementen, bleek ons niet; het werd zo ook niet door die Croes verklaard. Mocht hij de donaties van de verdachten Siem Mong en Chang Fung echter bij gelegenheid werkelijk hebben ingezet bij zulke evenementen, dan verandert dat niets: volgens ons was er dan niet minder sprake van het vragen of aannemen van een gift in de zin van de artikelen 2:350 en 2:351 Sr. Persoonlijke bevoordeling van de ambtenaar is immers niet vereist¹⁰⁰ en ook giften aan zijn politieke partij of ten behoeve van een politiek evenement van die partij zullen waarde hebben gehad voor verdachte Croes.¹⁰¹ Wij wijden er zo nog wat meer woorden aan bij onze bespreking van de casus Overige Goederen en Gunsten, meer in het bijzonder bij die van de deelcasussen Tierras Colombianas en Yen Yen Bar & Restaurant.¹⁰²

aannemen of vragen van een belofte

Wordt er toekomstig voordeel in het vooruitzicht gesteld, dan is sprake van een *belofte* in de zin van eerdergenoemde artikelen: “het toegezegde voordeel kan een gift of een dienst zijn, maar het kan ook gaan om een betrekkelijk vage toezegging (bijvoorbeeld om iemand vooruit te helpen en hem van alle kanten hulp te verschaffen)”.¹⁰³ Wat ons betreft tekende zich in de casus Toi in ieder geval eenmaal zo’n belofte af, namelijk in de deelcasus Hong Kong Supermarket. Aldaar bleek immers dat verdachte Croes voor zijn verlangde hulp geld en drank in rekening bracht - en daarmee een gift vroeg - en dat de verdachten Siem Mong en Chang Fung hem het geld (al dan niet deels) eerst wilden geven na de daadwerkelijke afgifte van een werkvergunning.¹⁰⁴ Verdachte Siem Mong zei het verdachte Croes ook zo: in hun afgeluisterde gesprek d.d. 16 december 2016 gaf die Croes immers te kennen dat ‘die van Hong Kong bijna klaar is’ en vroeg hij verdachte Siem Mong of hij ‘hem 1000 dollars had gevraagd’, waarop die Siem Mong o.a. antwoordde dat ‘de persoon wil betalen, maar als er bewijs is’.¹⁰⁵ Wij menen dat dit een belofte in de zin van de artikelen 2:350 en 2:351 Sr oplevert: verdachte Croes werd hier immers door verdachte Siem Mong (mede namens verdachte Chang Fung) toekomstig voordeel in het vooruitzicht gesteld, namelijk de latere betaling van een geldbedrag. Uit alles spreekt dat verdachte Croes deze belofte ook *aannam* in de zin van eerdergenoemde artikelen (d.i. de belofte accepteerde): zo gaf hij bijvoorbeeld in het gesprek niet te kennen er geen genoeg mee te nemen en vaststaat dat hij zijn werkzaamheden voor die Siem Mong e.a. ook voortzette; in weerwil van het advies van DPL regelde hij een verklaring-van-geen-bezwaar. Toen verdachte Croes op een later moment het geld ontving¹⁰⁶, nam hij uiteraard weer een gift aan (zie hierboven).

¹⁰⁰ Vgl. o.a. HR 27.11.18, ECLI:NL:HR:2018:2157, HR 27.09.05, ECLI:NL:HR:2005:AT8328 en Rechtbank R’dam 21.01.14, ECLI:NL:RBROT:2014:354.

¹⁰¹ Vgl. o.a. HR 27.11.18, ECLI:NL:HR:2018:2157.

¹⁰² Zie pagina 39 e.v. en 45 e.v. van ons requisitoir.

¹⁰³ Zie o.a. T. R. van Roomen en E. Sikkema, ‘Corruptiedelicten’, Wolters Kluwer 2016, pagina 63.

¹⁰⁴ Zie pagina 10 van ons requisitoir; zie tevens o.a. map 32, pagina 69.

¹⁰⁵ Zie pagina 15 van ons requisitoir en map 47, pagina 491.

¹⁰⁶ Zie pagina 10 en 15 van ons requisitoir

Blijkt eenmaal dat de ambtenaar een gift aannam, dan luidt de hamvraag of hij *wist* of *redelijkerwijs vermoedde* dat die gift hem werd gedaan om hem als ambtenaar iets te laten doen of nalaten. Van *weten* is hier sprake als de ambtenaar begreep of moet hebben begrepen dat de gift hem met dat doel werd gedaan; voorwaardelijk opzet is daarbij voldoende.¹⁰⁷ Met *redelijkerwijs vermoeden* wordt bedoeld op gevallen van ‘verwijtbare of wellicht gefingeerde naïviteit’ van de ambtenaar.¹⁰⁸ Daarbij zal in de regel ook de *Garantenstellung* van een ambtenaar van belang zijn: “Aan zijn maatschappelijke functie is immers een zwaardere verantwoordelijkheid verbonden. Aan een ambtenaar kunnen onder omstandigheden hogere zorgvuldigheidseisen worden gesteld dan aan een gewone burger. De ‘normale’ (goede, behoorlijke) ambtenaar is daarbij het referentiepunt. Als de omstandigheden aldus zijn, dat de ambtenaar bij enig nadenken kan vermoeden dat de gift wordt gedaan met het doel hem tot een bepaalde tegenprestatie te bewegen, dan mag hij die gift niet aannemen zonder nader onderzoek naar de strekking ervan”¹⁰⁹; doet hij dat niet, dan is het schuldverwijt vervuld. Verder is voor strafbaarheid op grond van de artikelen 2:350 of 2:351 Sr vereist dat dit weten of redelijkerwijs vermoeden ziet op het verband met een tegenprestatie: wist of vermoedde de ambtenaar dat de gift hem werd gedaan teneinde hem te bewegen om iets te doen of na te laten? De subjectieve bedoeling van de gulle gever is daarbij niet van belang, het doet er niet toe of de omkoper wel of niet het oogmerk had om de ambtenaar tot het een ander te bewegen: juist het *kennelijke doel* of de *uiterlijke strekking* van de gift zal doorslaggevend zijn; vaak zal de ambtenaar immers ook helemaal niet kunnen weten of vermoeden wat de precieze bedoeling was van zijn donateur.¹¹⁰ Kortom, “Het komt er slechts op aan of de ambtenaar zelf er zich van bewust is geweest dat de gift de strekking had om hem te bewegen een bepaalde met zijn ambtsplicht strijdige handeling te verrichten, daargelaten of de gever inderdaad het oogmerk had dat die handeling ook werkelijk zou geschieden”.¹¹¹ Ten slotte geldt hier dat de verlangde ambtelijke tegenprestatie niet een concrete hoeft te zijn: wordt met een gift enkel beoogd om zoiets als een voorkeursrelatie met de ambtenaar te laten ontstaan of te onderhouden (namelijk bijvoorbeeld een relatie waarin de ambtenaar op enig moment¹¹² niet meer vrij, onbeïnvloed, onafhankelijk of objectief kan zijn bij het nemen van beslissingen die zijn donateur aangaan), dan valt dat ook binnen het bereik van de artikelen 2:350 en 2:351 Sr.¹¹³

Wat betekent dit hier?

Uit de verklaringen van verdachte Siem Mong volgt overduidelijk dat hij verdachte Croes het geld en de goederen gaf om die Croes aan te sporen om zo snel mogelijk gunstig te beslissen op zijn aanvragen.¹¹⁴

¹⁰⁷ Zie o.a. T. R. van Roomen en E. Sikkema, ‘Corruptiedelicten’, Wolters Kluwer 2016, pagina 67.

¹⁰⁸ Zie o.a. T. R. van Roomen en E. Sikkema, ‘Corruptiedelicten’, Wolters Kluwer 2016, pagina 68.

¹⁰⁹ Zie o.a. Rechtbank R’dam 22.02.2018, ECLI:NL:RBROT:2018:1373, par.5.2, en T. R. van Roomen en E. Sikkema, ‘Corruptiedelicten’, Wolters Kluwer 2016, pagina 68.

¹¹⁰ Zie o.a. T. R. van Roomen en E. Sikkema, ‘Corruptiedelicten’, Wolters Kluwer 2016, pagina 71.

¹¹¹ Zie E. Sikkema, ‘Corruptie op Curaçao’, DD 200649; zie hier ook HR 4 februari 1947, NJ 1947, 170.

¹¹² Op ‘enig moment’ omdat er niet een direct verband hoeft te worden vastgesteld tussen de gift en een bepaalde (concrete) tegenprestatie; zie hier o.a. Rechtbank R’dam 22.02.2018, ECLI:NL:RBROT:2018: 1373, par 5.2.

¹¹³ Zie o.a. T. R. van Roomen en E. Sikkema, ‘Corruptiedelicten’, Wolters Kluwer 2016, pagina 80.

¹¹⁴ Zie o.a. pagina 9, 10 en 13 t/m 15 van ons requisitoir.

Bovendien bouwde hij met zijn frequente en loyale giften natuurlijk tegelijkertijd welbewust aan een relatie met zijn minister die hem ook bij andere aanvragen c.q. op enig moment in de toekomst van nut zou kunnen zijn, vergelijk hier ook zijn opmerkingen over zijn donatie ad USD 500,00.¹¹⁵ Echter, de subjectieve bedoelingen van verdachte Siem Mong doen er zoals gezegd niet toe: het draait hier enkel om de vraag of gezegd kan worden dat verdachte Croes naar de uiterlijke verschijningsvorm van een en ander moet hebben begrepen of kon bevroeden dat verdachte Siem Mong met zijn giften die zojuist genoemde doelen najoeg.

Wij stellen in dat kader het volgende vast:

I

Verdachte Siem schonk verdachte Croes in elk geval vanaf de eerste maanden van het jaar 2016 regelmatig geld en goederen en hij bleef dat ten minste tot 10 februari 2017 doen: op die dag ontving verdachte Croes immers nog USD 500,00 van verdachte Siem Mong.¹¹⁶ Hij beurde in totaal heel wat: wij halen voor de laatste keer aan dat verdachte Siem Mong sprak over zo'n vijvenzestig kratten bier, circa tien flessen whisky, wodka en champagne, en veertig blikken tonijn; hij schoof verdachte Croes bovendien op twee of meer momenten geld toe, zo volgt uit zijn verklaringen.¹¹⁷ Ander bewijsmateriaal ondersteunt dit.¹¹⁸ Verdachte Siem Mong deed verdachte Croes dus over een langere tijd bij herhaling schenken van meer dan geringe omvang.

II

Hij deed dat in een periode waarin hij die Croes in elk geval vier keer vroeg om hem en/of collega-ondernemers alsnog verklaringen-van-geen-bezwaar te bezorgen: hij deed immers in de eerste maanden van 2016 zulke aanvragen namens twee van zijn eigen bedrijven¹¹⁹ en hij legde zijn minister in de tweede helft van dat jaar aanvragen van Hong Kong Supermarket NV en Sing Fung NV voor.¹²⁰

III

Het was toentertijd enkel aan verdachte Croes - en aan niemand anders - om op die aanvragen te beslissen: hij was immers de minister, belast met arbeid. Ten tijde van zijn giften was verdachte Siem Mong dus in hoge mate afhankelijk van (de medewerking van) verdachte Croes. Verdachte Siem Mong verklaarde o.a. "[als de minister mij niet helpt kan ik geen werknemers krijgen voor mijn bedrijven](#)".¹²¹ In het

¹¹⁵ Zie o.a. pagina 14 van ons requisitoir.

¹¹⁶ Zie o.a. pagina 10 t/m 15 van ons requisitoir.

¹¹⁷ Zie o.a. pagina 9 en 10 van ons requisitoir.

¹¹⁸ Zie o.a. pagina 11 t/m 15 van ons requisitoir.

¹¹⁹ Zie o.a. pagina 8 van ons requisitoir.

¹²⁰ Zie o.a. pagina 8 van ons requisitoir.

¹²¹ Zie map 32, pagina 79: "[Ik ga ervan uit dat als ik hem met iets help, hij mij later ook zou kunnen helpen. Het is ook logisch, want hij is de minister en kan mij helpen met de positieve verklaring. Ik voel mij niet op mijn gemak dat ik een minister geld moet betalen om mij te helpen met de positieve verklaring zodat ik mijn werknemers kan krijgen. Als de minister mij niet helpt kan ik geen werknemers krijgen voor mijn bedrijven](#)"; zie hier tevens o.a. map 32, pagina 56: "[Ik heb aan de vrouw Cheng-Ho ook verteld dat Minister Paul tegen mij zei dat hij de kratten bier, whisky en het contant geld van Awg. 1000,- in rekening brengt in ruil voor de positieve verklaring. Ik zei tegen haar dat als zij niet zou betalen de positieve verklaring niet zou worden afgegeven](#)" en pagina 91: "[Ongeacht of Paul mij helpt met mijn aanvragen of niet, steeds vraagt hij om gratis goederen. Ik heb de indruk dat als ik hem die goederen niet gratis heeft, dat hij mij dan niet zal helpen met mijn aanvragen](#)".

geval Hong Kong Supermarket had DPL de aanvraag bovendien al negatief beoordeeld¹²²; daar gold dus eens te meer dat alleen verdachte Croes nog uitkomst kon bieden. Deze context kan verdachte Croes niet zijn ontgaan.

IV

Het ontbrak verdachte Siem Mong aan een smetteloos zakelijk motief om verdachte Croes regelmatig winkelinventaris te schenken: niet bleek dat hij er direct of indirect een zakelijk voordeel mee wist te behalen en er laat zich ook niet gemakkelijk bedenken hoe hij dat had kunnen doen.¹²³ Juist om die reden waren de schenkingen een doorn in het oog van zijn zoon.¹²⁴ Verdachte Siem Mong zei er o.a. over: “Paul weet dat ik de producten aan hem geef zodat hij mij helpt met de positieve verklaring. Anders zou ik alleen verlies lijden als ik Paul zomaar gratis deze producten zou geven”¹²⁵ en, geconfronteerd met de geschatte waarde van zijn donaties, “Het is een verlies voor mij, maar aan de andere kant was het ook bedoeld zodat Paul mij kon helpen met de positieve verklaringen”.¹²⁶

V

Er werd geenszins aannemelijk dat de verdachten Siem Mong en Croes een nauwe vriendschappelijke band hadden of anderszins een relatie onderhielden waarin voorstelbaar was dat die Siem Mong onbaatzuchtig alsmaar geld en goederen weggaf aan die Croes. Verdachte Croes deed ook nooit zijn dagelijkse boodschappen bij Unicasa Supermarket en bezocht ook de restaurants van verdachte Siem Mong niet.¹²⁷ Hij gaf verdachte Croes ook al eens goederen toen die Croes nog geen minister was, maar (lang) niet zoveel als in de tijd dat hij dat wel was.¹²⁸

VI

Verdachte Siem Mong verklaarde dat hij verdachte Croes meermalen ook uitdrukkelijk te kennen gaf dat hij hem de goederen schonk in ruil voor zijn mogelijke hulp bij het verkrijgen van verklaringen-van-geen-bezwaar.¹²⁹ Zijn subjectieve bedoelingen zijn hier zoals gezegd niet van belang, maar zijn mededelingen over die bedoelingen aan verdachte Croes zijn dat uiteraard wel.

VII

Uit meerdere afgeluisterde gesprekken volgt sterk dat verdachte Croes heel goed begreep of moet hebben begrepen dat de giften van verdachte Siem Mong van een ‘voor wat, hoort wat’-karakter waren.¹³⁰ Wij wijzen hier *bijvoorbeeld* nogmaals op het gesprek tussen beide heren d.d. 16 december 2016, namelijk het gesprek waarin verdachte Croes verdachte Siem Mong allereerst liet weten dat hij enkele dozen Amstel Bright en Polar wilde hebben, vervolgens aangaf dat ‘die van Hong Kong bijna klaar is’ en daarna vroeg of hij ‘hem 1000 dollars had gevraagd’; verdachte Siem Mong antwoordde daarop o.a. ‘de per-

¹²² Zie o.a. pagina 8 van ons requisitoir.

¹²³ In de kantlijn merken wij op dat verdachte Siem Mong verdachte Croes ook geld schonk, hetgeen ons uit zakelijk oogpunt eens te meer weinig zinvol lijkt.

¹²⁴ Zie o.a. map 32, pagina 49.

¹²⁵ Zie map 32, pagina 63.

¹²⁶ Zie map 32, pagina 81.

¹²⁷ Zie map 32, pagina 52.

¹²⁸ Zie map 32, pagina 44.

¹²⁹ Zie o.a. pagina 9, 10, 13 en 14 van ons requisitoir.

¹³⁰ Zie o.a. pagina 13 e.v. van ons requisitoir.

soon wil betalen, maar als er bewijs is'.¹³¹ Daaruit volgt ons inziens niets anders dan dat verdachte Croes ten volle beseftte dat verdachte Siem Mong hem geld zou schenken in ruil voor zijn hulp bij het verkrijgen van een verklaring-van-geen-bezwaar. De latere verklaringen van de verdachten Siem Mong en Chang Fung bevestigden dat, zo menen wij. Verdachte Croes gaf verdachte Siem Mong ook een niet te missen voorzet, zo vertelde die Siem Mong bij de rechter-commissaris (als getuige in de strafzaak tegen zijn voormalige minister): "[Croes heeft tegen mij gezegd: als je mij een donatie geeft, zal ik je helpen](#)".¹³²

conclusie

Naar ons oordeel dwingt het samenstel van deze feiten en omstandigheden zonder meer tot de conclusie dat verdachte Croes naar de uiterlijke verschijningsvorm van een en ander begreep of moet hebben begrepen dat verdachte Siem Mong met zijn giften kennelijk beoogde om hem snel en bovenal gunstig te laten beslissen op de aanvragen van Unicasa Supermarket e.a. en tegelijkertijd om met een speciale relatie op te bouwen, namelijk een die hem op enig moment een of meer voordelen zou kunnen opleveren: het *schreeuwt* uit die zojuist aangehaalde feiten en omstandigheden, van een ander scenario heeft niet kunnen blijken. Verdachte Croes liet een en ander ook onweersproken, zo haalden wij al aan.

schuldverband e.a. ii

Zoals gezegd beperkte verdachte Croes zich niet tot het *aannemen* van giften, maar *vroeg* hij er ook om: het onderzoek leerde dat hij kennelijk eerst een bestelling plaatste en dat verdachte Siem Mong een en ander vervolgens leverde.¹³³ Wij stellen vast dat in de artikelen 2:350 en 2:351 Sr niet uitdrukkelijk wordt gesproken over het vereiste schuldverband bij het vragen van giften. In het bestanddeel 'vragen' ligt opzet echter natuurlijk al besloten ("[\[...\] aangezien het vragen van een gift, belofte of dienst zich niet licht zonder opzet bij de vragende persoon laat denken](#)"¹³⁴) en verder zal helder zijn dat het opzet van de ambtenaar zich (ten minste in voorwaardelijke vorm) ook zal moeten uitstrekken tot het verband met een ambtelijke tegenprestatie: het gaat in meergenoemde artikelen immers om het vragen van een gift of belofte *teneinde hem zelf* tot een wederdienst te bewegen. Welnu, uit al die hierboven aangehaalde feiten en omstandigheden blijkt naar onze mening overtuigend dat verdachte Croes om geld en goederen vroeg in verband met zijn mogelijkheden als minister, belast met arbeid, om verdachte Siem Mong e.a. een verklaring-van-geen-bezwaar te bezorgen: gelet op o.a. de periode waarin hij om de giften vroeg (namelijk rondom de aanvragen), de positie die hij toenmaals innam ten opzichte van verdachte Siem Mong e.a. (namelijk die van allesbepalende minister, belast met arbeid, versus de afhankelijke ondernemer), de frequentie en vanzelfsprekendheid c.q. onbescheidenheid waarmee hij om geld en gratis goederen bedelde en de inhoud van de zojuist aangehaalde afgeluisterde gesprekken laat zich volgens ons simpelweg ook hier geen enkel ander scenario bedenken. Bovendien verklaarde verdachte

¹³¹ Zie o.a. map 47, pagina 491.

¹³² zie het proces-verbaal van zijn verhoor bij de rechter-commissaris d.d. 24 juli 2018.

¹³³ Zie pagina 9 t/m 15 van ons requisitoir.

¹³⁴ Zie o.a. T. R. van Roomen en E. Sikkema, 'Corruptiedelicten', Wolters Kluwer 2016, pagina 69.

Siem Mong het zoals gezegd gewoon ook zo bij de rechter-commissaris: “Croes heeft tegen mij gezegd: als je mij een donatie geeft, zal ik je helpen”.¹³⁵

in strijd met zijn plicht

De artikelen 2:350 en 2:351 Sr zien op verschillende vormen van passieve ambtelijke omkoping: voor strafbaarheid op grond van het laatstgenoemde artikel is immers vereist dat de ambtenaar de gift vroeg of aannam terwijl hij wist of redelijkerwijs vermoedde dat deze hem werd gedaan teneinde hem te bewegen om *in strijd met zijn plicht* te handelen, voor het eerstgenoemde artikel niet. Tot voor enkele jaren terug kende het Nederlandse wetboek van strafrecht een sterk vergelijkbare strafbaarstelling van passieve ambtelijke omkoping. Echter, het bestanddeel *in strijd met zijn plicht* werd daar inmiddels uit het pendant van artikel 2:351 Sr geschrapt; de tegenhanger van artikel 2:350 Sr kwam diensgevolge in zijn geheel te vervallen.¹³⁶ Dat had alles te maken met het feit dat het onderscheid tussen handelen in strijd met de ambtsplicht en handelen dat niet strijdig is met die plicht, verwaterde: in de rechtspraak werd immers inmiddels vrij snel aangenomen dat sprake is van strijd met een ambtsplicht.¹³⁷ Waar in de rechtspraak aanvankelijk de eis werd gesteld dat de (beoogde) ambtelijke tegenprestatie op zichzelf ongeoorloofd of onrechtmatig was, kwam in latere uitspraken veel meer nadruk te liggen ‘op de invloed van de gift of belofte op het ambtelijke handelen, bijvoorbeeld door het verkrijgen van een voorkeursbehandeling’: een ambtenaar hoort nu eenmaal eerlijk, integer en neutraal te werk te gaan en mag aan anderen niet aan voorkeurspositie toekennen; doet hij dat wel, dan schendt hij al daarmee zijn ambtsplicht.¹³⁸ Min of meer recent bevestigde de Hoge Raad deze lijn nog maar eens in de Rotterdamse Havenzaak.¹³⁹

Wat betekent dit hier?

Verdachte Siem Mong deed verdachte Croes een groot aantal giften om die Croes te bewegen anders dan om zakelijke redenen spoedig in zijn voordeel (of in dat van anderen) te beslissen. Van die insteek moet verdachte Croes zich bewust zijn geweest, zie hierboven. Daarmee moet hem wat ons betreft ook duidelijk zijn geweest dat verdachte Siem Mong hem die giften kennelijk telkens deed om hem te bewegen tot een handelen in strijd met zijn ambtsplicht: hij werd als minister, belast met arbeid, immers niet geacht om anders dan om zakelijke redenen en/of vanuit een zekere voorkeursrelatie in het voordeel van een ‘klant’ te beslissen. Naar ons oordeel maakte verdachte Croes zich hier dus meermalen schuldig aan de passieve ambtelijke omkoping van artikel 2:351 Sr.

omkoping vooraf/achteraf

Artikel 2:351 Sr bevat twee afzonderlijke misdrijven, namelijk passieve ambtelijke omkoping *vooraf* en passieve ambtelijke omkoping *achteraf*.¹⁴⁰ Het draait daarbij logischerwijs om de vraag of de ambtenaar

¹³⁵ Zie het proces-verbaal van zijn verhoor bij de rechter-commissaris d.d. 24 juli 2018.

¹³⁶ Zie o.a. NLR, aantekening 1 bij artikel 363 Sr.

¹³⁷ Zie o.a. NLR, aantekening 1 bij artikel 363 Sr.

¹³⁸ Zie o.a. paragraaf 44 van de conclusie van AG mr. Hofstee bij HR 11.04.17, ECLI:NL:HR:2017:641.

¹³⁹ Zie o.a. HR 11.04.2017, ECLI:NL:HR:2017:641.

¹⁴⁰ Idem: artikel 2:350 Sr.

op het moment dat hij de gift, belofte of dienst vroeg of aannam, wel of niet al zijn ambtelijke tegenprestatie leverde (waarbij die tegenprestatie uiteraard ook bij omkoping *achteraf* kan zien op een voorkeursrelatie). Hier ziet de tenlastelegging op zowel het ene als het andere delict en naar ons oordeel beging verdachte Croes in de casus Toi ook beide vergrijpen: hij bezondigde zich er aan passieve ambtelijke omkoping *vooraf* én *achteraf*. Allereerst leiden wij immers uit de verklaringen van verdachte Siem Mong af dat zijn minister in de eerste maanden van het jaar 2016 vroeg om aan hem kratten bier e.a. te doneren voordat hij besliste op de aanvragen van Unicasa Supermarket en Wag Li Bar & Restaurant; wij leiden uit die verklaringen ook af dat die Siem Mong al voor die beslissingen over de brug kwam met kratten bier e.a.¹⁴¹ Dat maakt omkoping *vooraf*. Vervolgens bleek uit de verklaringen van verdachte Siem Mong, de verklaringen van verdachte Chang Fung en de inhoud van veiliggestelde berichten en afgeluisterde gesprekken dat verdachte Croes later dat jaar in de deelcasus Hong Kong Supermarket wederom op voorhand om geld en goederen vroeg (d.i. voordat hij zijn wederdienst leverde) en dat hij een deel daarvan (d.i. van het geld) pas ontving *nadat* hij een verklaring-van-geen-bezwaar regelde.¹⁴² Dat levert volgens ons zowel omkoping *vooraf* als *achteraf* op. Ten slotte leerde het onderzoek ook dat verdachte Croes in die periode (waarin hij ook had te beslissen op de aanvraag van Sing Fung NV) verdachte Siem Mong vaker om geld en/of gratis goederen vroeg zonder dat er een duidelijk verband werd gelegd met een concrete tegenprestatie.¹⁴³ Mede met verwijzing naar het vonnis van de rechtbank R'dam d.d. 12 juli 2016 in de zaak van de Roermondse wethouder¹⁴⁴ menen wij dat aldus hier bewezen kan worden verklaard dat verdachte Croes deze giften aannam en vroeg terwijl hij wist dat deze hem werden gedaan om hem te bewegen tot een ambtelijke wederdienst (d.i. omkoping *vooraf*) én terwijl hij moet hebben begrepen dat deze hem werden gedaan ten gevolge van of naar aanleiding van een eerder verleende dienst (d.i. omkoping *achteraf*). Binnen de op wederkerigheid gebaseerde relatie tussen de verdachten Croes en Siem Mong zouden deze giften immers heel goed mogelijk een dubbel doel hebben kunnen dienen, namelijk kunnen zijn bedoeld als een bedankje voor eerder bewezen diensten en als een vooruitbetaling voor later te genieten ministeriële hulp.

2.3.3 medeplegen

In de casus Toi bleek dat verdachte Aparicio meermalen op verzoek van verdachte Croes bij verdachte Siem Mong winkelgoederen ophaalde: soms deed hij dat alleen, soms was verdachte Croes ook zelf van de partij.¹⁴⁵ Naar ons oordeel maakten de verdachten Croes en Aparicio zich in die gevallen schuldig aan het *medeplegen* van passieve ambtelijke omkoping. Bij onze gezamenlijke bespreking van alle aan verdachte Aparicio ten laste gelegde omkopingsgevallen zetten wij dit nader uiteen, voor nu merken wij op dat uit de in de casus Toi behaalde onderzoeksresultaten ons inziens glashelder blijkt van hun kwade bedoelingen. Zo is daar het afgeluisterde gesprek d.d. 16 december 2016 te 20:36 uur: terwijl verdachte Siem Mong kennelijk 'tonijn en een koude Polar bier' voor hem haalde of liet halen, vroeg verdachte Croes aan verdachte Aparicio: "[denk je dat ik deze man vijfhonderd dollar nu kan afpakken](#)"; die Apari-

¹⁴¹ Zie o.a. pagina 9 en 10 van ons requisitoir.

¹⁴² Zie pagina 10 t/m 15 van ons requisitoir.

¹⁴³ Zie pagina 9 t/m 15 van ons requisitoir.

¹⁴⁴ Zie Rechtbank R'dam 12.07.16, ECLI:NL:RBROT:2016:5277 (par. 4.3.10).

¹⁴⁵ Zie pagina 9 van ons requisitoir

cio reageerde daarop met 'heel goed'.¹⁴⁶ Te horen viel verder dat verdachte Croes op het moment dat kennelijk de zoon van verdachte Siem Mong met de tonijn of het bier naderde, zei "laat hem het achter in de kofferbak zetten" en volgde verdachte Aparicio met: ""Kijk de zoon kijken. De zoon denkt, verdomme, deze man ruïneert mijn vader".¹⁴⁷ Verder wijzen we ook op het OVC-gesprek d.d. 31 december 2016 te 19:26 uur, waarin verdachte Aparicio 'Diana' vertelde over flessen champagne die hij voor verdachte Croes bij verdachte Siem Mong moest ophalen: in dat gesprek liet hij haar o.a. weten dat 'de minister deze Chinees echt naait': "Nee, geen grap. Hij heeft hem helemaal kapot".¹⁴⁸ Illustratief is verder de whatsappsessie tussen de verdachten Croes en Aparicio d.d. 4 juni 2016¹⁴⁹: op die dag stuurde verdachte Croes verdachte Aparicio o.a. het bericht dat de politie bij verdachte Siem Mong was voor een verkeersongeval en dat hij die Siem Mong 'eerder al 700 dollars had afgenomen en nu voor de rest gaat'. Verdachte Aparicio reageerde daarop met de opmerking dat die Siem Mong daarom de politie had opgebeld; beide verdachten stuurden elkaar daarop 'met tranen lachende emoji's' toe. Ten slotte brengen wij hier nog hun whatsappsessie d.d. 19 maart 2017 onder uw aandacht¹⁵⁰: verdachte Croes berichtte verdachte Aparicio die dag o.a. dat hij '1000 dollar nodig had' en verdachte Aparicio vroeg hem daarop "ken nos por hit?" (d.i. 'wie kunnen we slaan/beroven?'). Verdachte Croes stuurde hem vervolgens het woord "@traco" en verdachte Aparicio gaf daarop aan dat alleen 'Tung' hen niet zal aangeven; met 'Tung' doelde hij op verdachte Siem Mong.¹⁵¹

2.3.4 bewezenverklaring

Samengevat kan naar ons oordeel bewezen worden verklaard dat verdachte Croes in of omstreeks de periode van 30 oktober 2013 tot en met 28 maart 2017 tezamen en in vereniging met een ander in zijn hoedanigheid van minister van Sociale Zaken, Jeugd en Arbeid (a) van verdachte Siem Mong meerdere giften (namelijk geldbedragen en winkelgoederen) en een belofte (namelijk de belofte om aan hem geldbedragen te doen toekomen) en (b) van verdachte Chang Fung giften en een belofte heeft aangenomen en gevraagd, terwijl hij en zijn mededader wisten dat de giften en belofte hem werden gedaan teneinde hem te bewegen om in strijd met zijn plicht in zijn bediening iets te doen en ten gevolge of naar aanleiding van hetgeen door hem in strijd met zijn plicht is gedaan, namelijk telkens een of meer van de onder A en B genoemde handelingen.

2.3.5 vrijspraak

Uit de veiliggestelde berichten in de telefoon van verdachte Croes bleek dat verdachte Siem Mong ook contact met hem opnam over aanvragen van de bedrijven Blumond Supermarket en Tai Sheng Hardware Home Center.¹⁵² Ook die kwesties werden in de tenlastelegging van verdachte Croes opgenomen als omkopingsgevallen. Het ontbreekt ter zake echter aan wettig en overtuigend bewijs, zo menen wij. De

¹⁴⁶ Zie map 47, pagina 494.

¹⁴⁷ Zie map 47, pagina 494.

¹⁴⁸ Zie map 47, pagina 498.

¹⁴⁹ Zie map 51, pagina 9.

¹⁵⁰ Zie map 51, pagina 9 e.v.

¹⁵¹ Zie map 11, pagina 188.

¹⁵² Zie map 50, pagina 25, en map 51, pagina 12, 18, 19 en 20.

kwestie Blumond Supermarket dateert uit 2014. Verdachte Siem Mong verklaarde dat verdachte Croes eerst in de periode van de gevallen Unicasa Supermarket en Wag Li Bar & Restaurant (en dus in 2016) veelvuldig om producten begon te vragen¹⁵³ en het ontbreekt in het dossier aan meer c.q. andere informatie over dit geval; niet valt vast te stellen dat verdachte Siem Mong ook in de kwestie Blumond met bier en whisky strooide. Met betrekking tot de kwestie Tai Sheng Hardware Home Center verklaarde verdachte Siem Mong dat verdachte Croes hem niet kon helpen.¹⁵⁴ Ook in dat geval ontbreekt het aan meer c.q. andere informatie.

2.4 VERDACHTE SIEM MONG

Door verdachte Croes vanaf begin 2016 geregeld geld en winkelwaar toe te schuiven in ruil voor zijn hulp bij het verkrijgen van verklaringen-van-geen-bezwaar, maakte verdachte Siem Mong zich naar ons oordeel op zijn beurt bij herhaling schuldig aan de hem ten laste gelegde actieve ambtelijke omkoping; in de deelcasus Hong Kong Supermarket deed hij dat tezamen en in vereniging met verdachte Chang Fung, zo menen wij.

Wij merken ter zaken nog het volgende op:

2.4.1 delictsbestanddelen

doen van een gift en/of belofte

Door verdachte Croes op diens verzoek geldbedragen, drank en andere winkelgoederen te schenken, *deed* verdachte Siem Mong hem uiteraard telkens een *gift* in de zin van de artikelen 2:128 en/of 2:129 Sr. Korthedshalve verwijzen we hier naar hetgeen wij zojuist opmerkten over ‘giften’.¹⁵⁵ Eerder zetten wij feitelijk al uiteen dat verdachte Siem Mong verdachte Croes in de deelcasus Hong Kong Supermarket volgens ons ook een *belofte deed* in de zin van eerdergenoemde artikelen.¹⁵⁶

oogmerk e.v.

Voor strafbaarheid op grond van de artikelen 2:128 en/of 2:129 Sr is vereist dat de omkoper het *oogmerk* had om de ambtenaar tot een tegenprestatie te bewegen. Dit opzet kan ook hier zien op een min of meer concrete tegenprestatie (zoals bijvoorbeeld de akkoordverklaring van een aanvraag voor een verklaring-van-geen-bezwaar) maar moet ten minste gericht zijn op het laten ontstaan of onderhouden van een bijzondere relatie c.q. voorkeursrelatie met de ambtenaar.¹⁵⁷ Blijkt van dit oogmerk niet uit een van de verklaringen van de giftgever, dan kan en mag het in voorkomende gevallen natuurlijk worden afgeleid uit (de uiterlijke strekking van) de feiten en omstandigheden waaronder de gift werd gedaan.

¹⁵³ Zie map 32, pagina 74.

¹⁵⁴ Zie map 32, pagina 84.

¹⁵⁵ Zie o.a. pagina 18 e.v. van ons requisitoir.

¹⁵⁶ Zie pagina 19 e.v. van ons requisitoir

¹⁵⁷ Zie o.a. paragraaf 10.3.1 van het vonnis van de Rechtbank R’dam d.d. 12.07.2016, ECLI:NL:HR:2016:5272 (Van Rey); zie tevens pagina 20 van ons requisitoir.

Voor het bewijs van oogmerk moet ten minste “[...] vast komen te staan dat het niet anders kan zijn dan dat de gever een gift aan een ambtenaar heeft gedaan met als doel om een concrete tegenprestatie terug te krijgen of een speciale relatie te doen ontstaan die zal leiden tot een voorkeursbehandeling”.¹⁵⁸

Hoe zit het hier?

Verdachte Siem Mong verklaarde zelf uitgebreid dat hij verdachte Croes bij herhaling van geld en goederen voorzag om hem inzake de aanvragen van Unicasa Supermarket e.a. aan te sporen zo spoedig mogelijk in zijn voordeel te beslissen.¹⁵⁹ Daarmee acteerde hij hier dus met het vereiste oogmerk. Vanzelfsprekend beoogde hij met die frequente en loyale donaties tegelijkertijd te bewerkstelligen dat hij ook in eventuele andere c.q. toekomstige gevallen een streepje voor zou hebben bij verdachte Croes; hij verklaarde ook dat hij die Croes op 10 februari 2016 met die reden USD 500,00 overhandigde.¹⁶⁰

in strijd met zijn plicht

Op hun beurt zien de artikelen 2:128 en 2:129 Sr op verschillende vormen van actieve ambtelijke omkoping: het laatstgenoemde artikel vereist dat de omkoper beoogde om de ambtenaar te bewegen *in strijd met zijn plicht* te handelen, het eerstgenoemde artikel doet dat niet. Met verwijzing naar hetgeen wij hieromtrent zojuist al opmerkten¹⁶¹ stellen wij ons op het standpunt dat meer dan voldoende kan blijken dat verdachte Siem Mong het oogmerk had om verdachte Croes met zijn giften te bewegen tot een handelen in strijd met zijn plicht: hij bedoelde immers te bewerkstelligen dat verdachte Croes zo nodig anders dan om zakelijke redenen en/of vanuit een zekere voorkeursrelatie vlot in zijn voordeel zou beslissen en moet hebben geweten dat dit een minister niet betaamde.

omkoping vooraf/achteraf

Wij verwijzen hier naar onze eerdere opmerkingen ter zake.¹⁶²

2.4.2 medeplegen

In de deelcasus Hong Kong Supermarket legde verdachte Siem Mong op verzoek van verdachte Chang Fung contact met verdachte Croes en regelde hij voor haar dat die Croes een negatieve advies van DPL omzette in een positief exemplaar. Daartoe ging hij voor haar na wat verdachte Croes in rekening bracht en voerde hij daarover overleg met haar. Uiteindelijk betaalde hij verdachte Croes namens haar; hij schoot daarbij ook het een en ander voor en maakte dit later met haar in orde.¹⁶³ Wij menen dat de verdachten Siem Mong en Chang Fung zich aldus hier schuldig maakten aan het *medeplegen* van actieve ambtelijke omkoping van verdachte Croes.

¹⁵⁸ Zie Rechtbank R'dam 12.07.2016, ECLI:NL:RBROT:2016:5280, par. 4.6.1.

¹⁵⁹ Zie o.a. pagina 9, 10 en 13 t/m 15 van ons requisitoir.

¹⁶⁰ Zie o.a. pagina 14 van ons requisitoir.

¹⁶¹ Zie o.a. pagina 25 van ons requisitoir.

¹⁶² Zie o.a. pagina 25 van ons requisitoir.

¹⁶³ Zie o.a. pagina 10 van ons requisitoir.

2.4.3 bewezenverklaring

Kort en goed kan naar ons oordeel aldus bewezen worden verklaard dat verdachte Siem Mong op meerdere tijdstippen in of omstreeks de periode van 30 oktober 2013 tot en met 28 maart 2017 de minister van Sociale Zaken, Jeugd en Arbeid (a) meerdere giften (namelijk geldbedragen en winkelgoederen) deed en (b) tezamen en in vereniging met een ander giften (idem) en een belofte (namelijk de belofte om aan hem geldbedragen te doen toekomen) deed, zulks met het oogmerk om die minister te bewegen in zijn bediening in strijd met zijn plicht iets te doen en ten gevolge van of naar aanleiding van hetgeen door die minister in zijn bediening in strijd met zijn plicht is gedaan, namelijk telkens een of meer van de onder A en B genoemde handelingen.

2.4.4 vrijspraak

Met verwijzing naar hetgeen wij daaromtrent bij verdachte Croes opmerkten, menen wij dat verdachte Siem Mong moet worden vrijgesproken van de onderdelen van zijn tenlastelegging die zien op de bedrijven Blumond Supermarket en Tai Sheng Hardware Home Center.¹⁶⁴

2.5 VERDACHTE CHANG FUNG

2.5.1 algemeen

Met het voorgaande zal helder zijn dat naar ons oordeel in de strafzaak tegen verdachte Chang Fung bewezen kan worden verklaard dat zij zich tezamen en in vereniging met verdachte Siem Mong schuldig maakte aan actieve ambtelijke omkoping van verdachte Croes (*vooraf* en *achteraf*): klip en klaar zal zijn dat zij met haar belofte en gift beoogde om verdachte Croes gunstig te stemmen en voor haar karretje te spannen, terwijl zij ook moet hebben geweten dat hij niet geacht werd om zijn belangrijke ministerswerk op zo'n oneerlijke en bevooroordeelde wijze uit te voeren.

2.5.2 bewezenverklaring

Al met al kan naar ons oordeel bewezen worden verklaard dat verdachte Chang Fung in de tweede helft van 2016 (maar in elk geval in of omstreeks de periode van 30 oktober 2013 tot en met 28 maart 2017) tezamen en in vereniging met een ander de minister van Sociale Zaken, Jeugd en Arbeid giften (namelijk geldbedragen en winkelgoederen) en een belofte (namelijk de belofte om aan hem geldbedragen te doen toekomen) deed, zulks met het oogmerk om die minister te bewegen in zijn bediening in strijd met zijn plicht iets te doen en ten gevolge van of naar aanleiding van hetgeen door die minister in zijn bediening in strijd met zijn plicht is gedaan, namelijk telkens een of meer van de onder A en B genoemde handelingen.

¹⁶⁴ Zie pagina 29 van ons requisitoir

2.6 VERDACHTE APARICIO

2.6.1 algemeen

Meermalen haalde verdachte Aparicio gratis winkelgoederen op bij verdachte Siem Mong, zo bleek. In een aantal gevallen deed hij dat samen met zijn minister, maar kennelijk in elk geval telkens in diens opdracht. Naar ons oordeel maakte hij zich aldus tezamen en in vereniging met verdachte Croes schuldig aan overtredingen van artikel 2:351 Sr. We hechten er echter aan om zijn rol of aandeel op een later moment te bespreken, namelijk tegelijk met de andere aan hem ten laste gelegde omkopingsgevallen.¹⁶⁵ Wij menen dat dit de beoordeling van de hem gemaakte verwijten ten goede komt. Wel verklappen wij alvast dat wij weinig tot geen geloof hechten aan *zijn* verhalen over die rol of dat aandeel: hij wilde in zijn verhoren bij de Landsrecherche en de rechter-commissaris (als getuige in de strafzaak tegen verdachte Croes), alsmede ter zitting d.d. 15 januari jl. doen geloven dat hij geen weet had van eventuele corrupte praktijken van zijn minister en dat hij slechts te goeder trouw winkelgoederen ophaalde of stukken rondbracht in opdracht van verdachte Croes. Wij hielden u al voor dat echter reeds in de casus Toi van heel iets anders blijkt: uit enkele veiliggestelde berichten en afgeluisterde gesprekken volgt wat ons betreft overduidelijk dat verdachte Aparicio zich bewust was van het feit dat verdachte Croes en hij fout handelden en dat ook zijn bedoelingen kwaadaardig waren; we melden nog maar een keer dat hij er bijvoorbeeld met die Croes op een nare manier over sprak om verdachte Siem Mong geld af te pakken, over het ruïneren van die Siem Mong, over slaan of beroven en atraco's, over dat verdachte Siem Mong de politie zou hebben gebeld omdat verdachte Croes hem nog meer geld wilde afnemen en over dat verdachte Siem Mong hen nooit bij die politie zou aangeven.¹⁶⁶

¹⁶⁵ Zie pagina 56 van ons requisitoir

¹⁶⁶ Zie pagina 26 e.v. van ons requisitoir

3. CASUS OVERIGE GOEDEREN EN GUNSTEN

3.1 INLEIDING

Het onderzoek IBIS wees uit dat verdachte Croes zich ook door andere ondernemers liet belonen voor zijn hulp bij het verkrijgen van werkvergunningen. In de casus Overige Goederen en Gunsten bedong hij bij een van hen een fikse korting op een airconditioningssysteem en biestte hij van twee van hen enkele kratten bier.

ACC ARUBA CLIMATE CONTROL NV

Wij bespreken allereerst de deelcasus ACC Aruba Climate Control NV.¹⁶⁷

3.2 RELEVANTE FEITEN

3.2.1 verklaringen-van-geen-bezwaar

Bestudering van DPL-dossiers leerde dat verdachte Di Vecchia verdachte Croes begin 2015 namens zijn bedrijf ACC Aruba Climate Control NV verzocht om een ontheffing van de arbeidsmarkttoets te verlenen inzake een mechanical engineer.¹⁶⁸ Met een verwijzing naar het geldende strikte beleid adviseerde DPL haar minister om dit verzoek af te wijzen.¹⁶⁹ Verdachte Croes verleende echter evengoed een vrijstelling.¹⁷⁰ Medio 2015 had DPL DIMAS dan ook een verklaring-van-geen-bezwaar te verstrekken.¹⁷¹ In de kantlijn merken wij nog op dat verdachte Croes hier weliswaar beweerde dat het om een ‘gespecialiseerde functie’ ging, maar door hem in het geheel niet duidelijk werd gemaakt wat er dan zo bijzonder was aan de functie van mechanical engineer bij een bedrijf dat airco’s verkoopt en plaatst, of waaruit nu het specialisme van de beoogde werknemer bestond.¹⁷² Uit de verklaring van verdachte Di Vecchia, enkele afgeluisterde telefoongesprekken en wat veiliggestelde whatsappberichten leiden wij af dat DPL eind 2016 negatief besliste op een verlengingsaanvraag voor de mechanical engineer en dat verdachte Croes het bedrijf ACC Aruba Climate Control NV op verzoek van verdachte Di Vecchia alsnog de gewenste verklaring-van-geen-bezwaar bezorgde.¹⁷³

¹⁶⁷ Zie o.a. map 46, pagina 19 e.v. en map 50, pagina 35 e.v.

¹⁶⁸ Zie de brief van ACC Aruba Climate Control NV aan verdachte Croes d.d. 26 februari 2015.

¹⁶⁹ Zie de brief van DPL d.d. 24 april 2015.

¹⁷⁰ Zie de handgeschreven aantekening van verdachte Croes op de brief van DPL d.d. 24 april 2015 en de door DPL uitgebrachte verklaring-van-geen-bezwaar d.d. 2 juli 2015.

¹⁷¹ Zie de door DPL uitgebrachte verklaring-van-geen-bezwaar d.d. 2 juli 2015 (d.i. de daarin opgenomen motivering).

¹⁷² Zie de handgeschreven aantekening van verdachte Croes op de brief van DPL d.d. 24 april 2015.

¹⁷³ Zie hieronder bij ‘verklaringen: verdachte Di Vecchia’ en ‘overige onderzoeksresultaten’: uit de verklaring van verdachte Di Vecchia en afgeluisterde gesprekken volgt dat hij eind 2016 contact opnam met verdachte Croes nadat DPL negatief had beslist op een aanvraag inzake de mechanical engineer; in een whatsappbericht d.d. 5 december 2016 sprak hij in dat kader met verdachte Croes over ‘het vernieuwen van een vergunning’.

3.2.2 verklaringen

verdachte Di Vecchia

Verdachte Di Vecchia was en is eigenaar van het bedrijf ACC Aruba Climate Control NV.¹⁷⁴ Bij de Landsrecherche gaf hij aan dat hij van derden had gehoord dat verdachte Croes negatieve beslissingen van DPL kon wijzigen in positieve exemplaren en dat hij om die reden toentertijd (d.i. eind 2016) contact legde met verdachte Croes: DPL had immers negatief beslist op een verlengingsaanvraag voor zijn mechanical engineer.¹⁷⁵ Door tussenkomst van verdachte Croes werd vervolgens door DPL alsnog een verklaring-van-geen-bezwaar verstrekt, aldus verdachte Di Vecchia.¹⁷⁶ Hij verklaarde dat hij verdachte Croes niet betaalde voor zijn hulp en dat die Croes hem ook niet om een beloning vroeg.¹⁷⁷ Wel gaf hij die Croes toentertijd een korting ad Afl. 2.900,00 op de aanschaf en installatie van een airco, zo vertelde hij; verdachte Croes betaalde uiteindelijk niet meer dan Afl. 6.210,00 voor dat systeem, zo volgt uit zijn verklaring.¹⁷⁸ Hij bezwoer daarbij dat deze ogenschijnlijk forse korting (verdachte Croes mocht op een factuur van Afl. 8.900,00 ex belastingen meer dan dertig procent onbetaald laten) niets te maken had met het feit dat verdachte Croes hem in die periode ook hielp om alsnog een verklaring-van-geen-bezwaar te verkrijgen; het betrof volgens hem ook niet een bijzondere korting.¹⁷⁹

Min of meer recent werd verdachte Di Vecchia door de rechter-commissaris gehoord als getuige in de strafzaak tegen verdachte Croes en in grote lijnen vertelde hij haar hetzelfde.¹⁸⁰ Ter zitting d.d. gisteren stelde hij dat hij met die Croes afprak om reclame te maken voor zijn airco's.

verdachte Croes

Bij de rechter-commissaris liet verdachte Croes in antwoord op vragen van de raadvrouw van verdachte Di Vecchia weten dat die Di Vecchia inderdaad een airconditioningssysteem bij hem thuis installeerde en dat dit niet in verband stond met 'enige handeling zijnerzijds': "[...] Ik heb een installatie aangevraagd, ik heb een prijs gekregen en ik heb een korting gekregen van dhr. Di Vecchia. Hij geeft aan meerdere mensen korting".¹⁸¹ Ter zitting d.d. gisteren betoogde hij dat 'korting' en 'beslissing misschien wel samengingen in tijd, maar dat het niet met elkaar in verband stond. Hij voegde er nog aan toe dat hij als minister ook gewoon straffeloos kortingen moest kunnen accepteren en vroeg zich hardop af of hij dan bijvoorbeeld in een winkel bij de kassa kortingsartikelen had moeten weigeren. Die vergelijking gaat natuurlijk volledig mank: hij mocht toentertijd alle kortingen aannemen die anderen ook kregen, het probleem zit 'm nu juist in de kortingen die hij *alleen* hij kreeg.

¹⁷⁴ Zie o.a. map 46, pagina 22.

¹⁷⁵ Zie o.a. map 46, pagina 381, 382 en (m.n.) 386 en 386.

¹⁷⁶ Zie map 46, pagina 387.

¹⁷⁷ Zie map 46, pagina 385.

¹⁷⁸ Zie map 46, pagina 388.

¹⁷⁹ Zie map 46, pagina 388.

¹⁸⁰ Zie het proces-verbaal van zijn verhoor bij de rechter-commissaris d.d. 23 juli 2018.

¹⁸¹ Zie de bijlagen bij het proces-verbaal van het verhoor van getuige Croes d.d. 23 juli 2018.

3.2.3 overige onderzoeksresultaten

berichten

In de telefoon van verdachte Croes werden verschillende whatsappberichten van en aan verdachte Di Vecchia aangetroffen.¹⁸² In een bericht d.d. 17 oktober 2016 gaf verdachte Di Vecchia verdachte Croes te kennen dat hij diens hulp nodig had: “Ik heb je nodig zodat jij mij kan helpen met het oplossen van een probleem van een verlenging van een vergunning. Alsjeblieft bel me wanneer je kan”.¹⁸³ In een berichtenreeks d.d. 5 december 2016 spraken zij vervolgens over de prijs en de korting voor de aanschaf en installatie van een airco (d.i. werd de korting aan verdachte Croes aangeboden: “6.900 plus installatiekosten en bevestigingsbeugel 1200”, “Voor jou 6000”, “plus bbo”) en een klein een uur later over de hulp die verdachte Di Vecchia van verdachte Croes wilde ontvangen ‘om een vergunning te vernieuwen’ (op het “Paul ik heb je hulp nodig om een vergunning te vernieuwen van een van mijn werknemers ingenieur monteur uit Venezuela. Ik heb alles al klaar. Ik heb hem nodig voor een project van Azure Ynama. We zijn al begonnen en ik ben bang dat ze hem zullen oppakken” van verdachte Di Vecchia volgde direct een “Ok, no problem” van verdachte Croes).¹⁸⁴ Uit de veiliggestelde whatsappberichten bleek verder dat verdachte Di Vecchia ongeveer een week later bij verdachte Croes informeerde naar zijn nieuwe airco én naar de vergunning: “Hoe is het met de vergunning?” en “Trouwens de airco voor jouw woning?”.¹⁸⁵ Per audiobericht antwoordde verdachte Croes hem over zijn vorderingen met betrekking tot de airco en liet hij hem weten dat hij ‘vandaag naar die ding voor hem gaat kijken, over dat ding dat hij hem gevraagd had’.¹⁸⁶ Het moet er voor worden gehouden dat hij met ‘dat ding’ doelde op de aanvraag e.a. van verdachte Di Vecchia.

afgeluisterde telefoongesprekken

Eind 2016 werden twee telefoongesprekken tussen de verdachten Croes en Di Vecchia afgeluisterd. In het gesprek d.d. 29 november 2016¹⁸⁷ ving verdachte Croes aan met o.a. de mededeling dat hij eraan dacht om die Di Vecchia ‘een grote airco’ in zijn woonkamer te laten aanbrengen. Door verdachte Di Vecchia werd daarop medegedeeld dat hij hem belde ‘zodat hij hem helpt met een van de vergunningen’. Ze spraken vervolgens af om elkaar op korte termijn te ontmoeten. In het afgeluisterde telefoongesprek d.d. 21 december 2016¹⁸⁸ gaf verdachte Di Vecchia aan dat hij zich zorgen maakte ‘dat ze de kerel die voor hem werkt in de plaats komen oppakken’ en vertelde verdachte Croes hem vervolgens dat ‘het al werd goedgekeurd’: “Dezelfde dag dat ik met jou heb gesproken. Het enige ding is dat er even moet wachten dat het positief wordt uitgereikt dat zij vergunning kunnen krijgen [...] Ik heb mijn gedeelte ondertekend. De positief moet van DPL uitkomen en daarna kun je naar de DIMAS gaan met de posi-

¹⁸² Zie map 46, pagina 238 e.v.

¹⁸³ Zie map 46, pagina 238.

¹⁸⁴ Zie map 46, pagina 238 e.v.

¹⁸⁵ Zie map 46, pagina 241.

¹⁸⁶ Zie map 46, pagina 241.

¹⁸⁷ Zie map 46, pagina 123.

¹⁸⁸ Zie map 46, pagina 123.

tief". Ook bleek uit dat gesprek dat verdachte Croes inmiddels was voorzien van een nieuw airconditioningssysteem.

bankgegevens

Uit bankgegevens van de Stichting Leadership & Excellence volgt dat verdachte Di Vecchia op 4 januari 2017 werd betaald voor de airco.¹⁸⁹ Op die dag 'realiseerde' verdachte Croes dus zijn korting.

facturen ACC Aruba Climate Control NV

Verdachte Di Vecchia werd in de zomer van vorig jaar door de rechter-commissaris gehoord als getuige in de strafzaak tegen verdachte Croes. Zijn raadvrouw bracht toen een aantal facturen in, dat deed zij ook toen verdachte Croes op zijn beurt door de rechter-commissaris werd gehoord als getuige in de strafzaak tegen haar cliënt. Uit die facturen bleek dat verdachte Di Vecchia ook aan andere klanten kortingen verleende, ze werden kennelijk ook met dat doel overgelegd. Het betrof (buiten de facturen voor verdachte Croes) negen afrekeningen, waarvan vijf uit de tweede helft van 2016 en vier uit diezelfde periode in 2017.¹⁹⁰ Uit die negen facturen bleek dat verdachte Di Vecchia zijn klanten in acht gevallen een afslag gaf die (in zowel absolute als relatieve zin) veel geringer was dan het voordeel dat hij verdachte Croes bood, en dat hij in het negende geval zijn klant op een totaalbedrag van Afl. 36.256,05 zelfs geen enkele korting schonk. Verdachte Di Vecchia gaf geen informatie over meer c.q. andere kortingen.

3.2.4 conclusies

Wij stellen aldus vast dat verdachte Di Vecchia verdachte Croes een korting gaf op de aankoop en installatie van een airconditioningssysteem juist in de periode waarin hij wilde dat verdachte Croes hem hielp bij het verkrijgen van een verlengingsvergunning. Meer concreet zegde hij verdachte Croes die korting toe een klein uur voordat hij hem nogmaals met klem verzocht hem uit de brand te helpen. Wel degelijk betrof het hier een buitengewone en allesbehalve reguliere korting: verdachte Croes mocht maar liefst Afl. 2.900,00 onbetaald laten op een totaalbedrag ad Afl. 8.900 ex belastingen (d.i. meer dan 30% van het factuurbedrag) en ook uit de door verdachte Di Vecchia zelf ingebrachte facturen bleek dat hij niet gewend was om zulke forse kortingen te verlenen.

3.3 VERDACHTE CROES

Het maakt ons inziens dat verdachte Croes zich ook hier schuldig maakte aan passieve ambtelijke omkoping.

Wij merken ter zake nog het volgende op:

¹⁸⁹ Zie o.a. map 46, pagina 244; zie tevens pagina 214 en 242.

¹⁹⁰ Zie de bijlagen bij het proces-verbaal van het verhoor van getuige Di Vecchia bij de rechter-commissaris d.d. 23 juli 2018.

3.3.1 delictsbestanddelen

aannemen van een gift

Een geldelijke korting op de aanschaf en installatie van een airconditioningssysteem kwalificeert uiteraard ook als een *gift* in de zin van de artikelen 2:30 en 2:351 Sr.¹⁹¹ Het aanbieden van zo'n korting levert ons inziens een *belofte* in de zin van dat artikel op: daarmee wordt immers toekomstig voordeel in het vooruitzicht gesteld. Waar verdachte Croes het kortingsvoorstel van verdachte Di Vecchia eind 2016 aanvaardde¹⁹² en op 4 januari 2017 daadwerkelijk slechts Afl. 6.210 (d.i. de afgesproken Afl. 6.000 plus bbo) aan die Di Vecchia betaalde (via zijn stichting), kan volgens ons worden gezegd dat hij deze belofte en gift *aannam* in de zin van die artikelen. Dat verdachte Croes op voorhand om deze korting *vroeg*, kan hier volgens ons niet blijken.

schuldverband e.a.

Bij de rechter-commissaris beweerde verdachte Croes dat de korting die hij van verdachte Di Vecchia kreeg, niet in verband stond 'met enige handeling zijnerzijds'.¹⁹³ Hij zal daarmee bedoeld hebben te ontdekken dat hij wist of redelijkerwijs vermoedde dat zo'n verband bestond. Het komt hier dus aan op een beoordeling van de objectieve feiten en omstandigheden van het geval: wat spreekt daaruit?

In dat kader herhalen wij:

I

dat verdachte Di Vecchia verdachte Croes een buitengewone korting verleende; natuurlijk is het goed mogelijk dat verdachte Croes niet precies wist hoeveel korting verdachte Di Vecchia zijn klanten doorgaans schonk, maar hij moet in alle redelijkheid hebben voorzien (of in elk geval hebben vermoed) dat verdachte Di Vecchia hem een bijzonder forse korting gaf en niet een reguliere die elke klant van die Di Vecchia kreeg of had kunnen krijgen: hij mocht - we zeggen het nog maar eens - Afl. 2.900,00 onbetaald laten op een totaalbedrag ex Afl. 8.900,00, meer dan 30% van het factuurbedrag derhalve.

II

dat verdachte Croes die fikse korting ontving juist in de periode waarin verdachte Di Vecchia hem vroeg om hem te helpen met een verlengingsaanvraag; sterker: de korting werd hem aangeboden niet meer dan een uur voordat verdachte di Vecchia hem (nogmaals) met klem vroeg hem te helpen bij het vernieuwen van een vergunning. Daarbij had DPL de verlengingsaanvraag al afgewezen en was verdachte Di Vecchia dus grotendeels, of volledig, afhankelijk van de medewerking of beslissing van verdachte Croes; van die context moet verdachte Croes zich toentertijd bewust zijn geweest.

¹⁹¹ Vgl. hier o.a. Rechtbank R'dam 22.02.18, ECLI:NL:RBROT:2018:1332,1333,1334,1339 en 1373.

¹⁹² Zie map 46, pagina 238: op het "*voor jou 6.000 plus bbo*" van verdachte Di Vecchia reageerde verdachte Croes razendsnel met "*Ok*"; het was dan ook een bijzonder aantrekkelijke korting.

¹⁹³ Zie pagina 32 van ons requisitoir.

conclusie

Naar ons oordeel kan aldus van niets anders blijken dan dat verdachte Croes moet hebben begrepen dan dat verdachte Di Vecchia met zijn korting beoogde om hem gunstig te laten beslissen op zijn eerder afgewezen verlengingsaanvraag; ten minste moet hij zich bewust zijn geweest van de aanmerkelijke kans dat verdachte Di Vecchia met zijn gift dit doel nastreef: in alle redelijkheid lag die bedoeling er duimendik bovenop.

In de kantlijn voegen we er nog het volgende aan toe:

III

Wij haalden eerder al aan dat verdachte Croes in de berichtenreeks d.d. 5 december 2016 meteen en zonder enig voorbehoud zijn medewerking toezegde aan verdachte Di Vecchia: op het “[Paul ik heb je hulp nodig om een vergunning te vernieuwen \[enzovoorts\]](#)” van die Di Vecchia volgde immers meteen zijn “[Ok, no problem](#)”.¹⁹⁴ Door verdachte Croes werd nadien ook daadwerkelijk een verlenging vergund aan verdachte Di Vecchia, zulks feitelijk ongemotiveerd en in weerwil van het advies van DPL.¹⁹⁵ Uit de stelligheid waarmee verdachte Croes verdachte Di Vecchia direct zonder reserve van zijn hulp verzekerde, spreekt wat ons betreft eens te meer dat hij begreep dat het verdachte Di Vecchia te doen was om wederkerigheid: hij gaf daarmee immers te kennen dat hij niet van plan was om te beslissen op basis van de feiten of bijzonderheden van het geval - die kende hij immers op dat moment nog niet - en ons lijkt dan dat in dit concrete geval enkel ‘voor wat, hoort wat’ overblijft als leidend motief. Daarbij komt wat ons betreft ook waarde toe aan het feit dat in de andere casussen (ook) helder bleek dat verdachte Croes welbewust zijn handtekening *verkocht*; we verwijzen hier naar hetgeen wij eerder opmerkten over schakel- of ketenbewijs.¹⁹⁶

IV

Ten slotte menen wij hier ook van belang dat verdachte Croes toentertijd (d.i. eind 2016) al beschikte over een langgerekte staat van dienst op politiek en/of bestuurlijk terrein: zo was hij voordat hij eind 2013 toetrad tot de ministersploeg van het Kabinet Eman II, jarenlang voorzitter van de Staten; in die hoedanigheid oefende hij dus o.a. controle uit op het beleid van toenmalige ministers. Het maakte hem tot een ervaren politicus en/of bestuurder en ook vanuit die ervaring moet hij bedacht zijn geweest op de levensgrote mogelijkheid dat hem door ondernemers giften werden gedaan omdat zij er immers belang bij hadden om met hem een voorkeursrelatie tot stand te brengen of in stand te houden¹⁹⁷: als minister, belast met arbeid, was hij voor die ondernemers immers een belangrijke speler, zeker op het terrein van werkvergunningen; het kan hem niet zijn ontgaan. Het draagt ons inziens bij aan het bewijs van zijn opzet.

¹⁹⁴ Zie pagina 32 e.v. van ons requisitoir.

¹⁹⁵ Zie pagina 31 en 32 van ons requisitoir

¹⁹⁶ Zie pagina 17 e.v. van ons requisitoir

¹⁹⁷ Zie hier o.a. Rechtbank. R’dam 12.07.2016, ECLI:NL:RBROT:2016:5272, par. 13.5.5.

in strijd met zijn plicht

Naar ons oordeel moet het verdachte Croes ook duidelijk zijn geweest dat verdachte Di Vecchia hem met zijn gift kennelijk wilde bewegen tot een handelen in strijd met zijn ambtsplicht, namelijk tot een gunstige beslissing anders dan om zakelijke redenen en/of vanuit een zekere voorkeursrelatie. Hij maakte zich ons inziens dus ook hier schuldig aan de passieve ambtelijke omkoping van artikel 2:351 Sr.

omkoping vooraf/achteraf

Wij maken uit het voorgaande op dat verdachte Croes na 5 en 6 december 2016 en vóór 21 december 2016 de aanvraag van verdachte Di Vecchia voor akkoord tekende. Waar hem de korting op 5 december 2016 werd aangeboden en hij die afslag op 4 januari 2017 verzilverde, stellen wij ons op het standpunt dat sprake was van omkoping *vooraf* (middels de belofte) én omkoping *achteraf* (middels de gift).

3.3.2 bewezenverklaring

Aldus zijn wij van oordeel dat bewezen kan worden verklaard dat verdachte Croes in december 2016 en januari 2017 (en daarmee in de ten laste gelegde periode) in zijn hoedanigheid van minister van Sociale Zaken, Jeugd en Arbeid van verdachte Di Vecchia (a) een belofte (namelijk de toezegging om hem een korting op de aanschaf van een airconditioningssysteem te verlenen) heeft aangenomen terwijl hij wist dat deze belofte hem werd gedaan teneinde hem te bewegen om in strijd met zijn plicht in zijn bediening iets te doen en (b) een gift (idem) heeft aangenomen ten gevolge of naar aanleiding van hetgeen door hem in strijd met zijn plicht is gedaan, namelijk telkens een of meer van de onder A genoemde handelingen.

3.4 VERDACHTE DI VECCHIA

3.4.1 delictsbestanddelen

doen van een gift

Door verdachte Croes een geldelijke korting te verlenen op de aanschaf en installatie van een airco deed verdachte Di Vecchia die Croes een gift in de zin van de artikelen 2:128 en 2:129 Sr, en door deze korting op een eerder moment aan hem toe te zeggen deed hij die Croes een belofte in de zin van die artikelen, zo menen wij.¹⁹⁸

schuldverband e.a.

Verdachte Di Vecchia beweerde dat zijn korting ad Afl. 2.900,00 niet in verband stond met de hulp die hij toentertijd zo dringend van zijn minister wilde ontvangen. Daarmee ontkende hij hier te hebben gehandeld met het vereiste oogmerk. Uit de zojuist aangehaalde objectieve feiten en omstandigheden van

¹⁹⁸ Zie hier ook pagina 28 e.v. van ons requisitoir.

dit geval blijkt wat ons betreft echter wel degelijk van die opzetvorm: waar hij verdachte Croes een bijzonder aantrekkelijke en niet-reguliere korting aanbood in de periode dat (en zelfs een klein uur voordat) hij hem nadrukkelijk vroeg hem in afwijking van een beslissing van DPL alsnog een verlenging te bezorgen, kan het ons inziens niet anders dan dat hij die gift deed met het doel om verdachte Croes met de korting te behagen en zo zijn kansen op een verklaring-van-geen-bezwaar te vergroten; dat hij verdachte Croes toen om andere reden een allerm minst reguliere korting schonk, werd ons inziens niet aannemelijk. Meer concreet merken wij daarbij op dat verdachte Di Vecchia bijvoorbeeld in zijn berichten rondom zijn kortingsaanbod helemaal niet sprak over reclame maken o.i.d., hij vroeg verdachte Croes die dag enkel om hem te helpen met zijn verlengingsaanvraag. Van zijn reclame-verhaal blijkt ook niet uit andere berichten, afgeluisterde gesprekken of verklaringen van verdachte Croes, zo stellen wij vast.

in strijd met zijn plicht

Het oogmerk van verdachte Di Vecchia was ons inziens evident ook gericht op een handelen in strijd met de ambtsplicht: hij moet immers hebben begrepen dat verdachte Croes die plicht zou verzaken als hij anders dan om zakelijke redenen en/of vanuit een voorkeursrelatie zijn invloed zou uitoefenen om voor hem alsnog een verklaring-van-geen-bezwaar te regelen.

3.4.2 bewezenverklaring

Wat ons betreft kan hier dus bewezen worden verklaard dat hij in december 2016 en januari 2017 (en daarmee in de ten laste gelegde periode) de minister van Sociale Zaken, Jeugd en Arbeid (a) een belofte deed (namelijk de belofte om een korting op prijs van een airconditioningssysteem te verlenen), zulks met het oogmerk om die minister te bewegen in zijn bediening in strijd met zijn plicht iets te doen, en (b) een gift deed (namelijk een korting verleende), zulks ten gevolge van of naar aanleiding van hetgeen door die minister in zijn bediening in strijd met zijn plicht is gedaan, namelijk telkens een of meer van de onder A handelingen.

TIERRAS COLOMBIANANS

Wij bespreken vervolgens de deelcasus Tierras Colombianas.¹⁹⁹

3.5 RELEVANTE FEITEN

3.5.1 verklaringen-van-geen-bezwaar

Het bedrijf Tierras Colombianas NV verzocht verdachte Croes in en rond 2015 viermaal om een onthefing van de arbeidsmarkttoets, namelijk inzake keukenpersoneel en een serveerster.²⁰⁰ Ook hier werd het verdachte Croes ontraden door DPL: volgens die dienst ontbrak het in alle gevallen aan gronden of

¹⁹⁹ Zie map 46, pagina 9 e.v., en map 50, pagina 36 e.v.

²⁰⁰ Zie o.a. map 46, pagina 10 e.v., pagina 31 e.v. en pagina 58 t/m 68.

redenen voor zo'n ontheffing.²⁰¹ Verdachte Croes wees de verzoeken evengoed toe, hij onderbouwde niet waarom hij dat deed.²⁰² DPL stelde DIMAS te lang en leste dan ook in het bezit van verklaringen-van-geen-bezwaar.²⁰³ Verder bleek uit afgeluisterde telefoongesprekken dat de eigenaar van het bedrijf verdachte Croes in de laatste maanden van 2016 ook benaderde over een mogelijke werkvergunning voor vrouwelijk barpersoneel (zie hieronder).

3.5.2 verklaringen

verdachte Ochoa Ramirez

Verdachte Ochoa Ramirez is de eigenaar van het bedrijf Tierras Colombianas. Hij legde bij de Landsrecherche een getuigenverklaring af en vertelde daarin o.a. dat verdachte Croes een goede vriend van hem is en dat hij hem inzake werkvergunningen inderdaad wel eens om hulp vroeg, maar dat hij hem daarvoor nimmer betaalde: "[...] hij is een goede vriend van mij. Hij is, of ja was, namelijk de minister van Arbeid en voor zaken aangaande vergunningen moet je bij hem zijn. Ik vind het heel normaal dat je om hulp vraagt bij ministers, het is je recht als burger. Ik heb nooit betaald voor de hulp die ik heb gevraagd".²⁰⁴ Voor het overige beriep hij zich vooral op een gebrekkig geheugen. Ter zitting d.d. gisteren gaf hij aan dat hij verdachte Croes ten tijde hier van belang benaderde om sneller duidelijkheid te krijgen, hij had haast vanwege zijn ziekte. Hij vroeg die Croes om die reden om een gunst, zo begrepen wij.

verdachte Croes

Verdachte Croes heeft ook hier niet willen verklaren.

3.5.3 overig bewijsmateriaal

Bewijs voor ambtelijke omkoping steekt hier dus niet in verklaringen van de verdachten Ochoa Ramirez en/of Croes. Wij menen dat zulk bewijs wel kan worden gevonden in hun afgeluisterde telefoongesprekken.

afgeluisterde gesprekken i

Wij gaven al vaker aan dat in het onderzoek IBIS vanaf enig moment telefoonlijnen van verdachte Croes werden afgeluisterd. Het onderzoeksteam ving aldus eind 2016 ook enkele gesprekken tussen die Croes, verdachte Aparicio en verdachte Ochoa Ramirez af.²⁰⁵ In die gesprekken viel o.a. een aantal malen te horen dat verdachte Croes verdachte Ochoa Ramirez vroeg om hem kratten bier en/of flessen whisky te leveren.²⁰⁶ Dat deed hij een eerste keer op 11 november 2016, namelijk in verband met zijn kennelijke

²⁰¹ Zie map 46, pagina 58 e.v.

²⁰² Zie map 46, pagina 58 e.v.

²⁰³ Zie map 46, pagina 58 e.v.

²⁰⁴ Zie map 46, pagina 282.

²⁰⁵ Zie map 46, pagina 9 e.v., 53 e.v., 146, 147 e.v., 149, 150 e.v., 152, 202 en 203.

²⁰⁶ Zie map 46, pagina 53 e.v., 146, 147 e.v. en 149 e.v.

verjaardagsfeestje²⁰⁷, en circa een maand later opnieuw deed hij dat opnieuw: toen vroeg hij verdachte Ochoa Ramirez om drank te doneren in verband met een politiek evenement.²⁰⁸ Wij stellen vast dat hij in dezelfde periode ook anderen vroeg om met drank bij te dragen aan zijn verjaardagspartijtje²⁰⁹ of om het politieke evenement - namelijk een kersevenement van zijn politieke partij²¹⁰ - te sponsoren.²¹¹ In hun twee telefoongesprekken d.d. 15 december 2016 spraken de verdachten Croes en Ochoa Ramirez echter niet alleen over een donatie ten behoeve van het politieke evenement, maar ook over mogelijke ‘vergunningen voor barpersoneel’.²¹² Telkens vroeg of informeerde verdachte Croes naar kratten bier en vroeg of informeerde verdachte Ochoa Ramirez vervolgens naar de mogelijkheid om vergunningen te krijgen voor twee vrouwen die hij schijnbaar boven in zijn bar aan het werk wilde zetten, en steevast gaf verdachte Croes die Ochoa Ramirez zonder enig voorbehoud te kennen dat dit mogelijk was (o.a. met “ja natuurlijk, natuurlijk [...] er is geen probleem, broer”²¹³); zij spraken daarna dan weer over kratten bier. Uit afgeluisterde telefoongesprekken van de verdachten Croes, Ochoa Ramirez en Aparicio d.d. 16 december 2016 volgt dat die Aparicio die dag namens verdachte Croes inderdaad een of meer kratten bier ophaalde bij verdachte Ochoa Ramirez.²¹⁴ Verdachte Aparicio voerde ter zake ook telefonisch overleg met de andere verdachten.²¹⁵

afgeluisterde gesprekken ii

Uit afgeluisterde telefoongesprekken tussen de verdachten Croes en Ochoa Ramirez d.d. 21 en 23 december 2016 volgt dat die Croes toentertijd bij zijn gesprekspartner ook aandrang op het leveren van een hoeveelheid pan de jamon en/of zoet brood; uit die gesprekken bleek ook dat die Ochoa Ramirez in elk geval op 22 december 2016 leverde.²¹⁶ Over betalingen werd niet gesproken en uit de verklaring van verdachte Ochoa Ramirez volgt dat hij inderdaad dit brood *schonk*.²¹⁷ In hun gesprek d.d. 21 december 2016 zegde verdachte Ochoa Ramirez toe dat hij ‘warme pan de jamon’ zou leveren en vroeg hij verdachte Croes ook of hij hem ‘die ene ondertekend papier met Roque kan sturen’; verdachte Croes legde daarop uit dat ‘het naar DPL moet worden gestuurd’ en zegde toe dat voor hem te zullen doen.²¹⁸ Het moet er ons inziens voor worden gehouden dat dit verband hield met een aanvraag voor een of meer verklaringen-van-geen-bezwaar.

afgeluisterde gesprekken iii

Wij merken volledigheidshalve op dat uit een afgeluisterd telefoongesprek d.d. 14 december 2016 al bleek dat verdachte Ochoa Ramirez inzake werkvergunningen een ‘kort lijntje’ onderhield met zijn mi-

²⁰⁷ Zie map 46, pagina 53 e.v.

²⁰⁸ zie map 46, pagina 147 e.v.

²⁰⁹ Zie o.a. map 46, pagina 45 e.v. en 69 e.v.

²¹⁰ Zie o.a. <https://www.noticiacila.com/news/8053>.

²¹¹ Zie o.a. map 46, pagina 160 e.v., 163 e.v. en 167 e.v., alsmede map 50, pagina 38, en map 51, pagina 178.

²¹² Zie map 46, pagina 148 en 149.

²¹³ Zie map 46, pagina 149.

²¹⁴ Zie map 46, pagina 150, 151 en 152.

²¹⁵ Zie map 46, pagina 150, 151 en 152.

²¹⁶ Zie map 46, pagina 202 en 203.

²¹⁷ Zie map 46, pagina 282.

²¹⁸ Zie map 46, pagina 202.

nister, belast met arbeid. In dat gesprek zei verdachte Croes verdachte Ochoa Ramirez immers o.a. “Hee! Ik zag dat je een bakker nodig hebt? [...] En Flanders heeft het voor mij gebracht, maar waarom heeft u mij, waarom heeft u mij zelf niet gecontacteerd? Waarom doet u het nu door tussenkomst van iemand anders?”²¹⁹.

3.5.4 conclusies

Wij stellen vast dat verdachte Ochoa Ramirez verdachte Croes bier en brood schonk op of rond het moment dat hij kennelijk via die Croes werkvergunningen wilde aanvragen voor barpersoneel; het bier kwam ogenschijnlijk ten goede aan een evenement van de politieke partij van die Croes.

3.6 VERDACHTE CROES

Naar ons oordeel laat ook dit samenstel van feiten en omstandigheden geen andere conclusie dan dat verdachte Croes zich hier liet omkopen: hij moet hebben begrepen (of in elk geval redelijkerwijs hebben vermoed) dat verdachte Ochoa Ramirez hem met zijn donaties gunstig wilde stemmen, namelijk om zijn kans op werkvergunningen voor het barpersoneel te vergroten. Dat zij een vriendschappelijke relatie met elkaar onderhielden en/of dat de kratten bier schijnbaar ten goede kwamen aan een politiek evenement, maakt dit volgens ons niet anders; dat niet duidelijk is of verdachte Ochoa Ramirez uiteindelijk werkvergunningen ontving, doet er evenmin toe.

Wij merken ter zake nog het volgende op:

3.6.1 delictsbestanddelen

aannemen en/of vragen van een gift

De overdracht van een of meer kratten bier levert uiteraard een gift in de zin van de artikelen 2:350 en 2:351 Sr op.²²⁰ We gaven al aan dat geen sprake hoeft te zijn van persoonlijke bevoordeling van de ambtenaar: giften aan bijvoorbeeld een politieke partij of ten behoeve van een politiek evenement kunnen ook strafbaar zijn.²²¹ Hier waren de kratten bier bedoeld voor een activiteit van zijn eigen politieke partij en daarmee hadden ze evident ook waarde voor verdachte Croes.²²² Ook de afgifte van het brood levert natuurlijk gift in de zin van de eerdergenoemde artikelen op. Wij stellen vast dat verdachte Croes al deze giften zowel *vroeg* als *aannam* ex de meergenoemde artikelen.²²³

²¹⁹ Zie map 46, pagina 146.

²²⁰ Zie hier ook pagina 18 van ons requisitoir.

²²¹ Vgl. o.a. HR 27.11.18, ECLI:NL:HR:2018:2157, HR 27.09.05, ECLI:NL:HR:2005:AT8328 en RBK R’dam 21.01.14, ECLI:NL:RBROT:2014:354.

²²² Vgl. hier ook HR 27.11.18, ECLI:NL:HR:2018:2157.

²²³ Het levert o.i. voortgezette handelingen in de zin van artikel 1:134 Sr op.

Wij herhalen hier nog maar eens dat verdachte Ochoa Ramirez in zijn telefoongesprekken met verdachte Croes over de donatie van het bier meteen ook informeerde naar de mogelijkheid om werkvergunningen te krijgen voor beoogd barpersoneel, en dat verdachte Croes ogenschijnlijk zonder enig voorbehoud o.a. te kennen gaf “ja natuurlijk, natuurlijk [...] er is geen probleem, broer”.²²⁴ Naar ons oordeel moet verdachte Croes aldus hebben begrepen dat verdachte Ochoa Ramirez kennelijk met die gift bedoelde om verdachte Croes gunstig te stemmen en om zijn speciale relatie met die Croes met het oog op toekomstig voordeel in stand te houden; verdachte Croes moet dit uit de uiterlijke verschijningsvorm van een en ander (w.o. de inhoud van de telefoongesprekken) hebben begrepen (d.i. zich ten minste bewust zijn geweest van de aanmerkelijke kans dat verdachte Ochoa Ramirez dit doel nastreefde met zijn gift). Die Ochoa Ramirez schonk hem het brood in de dagen nadien; in een gesprek over dat brood spraken zij kennelijk ook over een aanvraag en hielp verdachte Croes hem verder.

Uiteraard komt wat ons betreft ook hier enige waarde toe aan het feit dat verdachte Croes zich meteen zonder reserve uitsprak over de mogelijkheid voor verdachte Ochoa Ramirez om werkvergunningen te krijgen, en aan de politieke en/of bestuurlijke ervaring van verdachte Croes toentertijd.²²⁵

Volledigheidshalve:

Natuurlijk moet er voor ondernemers ruimte zijn om sponsorverzoeken van politici en/of bestuurders te honoreren zonder dat het meteen een strafrechtelijk verwijt oplevert; uiteraard moet die politici en/of bestuurders ook ruimte worden gegund om zulke verzoeken te doen.²²⁶ Het werpt de vraag op waar de grens in die gevallen moet worden getrokken: wanneer verworpen (verzoeken tot) sponsoring, fundraising of partijfinanciering tot ambtelijke omkoping? Rechtspraak van de Hoge Raad leert ons dat het antwoord op deze vraag eenvoudig is: “Indien een verband aanwezig is tussen de gift en de wetenschap dat iets in ruil daarvoor wordt verlangd, kan van geoorloofde partijfinanciering niet meer gesproken worden, maar is sprake van een ambtenaar die zich laat omkopen [...] Als het gedrag van de ambtenaar valt binnen de delictsomschrijving van ambtelijke omkoping, kan van toelaatbare partijdonaties geen sprake meer zijn. Een beroep op de 'gebruikelijkheid' van bepaalde giften of op het algemeen belang kan de ambtenaar dan niet meer baten [...] Waar het uiteindelijk om gaat is of het beschermde rechtsgoed - het publieke vertrouwen in het zakelijk en objectief functioneren van ambtenaren - in dit soort gevallen wordt geschonden. Dat is zeker niet uitgesloten als het gevaar bestaat dat een ambtenaar (politicus) zich in de uitoefening van zijn functie laat beïnvloeden door partijdonaties, bijvoorbeeld als hij projecten toespeelt aan een bedrijf dat geld aan zijn partij heeft geschonken. Dat het geld (onmiddellijk) in de partijkas vloeit, en niet in de zakken van de ambtenaar, doet daar niet aan af. Het gaat hier immers om een ambtsdelict en niet om een vermogensdelict; niet de wederrechtelijke toe-eigening of bevoordeling staat hier centraal, maar het eerdergenoemde publieke vertrouwen in de ambtelijke integriteit”, aldus

²²⁴ Zie pagina 40 van ons requisitoir.

²²⁵ Zie pagina 37 van ons requisitoir.

²²⁶ Zie o.a. Rechtbank. R'dam 12.07.2016, ECLI:NL:RBROT:2016:5277, par. 4.3.8

mr. dr. Sikkema in een commentaar bij deze rechtspraak.²²⁷ Het maakt dat hier naar ons oordeel sprake was van ambtelijke omkoping, en niet van geoorloofde sponsoring, fundraising of partijfinanciering.

3.6.2 medeplegen

Zoals gezegd bleek uit afgeluisterde telefoongesprekken van de verdachten Croes, Ochoa Ramirez en Aparicio d.d. 16 december 2016 dat die Aparicio die dag namens verdachte Croes inderdaad een of meer kratten bier ophaalde bij verdachte Ochoa Ramirez en dat hij ter zake ook telefonisch overleg met de andere verdachten voerde.²²⁸ Mede in het licht van de betrokkenheid van verdachte Aparicio in andere gevallen menen wij dat verdachte Croes de gift in kwestie aldus in nauwe samenwerking met die Aparicio aannam. Wij komen er bij onze gezamenlijke bespreking van de aan verdachte Aparicio ten laste gelegde omkopingsgevallen nader over te spreken.

3.6.3 bewezenverklaring

Samengevat kan naar ons oordeel bewezen worden verklaard dat verdachte Croes in december 2016 (en daarmee in de ten laste gelegde periode) in zijn hoedanigheid van minister van Sociale Zaken, Jeugd en Arbeid van verdachte Ochoa Ramirez giften (namelijk etenswaren en een hoeveelheid drank) heeft gevraagd en (tezamen en in vereniging met verdachte Aparicio) heeft aangenomen, terwijl hij wist dat deze giften hem werd gedaan teneinde hem te bewegen om in strijd met zijn plicht in zijn bediening iets te doen, namelijk een of meer van de onder A en/of B genoemde handelingen.

3.7 VERDACHTE OCHOA RAMIREZ

3.7.1 algemeen

Met zijn donatie van kratten bier en brood deed verdachte Ochoa Ramirez verdachte Croes hem uiteraard giften in de zin van de artikelen 2:128 en 2:129 Sr. Naar ons oordeel kan ook worden gezegd dat hij met die gift beoogde om verdachte Croes te beïnvloeden: door dat bier en brood aan zijn minister, belast met arbeid, te schenken op het moment dat hij van hem en/of zijn ministerie werkvergunningen wilde krijgen, en door in telefoongesprekken over dat bier en brood bij die minister, belast met arbeid, ook de werkvergunningenkwestie aan te snijden, kan het niet anders zijn dan dat hij die minister wilde behagen om zijn kansen op een werkvergunning te vergroten en om zijn speciale relatie met die Croes met het oog op toekomstig voordeel in stand te houden. Daarbij lijkt ons ook nog van belang dat hij van eerdere gevallen wist dat hij mogelijk geen medewerking zou krijgen van DPL²²⁹ en dus goed mogelijk aangewezen zou zijn op de hulp van precies die minister. Helder is wat ons betreft dat ook het oogmerk van verdachte Ochoa Ramirez zich uitstreckte tot een handelen in strijd met de ambtsplicht.²³⁰

²²⁷ Zie E. Sikkema, 'Corruptie op Curaçao', DD 200649, par. 4 en de aldaar besproken rechtspraak.

²²⁸ Zie pagina 41 van ons requisitoir.

²²⁹ Zie pagina 40 van ons requisitoir.

²³⁰ Vgl. o.a. pagina 25 van ons requisitoir.

3.7.2 bewezenverklaring

Wat ons betreft kan hier dus bewezen worden verklaard dat hij in december 2016 (en daarmee in de ten laste gelegde periode) de minister van Sociale Zaken, Jeugd en Arbeid giften (namelijk etenswaren en een hoeveelheid drank) deed, zulks met het oogmerk om die minister te bewegen in zijn bediening in strijd met zijn plicht iets te doen, namelijk een of meer van de onder A en/of B genoemde handelingen.

3.8 VERDACHTE APARICIO

3.8.1 algemeen

Wij hielden u voor dat uit afgeluisterde telefoongesprekken bleek dat verdachte Aparicio de kratten bier bij verdachte Ochoa Ramirez ophaalde, en dat hij daaromtrent overlegde met die Ochoa Ramirez en Croes. Het Levert naar ons oordeel bezien in samenhang met zijn betrokkenheid bij andere omkopingsgevallen wederom het medeplegen van passieve ambtelijke omkoping op. Wij besteden er zo dadelijk meer woorden aan, namelijk bij onze bespreking van alle aan verdachte Aparicio ten laste gelegde omkopingsgevallen.

YEN YEN BAR & RESTAURANT NV

Wij bespreken ten slotte de deelcasus Yen Yen Bar & Restaurant NV.

3.9 RELEVANTE FEITEN

3.9.1 verklaringen-van-geen-bezwaar

Op verzoek van het bedrijf Yen Yen Bar & Restaurant NV besloot verdachte Croes halverwege het jaar 2016 om een negatief advies van DPL te herzien.²³¹ DPL zette gemotiveerd uiteen dat daartoe geen grond bestond en dat een verklaring-van-geen-bezwaar eens te meer niet diende te worden verstrekt omdat de beoogde werknemer (d.i. een kok) in strijd met de regelgeving al zonder toestemming in het bedrijf werkzaam was.²³² Verdachte Croes liet zich daar echter niets aan gelegen en DPL gaf uiteindelijk dan ook een verklaring-van-geen-bezwaar af.²³³

3.9.2 verklaringen

verdachte Liang

Verdachte Liang is de echtgenote van de eigenaar van het bedrijf Yen Yen Bar & Restaurant NV.²³⁴ Zij verklaarde bij de Landsrecherche o.a. dat DPL medio 2016 negatief besliste op een aanvraag voor een

²³¹ Zie map 46, pagina 74 e.v.

²³² Zie map 46, pagina 74 e.v.

²³³ Zie map 46, pagina 76.

²³⁴ Zie map 46, pagina 73 en 294.

kok en dat ze daarop de hulp van verdachte Aparicio inriep: hij was een goede vriend van haar en ze wist dat hij in contact met verdachte Croes.²³⁵ Door die minister werd vervolgens alsnog positief beslist op de aanvraag van haar bedrijf, zo vertelde zij.²³⁶ Ze liet ook weten dat verdachte Aparicio haar rond dat moment plots om USD 1.000,00 vroeg: “Roque [verdachte Aparicio; wb] had mij nooit gezegd dat hij mij in rekening zal brengen, maar hij vroeg mij geld, kort voordat de positieve verklaring was uitgekomen [...] Toen hij voor geld vroeg, had ik een gevoel dat hij in verband met de beslissing van minister Paul Croes om de beslissing van DPL positief om te zetten, mij in rekening heeft gebracht [...] Zoals ik al heb gezegd, werd ik niet door Roque gezegd dat hij ons in rekening zal brengen om de minister te benaderen om een positieve verklaring van DPL te krijgen. Maar ik had daarover mijn gevoelens dat dit het geval was”.²³⁷ Hij vroeg haar het geld om op vakantie te kunnen gaan, zo vertelde verdachte Liang.²³⁸ Ten slotte liet ze los dat zij de verdachten Croes en Aparicio enkele maanden later (namelijk in november 2016) op hun verzoek twee kratten bier gaf: “De kratten bier waren voor de minister als cadeau omdat hij jarig was en omdat Roque mij dit vroeg”.²³⁹

verdachte Aparicio

Door verdachte Aparicio werd verklaard dat hij op verzoek van verdachte Liang enkel de voortgang van haar aanvraag naging²⁴⁰, dat hij geen stem had in de uiteindelijke beslissing op die aanvraag²⁴¹ en dat hij medio 2016 bij verdachte Liang dollars wisselde (en dus niet van haar kreeg).²⁴² Naar eigen zeggen deed hij dat ten behoeve van een vakantie.²⁴³ Verder gaf hij toe dat hij verdachte Liang op 11 november 2016 vroeg om twee kratten bier af te staan en dat hij die kratten die dag ook met verdachte Croes bij haar ophaalde; hij beweerde echter dat hij dit niet op verzoek van zijn minister deed: hij had het allemaal zelf bedacht en wilde de kratten aan verdachte Croes cadeau doen, zo heette het in dat verhaal.²⁴⁴ Verdachte Aparicio werd op verzoek van de raadslieden van verdachte Croes bij de rechter-commissaris als getuige gehoord en hij verklaarde daar in grote lijnen hetzelfde.²⁴⁵

verdachte Croes

Verdachte Croes heeft over deze kwestie geen verklaring willen afleggen.

²³⁵ Zie map 46, pagina 295 en 296.

²³⁶ Zie map 46, pagina 295 en 296.

²³⁷ Zie map 46, pagina 295, 296 en 308. Overigens verklaarde verdachte Liang nadien dat ze eerst tijdens haar verhoren door de Landsrecherche een verband zag tussen de \$1.000,00 en de hulp die zij kreeg bij het verkrijgen van een verklaring-van-geen-bezwaar (zie haar verklaring op pagina 308 van map 46), maar we achten dit niet geloofwaardig: zie immers haar verklaring op pagina 295 en 296 van map 46, en de inhoud van het telefoongesprek tussen de verdachten Liang en Aparicio d.d. 11 december 2016 (map 46, pagina 69 e.v.).

²³⁸ Zie map 46, pagina 307.

²³⁹ Zie map 46, pagina 309.

²⁴⁰ Zie map 46, pagina 320.

²⁴¹ Zie map 11, pagina 206.

²⁴² Zie map 11, pagina 181 en 196.

²⁴³ Zie map 11, pagina 196 e.v.

²⁴⁴ Zie map 46, pagina 316 e.v.

²⁴⁵ d.i. over de twee kratten bier; zie zijn verklaring bij de rechter-commissaris d.d. 28 augustus jl.

3.9.3 overige onderzoeksresultaten

Het onderzoeksteam stuitte in de telefoon van verdachte Aparicio op berichten van en aan verdachte Liang over de DPL-kwestie en de USD 1.000,00. Dat de verdachten Croes en Aparicio op 11 november 2016 twee kratten bier van die Liang ontvingen, vindt bevestiging in afgeluisterde gesprekken en waarnemingen van het observatieteam. Tegelijkertijd vertellen die afgeluisterde telefoongesprekken echter een heel ander verhaal over het doel van deze donatie en de betrokkenheid van verdachte Croes, zo menen wij.

berichten

Uit de in de telefoon van verdachte Aparicio aangetroffen berichten volgt dat verdachte Liang medio 2016 inderdaad zijn hulp inriep nadat DPL negatief besliste op een aanvraag van die Liang.²⁴⁶ Toen verdachte Aparicio haar meldde dat ze alsnog een ‘positief’ zou krijgen, berichtte hij haar “[...] Maar hij heeft het getekend. Hij heeft me geholpen, hij heeft me voor jou geholpen [...]”.²⁴⁷ In latere berichten liet verdachte Aparicio verdachte Liang ogenschijnlijk weten dat hij USD 1.000,00 (en niet USD 800,00) wilde ontvangen: “En diegene die je 8 tegen mij hebt gezegd, ik heb 10 tegen jou gezegd Goed! Zoek die 10 voor me Ik heb het echt nodig”.²⁴⁸ Wij stellen vast dat uit niets kan blijken dat het hier een wisseltransactie betrof en dat verdachte Aparicio verdachte Liang na ontvangst van het geld uitvoerig bedankte voor ‘de hulp die ze aan hem had gegeven’.²⁴⁹ Wel brachten de verdachten Aparicio en Liang de overdracht van het geld in hun berichten in verband met een kennelijke vakantie van die Aparicio.²⁵⁰

afgeluisterde telefoongesprekken i

Uit de afgeluisterde gesprekken bleek allereerst dat de verdachten Croes en Aparicio op 11 november 2016 ook andere ondernemers vroegen om kratten bier te doneren.²⁵¹ Verdachte Croes meldde zich toen ook bij de eigenaar van het restaurant Tierras Colombianas²⁵² en verdachte Aparicio drong er die dag ook bij de eigenaar van J&J Snack op aan om zijn minister twee kratten bier cadeau te doen.²⁵³ Dat deed hij in dat geval overduidelijk voor verdachte Croes: hij zei het immers zo tegen de eigenaar van J&J Snack (“hij vraagt aan jou om ze cadeau te doen”)²⁵⁴ en bovendien werd hem in een daaropvolgend telefoongesprek door die Croes gevraagd ‘of hij de krat voor hem had gekregen’.²⁵⁵ In datzelfde gesprek liet

²⁴⁶ Zie het proces-verbaal bevindingen m.b.t. WhatsApp berichten en gesprekken tussen R.A. Aparicio en C. Liang ev. Xuan.

²⁴⁷ Zie het proces-verbaal bevindingen m.b.t. WhatsApp berichten en gesprekken tussen R.A. Aparicio en C. Liang ev. Xuan, gesprek no. 227 d.d. 9 juli 2016

²⁴⁸ Zie het proces-verbaal bevindingen m.b.t. WhatsApp berichten en gesprekken tussen R.A. Aparicio en C. Liang ev. Xuan, gesprek no. 259 d.d. 22 juli 2016.

²⁴⁹ Zie het proces-verbaal bevindingen m.b.t. WhatsApp berichten en gesprekken tussen R.A. Aparicio en C. LIANG ev. Xuan, gesprek 298 d.d. 28 juli 2016.

²⁵⁰ Zie het proces-verbaal bevindingen m.b.t. WhatsApp berichten en gesprekken tussen R.A. Aparicio en C. Liang ev. Xuan, gesprek 238 d.d. 13 juli 2016 en gesprek 262 d.d. 22 juli 2016.

²⁵¹ Zie map 46, pagina 45 e.v., 53 e.v.

²⁵² Zie map 46, pagina 53 e.v.; zie tevens de volgende paragraaf

²⁵³ Zie map 46, pagina 45 e.v.

²⁵⁴ Zie map 46, pagina 46.

²⁵⁵ Zie map 46, pagina 47.

verdachte Aparicio zijn minister ook weten dat hij ‘ bezig was met Yen Yen ’ en verdachte Croes reageerde daarop met “**ah ja, check het voor mij, laat mij weten, goed**”.²⁵⁶ In zijn aansluitende telefoongesprek met verdachte Liang (d.i. het gesprek waarin hij bij haar bedelde om twee kratten bier) gaf verdachte Aparicio haar bovendien uitdrukkelijk te kennen dat verdachte Croes achter het verzoek stak (o.a. “**Hij vraagt of je kan meehelpen met twee kratten van Amstel Bright**”).²⁵⁷ Het samenstel van deze feiten en omstandigheden dwingt wat ons betreft tot de conclusie dat verdachte Aparicio verdachte Liang wel degelijk namens verdachte Croes om de twee kratten bier vroeg; dat hij hier op eigen houtje acteerde, wordt weerlegd door een en ander.

afgeluisterde telefoongesprekken ii

Wij stellen verder vast dat verdachte Liang weliswaar verklaarde dat zij verdachte Croes met de kratten bier enkel een verjaardagscadeautje wilde doen, maar dat ze zijn verzoek om die kratten af te staan in haar telefoongesprek met verdachte Aparicio direct en herhaaldelijk in verband bracht met de eerdere hulp van die Croes bij het verkrijgen van een werkvergunning voor haar kok en met een mogelijke nieuwe klus; verdachte Aparicio bood haar in dat gesprek vervolgens ook de diensten van de minister aan.²⁵⁸ We lezen in dat gesprek immers o.a. het volgende:

“R: Ik wil je een gunst vragen. Ik wil weten of je de minister kan helpen Hij was op de dag 7 jarig. Ja? Hij wil vandaag iets vieren, hij vraagt of je met hem kan meewerken [...] met twee kratten van Amstel Bright?

Y: Vervelend! Budweiser? (gelach)

R: Nee, hij drinkt Budweiser niet. Hij drinkt Amstel Bright.

“Y: [...] Wanneer ik jullie voor gunst vraagt, komt hij niet hier.

R: Zeker, wanneer jij mij vraagt,

Y: Vervelend!

R: Zeg ik tegen hem en hij helpt jou meteen! [...]

Y: [...] Volgende keer dat hij komt zeg wel tegen hem om het wel te doen [...]

R:Mh.

Y: Blijf niet draaien [...]

R: (gelach)

Y: Zeg hem voor mij.

R: Hij bleef niet draaien [...] Hij heeft het meteen voor mij gedaan. Ik heb jou gezegd!

Y: Ik heb nog één meer voor jou. Jij...

R: Nog één meer

Y: Gaat voor mij doen.

R: Oke.

Y: Maar je gaat mij ook niet in rekening brengen! Oke?

R: Ik breng je nooit in rekening schat!

²⁵⁶ Zie map 46, pagina 47.

²⁵⁷ Zie map 46, pagina 69 e.v.

²⁵⁸ Zie map 46, pagina 69 e.v.

Y: Oke, goed.

R: Ah.

Y: Jij...(Gelach) twee kratten van Amstel Bright?

R: Aha (ja).

Y: Klote.

R: Twee kratten van Amstel Bright. Ik zal na vier uur bij jou komen.

Y: Oke, vandaag hebben wij Budweiser voor "Happy Hout" klote!

R: Ah, maat nee. Hij drinkt Amstel Bright hij drinkt geen Budweiser.

Y: Ang, oke, het is goed.

R: Oke? Bedankt mijn schat. Ik zal na vier uur langs komen. **Voorbereid de ene die je ook voor mij heeft!**

Y: Welke?

R: **De ene dat je zegt dat je het voor mij heeft.**

Y: **Nog één wat?**

R: **De papier [...]**²⁵⁹

afgeluisterde telefoongesprekken iii

Ten slotte wijzen wij hier volledigheidshalve op een telefoongesprek tussen de verdachten Aparicio en Liang van later die dag, namelijk het gesprek waarin hij haar laat weten dat hij 'aan de achterkant is' en haar vraagt om twee kratten bier te brengen²⁶⁰, en op een telefoongesprek dat verdachte Croes nadien voerde met een ander persoon, o.a. inhoudende 'dat hij enkele kratten bier had om uit te laden'.²⁶¹ Uit deze gesprekken blijkt eens te meer dat de verdachten Aparicio en Croes op 11 november 2016 inderdaad twee kratten bier ophaalden bij de bar van verdachte Liang.

observatie

Relevant zijn hier ook de waarnemingen van het observatieteam d.d. 11 november 2016: leden van dat team zagen die dag dat de verdachten Aparicio en Croes zich met hun dienstvoertuig ophielden aan de achterzijde van Yen Yen Bar & Restaurant.²⁶² Inmiddels zal klip en klaar zijn dat zij toen en daar de kratten bier in bezit namen.

3.9.4 conclusies

Met het voorgaande kan overtuigend blijken dat (wel degelijk) verdachte Croes verdachte Liang (via verdachte Aparicio) vroeg om hem twee kratten bier te doneren, alsook dat verdachte Liang in haar hier relevante telefoongesprek met verdachte Aparicio het sponsorverzoek direct in verband brengt met eerdere hulp van verdachte Croes, met haar betaling daarvoor en met een mogelijke nieuwe klus. Dat

²⁵⁹ Zie map 46, pagina 69 e.v.

²⁶⁰ Zie map 46, pagina 78.

²⁶¹ Zie map 46, pagina 95.

²⁶² Zie map 46, pagina 80.

verdachte Croes van verdachte Liang ook USD 1.000,00 vroeg of aannam, kan wat ons betreft onvoldoende blijken.

Wij lichten allereerst ons standpunt inzake de USD 1.000,00 nader toe.

3.9.5. USD 1.000,00

betaling

Verdachte Liang verklaarde dat verdachte Aparicio haar vroeg om hem USD 1.000,00 te schenken, namelijk kort nadat verdachte Croes had besloten om het negatieve advies van DPL om te zetten in een positief exemplaar.²⁶³ Wij hielden al voor dat verdachte Aparicio beweerde dat hij dit geldbedrag slechts bij haar *wisselde*²⁶⁴, maar wij gaan uit van de juistheid van de verklaringen van verdachte Liang. Immers vertelde zij op meerdere momenten dat zij het geld wel degelijk aan verdachte Aparicio *schonk* en bracht zij dat in haar verklaring d.d. 26 april 2017 ook in verband met zijn hulp aan haar.²⁶⁵ Bovendien liet ze weten dat ze hem aanvankelijk niet meer dan USD 800,00 wilde geven omdat ze nu eenmaal niet meer had, en ook dat haar echtgenoot het geen probleem vond om die Aparicio te betalen: hij bracht immers weleens cadeaus mee voor hun kinderen of verrichtte elektriciteitswerkzaamheden.²⁶⁶ Dat zij USD 1.000,00 aan hem *weggaf* en niet slechts voor dat bedrag geld wisselde, is in haar verklaringen dus onderdeel van een meeromvattend, plausibel verhaal dat zij ophing aan verschillende details. Gelet hierop lijkt ons uitgesloten dat verdachte Liang zich ter zake vergiste en houden wij haar versie voor waar. Wij zien ook niet in waarom zij - als verdachte Aparicio werkelijk enkel geld bij haar *wisselde* - ook maar enige reden zou hebben gehad of gezien om daarover te liegen, en uit de berichten die werden aangetroffen in de telefoon van verdachte Aparicio blijkt zoals gezegd evenmin van een wisseltransactie.

rol c.q. aandeel van verdachte Croes

Natuurlijk past deze donatie van USD 1.000,00 in het IBIS-plaatje. Zo bleek al in de casus Toi dat de minister, belast met arbeid, verklaringen-van-geen-bezwaar niet gratis weggaf, en het volgt precies zo uit tal van andere omkopingsgevallen. In de zojuist besproken casus Toi bleek bovendien dat verdachte Croes voor zijn hulp inzake Hong Kong Supermarket USD 1.000,00 in rekening bracht.²⁶⁷ Het maakt dat wij geenszins uitsluiten dat verdachte Aparicio verdachte Liang destijds voor c.q. namens verdachte Croes om USD 1.000,00 vroeg: heel wat wijst daarop. Maar gaat het om bewijs, dan ligt de lat natuurlijk hoger dan dat. Al met al komt wat ons betreft onvoldoende uit de verf dat verdachte Aparicio hier inderdaad voor c.q. namens zijn minister optrad en daarmee ontbreekt er ons inziens bewijs dat (ook) die

²⁶³ Zie pagina 46 van ons requisitoir.

²⁶⁴ Zie o.a. pagina 46 van ons requisitoir.

²⁶⁵ Zie o.a. map 46, pagina 295, 295, 307 en 308.

²⁶⁶ Zie map 46, pagina 296; voor de elektriciteitswerkzaamheden werd verdachte Aparicio overigens betaald, zo verklaarde verdachte Liang: zie map 46, pagina 306. In de kantlijn wijzen we erop dat verdachte Liang in haar verklaring d.d. 2 mei 2017 plots beweerde dat ze eerst tijdens haar verhoren door de Landsrecherche een verband zag tussen de \$1.000,00 en de hulp van verdachte Aparicio, maar daaraan kan naar onze mening gelet op o.a. haar verklaring d.d. 26 april 2017 en de inhoud van het telefoongesprek d.d. 11 december 2016 geen geloof worden gehecht.

²⁶⁷ Zie o.a. pagina 10 van ons requisitoir.

Croes het geld vroeg en/of aannam. Wij hechtten daarbij ook waarde aan het feit dat o.a. uit de eerder aangehaalde whatsappberichten tussen de verdachten Aparicio en Liang lijkt te volgen dat die Aparicio het geld nodig had voor *zijn* vakantie.²⁶⁸

rol c.q. aandeel van de verdachten Aparicio en Liang

Naar ons oordeel kan voldoende blijken dat verdachte Liang verdachte Aparicio van USD 1.000,00 voorzag als bedankje voor zijn hulp bij het verkrijgen van een verklaring-van-geen-bezwaar. Dat hij ter zake niet over enige beslisbevoegdheid beschikte, doet er niet toe: relevant lijkt ons slechts dat hij, zelf ook een ambtenaar, verdachte Liang geld vroeg nadat hij bij verdachte Croes zijn invloed aanwendde om haar te helpen. In een van zijn whatsappberichten aan verdachte Liang meldde hij haar bijvoorbeeld ook het volgende: “[...] Maar hij heeft het getekend. Hij heeft me geholpen. Hij heeft mij voor jou geholpen”.²⁶⁹ Het zou wat ons betreft in het geval van verdachte Aparicio passieve ambtelijke omkoping op hebben kunnen leveren en in het geval van verdachte Liang actieve ambtelijke omkoping, maar wij menen dat een en ander in beide strafzaken niet binnen de reikwijdte van de tenlastelegging valt te brengen: die tenlasteleggingen richten zich immers op passieve ambtelijke omkoping *met* verdachte Croes (d.i. in de strafzaak tegen verdachte Aparicio) respectievelijk actieve ambtelijke omkoping *van* die Croes (d.i. in de strafzaak tegen verdachte Liang).

Per verdachte merken wij nog het volgende op:

3.14 VERDACHTE CROES

Naar ons oordeel maakte verdachte Croes zich met betrekking tot de kratten bier ook hier schuldig aan passieve ambtelijke omkoping, zulks tezamen en in vereniging met verdachte Aparicio.

3.14.1 delictsbestanddelen

aannemen en/of vragen van een gift

De overdracht van de twee kratten bier levert wat ons betreft natuurlijk een *gift* in de zin van de artikelen 2:350 en 2:351 Sr op. Dat het niet een substantiële gift betrof, doet er zoals gezegd niet toe.²⁷⁰ Waar verdachte Croes verdachte Liang (via verdachte Aparicio) verzocht om hem twee kratten bier te doneren en hij die kratten bier nadien met die Aparicio in ontvangst nam, kan volgens ons bovendien worden gezegd dat hij deze gift (in nauwe samenwerking met die Aparicio²⁷¹) zowel *vroeg* als *aannam* in de zin

²⁶⁸ Zie pagina 47 van ons requisitoir, zie tevens o.a. map 46, pagina 296, 307 en 308.

²⁶⁹ Zie het proces-verbaal bevindingen m.b.t. WhatsApp berichten en gesprekken tussen R.A. Aparicio en C. Liang ev. Xuan, gesprek no. 227 d.d. 9 juli 2016.

²⁷⁰ Zie o.a. pagina 18 van ons requisitoir

²⁷¹ Zie pagina 54 van ons requisitoir.

van de artikelen 2:350 en 2:351 Sr.²⁷² We zeiden al eens dat dit volgens ons een voortgezette handeling in de zin van artikel 1:134 Sr oplevert.²⁷³

schuldverband e.a. i

Uit het hierboven (deels) uitgewerkte telefoongesprek tussen de verdachten Liang en Aparicio blijkt volgens ons overduidelijk dat verdachte Liang de twee kratten bier (mede) schonk met het oog op een eventuele wederdienst van verdachte Croes: ze bracht het sponsorverzoek in dat gesprek immers direct in verband met eerdere hulp van verdachte Croes, met haar betaling daarvoor en met een mogelijke nieuwe klus of gunst. Verdachte Croes nam echter geen deel aan dit gesprek en onduidelijk is of verdachte Aparicio hem verslag deed van de inhoud ervan. Al te belangrijk is dat echter niet: het draait hier immers bovenal om de vraag of verdachte Croes op grond van het *kennelijke doel* of de *uiterlijke strekking* van haar giften (en de omstandigheden daaromheen) begreep of vermoedde dat zij die gift deed om hem tot een wederdienst te verleiden (d.i. om er ten minste voor te zorgen dat hij zagezegd bij haar in het krijt zou komen te staan).²⁷⁴

In dat kader stellen wij het volgende vast:

I

Verdachte Croes vroeg verdachte Liang om hem twee kratten bier te schenken voor zijn verjaardagsfeest, hij wilde dus in *privé* een voordeel ontvangen. Daarmee ontbrak het haar een kenbaar smetteloos of brandschoon zakelijk motief voor die donatie, vergelijk ook onze opmerkingen hieromtrent bij de casus Toi.²⁷⁵

II

Niet aannemelijk werd dat de verdachten Croes en Liang een vriendschappelijke band hadden of anderszins een relatie onderhielden waarin voorstelbaar was dat verdachte Liang geheel belangeloos kratten bier zou doneren voor zijn verjaardagsfeestje.

III

Verdachte Croes vroeg verdachte Liang om de kratten bier luttele maanden nadat hij haar bedrijf in afwijking van het negatieve advies van DPL en ogenschijnlijk in strijd met het vastgelegde beleid een verklaring-van-geen-bezwaar bezorgde.

IV

Verdachte Liang was in voorkomende gevallen gemakkelijk afhankelijk van (de medewerking van) verdachte Croes: ze had hem al eens nodig om een verklaring-van-geen-bezwaar te krijgen voor een beoogde kok en als ondernemster zou zij voor zulke hulp vlot nog eens bij haar minister, belast met ar-

²⁷² Vgl. o.a. pagina 18 e.v. van ons requisitoir.

²⁷³ Zie pagina 18 van ons requisitoir.

²⁷⁴ Vgl. pagina 20 e.v. van ons requisitoir.

²⁷⁵ Zie pagina 22 van ons requisitoir.

heid, kunnen moeten aankloppen. Wij merken daarbij in de kantlijn op dat ze ten tijde van haar donatie schijnbaar al een volgend geval aan de hand had of dacht te hebben.²⁷⁶

conclusie

Naar ons oordeel laat reeds dit alles geen andere conclusie dan dat verdachte Croes moet hebben begrepen dat verdachte Liang hem de twee kratten bier niet schonk omdat ze hem - platgezegd - zo'n aardige kerel vond, maar kennelijk omdat het haar in relatie tot haar minister, belast met arbeid, op enig moment een voordeel zou kunnen opleveren²⁷⁷; ten minste moet hij zich bewust zijn geweest van de aanmerkelijke kans dat dit de insteek was van verdachte Liang. Ons lijkt ook hier dat zijn politieke en/of bestuurlijke ervaring daarbij eveneens enig gewicht in de schaal legt.²⁷⁸

Maar er is meer:

IV

Kort voor zijn telefoongesprek met verdachte Croes d.d. 11 november 2016 te 13:56 uur²⁷⁹ vroeg verdachte Aparicio namens zijn minister aan de eigenaar van J&J Snack om 'enkele kratten Amstel Bright' te schenken en in voormeld telefoongesprek koppelde hij aan verdachte Croes terug dat die persoon er slechts eentje weg wilde geven. Verdachte Croes reageerde met "[Conjo di miserable su mama! \[...\] Tonti su mama. Zeg tegen hem dat hij dan geen terrein zal krijgen](#)".²⁸⁰ Op die 11^e november 2016 bracht verdachte Croes de eventuele 'verjaardagsdonatie' van kratten bier door de eigenaar van J&J Snack dus zelf al in verband met wederkerigheid, hetgeen volgens ons eens te meer maakt dat hij zich ook inzake de donatie van verdachte Liang bewust zal c.q. moet zijn geweest van het kennelijke of mogelijke 'voor wat, hoort wat'-karakter daarvan.

schuldverband e.a. ii

Aan het aannemen van de gift, ging een *vraag* van verdachte Croes vooraf: via verdachte Aparicio vroeg hij verdachte Liang om hem twee kratten bier te doneren. Uit de zojuist aangehaalde feiten en omstandigheden spreekt wat ons betreft ook duidelijk dat hij daarbij zijn ministerschap inzette: hij vroeg juist haar om hem te helpen omdat hij haar op zijn beurt al eens te hulp schoot en/of omdat zij zeer wel mogelijk de minister, belast met arbeid, in de toekomst nodig zou hebben.

in strijd met zijn plicht

Waar het verdachte Croes duidelijk moet zijn geweest dat verdachte Liang met haar donatie een zekere voorkeursrelatie najoeg, moet hij ons inziens ook hebben begrepen dat zij hem verwachtte dat hij zijn

²⁷⁶ Zie haar telefoongesprek met verdachte Aparicio d.d. 11 november 2016, map 46, pagina 47 e.v. en zie tevens haar verklaring d.d. 26 april 2017, map 46, pagina 291.

²⁷⁷ Hier o.a. paragraaf 13.5.1. van het vonnis van de Rechtbank R'dam d.d. 12.07.2016, ECLI:NL:HR:2016:5272 (Van Rey)

²⁷⁸ Zie pagina 37 van ons requisitoir.

²⁷⁹ Zie map 46, pagina 47.

²⁸⁰ Zie map 46, pagina 47.

plicht zou verzuimen: hem zal helder zijn geweest dat hij als minister gehouden was om te allen tijde neutraal te zijn en om belanghebbenden telkens gelijk te behandelen.²⁸¹

omkoping vooraf/achteraf

Naar ons oordeel kan hier zowel bewezen worden verklaard dat verdachte Croes de kratten bier aan nam en vroeg terwijl hij wist dat deze hem werden gedaan om hem te bewegen tot een ambtelijke wederdienst (d.i. omkoping *vooraf*) én terwijl hij wist dat deze hem werden gedaan ten gevolge van of naar aanleiding van de eerder door hem verleende dienst (d.i. omkoping *achteraf*). Ook hier zouden deze giften immers heel goed mogelijk een dubbel doel hebben kunnen dienen. Volledigheidshalve verwijzen wij hier ook naar hetgeen wij daaromtrent eerder opmerkten.²⁸²

3.14.2 medeplegen

De verdachten Croes en Aparicio probeerden fanatiek kratten bier te regelen voor het verjaardagsfeestje van de minister: die Croes belde daaromtrent met de eigenaar van het bedrijf Tierras Colombianas en verdachte Aparicio deed zulke verzoeken namens zijn minister aan de eigenaren van J&J Snack en Yen Yen Bar & Restaurant.²⁸³ Zij voerden die dag ter zake ook overleg²⁸⁴ en ze haalden aan het einde van de dag gezamenlijk de kratten bier op, althans in elk geval bij Yen Yen Bar & Restaurant.²⁸⁵ Het maakt hen hier tot *medeplegers* van passieve ambtelijke omkoping. Zo dadelijk wijden we hier meer woorden aan, namelijk bij onze bespreking van de aan verdachte Aparicio ten laste gelegde feiten.

3.14.3 bewezenverklaring

Naar ons oordeel kan aldus bewezen worden verklaard dat verdachte Croes Samengevat in november 2016 (en daarmee in de ten laste gelegde periode) in zijn hoedanigheid van minister van Sociale Zaken, Jeugd en Arbeid tezamen en in vereniging met verdachte Aparicio van verdachte Liang giften (namelijk een hoeveelheid drank) heeft gevraagd en aangenomen, terwijl hij wist dat deze giften hem werd gedaan teneinde hem te bewegen om in strijd met zijn plicht in zijn bediening iets te doen, namelijk een of meer van de onder A en/of B genoemde handelingen.

3.15 VERDACHTE LIANG

3.15.1 delictsbestanddelen

doen van een gift

Door verdachte Croes op diens verzoek twee kratten bier te schenken, *deed* verdachte Liang hem natuurlijk een gift in de zin van de artikelen 2:128 en 2:129 Sr. Dat zij de gift kennelijk bovenal - via ver-

²⁸¹ Zie hier o.a. HR 27.09.2005, ECLI:NL:HR:ECLI:2005:AT8318, en E. Sikkema, Corruptie op Curaçao, DD 2006/49, pagina 6/14.

²⁸² Zie o.a. pagina 25 e.v. van ons requisitoir.

²⁸³ Zie pagina 47 e.v. van ons requisitoir.

²⁸⁴ Zie pagina 47 e.v. van ons requisitoir.

²⁸⁵ Zie pagina 49 e.v. van ons requisitoir.

dachte Aparicio - aan verdachte Croes toezegde en de kratten bier korte tijd later door een ander aan verdachte Aparicio liet overhandigen, maakt dit ons inziens niet anders.

schuldverband e.a.

Voor een bewezenverklaring van de aan verdachte Liang ten laste gelegde actieve ambtelijke omkoping is zoals gezegd vereist dat zij het *oogmerk* had om verdachte Croes te bewegen in zijn bediening iets te doen of na te laten; ten minste moet dat oogmerk gericht zijn geweest op het doen ontstaan enzovoorts van een voorkeursrelatie met die Croes.²⁸⁶ Verdachte Liang ontkent dat zij hem om die reden de kratten bier schonk, haar verklaringen dragen dus niet bij aan het eventuele bewijs van dit oogmerk. Maar wat spreekt uit de hier relevante feiten en omstandigheden? Allereerst herhalen wij hier dat het haar evident ontbrak aan een brandschoon zakelijk motief om verdachte Croes winkelwaren te schenken, dat niet aannemelijk werd dat zij een relatie met hem onderhield waarin voorstelbaar was dat ze hem voor zijn verjaardagsfeestje belangeloos twee kratten bier zou doneren, en dat hij haar enkele maanden voor haar donatie in weerwil van een fel negatief advies van DPL een verklaring-van-geen-bezwaar bezorgde. Wij wijzen er vervolgens op dat verdachte Liang toentertijd ernstig rekening hield met de mogelijkheid dat verdachte Aparicio haar de USD 1.000,00 in rekening bracht voor de werkvergunning: wat haar betreft verschenen gunstige beslissingen van de minister dus zeer wel mogelijk niet gratis. In haar telefoongesprek met verdachte Aparicio d.d. 11 november 2016 wond ze er als het gaat om het doel van haar donatie ten slotte ook weinig doekjes om: nadat haar om twee kratten bier was gevraagd, begon ze immers direct en herhaaldelijk over de eerdere hulp van verdachte Croes bij het verkrijgen van een werkvergunning voor haar kok en over een mogelijke nieuwe klus.²⁸⁷ Uit dit alles volgt naar ons oordeel overtuigend dat verdachte Liang met haar donatie een zekere voorkeursrelatie met verdachte Croes nastreefde.

in strijd met zijn plicht

Waar verdachte Liang ons inziens uit was op het verkrijgen of onderhouden van een zekere voorkeurspositie (d.i. een relatie waarin verdachte Croes niet meer zo vrij, onbeïnvloed, onafhankelijk en/of objectief zou kunnen zijn bij het nemen van beslissingen die haar aangingen), moet zij ook hebben geweten dat dit voor verdachte Croes plichtsverzuim zou opleveren. Wij stellen aldus vast dat haar oogmerk ook daarop was gericht.

omkoping vooraf/achteraf

Wij verwijzen hier naar hetgeen wij ter zake zojuist opmerkten bij verdachte Croes.²⁸⁸

²⁸⁶ Zie o.a. paragraaf 10.3.1 van het vonnis van de Rechtbank R'dam d.d. 12.07.2016, ECLI:NL:HR:2016:5272 (Van Rey), zie tevens pagina 28 van ons requisitoir.

²⁸⁷ Zie o.a. pagina 48 e.v. van ons requisitoir

²⁸⁸ Zie pagina 54 van ons requisitoir; vgl. tevens pagina 25 e.v. van ons requisitoir.

3.15.2 bewezenverklaring

Samengevat kan wat ons betreft hier dus bewezen worden verklaard dat verdachte Liang in november 2016 (en daarmee in de ten laste gelegde periode) de minister van Sociale Zaken, Jeugd en Arbeid een gift (namelijk een hoeveelheid drank) deed, zulks met het oogmerk om die minister te bewegen in zijn bediening in strijd met zijn plicht iets te doen, namelijk een of meer van de onder A en/of B genoemde handelingen.

3.16 VERDACHTE APARICIO

3.16.1 medeplegen

Nu bespreken wij de rol c.q. het aandeel van verdachte Aparicio in alle hem verweten omkopingsgeval- len; meer concreet gaat het dan om de casus Toi en de deelcasussen Tierras Colombianas en Yen Yen Bar & Restaurant van de casus Overige Goederen en Gunsten. Wij gaven eerder al aan van oordeel te zijn dat verdachte Aparicio zich in die gevallen tezamen en in vereniging met verdachte Croes schuldig maakte aan passieve ambtelijke omkoping.

Immers:

Verdachte Aparicio was de chauffeur van verdachte Croes. Hij verrichtte voor hem ook bodewerkzaam- heden: zo bracht of haalde hij stukken voor de minster, waaronder in arbeidsaangelegenheden.²⁸⁹ Hij wist dat het aan verdachte Croes was om uiteindelijk *negatief* of *positief* te beslissen op ontheffingsver- zoeken e.a.²⁹⁰ Daarmee moet hij zich dus ook bewust zijn geweest van de bijzondere positie die verdach- te Croes als minister, belast met arbeid, innam ten opzichte van ondernemers of werkgevers, bijvoor- beeld ten opzichte van supermarkteigenaren en horecaondernemers (d.i. hij moet begrepen hebben dat zij er gemakkelijk belang bij hadden om met die Cries een voorkeursrelatie tot stand te brengen of in stand te houden: als minister, belast met arbeid, was hij voor die ondernemers immers een belangrijke speler, zeker op het terrein van werkvergunningen). Bij herhaling haalde hij op verzoek van verdachte Croes kratten bier en andere winkelgoederen op bij zulke supermarkteigenaren en horecaondernemers, namelijk o.a. bij de verdachten Siem Mong, Ochoa Ramirez en Liang. Hij hoefde daarbij nimmer voor die goederen af te rekenen en naar eigen zeggen zag of hoorde hij ook nooit dat verdachte Croes dat deed of had gedaan; ging verdachte Croes met hem mee naar een supermarkt, dan bleef hij ook in de auto zitten.²⁹¹ Reeds onder deze omstandigheden moet hij zich ten minste bewust zijn geweest van de aan- merkelijke kans dat de verdachten Siem Mong, Ochoa Ramirez en Liang verdachte Croes van gratis win- kelwaar voorzagen om op enig moment op hun beurt een voordeel te kunnen ontvangen van hun minis- ter, belast met arbeid. Er is echter veel meer, namelijk bijvoorbeeld de inhoud van de al vaker aange- haalde afgeluisterde gesprekken tussen de verdachten Croes en Aparicio in de casus Toi en die van hun

²⁸⁹ Zie o.a. map 11, pagina 254 en 265.

²⁹⁰ Zie o.a. map 11, pagina 158.

²⁹¹ Het ging om giften/donaties; verdachte Aparicio verklaarde ook dat als verdachte Croes bij supermarkten niet mee naar binnen ging, maar in de auto bleef zitten, zie map 11, pagina 267.

veiliggestelde berichtenverkeer: daaruit spreekt ons inziens zonder meer dat hij wist dat verdachte Croes bij verdachte Siem Mong - en dus zeer wel mogelijk ook andere ondernemers - aandrang op geld en goederen in ruil voor zijn hulp bij vergunningenkwesties.²⁹² Dat hij van de hoed en de rand wist, volgt natuurlijk ook uit de zojuist beschreven onderzoeksresultaten in de deelcasus Yen Yen Bar & Restaurant NV: (i) verdachte Liang bracht het verzoek van verdachte Croes om kratten bier af te staan in haar telefoongesprek met verdachte Aparicio direct en herhaaldelijk in verband bracht met de eerdere hulp van die Croes bij het verkrijgen van een werkvergunning voor haar kok en met een mogelijke nieuwe klus, en verdachte Aparicio bood haar in dat gesprek vervolgens ook de diensten van de minister aan²⁹³, (ii) in zijn whatsappberichten aan verdachte Liang in de kwestie van de USD 1.000,00 meldde hij haar: “[...] Maar hij heeft het getekend. Hij heeft me geholpen. Hij heeft mij voor jou geholpen”²⁹⁴ en (iii) in zijn telefoongesprek met verdachte Croes d.d. 11 november 2016 te 13:56 uur koppelde verdachte Aparicio aan verdachte Croes terug dat de eigenaar van J&J Snack slechts een krat bier wilde doneren, en verdachte Croes reageerde fel met o.a. “Zeg tegen hem dat hij dan geen terrein zal krijgen”. Uit een en ander volgt telkens weer dat verdachte Aparicio zich bewust moet zijn geweest van het feit dat de verdachten Siem Mong, Ochoa Ramirez en Liang verdachte Croes goederen schonken vanuit ‘voor wat, hoort wat’. Door met die wetenschap herhaaldelijk zulke gratis goederen op verzoek en/of in overleg met verdachte Croes in ontvangst te nemen (d.i. deze giften aan te nemen) en bij gelegenheid ook op verzoek van die Croes om zulke giften te vragen, maakte hij zich wat ons betreft tezamen en in vereniging met die Croes schuldig aan het medeplegen van passieve ambtelijke omkoping.

²⁹² Zie pagina 26 e.v. van ons requisitoir.

²⁹³ Zie pagina 48 e.v. van ons requisitoir

²⁹⁴ Zie het proces-verbaal bevindingen m.b.t. WhatsApp berichten en gesprekken tussen R.A. Aparicio en C. Liang ev. Xuan, gesprek no. 227 d.d. 9 juli 2016.

4. CASUS BASHAKA

4.1 INLEIDING

In de casus Toi bleek dat verdachte Croes zich door de verdachten Siem Mong e.a. niet enkel in bier, whisky, wodka en champagne liet uitbetalen, maar dat hij hen ook contant geld aftroggelde. Hij bracht anderen veel vaker en veel meer geld in rekening. In de casus Bashaka wist het onderzoeksteam bijvoorbeeld bloot te leggen dat hij van zijn medeverdachten Filiciana en verdachte Schwengle voor tientallen klussen vele tienduizenden guldens of dollars ontving: die Filiciana hield dat immers keurig bij en verdachte Schwengle gaf het ronduit toe; inmiddels deed ook verdachte Filiciana dat.

4.2 RELEVANTE FEITEN

4.2.1 verklaringen-van-geen-bezwaar

In de jaren 2015 en 2016 verleende verdachte Croes op verzoek van de bedrijven Bashaka Services & Enterprises NV en SSR Supreme Security Rangers NV ten minste 39 keer een ontheffing van de arbeidsmarkttoets.²⁹⁵ In al die gevallen ontraadde DPL hun minister om dat te doen: telkens ontbraken er volgens die dienst gronden en redenen om tot een ontheffing te beslissen. Voor verdachte Croes deed het telkens niet ter zake, DPL verstrekke DIMAS in zijn opdracht dan ook telkens verklaringen-van-geen-bezwaar.²⁹⁶ Uit bijvoorbeeld verklaringen van verdachte Schwengle en de onder verdachte Filiciana in beslag genomen administratie bleek dat verdachte Croes in zijn ministersperiode de bedrijven Bashaka Services & Enterprises NV en SSR Supreme Security Rangers NV ook buiten deze 39 gevallen van dienst was (zie hieronder).

4.2.2 verklaringen

verdachte Vasquez

De eigenaresse van de bedrijven Bashaka Services & Enterprises NV en SSR Supreme Security Rangers NV, namelijk verdachte Vasquez, bevestigde dat *tramitador* en medeverdachte Filiciana in elk geval tot enig moment in 2016 voor haar bedrijven de werkvergunningen aanvroeg.²⁹⁷ Van betalingen aan verdachte Croes had ze geen weet, zo verklaarde ze.

verdachte Filiciana

Verdachte liet bij de Landsrecherche weten dat hij voor zijn werkzaamheden als *tramitador* doorgaans een verhoudingsgewijs fors geldbedrag (namelijk tot rond Afl. 5.000,00) in rekening bracht²⁹⁸ en dat hij

²⁹⁵ Zie o.a. map 35, pagina 15 e.v., 43 e.v., 238 e.v., 335 e.v. en map 36, pagina 680 e.v. en 730 e.v.

²⁹⁶ Zie o.a. map 35, pagina 43 e.v., 238 e.v., 335 e.v. en map 36, pagina 680 e.v. en 730 e.v.

²⁹⁷ Zie o.a. map 38, pagina 1316, 1319, 1320, 1325, 1330 en 1344.

²⁹⁸ Zie map 37, pagina 1018.

in het kader van die werkzaamheden veelvuldig contact onderhield met verdachte Croes.²⁹⁹ Voor het overige was hij weinig spraakzaam in zijn verhoren. Ter zitting d.d. 14 januari jl. gaf hij echter toe dat hij verdachte Croes meermalen flink geld gaf voor zijn hulp bij het verkrijgen van verklaringen-van-geen-bezwaar. Hij bracht die dag ook een schriftelijke verklaring in en vermeldde daarin o.a. “Voor zover ik mij kan herinneren vertelde Croes mij dat de deur altijd open stond m.b.t. vergunningen, met name als de procedures vastliepen bij DPL [...] Nadien diende ik verzoeken tot ontheffing in bij Croes [...] Hij nam de papieren aan en vroeg hoeveel er voor hem bij was (*‘cuanto tin pe’*). Ik vroeg hem hoeveel hij wilde hebben en hij zei dan een bedrag; meestal tussen Awg. 1.500,00 en 3000. Dat gaf ik dan af bij afgifte van de positieve verklaring. Zo is dat gegaan. Ik betaalde omdat ik anders mijn klanten niet kon helpen [...] Ik ontving alleen mijn standaardtarief, dus wat ik altijd al vroeg [...] Het extra geld dat ik vroeg, droeg ik dus af; ik hield daar niets van over”.³⁰⁰ Hij schreef in dit kader dat het ‘om wellicht tussen de 25 tot 30 gevallen’ ging en dat hij naar eigen inschatting aan die Croes ‘tussen Awg. 50.000 en Awg. 80.000’ aan smeergeld betaalde.³⁰¹

verdachte Schwengle

Door verdachte Schwengle werd o.a. verklaard dat hij zijn ex-echtgenote Vasquez met raad en daad bijstond in haar bedrijfsactiviteiten³⁰² en dat hij verdachte Filiciana meer dan eens hielp bij zijn werkzaamheden voor de bedrijven van verdachte Vasquez.³⁰³ Hij gaf bovendien aan dat verdachte Filiciana een administratie bijhield van de betalingen die hij deed in het kader van zijn werkzaamheden als tramitador.³⁰⁴ Bovenal is natuurlijk van belang dat ook hij een boek opendeed over zijn criminele samenwerking met de verdachten Filiciana en Croes. Meer concreet liet hij los dat verdachte Filiciana en hij onder de vlag van de bedrijven van verdachte Vasquez een flink aantal keren werkvergunningen en/of verlengingen daarvan aanvroegen voor personen die niet bij de die bedrijven werkten of dat zouden gaan doen³⁰⁵, en dat die Filiciana en hij verdachte Croes met regelmaat forse geldbedragen toeschoven om de vereiste verklaringen-van-geen-bezwaar te verkrijgen.³⁰⁶ Zonder betaling zette verdachte Croes immers geen handtekening, zo volgt uit zijn uitgebreide verklaringen.³⁰⁷ Hij becijferde dat hij voor tien tot twaalf van zulke handtekeningen in totaal zo’n Afl. 25.000,00 aan die Croes betaalde³⁰⁸ en hij deelde

²⁹⁹ Zie map 37, pagina 1041.

³⁰⁰ Zie zijn brief d.d. 14 januari jl., punt 31 t/m 33.

³⁰¹ Zie zijn brief d.d. 14 januari jl., punt 38 en 39.

³⁰² Zie map 36, pagina 388 en 389.

³⁰³ Zie map 36, pagina 390, 391 e.v., 399 en 400 e.v.

³⁰⁴ Zie o.a. map 36, pagina 430, 525, 530 e.v. en 538; hij zag ook dat verdachte Filiciana dat deed, zie o.a. pagina 430: “Bij de gevallen dat ik geld van Juancho ontving, zie ik dat hij meestal op een gele gelinieerde blocnote schreef dat hij geld aan mij ga Ik zie dan dat hij mijn naam schreef en achter mijn naam ook het bedrag van 750, schreef. Ook schreef hij volgens mij de naam van de aanvrager op. Hij scheurde hierna het gele papier van de blocnote af en gaf dit aan mij met daaraan het bedrag van Awg.750, welke hij met een paperclip vastmaakte. Hij schreef deze betaling ook nog een keer op het blocnote en hield dit voor zichzelf. Daarbij schreef hij ook een bedrag dat bestemd is voor Paul”.

³⁰⁵ Zie o.a. map 36, pagina 428, 429, 438 e.v., 486 en 488 t/m 490; zie tevens pagina 148 van ons requisitoir.

³⁰⁶ Zie o.a. map 36, pagina 418 t/m 422, 424 t/m 429, 432 t/m 437, 444, 447 t/m 449, 477 t/m 479, 500, 501, 509 en 512.

³⁰⁷ Zie o.a. map 36, pagina 509.

³⁰⁸ Zie map 36, pagina 420 en 426

mede dat verdachte Filiciana hem vertelde dat hij die Croes voor dat klusje op zijn beurt in een jaar tijd ongeveer Afl. 90,000,00 toeschoof.³⁰⁹

verdachte Croes

Bij de Landsrecherche onthield verdachte Croes zich van commentaar, bij de rechter-commissaris wilde hij evenmin reageren op de beschuldigingen aan zijn adres. Ter zitting d.d. 14 januari jl. volstond hij met betrekking tot de verklaringen van verdachte Schwengle met een 'het is niet waar' en beweerde hij na de verklaring van verdachte Filiciana 'dat hij verstoeld stond'. Dat verbaasde ons dan weer: dat verdachte Filiciana hem inderdaad lange tijd heel wat geld steekpenningen toeschoof, bleek immers al zonneklaar uit een berg aan bewijsmateriaal (zie hiervoor en hieronder), in die zin kan de verklaring van verdachte Filiciana hem toch niet hebben verrast. We houden het op toneelspel.

overige verklaringen

Verschillende personen hebben verteld dat zij de verdachten Filiciana en/of Schwengle geldbedragen betaalden om een werkvergunning te verkrijgen, zie o.a. de verklaringen van Villacis Guerrero (o.a. "Juancho heeft mij een keer gezegd dat hij van het geldbedrag dat ik hem voor een vergunning, hij iemand moest betalen die hem helpt" en "Ik herinner mij een keer dat Chelito tegen mij heeft gezegd dat hij iemand voor mijn werkvergunning moest betalen"³¹⁰), van Horeb (o.a. "Wanneer Juancho het geld van ons aannam, dan was dat 2800 gulden dat bijvoorbeeld mijn neef moest betalen. Het was 2800 gulden vooraf en naderhand moesten we de rest betalen. Nadat de vergunning verleend was betaalden we de rest. Ranger [...]. Ik weet niets over betalingen aan de Minister. Ik weet alleen dat Filiciana op Chelito moest wachten [...]"³¹¹), van Villar Delgado (o.a. "Als gezegd ik ben akkoord gegaan om Chelito 2500 florin te betalen voor de positieve verklaring. Ik weet ook dat Chelito daarbij iemand anders moet betalen om het positieve document geregeld te krijgen"³¹²), van Lugo (o.a. "Chelito zei tegen mij dat hij contact heeft met de minister en dat hij ervoor kon zorgen dat de minister snel kon tekenen. Chelito zei dat ik voor de positief Awg. 2500,- moest betalen. Dit was om ervoor te zorgen dat ik de positief sneller zou krijgen en het niet afgewezen zou worden bij Labor. Ook zei Chelito dat ik dit aan niemand mocht vertellen"³¹³) en van Liang (o.a. "V: Voor wat heb je Juancho meer dan 7000 florin betaald? A: Dit bedrag was bestemd voor de verklaring, de positieve verklaringen van DPL van Jie Ming Wu en Xiao Dong Xie"³¹⁴).

4.2.3 overig bewijsmateriaal

Dat de verdachten Filiciana en Schwengle verdachte Croes goed geld betaalden voor diens hulp bij het verkrijgen van verklaringen-van-geen-bezwaar, blijkt wat ons betreft ook afgetekend uit administratie van verdachte Filiciana en uit afgeluisterde gesprekken.

³⁰⁹ Zie map 36, pagina 538.

³¹⁰ Zie map 38, pagina 1444 e.v.; zie m.n. pagina 1448.

³¹¹ Zie map 38, pagina 1596 e.v.; zie m.n. pagina 1600.

³¹² Zie map 39, 1816 e.v.; zie m.n. pagina 1827 en 1828.

³¹³ Zie map 39, pagina 1928 e.v.; zie m.n. pagina 1931.

³¹⁴ Zie map 39, pagina 1995 e.v.; zie m.n. pagina 2000.

administratie

Wij hielden u al voor dat verdachte Schwengle verklaarde dat verdachte Filiciana een administratie bijhield van de betalingen die hij deed in het kader van zijn werkzaamheden als tramitador: hij zag hem zulke betalingen noteren.³¹⁵ Verdachte Filiciana gaf inmiddels toe dat hij dat deed.³¹⁶ Het onderzoeksteam wist de hand te leggen op in elk geval een deel van die boekhouding.³¹⁷ Wij stellen vast dat in die stukken heel wat keren de naam *Paul* staat vermeld, zulks in combinatie met bedragen van '500, 1.000, 1.500, 2.000, 2.500, 3.000 en 3.500'.³¹⁸ Het is wat ons betreft zonneklaar dat een en ander ziet op betalingen van verdachte Filiciana aan verdachte Croes. Zo volgt zo immers uit de verklaringen van de verdachten Schwengle en Filiciana, en in het onderzoek IBIS bleek op geen enkel moment dat er buiten verdachte Croes nog een andere *Paul* bemoeienis had met het werkvergunningentrajec; bovendien stond op een aantal documenten de volledige naam van verdachte Croes vermeld.³¹⁹ In sommige gevallen ontbrak een naam bij de bedragen, maar noteerde verdachte Filiciana wel woorden als 'pa e certa positief', 'positiv' of 'negatief voor positief' nabij bedragen.³²⁰ Helder zal zijn dat ook dit op betalingen aan verdachte Croes ziet. In een groot aantal notities stonden ook andere namen bij de bedragen vermeld, namelijk de namen *Chelito*, *Juan* en *Aleida*.³²¹ Het betreft de bij- of voornamen van de verdachten Schwengle, Filiciana en Vasquez. Meer dan eens stond bij de naam *Chelito* het bedrag '750' geschreven.³²² Dat sluit naadloos aan bij het verhaal van verdachte Schwengle dat hij van verdachte Filiciana Afl. 750,00 kreeg per handtekening van verdachte Vasquez.³²³ Wat ons betreft volgt hieruit ook eens te meer dat verdachte Croes de bedragen kreeg die bij zijn naam prijken. Het onderzoeksteam berekende overigens dat verdachte Filiciana verdachte Croes alleen al volgens zijn veiliggestelde administratie zo'n Afl. 80.000,00 toeschoof.³²⁴

In de kantlijn:

In zijn verklaring d.d. 14 januari jl. schreef verdachte Filiciana dat wij geen duidelijke conclusies uit de enveloppes zouden mogen trekken omdat 'het absoluut niet altijd ging zoals op die enveloppes staat geschreven'; het zou 'vaak heel anders' zijn gegaan. Bij zijn verhoor van die dag gaf hij echter aan dat hij dit voorbehoud bovenal maakte omdat hij weinig herinnering meer had aan concrete betalingen. Hij wist toen dus ook niet te vertellen wat er dan nog heel anders kon gaan en hoe vaak dat gebeurde. Wij gaan er zonder meer vanuit dat er hier en daar foutjes in zijn administraties kunnen zijn geslopen, maar menen dat uit het totaal wel degelijk kan en moet worden afgeleid dat verdachte Filiciana in het kader

³¹⁵ Zie o.a. map 36, pagina 430, 525, 530 e.v. en 538.

³¹⁶ Zie o.a. zijn verklaring d.d. 14 januari jl.

³¹⁷ Zie o.a. map 35, pagina 233 e.v. en 338 e.v., map 36, pagina 667 e.v. en 730 e.v., map 37, pagina 845 e.v.; zie tevens map 38, pagina 1271 e.v., 1276 e.v. en 1659 e.v., en map 39, pagina 1702, e.v., 1726 e.v. en 1902 e.v.

³¹⁸ Zie o.a. map 37, pagina 845 e.v. (zie m.n. pagina 854 e.v.); zie ook map 35, pagina 248 e.v. en 344 e.v., map 36, pagina 470 e.v., en map 38, pagina 1276 e.v.

³¹⁹ Zie o.a. 37, 850, 860, 875, 885 en 892.

³²⁰ Zie o.a. map 37, pagina 852, 853, 856, 857, 896 en 897.

³²¹ Zie map 37, pagina 846 e.v.

³²² Zie map 37, pagina 847,

³²³ Zie o.a. map 36, pagina 427, 428, 429, 432 en 439.

³²⁴ Zie map 35, pagina 248.

van zijn werkzaamheden als tramitador c.q. in concrete aanvraagprocedures regelmatig geldbedragen werden betaald aan verdachte Croes e.a. Overigens zien wij niet wat er ‘vaak heel veel anders’ had kunnen gaan en stellen wij ook vast dat hij geregeld noteerde dat er *betaald was*, met vermelding van een datum.³²⁵ Ook herhalen wij dat verdachte Schwengle o.a. verklaarde dat verdachte Filiciana meteen na of rond een betaling zijn administratie op orde maakte.³²⁶

afgeluisterde gesprekken

In het onderzoek IBIS werden o.a. telefoongesprekken tussen de verdachten Schwengle en Filiciana afgehuisterd. Uit heel wat van die gesprekken bleek van betalingen aan verdachte Croes. Zo beklagden zij zich in een aantal van die gesprekken over de gebrekkige dienstverlening van die Croes en spraken zij daarbij onverbloemd over hun betalingen aan hem. Wij wijzen hier bijvoorbeeld op hun telefoongesprek d.d. d.d. 3 februari 2017: de verdachten Schwengle en Filiciana wonden zich op over het feit dat verdachte Croes met enige regelmaat documenten kwijtraakte en hen zo extra werk en boze klanten bezorgde; verdachte Filiciana gaf aan dat hij verdachte Croes daarom liet weten dat hij voortaan pas na afloop wilde betalen:

JF: [...] ik heb je ze 2 keer gegeven en alle beide keren heeft Aleida ze getekend en alle beide keren heeft Paul ze kwijtgeraakt [...] en nu zegt Paul tegen mij om het weer opnieuw te maken en kijken of [...] voor hem kan tekenen [...] dat hij het tekent

FS: Ahhh weet je wat Juancho [...] ik vind dit een gekloot [...] **zij krijgen geld met die dingen** [...] en dan kan het hun niets meer schelen

JF: **Paul heeft geld van hem/haar gekregen** [...] **Paul heeft geld gekregen** [...] en die van Jacqueline (fon) heb ik ook niets meer van gehoord [...] ik heb het tegen Paul gezegd [...] en heb tegen Paul gezegd dat de kwitantie die ik aan Jacqueline (fon) gegeven heb [...] 3000 gulden terug.

FS: Kan je [...] je voorstellen [...] als die van deze mensen [...] die van deze Haitianen [...] dat het nu zelf lang duurt [...] **stel je voor als ik hem het geld gegeven had**

JF: ja daarom zelf [...] aha correct [...] daarom heb ik gezegd [...] nee

FS: En daarna krijgen wij gekloot met de mensen

JF: Ja en daarom heb ik laatst tegen Paul gezegd [...] **dat als we klaar zijn [...] geven we geld** [...]”³²⁷

Ook in een tweetal telefoongesprekken d.d. 21 maart 2017 beklagde verdachte Schwengle zich bij verdachte Filiciana over de samenwerking met verdachte Croes en sprak hij wederom over de betalingen aan die Croes:

“FS: [...] Paul (fon) wil me niet te woord staan/helpen tot nu toe niet, ik heb hem gevraagd, ik heb gedingest nee brother aah aah [...] dat is de broer, dat is de brother voor wie ik op oor-

³²⁵ Zie map 37, pagina 845 e.v.

³²⁶ Zie pagina 59 van ons requisitoir, noot 304

³²⁷ Zie map 35, pagina 332.

logspad ben geweest, dat is de brother aan wie ik **geld heb gegeven, geld heb gegeven, geld heb gegeven** en nu draait hij zijn klote (“fucking”) rug naar me toe”

[...]

FS: ik bel hem, die zaak van Rancho loco (fon,), Ik heb die wel 20 keer gestuurd, kopieën van dezelfde papieren. Je zegt me constant dat ikje kopieën moet blijven sturen [...] het wordt niet gedaan zodat ik [...]

JF: hij heeft me gezegd

FS: zodat Ik het aan de mensen kan zeggen

JF: hij heeft me gezegd dat geen probleem met Je, maar dat hij jou dingetjes doet

FS: hij is niets aan het doen, Juancho, **hij is die van de Chinees aan het doen die hem 3000 betaalt 4000** JF: de laatste keer zelf

FS: hij is niets voor ons aan het doen, **de 2000 al het geld 2500 dat aan hem is gegeven**, al die mensen van vorig jaar zijn geweigerd, **dat betekent dat hij hen voor onzin [...] geld heeft gevraagd vorig jaar dan.**

JF: nee”

[...]

FS: maar daarom zelf **hij heeft veel geld gekregen en veel van hen, hij heeft het geld niet terug gegeven en jij hebt geld gegeven, ik heb geld gegeven, het geld waar hij wel van heeft genoten.** Dat betekent Juancho dat ik vind dat dit niet kan [...].³²⁸

In een telefoongesprek d.d. 23 december 2016 gaf verdachte Filiciana aan een potentiële klant door wat een ‘vergunning voor een meisje’ kostte: “Kijk, **als we moeten betalen [...] om de handtekening te krijgen [...] komt het op 5.250 florin**”.³²⁹ Dat het hier om de handtekening van verdachte Croes ging, volgt niet enkel uit de verklaringen van de verdachte Schwengle en Filiciana, en de context van dit gesprek, maar bijvoorbeeld ook uit de - zojuist besproken - notities van die Filiciana: het bedrag ad Afl. 5.250,00 verscheen regelmatig in die stukken en vermeld werd dan dat een flink deel daarvan (d.i. bijvoorbeeld Afl. 2.500,00) aan verdachte Croes ten goede kwam. Voor meer en andere relevante telefoongesprekken verwijzen wij u o.a. naar de bijlagen 16 en 34 bij het hier relevante zaakdossier.³³⁰

4.2.3 conclusie

Naar ons oordeel kan uit het voorgaande van niets anders blijken dan dat de verdachten Schwengle en Filiciana (o.a.) in de ten laste gelegde periode hun minister, belast met arbeid, geld schonken in ruil voor zijn hulp bij het verkrijgen van werkvergunningen.

4.2.4 meer concreet

Verdachte Schwengle verklaarde zoals gezegd dat hij voor tien tot twaalf gevallen in totaal zo’n Afl. 25.000,00 aan verdachte Croes betaalde³³¹, w.o. in de in de ten laste gelegde kwesties.³³² Hij verklaarde

³²⁸ zie o.a. map 36, pagina 566 e.v.

³²⁹ Zie o.a. map 35, pagina 28

³³⁰ Zie map 38, pagina 1260 e.v. en map 39, pagina 1940 e.v.

³³¹ Zie map 36, pagina 420 en 426

ook over specifieke gevallen die verdachte Filiciana voor zijn rekening nam.³³³ Die Filiciana schreef zelf dat het in zijn geval 'om wellicht tussen de 25 en 35 gevallen' ging.³³⁴ Wij leiden uit andere onderzoeksresultaten af dat het er reeds in de casus Bashaka niet veel minder zullen zijn geweest.³³⁵

4.3 VERDACHTE CROES

4.3.1 algemeen/bewezenverklaring

Met het voorgaande kan voldoende blijken dat verdachte Croes in de ten laste gelegde periode in zijn hoedanigheid van minister van Sociale Zaken, Jeugd en Arbeid meermalen van de verdachten Filiciana en Schwengle giften (namelijk geldbedragen) heeft gevraagd en aangenomen, en beloften (namelijk de toezegging van een betaling) heeft aangenomen, terwijl hij wist dat deze giften en beloften hem werd gedaan teneinde hem te bewegen om in strijd met zijn plicht in zijn bediening iets te doen en ten gevolge of naar aanleiding van hetgeen door hem in strijd met zijn plicht is gedaan, namelijk telkens een of meer van de onder A en B genoemde handelingen. Ten aanzien van dit laatste merken wij volledigheidshalve nog op dat verdachte Filiciana weliswaar schreef dat hij eerst bij afgifte van een 'positieve verklaring' met verdachte Croes afrekende, maar dat bijvoorbeeld uit de zojuist aangehaalde telefoongesprekken en verklaringen van verdachte Schwengle volgt dat meer dan eens ook een deel van hun geld al *vooraf* zijn weg naar verdachte Croes vond.

4.4 VERDACHTEN SCHWENGLE EN FILICIANA

Uiteraard kunnen naar ons oordeel ook de hier aan de verdachten Schwengle en Filiciana ten laste gelegde omkopingsfeiten bewezen worden verklaard, namelijk actieve omkoping ex artikel 2:351 Sr *vooraf* en *achteraf* (zie hierboven) van verdachte Croes, meermalen gepleegd. Met name gelet op hun bekende verklaringen menen wij hier met deze enkele opmerking te kunnen volstaan.

³³² Zie m.b.t. Villas Barros o.a. map 36, pagina 416 e.v., 424, 425, 432 e.v., 473 e.v., 494 en 605; zie m.b.t. Macias Sierra en Jimenez Barros o.a. map 36, pagina 421, 422, 426 en 485; zie m.b.t. Gonzales Borges, Rodriguez Mavares en Rodriguez Mavares o.a. map 36, pagina 489 e.v., 491 en 610; zie m.b.t. Moscote Orozco o.a. map 36, pagina 621 e.v. en zie m.b.t. Serna Fernandes en Serna Fernandes o.a. map 36, pagina 619; hij sprak over meer c.q. andere kwesties, zie o.a. map 36, pagina 514, 570 t/m 573 en 615.

³³³ Zie o.a. map 36, pagina 605 e.v.

³³⁴ Zie zijn brief d.d. 14 januari jl.

³³⁵ Zie o.a. map 35, pagina 252 e.v.

5. CASUS FILICIANA

5.1 INLEIDING

Verdachte Filiciana stond naar eigen zeggen te boek als een succesvolle tramitador: “De cliënten zeggen tegen mij dat als ik, Juancho, de vergunning voor hun niet kan krijgen, dan zal niemand anders dit voor hun kunnen doen”.³³⁶ In het onderzoek IBIS werd vastgesteld dat hij in elk geval tijdens het bewind van minister Croes heel wat werkvergunningen wist te regelen voor werkgevers en vreemdelingen, zulks vrijwel telkens ondanks verzet van DPL. Het bleek in de zojuist besproken casus Bashaka, maar hij boekte niet enkel voor de ondernemingen van verdachte Vasquez goede resultaten: het onderzoek IBIS wees uit dat hij bijvoorbeeld ook bedrijven van verdachte Cheng verklaringen-van-geen-bezwaar bezorgde. Het had echter bar weinig te maken met bijzondere vaardigheden, kennis of ervaring: *wonderdokter* Filiciana schoof verdachte Croes simpelweg geregeld genoeg geld toe.

CHENG’S SUPERMARKET E.A.

Wij bespreken allereerst de deelcasus Cheng’s Supermarket e.a.

5.2 RELEVANTE FEITEN

5.2.1 verklaringen-van-geen-bezwaar

In 2015 voorzag verdachte Croes bedrijven van verdachte Cheng meer dan eens van verklaringen-van-geen-bezwaar; het zal geen verrassing meer zijn dat hij daarbij telkens negatieve adviezen van DPL naast zich neerlegde. In al deze gevallen trad verdachte Filiciana op als tramitador.³³⁷ In verklaringen van verdachte Cheng lazen wij dat hij vanaf begin 2015 zo’n tien³³⁸ tot achttien³³⁹ keer de hulp van die Filiciana inriep nadat DPL aanvragen van zijn bedrijven had afgewezen, en dat die persoon er dan meestentijds in slaagde om dat probleem weg te poetsen.³⁴⁰

5.2.2 verklaringen

verdachte Cheng

Verdachte Cheng is eigenaar van o.a. de bedrijven Cheng’s Supermarket, Acero Real Estate & Construction en Caribbean Buffet.³⁴¹ Hij verklaarde zoals gezegd dat hij vanaf begin 2015 geregeld gebruik maak-

³³⁶ Zie map 37, pagina 1030.

³³⁷ Zie o.a. map 35, pagina 173 e.v., pagina 338 e.v. en 370 e.v. en map 36, pagina 730 e.v.

³³⁸ Zie map 40, pagina 2204.

³³⁹ Zie map 40, pagina 2197.

³⁴⁰ Zie o.a. map 40, pagina 2191 en 2193.

³⁴¹ Zie o.a. map 40, pagina 2181 e.v. en 2195.

te van de diensten van verdachte Filiciana, namelijk telkens wanneer DPL aanvragen van zijn bedrijven had afgewezen: tegen forse betaling regelde verdachte Filiciana dikwijls alsnog verklaringen-van-geen-bezwaar, aldus die Cheng.³⁴² Zo vertelde hij bijvoorbeeld het volgende: “Ik zei tegen hem [d.i. verdachte Filiciana; wb] dat ik altijd voor de aanvraag van een werknemer een negatieve verklaring kreeg en om een positieve te krijgen het te lang duurde. Juancho zei tegen mij dat hij het sneller voor mij kon regelen. Juancho zei tegen mij dat ik wel geld moet gaan betalen. Juancho heeft mij niet gezegd hoe hij het zou regelen en ik heb hem hierover ook niet gevraagd. Juancho heeft toen aan mij voor eerste aanvragen voor een werknemer een bedrag van tussen Awg. 4000,- en Awg. 5000,- in rekening gebracht, terwijl voor wijziging van een handtekening/werkgever of verlenging een bedrag van Awg. 1500,- door hem aan mij in rekening werd gebracht”³⁴³ en “Ik denk dat ik een totaalbedrag van rond Awg. 43000,- contant aan Juancho had betaald om een positieve verklaring sneller te kunnen krijgen [...] Hoe Juancho de positieven had geregeld, weet ik niet. Voor al deze aanvragen had ik eerst een negatieve verklaring gekregen”³⁴⁴ en “Ik betaalde Juancho pas als hij met de documenten bij me kwam die ik dan moest ondertekenen. Ik betaalde wel niet het complete bedrag dat Juancho mij in rekening bracht. Ik had hem natuurlijk niet het hele bedrag betaald want dat is geen manier van zakendoen. Als alles is afgerond, dus dat ik een positieve van Juancho kreeg, betaalde ik hem het restant van het bedrag dat hij mij in rekening bracht”.³⁴⁵ Toen de Landsrecherche hem confronteerde met de serieuze verdenking dat verdachte Filiciana met een deel van het geld de handtekening van verdachte Croes *kocht*, antwoordde hij: “Ik vond dit ook vreemd. Ik begrijp uw verdenkingen. Juancho heeft de positieven snel voor mij geregeld. Ik had toch wel veel negatieve verklaringen ontvangen die in het belang van mijn bedrijven in positieven veranderd moesten worden, zodat ik mensen kon krijgen om in mijn bedrijven te kunnen werken. Ik kan me nu indenken dat hij geld aan bepaalde personen moest hebben betaald om de handtekening van de minister te kunnen krijgen en de procedure voor de afgifte van een positieve verklaring voor mijn bedrijven te kunnen versnellen. Ik had de gedachte dat iets niet klopte met de hoge geldbedragen die ik aan hem had betaald. Maar u moet mij begrijpen dat ik werknemers nodig had [...]”³⁴⁶ Ten slotte lazen wij in de verklaringen van verdachte Cheng dat hij van verdachte Filiciana nimmer kwitanties ontving³⁴⁷ en dat hij betalingen aan die Filiciana ook niet in zijn eigen administratie verwerkte.³⁴⁸

Als getuige in de strafzaak tegen verdachte Croes bleef verdachte Cheng bij de rechter-commissaris in grote lijnen bij zijn verhaal, zo stellen wij vast.³⁴⁹ Ook ter zitting d.d. 15 januari jl. hield verdachte Cheng in zijn strafzaak vast aan dit verhaal.

³⁴² Zie hier o.a. ook map 40, pagina 2191, 2193, 2194, 2195, 2198, 2205 en 2209.

³⁴³ Zie map 40, pagina 2203.

³⁴⁴ Zie map 40, pagina 2210.

³⁴⁵ Zie map 40, pagina 2205.

³⁴⁶ Zie map 40, pagina 2211.

³⁴⁷ Zie map 40, pagina 2196 en 2198.

³⁴⁸ Zie map 40, pagina 2196 en 2198.

³⁴⁹ Zie het proces-verbaal van zijn verhoor bij de rechter-commissaris d.d. 30 augustus jl.

verdachte Schwengle

Verdachte Schwengle gaf zoals gezegd toe dat verdachte Filiciana en hij verdachte Croes met regelmaat goed geld betaalden voor zijn handtekening. Verdachte Filiciana deed dat volgens hem niet alleen onder de vlag van de bedrijven van verdachte Vasquez, maar ook voor die van verdachte Cheng: dat vertelde die Filiciana hem immers.³⁵⁰ Verder herhalen wij hier dat verdachte Schwengle bij de Landsrecherche verklaarde dat verdachte Croes gecompenseerd wilde worden voor zowel zijn inzet bij eerste aanvragen³⁵¹, bij verlengingen³⁵² en bij wijzigingen van werkgever³⁵³: zonder zo'n betaling kwam er geen verklaring-van-geen-bezwaar, aldus verdachte Schwengle.³⁵⁴ Verdachte Filiciana liet hem weten dat dit voor hem niet anders was, zo vertelde hij.³⁵⁵ Van verdachte Filiciana vernam hij overigens ook dat verdachte Aparicio enkele keren door zijn minister op pad werd gestuurd om het geld te halen.³⁵⁶

verdachte Filiciana

Door verdachte Filiciana werd inmiddels verklaard dat hij verdachte Croes inderdaad betaalde voor zijn hulp bij het verkrijgen van verklaringen-van-geen-bezwaar voor verdachte Cheng.³⁵⁷ Hij schreef in zijn brief d.d. 14 januari jl. dat het misschien om vier of vijf gevallen ging, maar dat hij zich het juiste aantal niet kon herinneren; geconfronteerd met de door verdachte Cheng genoemde aantallen herhaalde hij dat hij het niet meer wist.³⁵⁸

verdachte Croes

Verdachte Croes liet ter zitting d.d. 14 januari jl. enkel weten dat hij versteld stond van de verklaring van verdachte Filiciana, verder liet hij alle belastende onderzoeksresultaten onweersproken.

³⁵⁰ Zie o.a. map 36, pagina 418, 424 e.v., 430, 431, 437, 446, 447 en 452.

³⁵¹ Zie map 36, pagina 432 e.v., 528 en 529.

³⁵² Zie map 36, pagina 440.

³⁵³ Zie map 36, pagina 490 ("V: Heeft zij voor haar vergunning betaald? A: Alles dat via Juancho gaat, indien het een eerste vergunning was. moest er voor betaald worden. Ik heb hierover al uitgelegd. O: Opmerking van verdachte F.D. SCHWENGLE op 16juni 2017 tijdens het voorlezen: A: Niet alleen voor een eerste aanvraag, maar ook in gevallen van het veranderen van een werkvergunning op een ander bedrijf wordt geld gevraagd. ik weet dit van Juancho. Ik heb dergelijk geval zelf niet meegemaakt" en pagina 614 ("Heeft deze persoon voor de positieve betaald? A: Ja. je zult zien op de manier dat indien iemand een wijziging doet, geeft DPL een negatief zodat het door de Minister 'Positief' wordt gemaakt en dat je dan moet betalen. Of brengen ze jou in rekening) en 618: "Ze brachten hen 2500 florin voor de eerste vergunning en na twee of drie jaar krijgen ze weer een 'negatief zodoende om weer iets van deze mensen te krijgen").

³⁵⁴ Zie map 36, pagina 440.

³⁵⁵ Zie map 36, pagina 552: "O: Zonet heb je verklaard dat Minister Paul CROES een bepaald bedrag vraagt. Wat gebeurt er dan als Juancho niet met het bedrag kan opdagen? A: Hij (Juancho) krijgt niks. Zolang hij niet betaalt, wordt dat ding geen positief. Je moet met geld bij hem komen. V: Hoe weet je het in het geval van Juancho? A: Omdat Juancho dit zelf aan mij heeft verteld. Juancho weet al deze dingen. Hij kan rechtop staan en zeggen hoe het precies in mekaar zit"; vgl. hier ook map 36, pagina 631: "V: Heb je op enig moment geweigerd? A: Indien je weigert, krijg je de papieren niet. Het is niet alleen met mij gebeurd. Ik denk dat daarbuiten meer mensen hetzelfde hebben meegemaakt. V: Heeft hij het duidelijk aan jou gemaakt of is dit iets dat jij denkt dat het zo zou gaan indien je niet betaald? A: Nee, omdat als je niks geeft, krijg je het niets klaar. Eigenlijk is het niet zo dat jij uitgeeft, maar dat hij (Minister Paul CROES) jou in rekening brengt. Je moet dan aan hem geven".

³⁵⁶ Zie map 36, pagina 445 en 449.

³⁵⁷ Zie zijn verklaring d.d. 14 januari jl.

³⁵⁸ Zie zijn verklaring d.d. 14 januari jl.

5.2.3 overig bewijsmateriaal

Ook hier steekt aanvullend bewijs in de onder verdachte Filiciana in beslag genomen administratie en in afgeluisterde telefoongesprekken.

boekhouding

Het onderzoeksteam stuitte in de stapel notities van verdachte Filiciana op heel wat stukken die in verband konden worden gebracht met aanvragen van de bedrijven van verdachte Cheng.³⁵⁹ Meer concreet ging het daarbij bijvoorbeeld om aantekeningen met namen van bedrijven van verdachte Cheng of met namen van personen voor wie die bedrijven via verdachte Filiciana aanvragen deden, alsmede met bedragen. Door verdachte Cheng werd een aantal van die bedragen herkend als de geldsommen die hij verdachte Filiciana gaf om werkvergunningen te regelen.³⁶⁰ In andere gevallen liet hij weten: “Gezien de omschrijving op dit stuk kan ik aannemen dat ik Juancho de bedragen die vermeld staan heb betaald voor het regelen van de negatieve naar de positieve verklaring. Kennelijk hield Juancho een administratie bij van de betalingen die ik aan hem had gedaan”³⁶¹ en “Als Juancho geschreven heeft dat ik hem Awg. 3.500,- heb betaald, dan zal het wel zo zijn gegaan”.³⁶² Kort en goed geldt ook hier dat op die notities de naam *Paul* en de woorden *negatief voor positief* voorkomen, zulks in combinatie met bedragen die verdachte Croes volgens verdachte Schwengle in rekening bracht voor zijn handtekening.³⁶³ Naar ons oordeel duidt dit ook hier op betalingen aan verdachte Croes.³⁶⁴ Verder bevatten enkele notities naast bedragen ad Afl. 1.500,00 ook de woorden *verandering van handtekening/verlenging*.³⁶⁵ Het gaat ook daar telkens om betalingen van verdachte Filiciana aan verdachte Croes, zo menen wij: ook verlengingen of wijzigingen van werkgever vereisten immers de medewerking of handtekening van die Croes en door verdachte Schwengle werd zoals gezegd verklaard dat verdachte Croes voor zowel eerste aanvragen, verlengingen als wijzigingen van werkgever geld wilde ontvangen.³⁶⁶ Daarbij wijzen we er ook op dat bijvoorbeeld op een notitie over de “*prolongacion #3*” van een zekere Jiang ook “*Pa Paul afl. 1.000*” vermeld stond.³⁶⁷ Op een ander stuk schreef verdachte Filiciana dat er Afl. 2.000,00 aan verdachte Croes werd betaald toen verdachte Cañas Callego van werkgever wisselde.³⁶⁸ Bovendien schreef verdachte Filiciana inmiddels “*Ik ontvang alleen mijn standaardtarief, dus wat ik altijd al vroeg. Vroeger was dat Awg 600 en later Awg. 1000 (voor de 1^e drie vergunningen). Voor verlengingen was dat Awg. 350. Het extra geld dat ik vroeg, droeg ik dus af; ik hield daar niets van over*”.³⁶⁹ Ons inziens volgt hieruit eens te

³⁵⁹ Zie map 35, pagina 338 e.v. (zie m.n. pagina 344 t/m 346, 354 en 357 t/m 367) en map 37, pagina 845 e.v. (zie m.n. de pagina's 853 t/m 859); vgl. tevens map 35, pagina 236 e.v.

³⁶⁰ Zie map 40, pagina 2220 en 2222.

³⁶¹ Zie map 40, pagina 2217.

³⁶² Zie map 40, pagina 2219.

³⁶³ Zie map 37, pagina 854, 855, 856 en 859, alsmede map 35, pagina 354 en 365 ('Paul') en zie map 37, pagina 853, 856, 857 en 858, alsmede map 35, pagina 345, 346, 347 en 362 ('negatief voor positief').

³⁶⁴ Zie hier ook pagina 59 e.v. van ons requisitoir.

³⁶⁵ Zie o.a. map 35, pagina 346, 357 t/m 362.

³⁶⁶ Zie hier ook pagina 65 van ons requisitoir.

³⁶⁷ Zie map 37, pagina 876 en 877; zie tevens map 37, pagina 894, 895, 897, 898 en 887: verdachte Croes kreeg kennelijk ook vaker geldbedragen in die orde van grootte.

³⁶⁸ Zie o.a. map 35, pagina 266 e.v. en map 37, pagina 897.

³⁶⁹ Zie zijn brief d.d. 14 januari jl., punt 33.

meer dat verdachte Croes (in elk geval een deel van) deze Afl. 1.500,00 ontving. Tellen we goed, dan wordt in de notities van die Filiciana melding gemaakt van veertien kennelijke aanvragen, waarbij zo'n Afl. 31.500,00 zijn weg vond naar de broekzak van verdachte Croes.³⁷⁰

afgeluisterde gesprekken

In de casus Bashaka haalden wij al enkele relevante telefoongesprekken tussen de verdachten Filiciana, Schwengle en/of Croes aan.³⁷¹ Ons lijkt hier in elk geval ook hun afgeluisterde gesprek d.d. 22 december 2016 te 10.10 uur relevant.³⁷² In dat gesprek zei die Filiciana immers o.a. “Maar luister eens Minister. Er is een ander van William die in juni al werd ingediend. Maar hij heeft de betalingen al gedaan en alles, hij is klaar, maar wat er gaande is, zij misten het papier van DPL. Dat hebben ze nog niet gekregen [...] De naam is Riyow”. Uit onderzoek bleek dat *William* de bijnaam van verdachte Cheng is³⁷³ en vastgesteld werd dat in de administratie van verdachte Filiciana stukken staken die duidelijk zagen op een betaling aan verdachte Croes ad Afl. 2.500,00 inzake een eerste aanvraag van het bedrijf Cheng's Supermarket voor een zekere Riyu Cheng; op de twee notities stond zeer wel mogelijk ook een datum in juni 2016 vermeld.³⁷⁴ Wij concluderen aldus dat verdachte Filiciana verdachte Croes in dit afgeluisterde telefoongesprek aansprak op het feit dat Cheng's Supermarket nog altijd geen verklaring-van-geen-bezwaar ontving voor Riyu Cheng, terwijl dat bedrijf hem wel al voor dat papiertje had betaald. Er werd die dag overigens ook vastgelegd dat verdachte Filiciana meteen na afloop van dit telefoongesprek met verdachte Croes tegen verdachte Schwengle o.a. zei “Nu zelf heeft hij vijfduizend gulden gekregen [...] voor Chi-nees”.³⁷⁵

conclusie

Aldus lijdt het wat ons betreft geen enkele twijfel dat verdachte Filiciana verdachte Croes in de ten laste gelegde periode ook flinke geldbedragen betaalde voor diens hulp bij het verkrijgen van verklaringen-van-geen-bezwaar voor de bedrijven van verdachte Cheng, en dat hij dat deed met het geld dat hij van die Cheng kreeg. Verdachte Croes bracht ook niet een ander scenario voor het voetlicht en uiteraard steekt er hier schakel- of ketenbewijs in bijvoorbeeld de casus Bashaka.

5.3 VERDACHTE CROES

5.3.1 algemeen/bewezenverklaring

Met het voorgaande kan naar ons oordeel bewezen worden verklaard dat verdachte Croes zich ook in de casus Filiciana in zijn hoedanigheid van minister van Sociale Zaken, Jeugd en Arbeid op grote schaal door anderen (d.i. door de verdachten Filiciana en Cheng) liet omkopen. Hij maakte zich aldus meermaalen schuldig aan passieve ambtelijke omkoping, zo menen wij. Wij volstaan hier met de opmerking dat er

³⁷⁰ Zie map 37, pagina 853 t/m 860.

³⁷¹ Zie pagina 62 e.v. van ons requisitoir.

³⁷² Zie o.a. map 35, pagina 348 e.v.

³⁷³ Zie o.a. map 40, pagina 2195: “V: hoe kunnen wij jou noemen? A: jullie kunnen mij William noemen”.

³⁷⁴ Zie o.a. map 37, pagina 854 e.v.

³⁷⁵ Zie o.a. map 35, pagina 349; zie tevens de verklaring van verdachte Schwengle ter zake (map 36, pagina 476).

o.a. gelet op de verklaringen van verdachte Cheng, kort en goed inhoudende dat hij verdachte Filiciana een voorschot betaalde als hij documenten moest tekenen en het restantbedrag voldeed zodra de verklaring-van-geen-bezwaar er was³⁷⁶, van uit moet worden gegaan (a) dat verdachte Croes telkens giften (namelijk geldbedragen) vroeg en aannam, en een belofte (namelijk de toezegging van nadere betaling) aannam, en (b) dat sprake was van zowel omkoping *vooraf* als *achteraf*.

5.4 VERDACHTE FILICIANA

5.4.1 algemeen/bewezenverklaring

Helder zal zijn dat naar ons oordeel ook bewezen kan worden verklaard dat verdachte Filiciana zich hier schuldig maakte aan de actieve ambtelijke omkoping van artikel 2:129 Sr (d.i. aan het doen van giften en beloften en omkoping *vooraf* en *achteraf*, zie hierboven). Dat deed hij wat ons betreft tezamen en in vereniging met verdachte Cheng, zo menen wij. Ter zake verwijzen wij naar onze bespreking van het aan verdachte Cheng gemaakte omkopingsverwilt.

5.5 VERDACHTE CHENG

Naar ons oordeel kan ook het aan verdachte Cheng ten laste gelegde feit bewezen worden verklaard, namelijk het (meermalen) medeplegen van actieve ambtelijke omkoping.

5.5.1 oogmerk & medeplegen

Niet heeft kunnen blijken dat verdachte Cheng verdachte Croes zelf van geld voorzag, het liep allemaal via verdachte Filiciana. Hamvraag is met welke intentie verdachte Cheng die Filiciana van geld voorzag, of beter: of hij begreep dat verdachte Filiciana aan de verklaringen-van-geen-bezwaar geraakte door met een deel van zijn geld een ambtenaar om te kopen. Bij de Landsrecherche beweerde hij dat hij weliswaar het idee had dat er 'iets niet klopte met de hoge bedragen', maar dat hij zich eerst toen (d.i. ten tijde van zijn verhoor) kon 'indenken dat verdachte Filiciana het geld aan bepaalde personen moest hebben betaald om de handtekening van de minister te kunnen krijgen; daarvoor zou hij dat niet zo hebben begrepen'.³⁷⁷ Ter zitting d.d. 15 januari jl. herhaalde hij dit. Het is gefingeerde naïviteit, zo menen wij. We stellen immers vast dat verdachte Cheng zich tien tot achttien keer bij verdachte Filiciana meldde als DPL zijn aanvragen had afgewezen en dat die Filiciana hem dan telkens enkel een ontheffingsbrief liet ondertekenen en een - naar hij ook wist - bijzonder *fors* geldbedrag liet betalen; het ging daarbij o.a. om geldbedragen van circa Afl. 5.000,00 (naar eigen zeggen voorzag hij die Filiciana voor zulke gevallen in een betrekkelijk korte tijd van maar liefst zo'n Afl. 43.000,00). Doorgaans verschenen de verklaringen-van-geen-bezwaar dan bijna als vanzelf alsnog; meer werk zat er niet in. Bovendien ontving hij van verdachte Filiciana nimmer een kwitantie en nam hij zijn betalingen ook niet op in zijn eigen boekhouding. Naar ons oordeel spreekt hieruit dat verdachte Cheng niet slechts het idee had dat er *iets* niet in de haak

³⁷⁶ Zie pagina 66 van ons requisitoir.

³⁷⁷ Zie pagina 66 van ons requisitoir.

was, maar dat hij zich bewust moet zijn geweest van de levensgrote mogelijkheid dat verdachte Filiciana zijn geld deels gebruikte om een of meer ambtenaren om te kopen. Door die Filiciana vanuit die wetenschap van geld te (blijven) voorzien, lijkt het hier vereiste oogmerk ons gegeven en moet het er voor worden gehouden dat hij zich telkens tezamen en in vereniging met verdachte Filiciana schuldig maakte aan actieve ambtelijke omkoping.

HUA RUN SUPERCENTER NV

Wij bespreken ten slotte de deelcasus Hua Run Supercenter nv.³⁷⁸

5.6 RELEVANTE FEITEN

5.6.1 verklaringen

verklaringen DPL-medewerkers

Door een tweetal DPL-medewerkers werd verklaard dat de eigenaar van Hua Run Supercenter NV, d.i. verdachte Wu, zich in de tweede helft van 2015 op hun kantoor meldde met - kort en goed - de mededeling dat hij was benaderd door verdachte Filiciana en dat die Filiciana hem mededeelde dat hij voor een positieve beslissing op een tweetal 'pending' aanvragen geld diende te betalen aan verdachte Croes.³⁷⁹ Een van die medewerkers nam daarop een verklaring van hem af en legde deze vast op papier.³⁸⁰

verklaring verdachte Wu

Bij de Landsrecherche bevestigde verdachte Wu een en ander: “Volgens mij had Juancho Filiciana mij in augustus 2015 benaderd [...] Juancho Filiciana sprak mij aan in de supermarkt [...] Juancho zei tegen mij dat indien ik een positieve verklaring wil krijgen voor de aanvragen voor de werkvergunning voor de werknemers Junliang Wu en Zheng Piaotong ik daarvoor per aanvraag een bedrag van Awg. 1500,- moet betalen voor een positieve verklaring. Juancho zei tegen mij dat hij namens de Minister dit bedrag komt vragen omdat de Minister dit persoonlijk niet kan doen. Hij zei in het Papiamento: “Bo mes sa Minister mes no pot bin cobra ho e cen aki. (Vrije vertaling Croes. Je weet het wel de Minister zelf kan niet dit geld komen innen). Ik zag dat Juancho een stukje papier bij zich had, waarop de namen van Junliang Wu en Zheng Piaotong geschreven stonden en dat toen hij de namen noemde, deze vanaf het stukje papier las. Ik was verbaasd, omdat Aldriza Inderdaad twee aanvragen voor verlenging van hun werkvergunning ten name van deze twee personen op ons verzoek gedaan had bij DPL. Ik vond het vreemd dat Juancho

³⁷⁸ Zie o.a. map 50, pagina 1 t/m 146 (zie m.n. pagina 59 e.v.); zie tevens map 35, pagina 1.e.v en 338 e.v. (zie m.n. pagina 342 e.v. en 352 e.v.).

³⁷⁹ Zie de verklaring van getuige Meeuwisse-Bunsee, map 36, pagina 691 e.v. (zie m.n. 704 e.v.) en de verklaring van getuige Oliveira, map 36, pagina 704 e.v. (zie m.n. pagina 711 e.v.).

³⁸⁰ Zie o.a. map 40, pagina 2088 e.v.

deze namen bij zich had, maar heb hem niet gevraagd hoe hij aan die namen was gekomen”.³⁸¹ Wij stellen vast dat dit overeenstemt met de verklaring die hij eerder bij DPL aflegde (zie hierboven).

verklaring getuige Chen

Op aanwijzing van verdachte Wu werd getuige Chen gehoord. Hij verklaarde dat hij op enig moment door een zekere Juancho werd gebeld en dat hij hem vertelde dat hij hem kon helpen ‘om aan de positieve verklaringen van DPL te komen’; op dat moment had hij inderdaad aanvragen lopen, zo zei hij.³⁸²

verklaring Filiciana

In de brief van verdachte Filiciana d.d. 14 januari jl. lezen wij bovendien het volgende: “Af en toe belde Croes mij op en stuurde hij mij in een paar gevallen naar bedrijven. Tesco was daar een van en ook stuurde hij mij naar een kippenfarm. Bij deze 2 bedrijven ging het in totaal om 2 of 3 ontheffingsverzoeken. Naar Hua Run en Tae Boo ben ik ook gezonden, maar die hadden al iemand anders betaald om dit te regelen, dus ik heb niets voor hen gedaan”. Het bevestigt het verhaal van verdachte Wu. Voor de volledigheid wijzen we er op dat er in het onderzoek IBIS ook door de eigenaar van een kippenfarm, namelijk verdachte Liang, werd verklaard dat hij verdachte Filiciana veel geld betaalde om enkele ‘positieve verklaringen’ te regelen en dat die Filiciana hem ter zake benaderde.³⁸³

5.6.2 overige onderzoeksresultaten

boekhouding

In de woning van verdachte Filiciana stuitte het onderzoeksteam op een enveloppe met daarin o.a. een notitie met de naam en het telefoonnummer van verdachte Aparicio, met een briefje met de namen van de door Wu genoemde werknemers en met ongetekende verklaringen-van-geen-bezwaar op naam van de personen; die verklaringen waren gedateerd op 29 juli 2016.³⁸⁴

conclusie

Naar ons oordeel kan met het samenstel van deze feiten en omstandigheden overtuigend blijken dat verdachte Filiciana verdachte Wu kort na de zomer van 2015 vroeg om te betalen voor een positieve beslissing op zijn aanvragen; met name vindt de verklaring van Wu op dit punt steun in het aantreffen van het briefje en de ongetekende verklaringen-van-geen-bezwaar bij verdachte Filiciana. Wat ons betreft staat ook voldoende vast dat verdachte Filiciana het die Wu namens verdachte Croes vroeg: het werd zo immers verklaard door verdachte Wu en het verklaart hoe die Filiciana kon beschikken over de gegevens van de werknemers van die Wu en zelfs ongetekende positieve verklaringen op hun naam; zo gezegd past het bovendien in het plaatje - in de casussen Bashaka en Filiciana bleek van een nauwe sa-

³⁸¹ Zie map 36, pagina 717.

³⁸² Zie map 40, pagina 2163.

³⁸³ Zie map 39, pagina 1995 e.v., zie m.n. pagina 1996 en 2000.

³⁸⁴ Zie map 40, pagina 2146.

menwerking tussen de verdachten Croes en Filiciana, gericht op de hier voorgestelde ambtelijke corruptie - en beide verdachten legden ook niet een ander scenario op tafel.

5.7 VERDACHTE CROES

5.7.1 algemeen/bewezenverklaring

Naar ons oordeel kan aldus bewezen worden verklaard dat verdachte Croes in of omstreeks de maand 2015 tezamen en in vereniging met verdachte Filiciana verdachte Wu om een gift vroeg in ruil voor een positieve beslissing op zijn aanvragen. Het levert wederom een geval van passieve ambtelijke omkoping op, zo menen wij.

5.8 VERDACHTE FILICIANA

5.7.2 vrijspraak

Naar ons oordeel kan dus overtuigend blijken dat verdachte Filiciana zich hier met verdachte Croes schuldig maakte aan het medeplegen van passieve ambtelijke omkoping. Dat draagt echter niet bij aan de eventuele bewezenverklaring in zijn strafzaak, nu de tenlastelegging in zijn strafzaak (enkel) ziet op actieve ambtelijke omkoping van verdachte Croes. Dat betekent niet dat een en ander geen relevantie heeft in zijn strafzaak: het draagt wat ons betreft wel bij aan het bewijs van de aan verdachte Filiciana ten laste gelegde deelneming aan een criminele organisatie.

6. CASUS OMKOPING - BEGUNSTIGING

NUÑEZ

In de zaak waarbij verdachte NUÑEZ optreedt als tramitador³⁸⁵, is de situatie anders dan in de andere gevallen. Mevrouw NUÑEZ is via de Arubaanse Volkspartij (AVP) goed bekend met Paul CROES en Benny SEVINGER.³⁸⁶ CROES kent zij al lang. Zij zijn vrienden sinds hun jeugdijaren³⁸⁷ en vanaf 1997 is NUÑEZ coördinator van de politieke partij AVP.

Uit het onderzoek blijkt dat NUÑEZ gebruik maakt van haar vriendschaps- en partijbanden met CROES en overigens ook SEVINGER. Zo verzoekt zij niet bij DPL om een arbeidsmarkttoets, zij richt zich rechtstreeks tot haar partijvrienden SEVINGER en CROES.³⁸⁸ Dit is een gang van zaken die uiteraard niet voor ieder bedrijf of iedere burger open staat. CROES behandelt schijnbaar zijn nauwe partijvrienden anders dan andere mensen. Uit het dossier blijkt dat NUÑEZ een omvangrijke omzet draait bij de bemiddeling voor werkvergunningen. Dit kan zij omdat zij korte lijnen heeft met CROES (en SEVINGER). Het onderzoeksteam zijn ook geen gevallen bekend waarbij CROES een verzoek van NUÑEZ om een ontheffing te verlenen afwijst. Op deze manier kan NUÑEZ haar cliënten ook garanderen dat zij een ontheffing en uiteindelijk een werkvergunning kan regelen. En een dergelijk vooruitzicht maakt dat de bedrijven waar NUÑEZ voor werkt bereid zijn om daar flink voor te betalen.³⁸⁹ Met andere woorden CROES helpt een vriendin/partijgenoot aan zekere handel. Op zich zou dit ook zonder steekpenningen een strafbaar feit opleveren, te weten ambtsmisbruik, maar in deze zaak is er wel degelijk sprake van het betalen van steekpenningen door NUÑEZ aan CROES.

NUÑEZ beweerde op zitting dat ik gezegd zou hebben dat zij alleen vervolgd wordt vanwege haar politieke kleur. Niet alleen heb ik dat niet gezegd, het is ook niet waar. De opsporing tegen mevrouw NUÑEZ is begonnen, omdat zij gesprekken voerde die wezen op betrokkenheid bij omkoping van CROES. Een betrokkenheid die naar het oordeel van het OM na onderzoek is komen vast te staan en dat is de reden dat mevrouw wordt vervolgd.

Vast staat dat NUÑEZ gedurende langere periode heeft gewerkt als tramitador en dat zij zich met name richtte op het helpen van bedrijven bij het aanvragen van werkvergunningen voor buitenlandse werknemers.³⁹⁰

³⁸⁵ Dossier strafzaak Ibis, ordner 25, eerste verhoor Ninosca Damira NUÑEZ e.v. Werleman, p. 433.

³⁸⁶ Dossier strafzaak Ibis, ordner 25, derde verhoor N.D. NUÑEZ, p. 449.

³⁸⁷ Dossier strafzaak Ibis, ordner 25, eerste verhoor N.D. NUÑEZ, p. 436-437.

³⁸⁸ Dossier strafzaak Ibis, ordner 25, eerste verhoor N.D. NUÑEZ, p. 434 en met name haar derde verhoor ordner 25, p. 453-455.

³⁸⁹ In de periode 2015-2017 wordt aldus een verklaring van Boekhoudt-Erasmus door het bedrijf Douhsar Afl 50.000 aan het bedrijf Belarisa Consultancy van NUÑEZ betaald voor aanvragen van werkvergunningen voor buitenlandse werknemers (Dossier strafzaak Ibis, ordner 50, p. 98-99).

³⁹⁰ Dossier strafzaak Ibis, ordner 25, tweede verhoor N.D. NUÑEZ, p. 441.

In deze casus staat een tweetal perioden centraal; de periode rond 19 oktober tot en met 1 november 2016³⁹¹ en de periode van 27 januari 2017 tot en met 17 maart 2017.³⁹² Weliswaar heeft NUÑEZ jarenlang vele ontheffingen verkregen van CROES en het openbaar ministerie vermoedt dat daarbij een veel geld door NUÑEZ aan CROES zal zijn betaald, maar vermoedens zijn nog geen wettig en overtuigend bewijs. In de twee perioden waar het hier om draait is door tapgesprekken het wettig en overtuigend bewijs om tot een bewezenverklaring voor omkoping te kunnen komen wel aanwezig.

In de periode oktober/november 2016 is NUÑEZ bezig met het regelen werkvergunningen voor het bedrijf Coburg. NUÑEZ verklaart dat zij voor het bedrijf Coburg vier ontheffingen voor de arbeidsmarkttoets heeft gevraagd aan Paul CROES.

Een in de ogen van het openbaar ministerie belangrijk telefoongesprek wordt gevoerd op 26 oktober 2016; CROES belt uit met NUÑEZ.³⁹³

Het gesprek gaat -voor zover relevant- als volgt.

NUÑEZ: (...) Luister wat er was gebeurd. De vrouw heeft de brief, maar zij moet het ondertekenen. Zodat zij het aan mij kan geven met het ding dat zij mij moet geven. Ik wil niet veel uithalen, omdat ik haar/hem te lang liet wachten ...

CROES: Maar voor welke dag zal zij het behandelen?

NUÑEZ: Ik heb het (onduidelijk) gestuurd.

CROES: Ik moet het voor vrijdag hebben, daarom?

NUÑEZ: Kijk ik heb drie en één. Ik heb drie dat ik daarmee zal komen. Als jij mij zegt morgen, dan zal ik het brengen. Toevallig zullen ze het nu voor mij gaan ondertekenen.

CROES: Goed.

NUÑEZ: Ik kan je met vier helpen.

CROES: Alright.

NUÑEZ: Goed.

Desgevraagd kan NUÑEZ zich ten tijde van het verhoor bij de Landsrecherche het telefoongesprek van 26 oktober 2016 niet herinneren.³⁹⁴ Geconfronteerd met het gesprek bij de rechter-commissaris verklaart NUÑEZ dat zij nog steeds niet begrijpt wat zij heeft bedoeld met dat zij CROES met vier kan helpen.³⁹⁵

³⁹¹ De aanvragen voor GUTIERREZ, MORON QUINTERO en LANCHEROS HERNANDEZ die zouden gaan werken voor het bedrijf Coburg en de aanvraag voor ENCARNATION SOTO die zou gaan werken voor het bedrijf die zou gaan werken voor het bedrijf S.I. Con & Cleaning (ordner 50, p. 87).

³⁹² De aanvragen die in deze periode zijn gedaan voor het bedrijf Douhsar (ordner 50, p. 96-99).

³⁹³ Dossier strafzaak Ibis, ordner 25, p. 46, TPN591.

³⁹⁴ Dossier strafzaak Ibis, ordner 25, derde verhoor N.D. NUÑEZ, p. 445.

³⁹⁵ Getuigenverklaring van Ninosca Damira NUÑEZ afgelegd tegenover de rechter-commissaris op 26 juli 2018.

In de periode januari/maart 2017 is NUÑEZ bezig met het regelen van een werkvergunning voor het bedrijf S.I. Con & Cleaning. In deze periode komen we ook een interessant gesprek tegen. Op 17 maart 2017 belt Nina NUÑEZ om 14:19 uur met Paul CROES.³⁹⁶

Het gesprek gaat -voor zover relevant- als volgt.

NUÑEZ: ja, ik heb jou gisteren gebeld ja, maar ik herinner niet eens waarom. Ang voor Dous, voor Dous-har.

CROES: Ja, ik heb de mail gestuurd.

NUÑEZ: Ja, (...) maar je hebt me gezegd dat we binnen één dag klaar zullen zijn.

CROES: Ik heb je nodig.

NUÑEZ: Dat weet ik, altijd (gelach).

CROES: Nee, want ik heb een urgente reis aankomende zondag, daarom.

NUÑEZ: (...) Kijk! Je hebt die dingen niet aan het ondertekenen, zodat ik rond kan komen.

CROES: Hoe kunnen wij het toch doen?

NUÑEZ: Ik heb niets

CROES: Nee, maar denk even samen met mij, om te kijken wat we kunnen doen. (stilte) denk even en laat mij weten.

NUÑEZ: Paul! Wat kan ik denken? (...) Jij hebt deze niet ondertekend. Als je die hebt ondertekend, kon ik proberen.

CROES: Ja, nee, rustig, rustig.

NUÑEZ: Ze zijn open, ze zijn open.

CROES: Je bent aan het praten, luister! Praat niet. Praat die dingen niet via de telefoon.

NUÑEZ: Nee, oké, het is goed. Kijk, ik kan je helpen, maar ik moet oké krijgen voor deze.

CROES: Oké, laat mij even kijken. Ik zal terug bellen.

Op die dag om 16:02 uur stuurt Paul CROES een whatsappbericht naar NUÑEZ : “ik moet 5 hebben”.³⁹⁷

De afgeluisterde telefoongesprekken tussen CROES en NUÑEZ zijn in versluierd taalgebruik. Uit het telefoongesprek dat CROES en NUÑEZ op 17 maart 2017 voeren wordt duidelijk waarom. CROES houdt er blijkbaar rekening mee dat het mogelijk is dat de telefoons worden afgeluisterd. Niet vreemd, want op sociale en andere media werd veelvuldig gesproken over de omkooppraktijken van CROES. CROES waarschuwt NUÑEZ in dat gesprek dat zij deze dingen niet over te telefoon moet bespreken. En ook in dit gesprek wordt duidelijk wat er aan de hand is: ik kan je helpen, als jij de ontheffingen ondertekent.

CROES zegt in het gesprek van 17 maart 2017 dat hij NUÑEZ dringend nodig heeft, omdat hij een urgente reis heeft. In het systeem waarin wordt bijgehouden wie Aruba inkomt en verlaat (Radex) blijkt dat CROES op 4 november 2016 naar Miami (VS) en op 19 maart 2017 naar Charlotte (VS) vliegt.³⁹⁸ Uit de bankgegevens van CROES blijkt dat er op 28 oktober 2016 een storting van \$ 2.461,25 (Afl 4.500) is ge-

³⁹⁶ Dossier strafzaak Ibis, ordner 25, p. 131, TPN9204.

³⁹⁷ Dossier strafzaak Ibis, ordner 25, p. 26 (Nederlands) en ordner 25, p. 510 (Papiamentu)

³⁹⁸ Dossier strafzaak Ibis, ordner 51, p. 186.

daan op de rekening van de creditcard van CROES.³⁹⁹ We weten uit het dossier dat Aparicio, de chauffeur van CROES, veelvuldig contante bedragen kreeg van CROES die hij heeft gestort op deze rekening.

Hier is de Cruijffiaanse wijsheid van toepassing dat je het (pas) gaat zien als je het door hebt: CROES reist naar het buitenland en heeft daar geld voor nodig. Op die momenten zoekt hij contact met NUÑEZ. NUÑEZ die hij vanwege zijn nauwe banden volledig kan vertrouwen. NUÑEZ moet voor het geld zorgen, CROES moet voor de ontheffingen zorgen.

De woorden “ik kan je met vier helpen”, worden door NUÑEZ niet verklaard. Dat kan zij ook niet, omdat er maar één verklaring mogelijk is: ik ga jou betalen als jij met de ontheffingen over de brug komt. Die verklaring wenst NUNEZ niet af te leggen. Pas als zij de ontheffingen heeft, kan ze aan haar klanten geld vragen en CROES betalen. Ook de woorden van NUÑEZ “ik kan je helpen, maar ik moet oké krijgen voor deze”, in combinatie met de opmerking van Paul CROES dat hij NUÑEZ nodig heeft in verband met een reis, zijn maar op één manier te verklaren: Ik betaal je, als jij zorgt voor de ontheffing.

Hierbij kan u gerecht uiteraard ook het bewijs uit de andere zaken betrekken. Met name de verklaring van SCHWENGLE geeft aan wat CROES in deze bedoelt met ‘4’ of ‘5’. Hij bedoelt dan 4.000 of 5.000 gulden of dollars.⁴⁰⁰ Ook verklaart SCHWENGLE dat als CROES op vakantie ging hij altijd geld nodig had. SCHWENGLE verklaart ook specifiek over een whatsappbericht dat op 1 november 2016, dezelfde periode als het eerste gesprek, door Paul CROES werd gestuurd en waarin hij schrijft dat hij er ‘2’ nodig heeft. Schwengle zegt: “Kijk, als deze man (en dat is Paul CROES) het heeft over ‘2’, dan heeft hij het over 2.000.” en “ 2.000 florin. Met mij heeft hij het ook over ‘2’, maar dan in dollars.”⁴⁰¹ In een gesprek tussen CROES en CAPRILES ook deze afkorting als er gesproken wordt over de donatie van Don Jacinto aan de stichting. 2,5 als 2.500 wordt bedoeld.⁴⁰²

Gezien het bedrag dat gestort werd op de creditcardrekening van CROES moet dat hier ook het geval zijn geweest. Overigens doet het niet ter zake hoeveel geld hij heeft gekregen in ruil voor zijn ontheffingen. Ook het geven van 4 of 5 guldens in ruil voor ontheffingen levert ambtelijk omkoping op. Dat het hier geld betrof kan niet anders, nu CROES de 4 of 5 nodig had in verband met zijn reis naar het buitenland. NUÑEZ krijgt ook geld van haar cliënten en het is dan ook volslagen onlogisch te veronderstellen dat zij CROES iets anders gegeven heeft dan geld. De link tussen het zetten van de handtekening, het daarmee in rekening kunnen brengen bij haar cliënten en het daarna kunnen helpen van CROES wordt ook door NUÑEZ in het telefoongesprek duidelijk gemaakt.

In deze casus kan dan ook wettig en overtuigend bewezen worden dat Nina NUÑEZ zich heeft schuldig gemaakt aan omkoping van Paul CROES en dat Paul CROES zich heeft laten omkopen door Nina NUÑEZ.

³⁹⁹ Dossier strafzaak Ibis, ordner 25, p. 273.

⁴⁰⁰ Ordner 36, p. 439, ook ordner 36, p. 479 en bijvoorbeeld ordner 36, p. 499.

⁴⁰¹ Ordner 36, p. 449 en ordner 36, p. 480

⁴⁰² Ordner 44, p. 1500.-1501. Gesprek TPN301 van 19 oktober 2016 om 12:41.13 uur.

7. CASUS STICHTING LEADERSHIP & EXCELLENCE

Zoals we reeds hebben gezien heeft verdachte Paul CROES gedurende zijn ambtstermijn als minister van arbeid in totaal ongeveer 1.500 keer gebruik gemaakt van zijn discretionaire bevoegdheid om ontheffing te verlenen voor de arbeidsmarkttoets.⁴⁰³

De stelling van het openbaar ministerie is dat verdachte CROES in ruil voor de ontheffingen van de arbeidsmarkttoets tegenprestaties ontving. Uit het strafrechtelijk financieel onderzoek is gebleken dat CROES in de periode dat hij minister was minimaal Afl 538.330,95 meer aan contanten heeft uitgegeven dan hij legaal heeft verkregen. Het is geen vreemde veronderstelling dat hij dit bedrag heeft verkregen door het verkopen van de ontheffingen. Het geld dat hij daarvoor ontving is op verschillende manieren tot hem gekomen. Eén van de manieren is via de Stichting Leadership & Excellence (verder ook de stichting).

In ambtelijke corruptiezaken is het altijd moeilijk om bewijs te vinden. Immers ambtelijke corruptie speelt zich veelal buiten de openbaarheid af. Dit heimelijke karakter maakt het moeilijk om dit gedrag op het spoor te komen en te bewijzen. Het 'dark number' van omkopingszaken is daarom vermoedelijk hoog. Bij omkoping is sprake van een ruilrelatie tussen twee partijen - omkoper en omgekochte ambtenaar - die beiden belang hebben bij deze transactie en het verhullen daarvan. De transactie is immers gebaseerd op wederzijds voordeel: in ruil voor de steekpenningen verplicht de ambtenaar zich tot het leveren van een tegenprestatie aan de omkoper.⁴⁰⁴

Dat niet vaker aangifte wordt gedaan van corruptie lijkt overigens opmerkelijk in het licht van de aangifteplicht van art. 200 Sv. Op grond van deze bepaling zijn openbare colleges en ambtenaren, die in de uitoefening van hun bediening kennis krijgen van (onder meer) een ambtsmisdrif, verplicht daarvan aangifte te doen.

Het openbaar ministerie kan niet bewijzen dat verdachte CROES in alle gevallen dat hij een ontheffing heeft verleend een tegenprestatie heeft ontvangen. Niet valt bijvoorbeeld uit te sluiten dat hij in sommige gevallen vrienden, familie of partijgenoten heeft gematst zonder daarvoor direct geld of wederdiensten te hebben ontvangen.

In het Ibis onderzoek kan het openbaar ministerie bewijzen dat Paul CROES bij het verlenen van tenminste tientallen ontheffingen een wederdienst heeft ontvangen. Die wederdienst is op verschillende manieren ontvangen. In de gevallen waarbij bijvoorbeeld medeverdachten FILICIANA, SCHWENGLE en NUÑEZ zijn betrokken is er rechtstreeks geld betaald aan CROES. Blijkbaar vertrouwde CROES deze personen zodanig dat hij niet om de hete brij heeft hoeven te draaien. Ook bij de gevallen waarbij SIEM

⁴⁰³ Vindplaats totaal aantal ontheffingen en verwijzing naar Landsverordening waar discretionaire bevoegdheid is geregeld.

⁴⁰⁴ Corruptiedelicten (Studiepockets Strafrecht nr. 46), 2016, 3.11, Opsporing en vervolging, T.R. van Roomen, E. Sikkema

MONG is betrokken is het zonneklaar dat er betaald is voor ontheffingen. Soms direct per ontheffing (zaak HONG KONG Supermarket), soms door middel van de 'rekeningcourant' die CROES er bij SIEM MONG er op na hield. De rekeningcourant, waarbij CROES kratten bier, whisky, etc. ontving als het hem beliefd. In ruil daarvoor werden indien nodig ontheffingen verleend. In die laatste gevallen is de directe link tussen wederdienst en prestatie van de minister in tijd soms lastiger vast te stellen, dat er een link is, is zonder meer duidelijk.

En dan zijn er nog de gevallen waarbij de minister de Stichting Leadership and Excellence (verder ook de stichting) misbruikte voor zijn criminele praktijken.

De stichting is in 2012 opgericht. Doel van de stichting is het bijeenbrengen, administreren, beheren en aanwenden van de fondsen die bestemd zijn voor de verkiezingscampagne ten behoeve van de parlementszetel van de heer Pauldrick Francois Teodoric CROES.⁴⁰⁵

Het bijeenbrengen van fondsen gebeurde onder andere door het organiseren van activiteiten. Zo werd er in 2015 en 2016 een XMas-concert door de stichting georganiseerd. Bedrijven of anderen konden tegen betaling stoelen of zelfs een hele tafel (met tien stoelen) kopen voor het concert. Wat wij in het onderzoek Ibis zien is dat bedrijven in ruil voor ontheffingen van de arbeidsmarkttoets stoelen of een tafel kopen voor het XMas-concert.

Een andere activiteit waarmee geld werd opgehaald is een lustrumviering. Bijzonder is dat er helemaal geen lustrumviering heeft plaatsgevonden en dat in het jaar dat er door bedrijven werd betaald voor die viering, de stichting ook geen lustrum kende.

Ik zal nu per geval aangeven waarom het openbaar ministerie van oordeel is dat er een verband bestaat tussen het betalen van geld aan de stichting van Paul CROES en het geven door CROES van ontheffingen.

VARADERO

Uit de administratie van de Stichting Leadership & Excellence blijkt dat het bedrijf Varadero op 24 maart 2017 All 8.750 heeft overgemaakt naar de stichting. In 2014 werd al eens een ontheffing verleend door CROES aan Varadero en uit telefoongesprekken en whatsappberichten die vanaf 9 december 2016 tussen de directeur van Varadero, de heer Alex MANSUR, en CROES werden gevoerd en gewisseld, blijkt dat Varadero weer behoefte had aan een ontheffing van de arbeidsmarkttoets.⁴⁰⁶ Op 9 december 2016 komt MANSUR naar het kantoor van CROES om te spreken over het goedkeuren van een dieselmonteur.⁴⁰⁷

Uit de verschillende onderschepte gesprekken en berichten blijkt dat CROES behoorlijk zijn best doet om het voor MANSUR voor elkaar te krijgen dat zijn dieselmonteur een werkvergunning gaat krijgen. Zo

⁴⁰⁵ Onderzoek Ibis, ordner 41, p. 3.

⁴⁰⁶ Dossier strafzaak Ibis, ordner 41, p. 8-10, 321-379.

⁴⁰⁷ Dossier strafzaak Ibis, ordner 41, zo blijkt uit de tapgesprekken TPN3195 en TPN3578.

hoeft MANSUR niet zelf langs bij minister Bennie SEVINGER, maar gaat CROES dat voor MANSUR regelen.⁴⁰⁸ Ook bemoeit CROES zich met het project van het herstellen van het strand bij Marriott/Hyatt. Hij appt naar zijn collega minister De Meza dat deze het project moet goedkeuren voor Varadero Caribe NV. Hij appt daar nog bij dat Alex Elias MANSUR de directeur is.⁴⁰⁹

Op 14 december belt CROES naar MANSUR. Het gesprek gaat over "een aanvraag van werk" waarvan CROES meent dat hij die al heeft goedgekeurd. Het heeft met diesel te maken.⁴¹⁰ Uit stukken van DPL blijkt dat Paul CROES op 3 februari 2017 een ontheffing heeft getekend voor de heer Gonzales RINCON; een dieselmonteur voor Varadero N.V..⁴¹¹ Op 15 maart 2017 volgt een ander gesprek tussen CROES en MANSUR.

CROES: *Ehm dus, hey vriend, denk je dat we iets deze week kunnen afronden, voor vandaag of morgen?*

MANSUR: *Ja, stuur mij het ding dat ik jou heb gevraagd, eh, eh, eh.*

CROES: *een brief?*

MANSUR: *Ja, alleen een brief en dan doe ik....*

CROES: *Herinner je dat we hebben gezegd dat we vijf contant en 5 transactie doen?*

MANSUR: *Ja, correct.*⁴¹²

In de computer van Giovanni CAPRILES is een brief aangetroffen gedateerd 15 maart 2017 en gericht aan Alex MANSUR jr. van Varadero, waarin deze wordt bedankt voor zijn \$ 5.000 sponsorschap.⁴¹³

Op 24 maart 2017 wordt door Varadero het equivalent van \$ 5.000 (maal 1,75 is Afl 8.750) overgemaakt naar de rekening van de stichting.⁴¹⁴

Ook in deze casus dus een ontheffing die door CROES wordt verleend en het overmaken van geld door een bedrijf naar de stichting van CROES en waarschijnlijk een contante betaling aan CROES, in ieder geval een belofte daartoe. Dat het één in verband staat met het ander leidt het openbaar ministerie niet alleen af uit het tijdsverloop, maar ook uit het feit dat een deel van het bedrag dat aan CROES moet worden betaald wordt overgemaakt en een ander deel blijkbaar contant wordt gegeven. MANSUR verklaart dat hij uiteindelijk nooit iets contant heeft betaald, maar dat doet niet ter zake, Hij heeft de belofte wel gedaan.⁴¹⁵

Wat de tijdsverloop betreft, de hele procedure duurt een behoorlijke tijd. Onder andere omdat de papieren blijkbaar in het ongereede raken. Nadat CROES op 3 februari 2017 akkoord is gegaan met de ont-

⁴⁰⁸ Dossier strafzaak Ibis, ordner 41, p. 358-359, WhatsApp voice note 1-2-2017, 11:15 uur.

⁴⁰⁹ Dossier strafzaak Ibis, ordner 42, p. 373, WhatsApp berichten van 9-2-2017m 16:53 - 17:23 uur. Zie ook de verklaring van MANSUR, ordner 28, p. 88 e.v.. Het restauratieproject voor het Marriott/Hyatt strand is voor Varadero een belangrijk project.

⁴¹⁰ Dossier strafzaak Ibis, ordner 41, p. 344.

⁴¹¹ Dossier strafzaak Ibis, ordner 41, p. 376-378.

⁴¹² Dossier strafzaak Ibis, ordner 41, p. 348, ook in ordner 8, p. 231.

⁴¹³ Dossier strafzaak Ibis, ordner 41, p. 334.

⁴¹⁴ Dossier strafzaak Ibis, ordner 41, p. 379.

⁴¹⁵ Dossier strafzaak Ibis, ordner 28, p. 60-100, met name p. 88 e.v.

heffing en het zonder twijfel even heeft geduurd voordat de ontheffing MANSUR heeft bereikt, herinnert CROES MANSUR er op 14 maart 2017 aan wat ze hebben afgesproken: “vijf contant en vijf transactie”.

Zo het al niet met zo veel woorden zal zijn uitgesproken, moet het voor MANSUR en CROES duidelijk zijn geweest dat hier een situatie was van quid pro quo⁴¹⁶: jij een ontheffing, ik geld. Dat een deel van het geld dan ook nog eens buiten de papieren wordt gehouden doordat het contant wordt betaald, onderstreept de omkoping.

In deze casus is het openbaar ministerie dan ook van oordeel dat door het zojuist genoemde bewijs, eventueel aangevuld met het schakelbewijs uit het onderzoek Ibis, wettig en overtuigend kan worden bewezen dat CROES zich door MANSUR heeft laten omkopen. Het openbaar ministerie beraadt zich nog over de vervolging van MANSUR.

BRIGHT BAKERY

Uit de administratie van de Stichting Leadership & Excellence blijkt dat Bright Bakery in 2015 Afl 4.000 en in 2016 Afl 5.000 heeft gedoneerd aan de stichting van CROES. Uit de documenten die bij DPL in beslag zijn genomen blijkt dat Bright Bakery in 2014 zes, in 2015 twee en in 2016 weer zes (totaal 14) ontheffingen heeft gekregen van Paul CROES voor de arbeidsmarkttoets.⁴¹⁷ Uit het overzicht van betalingen door bedrijven aan de stichting en het aantal verleende ontheffingen aan die bedrijven springt een aantal bedrijven - waaronder Bright Bakery - er uit met veel grotere betalingen dan het kopen van tafels voor het XMass-concert zou rechtvaardigen. Deze donaties vallen te meer op omdat zij gezien de datum van overboeking niet zijn te koppelen aan een evenement van de stichting.⁴¹⁸

Ook in deze casus zijn diverse whatsappberichten in beslag genomen. Wat opvalt is dat Bright Bakery op 6 december 2016 Afl 5.000 overmaakt aan de stichting van CROES en dat Franklyn BAREÑO, de directeur van Bright Bakery, op 16 december 2016 gegevens doorgeeft van drie personen⁴¹⁹ en aan CROES vraagt om dit voor hem te regelen. Verder valt op, net zo als in de Varaderozaak, dat er gedurende langere tijd regelmatig contact is tussen CROES en BAREÑO, zowel fysiek, via de telefoon en via whatsapp.

Uit de DPL-stukken blijkt dat voor de aanvragen die door Bright Bakery werden ingediend geldt dat -voor zover er een arbeidsmarkttoetsing heeft plaatsgevonden- deze aanvragen dienen te worden afgewezen. Voor de functies waarvoor Bright Bakery buitenlandse arbeidskrachten in dienst wenst te nemen zijn ook Arubanen beschikbaar. Bright Bakery is echter niet geïnteresseerd in Arubaanse werknemers en wil

⁴¹⁶ 'Het ene voor het andere' oftewel 'voor wat, hoort wat'.

⁴¹⁷ Dossier strafzaak Ibis, ordner 8, p. 246 en ook in ordner 41, p. 8.

⁴¹⁸ Onderzoek Ibis (strafzaak), ordner 8, p. 246.

⁴¹⁹ Het betreffen David Abel RAMIREZ ARANDA (onderhoudsmedewerker), Sindy Rosa RAMIREZ BENITES (schoonmaakster) en Erasmo Jose CASELTA CHIRINO (banketbakker).

alleen de gevraagde ontheffingen voor de personen die in veel gevallen al illegaal bij Bright Bakery werken.⁴²⁰

In het dossier zijn de documenten opgenomen van de DPL-procedures van verschillende werknemers waarvoor Bright Bakery een arbeidsmarkttoets heeft gevraagd. In 2016 betreft het de volgende personen:

- David Abel RAMIREZ ARANDA
- Inmer David TAMAYO ALVARADO
- Carlos Andres RIVERA QUINTERO
- Sindy Rosa RAMIRE BENITES

Het is interessant om bij sommige gevallen even stil te staan. Ik zal dat bij de aanvraagprocedure van RAMIREZ ARANDA⁴²¹ iets uitgebreider doen, die van TAMAYO ALVARADO en RIVERA QUINTERO summier.

- Op 29 september 2015 wordt een negatiefverklaring toetreding tot de Arubaanse arbeidsmarkt opgesteld voor David Abel RAMIREZ ARANDA, die op 5 oktober 2015 door het diensthoofd DPL wordt getekend.

In de negatiefverklaring wordt de reden van bezwaar toegelicht. Uit de vacaturemelding is namelijk gebleken dat er lokale werkzoekenden zijn doorverwezen en dat de redenen die door de werkgever zijn gegeven om de lokale kandidaten af te wijzen geen 'grondige' redenen zijn. DPL concludeert dat Bright Bakery zich onvoldoende heeft ingespannen om de functie door een lokale werkzoekende te laten vervullen.⁴²²

- Op 5 november 2015 geeft DPL een negatieve verklaring toetreding tot de Arubaanse arbeidsmarkt af voor David Abel RAMIREZ ARANDA. De reden hiervoor is dat Bright Bakery blijkbaar alleen een buitenlander in dienst wil nemen voor de functie, terwijl DPL concludeert dat er ook Arubanen zijn die de functie kunnen vervullen.
- Op 21 oktober 2015 verzoekt Bright Bakery om herziening van de negatieve verklaring tot de Arubaanse arbeidsmarkt. Directeur Franklyn BAREÑO geeft aan dat er weliswaar conform de procedure van DPL een vacature is opengesteld waarop zich lokale werkkrachten hebben gemeld, maar dat hij die heeft weggestuurd omdat hij al iemand heeft voor deze functie, te weten de heer RAMIREZ ARANDA.⁴²³

Op deze brief staat een stempel van het ministerie van sociale zaken, jeugdbeleid en arbeid met daar door heen een handtekening van Paul CROES en daarnaast geschreven de tekst 'akkoord conform verlenging' en de datum 7 juni 2016.⁴²⁴

- Op 17 juni 2016 wordt een intern advies gegeven op het herzieningsverzoek. In het advies wordt aangegeven dat uit de vacaturemelding is gebleken dat er lokale werkzoekenden zijn voor de

⁴²⁰ Dossier strafzaak Ibis, ordner 43, p. 1034-1218.

⁴²¹ Onderzoek Ibis, ordner 43, p. 1034 e.v..

⁴²² Onderzoek Ibis (strafzaak), ordner 43, p. 1043 en 1045

⁴²³ Onderzoek Ibis (strafzaak), ordner 43, p. 1042 en 1044.

⁴²⁴ Onderzoek Ibis (strafzaak), ordner 43, p. 1040.

functie. Deze zijn doorverwezen naar Bright Bakery. Hierop heeft de werkgever aangegeven dat hij niet op zoek is naar een lokale arbeidskracht om de functie van onderhoudsman te vervullen, maar dat zij alleen RAMIEZ ARANDA op deze functie willen aanhouden.

De adviseur, mr Jennifer PAULA, schrijft dat DPL geen verklaring van geen bezwaar kan afgeven als er lokale arbeidskrachten beschikbaar zijn voor een functie. Dit is niet anders als er sprake is van een verlenging. Het advies aan het diensthoofd DPL luidt om de minister van arbeid te verzoeken om de gegeven accordering in te trekken en het negatieve advies van 5 oktober 2015 te handhaven.

- Op 30 juni 2016 geeft DPL een positief verklaring (herziening van negatief) af in de zaak van David Abel RAMIREZ ARANDA.

In de casus waarbij Bright Bakery een ontheffing van de arbeidsmarkttoets verzoekt voor werknemer Inmer David TAMAYO ALVARADO⁴²⁵ (beoogde functie: verkoper) doet zich hetzelfde voor. DPL adviseert de minister om het verzoek tot toelating tot de Arubaanse arbeidsmarkt af te wijzen omdat lokale kandidaten beschikbaar zijn, de persoon over wie het gaat al in dienst is bij Bright Bakery voordat een ontheffing werd verleend⁴²⁶ en de werkgever geen moeite doet om lokale arbeidskrachten te werven en in dienst te nemen.⁴²⁷ Alle drie goede redenen volgens het fungerend beleid om negatief te beslissen op de aanvraag en desalniettemin accordeert de minister de aanvraag.⁴²⁸

In de casus waarbij Bright Bakery een ontheffing van de arbeidsmarkttoets verzoekt voor werkneemster Sindy Rosa RAMIREZ BENITES (beoogde functie: schoonmaakster) verzoekt Bright Bakery op 8 maart 2016 tot vrijstelling van de arbeidsmarkttoets. Op 17 juni 2016 besluit de minister om RAMIREZ te ontheffen van de toetsing aan de arbeidsmarkt.⁴²⁹ Deze ontheffing was in strijd met het advies van DPL. DPL concludeert dat de werkgever zich niet voldoende heeft ingespannen om lokale arbeidskrachten in dienst te nemen. DPL merkt op dat de afdeling arbeidsbemiddeling en re-integratie 66 voor deze functie geschikte lokale werkzoekende heeft ingeschreven. Het verzoek werd niet via de normale DPL-procedure ingediend, maar rechtstreeks bij de minister.⁴³⁰

In de casus waarbij Bright Bakery een ontheffing van de arbeidsmarkttoets verzoekt voor werknemer Carlos Andres RIVERA QUINTERO (beoogde functie: maintenance/all round helper) verzoekt Bright Bakery op 20 juni 2016 om positief advies voor toetreding van de arbeidsmarkt.⁴³¹ Dit verzoek wordt afgewezen. Het functieniveau is dusdanig dan het onaannemelijk is dat er geen lokale arbeidskrachten voor-

⁴²⁵ Onderzoek Ibis (strafzaak), ordner 43, p. 1085 e.v..

⁴²⁶ TAMAYO ALVARADO beschikt wel over een vergunning tot tijdelijk verblijf, maar de doel van die vergunning is gezinshereniging. Hem is niet toegestaan om met die vergunning te werken, zoals ook duidelijk vermeld op de vergunning. Zie pagina's 1089 en 1090 van ordner 43.

⁴²⁷ Onderzoek Ibis (strafzaak, ordner 43, p. 1093.

⁴²⁸ Onderzoek Ibis (strafzaak), ordner 43, p. 1087 en 1121. Brief van de hand van Bareno d.d. 11 maart 2016, waarop de minister op 17 maart 2016 met de hand heeft geschreven 'akkoord conform voor een positieve verklaring (bijzonder geval) betrokene reeds jaren op Aruba (zie bijgaande documenten'.

⁴²⁹ Onderzoek Ibis (strafzaak), ordner 43, p. 1130 e.v..

⁴³⁰ Onderzoek Ibis (strafzaak), ordner 43, p. 1133.

⁴³¹ Onderzoek Ibis (strafzaak), ordner 43, p. 1151.

handen zijn. De werkgever spant zich niet in om lokale arbeidskrachten te werven.⁴³² Desondanks gaat de minister akkoord met een positieve verklaring. Hij deelt zijn besluit mee per brief van 17 juni 2016 aan de directeur. Dit besluit van de minister wordt weliswaar gemotiveerd, maar de motivering is niet zonder meer begrijpelijk.⁴³³

Uit al deze zaken komt hetzelfde beeld naar voren. Uitgangspunt van het beleid is dat arbeidsplekken op MBO-niveau of lager worden opgevuld door lokale arbeidskrachten.⁴³⁴ In alle gevallen die in het Ibis onderzoek werden waren er goede redenen voor DPL om een negatieve verklaring af te geven op grond van de arbeidsmarkttoets. Desalniettemin verleende de minister in al die gevallen ontheffingen.

Nu gaat het er in deze zaak niet om dat de minister in strijd handelde met zijn eigen beleid. Beleid dat er voor moet zorgen dat Arubanen aan het werk komen. Dat is meer een politieke kwestie. De Staten zouden uiteraard moeten ingrijpen als een minister een uitzonderingsbepaling tot norm verheft. Het gaat het openbaar ministerie wenst verder ook niet de stelling in te nemen dat het schandalig is dat de minister zijn eigen beleid niet volgt, maar het is anderszins wel relevant.

Immers, mocht een minister vinden dat dat beleid niet goed functioneert, dan is hij de persoon om dat beleid aan te passen. Dat deed CROES in dit geval echter niet. In het getuigenverhoor bij de rechter-commissaris verklaart CROES dat de criteria voor de invulling van zijn discretionaire bevoegdheid niet op schrift zijn gesteld, maar dat hij de reden van zijn beslissing op elke beslissing schreef. Het betrof zijn interne beleid.⁴³⁵ Overigens is het niet zo dat hij de reden om van adviezen van DPL of anderszins van het beleid af te wijken motiveerde in zijn beslissingen. Slechts een enkele keer zien we iets meer staan dat 'akkoord conform'.

De reden dat hij het beleid niet aanpast is voor de hand liggend. Omdat Aruba geen bewaar en beroepsprocedure kent voor beslissingen die door DPL worden genomen, is de enige manier om een negatieve verklaring van DPL om te zetten in een positieve verklaring, het gebruikmaken van de discretionaire bevoegdheid van de minister.⁴³⁶ Door het beleid niet aan te passen zorgde CROES er voor dat werkgevers die klem zaten wel verplicht waren om met hem contact op te nemen. Vroeg of laat kregen zij daarvoor de rekening gepresenteerd: quid pro quo! In sommige gevallen werd FILICIANA op de werkgever afgestuurd, in andere gevallen werd er bijvoorbeeld door de criminele organisatie rondom de minister verzocht om donaties of koop van stoelen en tafels bij feestjes.

⁴³² Onderzoek Ibis (strafzaak), ordner 43, p. 1173.

⁴³³ Onderzoek Ibis (strafzaak), ordner 43, p. 1177. Omdat Bright Bakery op 31 december 2015 85 werknemers in dienst heeft en DIMAS per 31 december 2015 8 werkvergunningen heeft verleend gaat de minister –vooruitlopend op 'gereviseerd' beleid akkoord met het verlenen van een positieve verklaring. Het betreft de gevallen RAMIREZ ARANDA, RAMIREZ BENITES en RIVERO QUINTERO.

⁴³⁴ Ordner 39, p. 1721 e.v., verklaring Irasquin. Ordner 1, p. 121 e.v., verklaring Meeuwisse. Ordner 40, p. 2136 e.v., verklaring Rasmijn.

⁴³⁵ Proces-verbaal getuigenverhoor bij de rechter-commissaris van P.F.T. CROES, d.d. 23 juli 2018, p. 20.

⁴³⁶ Proces-verbaal getuigenverhoor bij de rechter-commissaris van P.F.T. CROES, d.d. 23 juli 2018, p. 21.

In dit geval is het openbaar ministerie van oordeel dat -mede in het licht van de werkwijze van CROES en CAPRILES zoals die blijkt uit andere casussen- er van omkoping sprake is geweest gezien het tijdsverloop. BAREÑO stort op 6 december geld en geeft op 16 december de namen door van personen waarvan door DPL wegens strijd met het beleid negatieve arbeidsmarkttoetsverklaringen zijn afgegeven. Het is klaarblijkelijk de bedoeling geweest van BAREÑO om de minister in een positie te brengen dat hij niet meer kon weigeren om ontheffingen te verlenen en CROES kon ook niet meer de onafhankelijkheid betrachten die van een minister verwacht mocht worden nu hij vlak voor het verzoek een groot geldbedrag van Bright Bakery geschonken heeft gekregen.

Het geld dat Bright Bakery heeft overgemaakt aan de stichting was voor de koop van een tweetal tafels bij het concert dat door de stichting werd georganiseerd. Frappant is dat het BAREÑO blijkbaar niet om dit concert ging. Hij verklaart dat hij niet naar het concert is geweest en verder ook niemand van zijn organisatie.⁴³⁷

Het springende punt in deze zaak is dat BARENO CROES geld heeft betaald en vlak daarna hem om hulp heeft gevraagd. Daarmee heeft hij de onafhankelijke positie van CROES ondergraven. En CROES heeft inderdaad zijn onafhankelijke positie verloren door ontheffingen te verlenen vlak nadat BARENO hem geld had doen toekomen. Uiteraard moet deze zaak ook weer bekeken worden in het licht van de zaken waarbij door bekende verklaringen van tramitadors, gesteund door taps, whatsappberichten en beslag, vast staat dat CROES zich liet omkopen.

De conclusie van het openbaar ministerie luidt dat BARENO de tafels heeft gekocht en in ruil daarvoor ontheffingen heeft gekregen. Dat levert het strafbare feit actieve ambtelijke omkoping op. CROES heeft zich met medewerking van CAPRILES passief laten omkopen. Dat levert voor beide heren het medeplegen van actieve ambtelijke omkoping op.

DALTRA ANTILLES N.V.

In de zaak van de firma Daltra wordt uit een telefoongesprek tussen CAPRILES en TRIMON op 7 november 2016 duidelijk hoe CROES te werk gaat en waarom hij dit doet. CAPRILES beklagt zich er over dat het zo lang duurt voordat DPL met de ontheffing voor Daltra doorkomt. TRIMON en CAPRILES zijn het er over eens dat het in het jaar van de verkiezingen zo niet verder kan. CAPRILES geeft aan dat die kerel van Daltra een goede sponsor zal zijn voor de campagne van volgend jaar. CAPRILES vraagt zich af of zij niets kunnen doen. TRIMON geeft aan dat hij Ronny zal bellen.⁴³⁸

In een telefoongesprek dat CAPRILES op 28 december 2016 voert met Fabiola van Daltra, zegt deze Fabiola dat zij een brief heeft betreffende een vergunning die naar de minister moet. Het gaat over een

⁴³⁷ Verhoor van Franklyn BAREÑO d.d. 19 april 2018. Het proces-verbaal van dit verhoor bevindt zich niet in het dossier zoals dat door de Landsrecherche is opgemaakt en is separaat verstrekt aan de rechter mr Gruijters en de raadslieden mrs Vaders en Lejuez.

⁴³⁸ Dossier strafzaak Ibis, ordner 26, p. 25 (TPN306, 7-11-2016, 13:27 uur).

onthefing voor de heer Angeld TORRES. CAPRILES zegt dat hij er over tien minuten naar toe zal gaan en geeft verder aan dat er nog een cheque moet liggen van Afl 2.500.439

CAPRILES en TRIMON doen niet geheimzinnig waar het om draait. De verkiezingen komen er aan en er moet geld komen. Een potentiële gever moet dan extra goed worden geholpen. Ook tegenover Fabiola doet CAPRILES niet geheimzinnig. Hij zal zich inzetten voor de vergunning en vraagt in hetzelfde gesprek of er nog een cheque klaar ligt. Ieder goede verstaander snapt wat hier aan de hand is.

Het meest duidelijk wordt de gang van zaken wel in het telefoongesprek dat Rob DALMEIJER van Daltra N.V. voert met CAPRILES op 7 februari 2017. DALMEIJER legt uit dat hij sloopwerkzaamheden voor WEB gaat verrichten. DALMEIJER wil zich er voor behoeden dat Paul ineens gaat vragen, "ja maar, waar is die ton van mij van de WEB". DALMEIJER zegt dat als de verkiezingen er aan komen, hij natuurlijk wordt gevraagd om mee te denken. DALMEIJER vraagt zich af hoeveel dan redelijk is. Hij wil daar geen gedoe over krijgen. CAPRILES zegt toe dat ze dat van te voren gaan bespreken en zullen vastleggen. In hetzelfde gesprek zegt DALMEIJER dat hij 'die' van de monteur moet hebben, die van Felix. CAPRILES zegt dat die getekend is en dat die al bij DPL moet liggen. CAPRILES zal er achter aan gaan.⁴⁴⁰

Ook in dit gesprek weer geen misverstand wat er aan de hand is. DALMEIJER wil wel geld geven, maar wenst wel geholpen te worden met een vergunning voor een werknemer. Tevens wil hij van te voren afspraken maken over de hoogte van het bedrag dat hij moet betalen om niet voor verrassingen te komen staan.

Uit andere tapgesprekken blijkt hoezeer CAPRILES zich vervolgens inzet. Als het allemaal niet meteen goed gaat in verband met de termijn waarvoor de onthefing is gevraagd zegt DALMEIJER tegen CAPRILES dat hij Felix als 'mechanic' hard nodig heeft en dat deze er maar tussendoor moet worden gedouwd. CAPRILES belt meerdere malen met de directeur van DPL (MEEUWISSE) om het allemaal te regelen. In een gesprek van 14 februari 2017 vraagt CAPRILES of de brief van de minister waarin hij akkoord is gegaan met een vergunning van een jaar voldoende is en daarop antwoord directeur DPL dat het zo goed is.⁴⁴¹

DALMEIJER heeft op 13 juli 2017 een verklaring afgelegd.⁴⁴² Hij verklaart kortgezegde dat hij wel eens heeft gebeld met CAPRILES, een persoonlijke assistent van Paul CROES, over een werkvergunning, omdat deze aanvragen anders veel te lang duren. DALMEIJER herinnert zich dat Daltra N.V. in 2015 en 2016 tafels hebben gekocht voor een kerstevent van de stichting van CROES. In 2016 werd hiervoor Afl 2500 betaald. DALMEIJER verklaart verder dat hij tegen CAPRILES niet gezegd heeft dat hij niet mee wilde doen aan een kerstevent, omdat hij bang was of het vermoeden had dat zijn aanvragen voor werkvergunningen dan niet zouden worden behandeld. "dat is nu eenmaal zo op Aruba".

439 Dossier strafzaak Ibis, ordner 26, p. 8 (TPN178, 28-12-2016, 09:50 uur).

440 Dossier strafzaak Ibis, ordner 26, p. 41 (TPN1005, 7-2-2017, 12:07 uur)

441 Strafdossier Ibis, ordner 26, p. 41-48.

442 Strafdossier Ibis, ordner 26, p. 52 e.v..

Een zuivere bekentenis in de ogen van het openbaar ministerie en ook een opmerking die inderdaad uitlegt hoe het met minister CROES ging. CROES zorgde er voor dat vergunningen voor buitenlandse werknemers niet werden verstrekt via de normale weg. Zijn beleid hield in dat in ieder geval (vrijwel) alle vergunningen voor functies waarvoor maximaal een MBO-diploma wordt vereist niet werden verstrekt. De enige manier om dan een buitenlandse werknemer in dienst te kunnen nemen is om met de pet in de hand de minister te verzoeken om gebruik te maken van zijn discretionaire bevoegdheid. En daarvoor of daarna komt de naast medewerker van de minister, tevens voorzitter van diens stichting, langs om geld op te halen. De werkgever heeft geen keus om te betalen, omdat anders een vergunning wel eens geweigerd zou kunnen worden: zo werkt dat nou eenmaal in Aruba.

De wetenschap van CROES haal ik uit de verklaring van CAPRILES dat hij CROES op de hoogte stelde van hetgeen bij de stichting binnenkwam. CROES heeft dit op zitting ook bevestigd.

Het zal u niet verbazen dat ook in dit geval het openbaar ministerie van oordeel is dat de actieve omkoping door DALMEIJER en het medeplegen van de passieve omkoping van CAPRILES en CROES wettig en overtuigend kunnen worden bewezen.

DUSHI BAGEL⁴⁴³

Verdachte LATORACCA verklaart op 25 oktober 2017 bij de Landsrecherche dat hij eigenaar is van restaurant Dushi Bagels & Burgers. Hij verklaart dat hij CROES een ontheffingsverzoek heeft gedaan voor zijn beoogd werknemer Bibi KHAN⁴⁴⁴. Hij wist namelijk dat DPL altijd negatief advies uitbrengt bij een eerste aanvraag voor een serveerster. Hij kent Paul CROES persoonlijk en heeft CROES toen deze kwam eten bij Dushi Bagels de situatie van Bibi KHAN uitgelegd. CROES vertelde hem toen dat hij een ontheffingsverzoek moest doen.⁴⁴⁵

Hoewel hij het eerst ontkent, geeft LATORACCA, nadat hij geconfronteerd is met whatsappberichten, dat hij ook via whatsapp contact onderhoudt met Paul CROES. Ook over de ontheffing van KHAN heeft hij contact met CROES.⁴⁴⁶

Op 16 augustus 2016 stuurt LATORACCA een app naar CROES met de volgende inhoud:

*Goedendag Paul. Ik heb de brief, maar ik heb het verkeerde nummer van Roque. Hoe kan ik Paul de brief geven.*⁴⁴⁷

LATORACCA verklaart dat de brief die hier wordt bedoeld de het verzoek tot ontheffing van de arbeidsmarkttoets voor de werknemer KHAN betreft.⁴⁴⁸

⁴⁴³ Voor een overzicht van deze zaak, zie PV 201709141440.BEV, ordner 44, p. 1220-1227.

⁴⁴⁴ Aanvraag is te vinden in ordner 34, p. 389. Ontheffingsverzoek is te vinden in ordner 34, p. 397.

⁴⁴⁵ Proces-verbaal eerste verhoor verdachte F. LATORACCA d.d. 25-10-2017, ordner 34, p. 375-388 of ordner 44, p. 1250-1263.

⁴⁴⁶ Ordner 34, p. 383.

⁴⁴⁷ Ordner 34, p. 406.

Op 19 augustus 2016 schrijft Paul CROES op de brief de woorden ‘akkoord conform’ en voorziet deze tekst van zijn stempel en handtekening.⁴⁴⁹

Op 20 augustus 2016 stuurt LATORACCA een whatsappbericht met de volgende inhoud:

*Paul. Laat Roque maandag komen voor het geld voor de tickets.*⁴⁵⁰

LATORACCA concludeert dat het hier moet gaan om de Afl 1.000 die hij heeft betaald voor de tickets.⁴⁵¹

LATORACCA koopt elk jaar door tussenkomst van Paul CROES kaartjes voor een feest dat door Kiwanis rond de carnaval wordt georganiseerd. Daarnaast heeft hij een cheque van Afl 1.000 uitgeschreven aan de Stichting Leadership and Excellence voor een feest voor een show waarvan hij niet weet wat dat was.⁴⁵²

LATORACCA was zelf niet geïnteresseerd in het concert dat door de stichting werd georganiseerd. Bibi KHAN verklaart hierover dat de chauffeur van CROES bij Dushi Bagel kwam met tien tickets. Zij weet dat LATORACCA een paar van de tien tickets heeft weggeven. De tickets lagen lang in de la van de kassa en LATORACCA heeft op het laatst een paar van de tickets weggegeven. Khan weet niet of iemand echt naar het feest is gegaan. Niemand sprak er later over.⁴⁵³

LATORACCA zelf zegt bij de rechter-commissaris dat hij niet zelf naar het feest is geweest. Hij heeft de tickets naar eigen zeggen aan een werknemster gegeven die er naar toe ging met drie vriendinnen.⁴⁵⁴

Uit het whatsappbericht van 29 augustus blijkt heel duidelijk dat er een connectie is tussen het geld dat LATORACCA aan de stichting van CROES geeft en de ontheffing van de arbeidsmarkttoets voor KHAN. LATORACCA schrijft.

*Goedemiddag meneer. Heb je de brief voor Bibi al? Roque is de cheque niet komen halen. Groeten.*⁴⁵⁵

De cheque betreft de cheque voor de stichting.⁴⁵⁶

Op 9 september 2016 wordt een cheque van C.F. LOS MULIS NV⁴⁵⁷ gestort op de rekening van Stichting Leadership and Excellence. LATORACCA verklaart dat dit de cheque is waar hij over verklaart.⁴⁵⁸

⁴⁴⁸ Ordner 34, p. 383. Voor brief: ordner 34, p. 398-399 of ordner 44, p. 1236-1237.

⁴⁴⁹ ordner 34, p. 399 of ordner 44, p. 1237.

⁴⁵⁰ Ordner 34, p. 403.

⁴⁵¹ Ordner 34, p. 383.

⁴⁵² Ordner 34, p. 382. De cheque is opgenomen in ordner 34 op p. 400.

⁴⁵³ Ordner 44, p. 1247. Verhoor van getuige B.S. KHAN van 17 oktober 2017.

⁴⁵⁴ Verklaring F. LATORACCA afgelegd op 25 juli 2018 ten overstaan van de rechter-commissaris, p. 3.

⁴⁵⁵ Ordner 34, p. 406.

⁴⁵⁶ Ordner 34, p. 384.

Op 11 oktober 2016 wordt door DPL een positief⁴⁵⁹ en een negatief⁴⁶⁰ opgemaakt voor Bibi KHAN. Op 18 oktober 2016 wordt de positieve verklaring van DPL door Paul CROES ondertekend.⁴⁶¹ Deze verklaring wordt op 25 oktober 2016 door de echtgenote van LATORACCA opgehaald.⁴⁶²

Omdat KHAN gedurende de tijd dat haar procedure liep om een werkvergunning te krijgen al in Aruba was, wordt de aanvraag door DIMAS afgewezen.⁴⁶³ LATORACCA schakelt dan weer CROES in. CROES appt LATORACCA.

*Ok broer we regelen het met een dispensatiebrief.*⁴⁶⁴

Hierop appt LATORACO terug.

Perfect. Laat weten wat ik moet doen of geven. (...)

Geconfronteerd met de gang van zaken, verklaart LATORACCA dat hij weet dat de Landsrecherche gezien het tijdsverloop allemaal vreemd vindt, maar dat hij er van overtuigd is dat hij de ontheffing ook gekregen zou hebben als hij het ticket niet zou hebben gekocht.

Het is gezien het tijdsverloop en ook het aankaarten van LATORACCA in één app van de cheque en de ontheffingsbrief duidelijk dat LATORACCA het oogmerk had om CROES om te kopen. Dat moge ook blijken uit het feit dat hij zelf niet geïnteresseerd was in het door de stichting georganiseerde feest. Op het laatste moment heeft hij vier van de tien kaartjes aan een werkneemster gegeven. De conclusie kan alleen zijn dat hij zo veel geld aan CROES heeft betaald om CROES in een positie te brengen dat deze niet meer onafhankelijk kon beslissen op zijn verzoek. CROES heeft dat gezien het hele dossier Ibis ook niet erg gevonden. Hij verdiende graag geld aan het tegen zijn eigen beleid⁴⁶⁵ in verstrekken van ontheffingen van de arbeidsmarkttoets. Ieder onafhankelijke beoordeling bij CROES is in dit geval ver te zoeken.

⁴⁵⁷ Uit een uittreksel van de KvK blijkt dat de naam van de vennootschap die de zaak Dushi Bagels and Burgers drijft G.F. Los Mulis NV luidt. F. LATORRACA is directeur van dit bedrijf. Ordner 34, p. 392.

⁴⁵⁸ Ordner 34, p. 385. Het stortingsbewijs staat op p. 401 van ordner 34, het overzicht van de rekening van de stichting met daarop de storting op p. 402.

⁴⁵⁹ Ordner 44, 1235.

⁴⁶⁰ Ordner 44, 1234.

⁴⁶¹ Ordner 34, p. 399 en ook ordner 44, p. 1234.

⁴⁶² Zie onderaan de positieve verklaring, ordner 44, p. 1234.

⁴⁶³ Ordner 44, p. 1232.

⁴⁶⁴ Ordner 34, p. 407.

⁴⁶⁵ Zie voor het gemotiveerde negatieve advies van DPL ordner 44, p. 1238. Voor de functie van serveerster zijn voldoende Arubaanse werknemers beschikbaar en daarbij was KHAN al aan het werk bij Dushi Bagels zonder vergunning. Dit laatste is ook een grond om een ontheffingsverzoek af te wijzen.

Gezien het zojuist opgesomde bewijs, is het openbaar ministerie van oordeel dat LATORACCA zich schuldig heeft gemaakt aan de actieve omkoping van Paul CROES en dat Paul CROES zich passief heeft laten omkopen.

VASGO/GREEN KING

Verdachte Juan Camilo VASQUEZ LOPEZ is directeur van de bedrijven Tutto, Vasgo Enterprises, Green King Enterprises⁴⁶⁶ en de Eagle Tennisclub. Hij heeft Selma ARENDS ontmoet op de Eagle tennisclub en kwam er achter dat zij secretaresse was van Paul CROES. Hij heeft haar toen gevraagd om een afspraak te maken met CROES. Via DPL had hij namelijk vernomen dat hij bij de minister moest zijn in verband met een afwijzing van zijn verzoek om een buitenlander aan het werk te mogen stellen. VASQUEZ LOPEZ heeft de minister ontmoet. Tijdens dat gesprek waarin wordt gesproken over het te werk stellen van een buitenlandse werknemer ziet VASQUEZ LOPEZ in het kantoor van CROES een bord met goede doelen hangen en biedt aan om structureel een goed doel te steunen.⁴⁶⁷

Interessant qua tijdsverloop is om het geval van Elias David HIDALGO PEÑA nader te bekijken. Op 27 mei 2016 tekent CROES een ontheffing van de arbeidsmarkttoets voor HIDALGO PEÑA. HIDALGO is beoogd onderhoudsman bij Vasgo Enterprises NV. DPL vraagt CROES op 16 juni 2016 om zijn ontheffing te herzien. Er bestaat volgens DPL bezwaar tegen het toelaten van HIDALGO tot de Arubaanse arbeidsmarkt, omdat het onaannemelijk is dat er geen lokaal aanbod voorhanden is. Op 11 juli 2016 wordt door DPL een positiefverklaring opgemaakt voor HIDALGO. Diezelfde dag wordt een cheque, getekend op 7 juli 2016, ter waarde van Afl 2.500 gestort op de rekening van de Stichting Leadership and Excellence. De cheque is afkomstig van de firma El Shaboo / Tutto.⁴⁶⁸ VASQUEZ LOPEZ is directeur van deze onderneming.

Ook interessant is om te kijken naar de twee buitenlandse tuinmannen en een buitenlandse tennisleraar die VASQUEZ LOPEZ in dienst wil nemen. In de periode 12 september 2016 tot en met 24 oktober 2016 hebben VASQUEZ LOPEZ en CROES contact via whatsapp. De apps gaan over twee tuinmannen genaamd DUKENSON SOUVENT en OVIDIO VELASQUEZ, een manager voor Eagle Sport genaamd Darlem SANCHEZ BENETEZ en de tennisleraar Cekar CHOURIO.

VASQUEZ LOPEZ heeft twee negatieven gehad voor de tuinmannen. Op 5 oktober 2016 verzoekt Green King Enterprises VBA om een ontheffing van de arbeidsmarkttoets voor de twee tuinmannen. Op 17 oktober stuurt VASQUEZ LOPEZ CROES een whatsappbericht over de tennisleraar Cesar Alberto CHOURIO QUINTERO. Diezelfde dag accordeert CROES het verzoek voor een ontheffing van de arbeidsmarkttoets voor de twee tuinmannen. Op 24 oktober stuurt VASQUEZ LOPEZ een bericht naar CROES waarin

⁴⁶⁶ Uittreksel KvK van Green King VBA, ordner 34, p. 581.

⁴⁶⁷ Dossier strafzaak Ibis, ordner 34, p. 557-573, verhoor van verdachte Juan Camilo VASQUEZ LOPEZ d.d. 20 oktober 2017

⁴⁶⁸ Ordner 34, p. 604. In het dossier staat nog NN-man, maar geconfronteerd met het gesprek herkent verdachte zichzelf en Selma ARENDS (ordner 34, p. 569)

hij meldt dat hij drie negatieven heeft gekregen. CROES antwoordt dat hij denk dat hij deze heeft getekend en dat hij het gaat checken.⁴⁶⁹

Dan belt in dit verband op 29 oktober 2016 Selma ARENDS naar verdachte VASQUEZ LOPEZ⁴⁷⁰ Het gesprek gaat -voor zover relevant- als volgt.

(...)

VASQUEZ LOPEZ; *Selma, zeg mij. In wat kan ik jou mee helpen.*

ARENDS; *Nee, het was om bij jou langs te komen om te praten, herinner je? Je hebt mij gezegd...*

(...)

VASQUEZ LOPEZ; *Het is alleen maar om jou te vertellen, Het was meer om aan jou te vertellen hoe het met de minister is gegaan en die dingen, bla, bla, bla.*

ARENDS; *Aha. Luister eens, schat. Ehm, over de andere moet je komen. Maandag is het klaar. Het andere ding. Ja?*

VASQUEZ LOPEZ; *Die van, die van Cesar.*⁴⁷¹

ARENDS; *Het andere ding, aha.*

VASQUEZ LOPEZ; *Oké.*

ARENDS; *Nee, dat ene die je aan mij hebt gegeven...*

VASQUEZ LOPEZ; *Ja, ja, ja, ja, ja, ja, ja, ja..,*

(...)

ARENDS; *En weet je wat ik aan jou wil vragen?*

VASQUEZ LOPEZ; *Ja?*

ARENDS; *Als je...Kijk, luister eens goed naar mij. Luister goed. Uhm, als die mensen, uhm, hoe zeg je nou? Als ze ons zullen helpen. Heb je mij begrepen, niet waar?*

VASQUEZ LOPEZ; *Ja.*

ARENDS; *Heb je mij begrepen, niet waar? Dat wilde ik ook aan jou vragen. Of ze ons gaan helpen? Heb je begrepen, niet waar?*

VASQUEZ LOPEZ; *Ahh...*

(...)

ARENDS; *De twee...De twee die we hebben...uhm...voorbereid en klaar waren. Heb je me begrepen? (...)*

VASQUEZ LOPEZ; *Oké nee, maar kijk. De twee tuinmannen,..*⁴⁷²

ARENDS; *Uhm, wacht, wacht, wacht, wacht, schat!*

VASQUEZ LOPEZ; *Welke?*

ARENDS; *Wij zijn aan de telefoon! Oké? Daarom...Oké.*

VASQUEZ LOPEZ; *Daarom, ik zal mijn...(wordt door Selma onderbroken)...*

ARENDS; *Kijk, de twee producten, luister eens naar mij.*

⁴⁶⁹ Ordner 34, p. 598-600.

⁴⁷⁰ Ordner 34, p. 602-603.

⁴⁷¹ Bedoeld wordt Cesar Alberto CHOURI QUINTERO, zie verhoor verdachte, ordner 34, p. 562-563 (het verzoek voor de onthef-fing d.d. 12 mei 2016 die door CROES op 16 juni 2016 voor 'akkoord conform' werd getekend is te vinden in ordner 34, p. 580. Zie ook het whatsappbericht van verdachte aan CROES van 17 oktober 2016 (ordner 34, p. 599).

⁴⁷² Zijn waarschijnlijk Dukeson SOUVENT en Ovidio VELASQUEZ GALEA, zie whatsappbericht van VASQUEZ LOPEZ aan CROES op 12 september 2016 (ordner 34, p. 598).

VASQUEZ LOPEZ: Ja.

ARENDS: De twee producten...of je tegen hen hebt gezegd...dat...ze voor de twee producten moeten betalen. Heb je mij nu begrepen?

(...)

VASQUEZ LOPEZ: Die twee, die twee, zij, zij, zij, zij hebben voor die twee producten al betaald.

ARENDS: Oké, zijn die producten oude producten die wij hebben ontvangen?

VASQUEZ LOPEZ: Jaaa, ja!

ARENDS: Ahh, Oké. Dus, niks van nieuwe bestelling?! ...(NN-man praat ertussen en is niet te begrijpen)...

ARENDS: Ahh, ik heb je begrepen. Oké.

VASQUEZ LOPEZ: Heb je mij begrepen?

ARENDS: Aha.

VASQUEZ LOPEZ: Die twee zijn hetzelfde. Het is zo dat het te lang heeft geduurd en het product heen en terug moest.

ARENDS: Aha.

VASQUEZ LOPEZ: Maar het zijn hetzelfde.

ARENDS: Ahhh, Oké.

VASQUEZ LOPEZ: Herinner je?

ARENDS: Ja, ik kan mij herinneren. En dan...Maar wanneer hebben ze deze producten dan gestuurd?

VASQUEZ LOPEZ: Holo! Het zijn van de oude.

ARENDS: Ahh, Oké. Aan het begin, aan het begin van het jaar.

VASQUEZ LOPEZ: Ja, begin van het jaar.

ARENDS:OK.

VASQUEZ LOPEZ; Maar nog niks, herinner je?

ARENDS: Ah Oké, Oké.

VASQUEZ LOPEZ: Oké?

ARENDS: En dan, die ene, die ene die nu is gekomen, die je gebracht hebt, diegenen...die ene die je in mijn hand had gegeven.-.welk product is dat?

VASQUEZ LOPEZ: Dat is het product...(wordt door Selma onderbroken)...

ARENDS: Die ene die ik aan jou heb gezegd om te komen zo dat je het kan krijgen. Aha.

VASQUEZ LOPEZ: Ahh, maar die ene...

ARENDS: Aha...

VASQUEZ LOPEZ: Ik moet je dit uitleggen, ik moet...

ARENDS: Oké, Oké.

VASQUEZ LOPEZ: Als je wil kan ik op maandag...als je wil kan ik op maandag bij jou langskomen en je laat mij dan weten. Want mijn kantoor is nu...(onduidelijk)...

ARENDS: Ahhh, Oke. Je bent verhuisd. Oke, is goed.

VASQUEZ LOPEZ: Ja, ja. Ik ben daar zelf, mijn kantoor is in Playa (Oranjestad). Dus, ik kan je op elk moment uitleggen.

ARENDS: Oké, want je moet langskomen om die ene ook in te dienen.

VASQUEZ LOPEZ: Correct.

ARENDS: Om de order in te dienen. Oké?

VASQUEZ LOPEZ: Ja, ja.

ARENDS: Aha, omdat het klaar is. Het is klaar, jij moet nu langskomen. Oké.
(...)

Ter zitting verklaart VASQUEZ LOPEZ dat hij ARENDS niet goed begreep omdat hij in een conferentie zat. Hij zei er echter ook bij dat hij voor dit gesprek naar buiten liep. Daarbij blijkt uit dit tapgesprek zelf dat VASQUEZ LOPEZ heel goed begreep waar het over ging.

Op 3 november verzoekt DPL CROES om zijn ontheffingen ten aanzien van de tuinmannen te herzien. Deze ontheffingen zijn in strijd met het beleid. Op 4 november 2016 ondertekent CROES de positieverklaring en bekrachtigt daarmee zijn ontheffing.

Tijdens de huiszoeking in de woning van Selma ARENDS wordt een enveloppe aangetroffen met daarin vijf verschillende door Croes getekende ontheffingsverzoeken⁴⁷³ en een uitdraai van de Kamer van Koophandel op naam van het bedrijf Green King Enterprises. Op deze uitdraai staat de naam van verdachte VASQUEZ LOPEZ als directeur vermeld.⁴⁷⁴

Op de computer van Selma ARENDS wordt een ontheffingsverzoek aangetroffen voor Arturo Francisco FALCON HERNANDEZ.⁴⁷⁵ De naam onder de brief is die van verdachte. VASQUEZ LOPEZ herkent die brief niet en weet ook niet wie deze heeft opgesteld.⁴⁷⁶ De conclusie die het openbaar ministerie trekt is dat Selma ARENDS de ontheffingsverzoeken voor VASQUEZ LOPEZ heeft opgemaakt.

Uit het geheel van de zo-even genoemde bewijsmiddelen leidt het openbaar ministerie af dat er nauw contact was tussen VASQUEZ LOPEZ enerzijds en CROES en ARENDS anderzijds. Het telefoongesprek wordt in versluierd taalgebruik gevoerd en duidelijk is ook waarom. Selma ARENDS wenst zo te spreken omdat ze via de telefoon spreekt. Duidelijk uit het gesprek wordt ook dat VASQUEZ LOPEZ heeft betaald voor ontheffingen.

Gezien het tijdsverloop in deze zaak en het telefoongesprek in combinatie met wat we uit andere zaken weten over hoe CROES en zijn ambtelijke omgeving te werk gaan, is de enige conclusie die uit deze casus kan worden getrokken dat VASQUEZ LOPEZ CROES en ARENDS heeft omgekocht en dat CROES zich met behulp van ARENDS heeft laten omkopen.

VASQUEZ LOPEZ verklaart nog dat hij in de veronderstelling leefde dat hij geen geld naar een stichting van de minister heeft betaald, maar aan een sportvereniging ten behoeve van de jeugd, maar dat doet niet ter zake. Het is ook niet toegestaan om geld aan een goed doel te geven als het oogmerk daarvan is dat een minister vervolgens een tegenprestatie dient te leveren. Zoals we ook in een andere casus heb-

⁴⁷³ De ontheffingsverzoeken van VILLALOBOS en PIELA BASARIE werden door CROES op 15 juni 2015 voor akkoord getekend, die van URBANEJA en FALCON HERNANDEZ op 4 november 2015 en die van CHOURIO QUINTERO op 11 juni 2016 door CROES en op 23 juni 2016 door minister SEVINGER.

⁴⁷⁴ Beslagcode BAK3W.04.01.004, ordner 44, p.1286-1296)

⁴⁷⁵ Zie Proces-verbaal van bevindingen Juan Camilo VASQUEZ LOPEZ van digitaal beslag en Tap interceptie (201709010900.BEV), ordner 44, p. 1275-1285).

⁴⁷⁶ Verhoor VASQUEZ LOPEZ, ordner 34, p. 564

ben gezien⁴⁷⁷, maakte CROES goede sier met stortingen aan goede doelen die hij geregeld had. Hij zou bij een schenking aan een door hem voorgedragen goed doel ook nog eens een direct belang hebben. Maar zelfs als dat niet zo zou zijn is het niet toegestaan. Voor alle duidelijkheid: hier is het geld dus niet naar een goed doel gegaan, maar naar de stichting van CROES die hij vervolgens misbruikte om in strijd met de doelstelling van de stichting privéuitgaven te doen.

PMEC

Op 10 februari 2017 stuurt CROES een appje naar CAPRILES. Hij geeft CAPRILES de opdracht om een brief van L&E op te stellen voor Jairo WEVER van PMECC.⁴⁷⁸ CAPRILES vraagt CROES daarop per whatsapp “voor hoeveel? Re green bowling”?⁴⁷⁹

Op 15 februari 2017 belt CROES om 10:28 uur met zijn ambtenaar Francis TRIMON. Hij geeft TRIMON opdracht om de papieren voor PMECC, die deze naar DIMAS heeft gebracht, weer op te halen. Minister SEVINGER hoeft niet te tekenen en ze moeten naar het bedrijf zelf toe.⁴⁸⁰

Dezelfde dag om 10:43 uur belt CROES ook met Kathy PASKEL van DIMAS over deze kwestie. PASKEL en CROES zijn het er over eens dat CROES wel een ontheffing moet tekenen, maar dat vervolgens de minister van Integratie, Bennie Sevinger, niets meer hoeft te tekenen.⁴⁸¹

Weer even later die dag (10:47 uur) belt CROES weer met TRIMON en zegt tegen hem dat het gaat om zes nieuwe gevallen van PMECC en twee oude gevallen. Trimon moet ze samenvoegen.⁴⁸²

Om 10:54 uur belt CROES met de directeur van DPL, mevrouw MEEUWISSE, Hij dringt er op aan dat DPL nog diezelfde dag de positieven laat uitgaan.⁴⁸³ MEEUWISSE belt even later terug om te zeggen dat de aanvragen nog niet binnen zijn en CROES verifieert of WEVER die aanvragen dezelfde dag nog moet brengen.⁴⁸⁴

Uit een whatsappbericht van PASKEL (DIMAS) naar CROES op 15 februari 2017 om 12:16 uur blijkt dat PASKEL voor vrijdag 17 februari 2017 een afspraak heeft gemaakt met PMECC.⁴⁸⁵

Een dag later, 16 februari 2017, belt CROES met CAPRILES. CROES geeft CAPRILES de opdracht om een brief van de Stichting Leadership and Excellence naar PMECC te sturen.⁴⁸⁶ Even later stuurt CAPRILES een

⁴⁷⁷ Casus Don Jacinto/Kikoriko

⁴⁷⁸ Ordner 41, p. 434.

⁴⁷⁹ Ordner 41, p. 456.

⁴⁸⁰ Ordner 41, p. 457-458, TPN7386, d.d. 15-02-2017, 10:28.55 uur.

⁴⁸¹ Ordner 41, p. 459.

⁴⁸² Ordner 41, p. 462.

⁴⁸³ Ordner 41, p. 463.

⁴⁸⁴ Ordner 41, p. 464.

⁴⁸⁵ Ordner 41, p. 454.

⁴⁸⁶ Ordner 41, p. 465.

whatsappbericht met de vraag “Hoeveel wil je dat ik PEMEWC vraag?”⁴⁸⁷ In de computer van CAPRILES wordt een document met de naam ‘donation request PEMEC.docx’ gevonden. Deze brief werd op 16 februari 2017 gemaakt en op 17 februari 2017 geprint.⁴⁸⁸ In zijn elfde verklaring zegt CAPRILES dat hij de brief in opdracht van CROES heeft gemaakt. In eerste instantie had hij Afl 10.000⁴⁸⁹ aan donatie in de brief staan, maar het bedrag is daarna in opdracht van CROES opengelaten.

Op 17 februari 2017 is er weer whatsapp contact tussen CROES en WEVER. Croes is benieuwd hoe het bij DIMAS is gegaan. WEVER bedankt CROES voor zijn ondersteuning. Hij stelt de hulp van CROES zeer op prijs en zal hem op de hoogte houden van de ontwikkelingen.⁴⁹⁰

Op 2 maart 2017 laat CAPRILES CROES per whatsapp weten: “PEMEC is klaar voor morgen”. Op 6 maart 2017 stuurt CROES CAPRILES per whatsapp een “remider” voor (o.a.) “Pemec”. Op 6 maart 2017 meldt CAPRILES per whatsapp: “ Pemec zou een transfer sturen (maar nog steeds niets).”

Op 7 maart 2017 belt CROES om 11:52 uur met CAPRILES.⁴⁹¹ Het gesprek gaat -voor zover relevant- als volgt.

CAPRILES: zeg het maar broer

CROES: Hee, monitor even voor mij de rekening van ons, want ik zal vandaag geld nodig hebben om voor Calabas. Ik ben ook bezig met het huis daar te Calabas. Ik weet niet of je weet welk huis het is?

CAPRILES: Aha, ummm, oké. Ik, ik. Goed, de ene die geld zou sturen is Jaime van P MEC. Hij heeft mij gezegd dat hij heeft gemaakt, dat hij... om een transfer te sturen. Maar ik heb hem vanmorgen gebeld, maar ik kreeg hem niet aan de lijn. Hij was er niet. En wij hebben de transactie nog niet ontvangen. Ik zal hem nu weer gaan bellen

Ook om 19:41 uur belt CROES met CAPRILES over het geld van P MEC. Het is blijkbaar nog steeds niet binnen ondanks de toezegging op vrijdag van “de vent van P MEC”. CROES zegt dat hij hem (Jairo, de vent van P MEC) morgenochtend hoe dan ook zal bellen.⁴⁹²

Uit de bankafschriften van de Stichting Leadership and Excellence blijkt P MEC op 8 maart een cheque heeft uitgeschreven ter hoogte van Afl 1.500 ten gunste van de Stichting Leadership and Excellence.⁴⁹³

Op 8 maart 2017 stuurt CAPRILES een whatsappbericht naar CROES. Het bericht luidt: Pemec 1500, met tussen het woord ‘Pemec’ en de cijfers ‘1500’ een emoji van teleurstelling.

⁴⁸⁷ Ordner 41, p. 456.

⁴⁸⁸ Ordner 41, p. 451, 471 en 474, zie voor computergegevens ordner 41, p. 473. Interessant is ook dat het doel van de donatie het lustrum van de stichting is, terwijl de stichting geen lustrumviering heeft georganiseerd.

⁴⁸⁹ Ook die brief is in beslag genomen en is te vinden in ordner 45, p. 1983.

⁴⁹⁰ Ordner 41, p. 455.

⁴⁹¹ Ordner 41, p. 466 (TPN8468).

⁴⁹² Ordner 41, p. 467.

⁴⁹³ Ordner 41, p. 476-477.

Wever verklaart op 3 november 2017 tegenover de Landsrecherche dat hij directeur is van PMEC.⁴⁹⁴ Hij kent Paul CROES persoonlijk, maar is niet bevriend met hem. Hij heeft van CAPRILES een brief ontvangen met het verzoek om een bijdrage aan de stichting van Paul CROES. WEVER heeft ook een bedrag betaald aan de stichting. Hij herkent de cheque van Afl 1.500 die is uitgeschreven aan de stichting.

Op de vraag aan WEVER of hij zich vrij genoeg voelde om nee te zeggen tegen dit donatieverzoek, antwoordt WEVER: "Als ik eerlijk ben had ik dan iets gezegd in de trant van "ik heb nu geen geld". Ik wil geen relatie verstoren, Aruba is klein."⁴⁹⁵ In het verhoor dat hij als getuige aflegt bij de rechter-commissaris verklaart WEVER dat hij weet dat de stichting van CROES zich focust op de politieke campagne van CROES.⁴⁹⁶

Wat levert bovenstaande bewijs nu op? Het openbaar ministerie is gezien het tijdsverloop tussen het verlenen van de vergunningen, de enorme inzet die CROES pleegt om de vergunningen voor PMEC voor elkaar te krijgen en het tijdens dit proces van ontheffing verlenen en het regelen van de werkvergunning opdracht geven aan CAPRILES om een donatie te vragen aan PMEC van oordeel dat hier sprake is van wettig en overtuigend bewijs dat CROES en CAPRILES zich schuldig hebben gemaakt aan passieve omkoping. CROES gaat in deze casus veel verder dan van hem verwacht mag worden. Niet alleen bemoeit hij zich met de ontheffing van de arbeidsmarkttoets, hij bemoeit zich ook met de uiteindelijke vergunning die door DIMAS moet worden afgegeven. Dit laatste ligt op het terrein van zijn toenmalige ambtgenoot SEVINGER. Ook voor WEVER moet duidelijk zijn geweest dat hij betaalde voor de ontheffingen van CROES. Hij heeft niet alleen betaald om de relatie goed te houden, maar uit dank voor de inzet van CROES.

De opmerking van WEVER bij de rechter-commissaris dat het voor hem helemaal niet nodig was om geld te betalen voor de ontheffingen omdat voor mensen die bij de raffinaderij zouden gaan werken een ander regime gold en hij de vergunningen toch wel zou hebben gekregen, gaat niet op. In de eerste plaats was het protocol waar WEVER het over heeft op dat moment (nog) niet in werking⁴⁹⁷ en daarnaast doet CROES zoals gezegd veel meer voor WEVER dan alleen het verlenen van ontheffingen voor de arbeidsmarkttoets. Iets waar WEVER dankbaar voor is.

Getuige KROSENDIJK verklaart bij de rechter-commissaris dat het protocol er voor moest zorgen dat het systeem van aanvragen van een werkvergunning sneller zou moeten verlopen. Wel golden ook onder het protocol allerlei regels en met die regels is ook rekening gehouden, aldus KROSENDIJK. In een bijlage bij het protocol staat ook met zoveel woorden dat DPL een arbeidsmarkttoets zal uitvoeren. Met andere woorden het is niet zo dat WEVER door het protocol absolute zekerheid had dat er voor zijn aanvragen een positieve verklaring zou volgen van DPL. De zekerheid was alleen dat dat proces snel zou gaan.⁴⁹⁸

⁴⁹⁴ Dit blijkt ook uit het uittreksel van de Kamer van Koophandel zoals opgenomen in ordner 41, p. 453.

⁴⁹⁵ Ordner 44, p. 1443-1463.

⁴⁹⁶ Verklaring afgelegd door J.J.E. WEVER bij de rechter-commissaris op 26 juli 2018, p. 1.

⁴⁹⁷ Zie ook de verklaring van Luciano O. KROSENDIJK zoals afgelegd tegenover de rechter-commissaris op 29 augustus 2018.

⁴⁹⁸ De benodigde papieren dienen volgens het protocol drie maanden voor aanvang van het arbeidscontract te worden ingeleverd. DPL heeft zes weken de tijd om naar beschikbaarheid van lokale krachten te kijken. Daarna hebben de werkgevers zes weken de tijd om te beoordelen of de lokale door DPL aangedragen kandidaten geschikt zijn. Kortom : zonder ontheffing van

Daar komt bij dat op het protocol PMEC niet één van de bedrijven is die wordt genoemd. Alles bij elkaar blijktbaar genoeg reden voor WEVER om CROES om te kopen.⁴⁹⁹ Op zitting verklaart WEVER dat de kans dat zijn aanvragen zouden worden afgewezen nul was. Maar hij verklaarde ook dat hij snel zekerheid wilde, omdat hij anders wellicht de kosten voor de vliegtickets en verblijf voor de potentiële werknemers kwijt zou. Mij lijkt dat het één het ander uitsluit. Blijkbaar was WEVER niet volledig zeker dat de ontheffingen zouden worden verleend en heeft hij het in ieder geval wenselijk geacht dat de beslissing niet de drie maanden zou duren die het (niet geldende) Valero-protocol voorschreef.

Het is natuurlijk geen toeval dat CROES op het moment dat de procedure om ontheffing voor PMEC loopt een bedelbrief laat sturen naar WEVER. Zo WEVER en CROES al niet met zoveel woorden hebben afgesproken dat WEVER een tegenprestatie zou leveren voor de ontheffingen, wist CROES natuurlijk heel goed dat het voor WEVER heel moeilijk zou zijn om een bijdrage te weigeren gedurende de procedure. Net zoals WEVER heeft gesnapt dat de kans op een gunst van de minister veel groter zou zijn als een donatie zou worden gegeven. Daarmee is het oogmerk dat WEVER CROES wilde omkopen gegeven.

Naast het bewijs dat CROES en CAPRILES zich schuldig hebben gemaakt aan het medeplegen van passieve omkoping, is er voldoende wettig en overtuigend bewijs dat WEVER zich schuldig heeft gemaakt aan het plegen van actieve omkoping.

DON JACINTHO / KIKORIKO

In de casus Don Jacinto / Kikoriko⁵⁰⁰ staan een tweetal schenkingen van het bedrijf Don Jacinto centraal. De eerste schenking betreft een donatie van Afl 15.000 aan de organisaties FERIA Social en Cede Aruba ten behoeve van het project Trampolina pa Trabou.⁵⁰¹ De tweede schenking is die van Afl 5.000 aan de Stichting Leadership and Excellence. Afl 2.500 voor het evenement Green Bowling en Afl 2.500 voor het kerstconcert.⁵⁰²

Trampolina pa Trabou

In zijn eerste verhoor verklaart verdachte ARANGO QUINCENO dat hij in 2013 samen met zijn vrouw een bezoek heeft gebracht Aan CROES. CROES gaf ter plekke ontheffingen⁵⁰³ voor de arbeidsmarkttoets. Een tijdje na het bezoek⁵⁰⁴ werden verdachte en zijn echtgenote uitgenodigd om op het kantoor te verschijnen. Aldaar vroeg CROES om een donatie voor een goed doel. Verdachte en zijn echtgenote kozen het

Croes duurt de procedure langer en is niet zeker. Zie Exhibit 9.5 A, punt 3.3 i en iii, zoals gevoegd bij de verklaring van KROSEN-DIJK zoals afgelegd op 29 augustus 2018 bij de rechter-commissaris.

⁴⁹⁹ Het protocol is als bijlage gevoegd bij het verhoor van KROSENDIJK bij de rechter-commissaris.

⁵⁰⁰ Uit onderzoek bij de Kamer van Koophandel blijkt dat verdachte Mario ARANGO QUINCENO en zijn echtgenote Rosa Elena ARANGO QUINCENO-ELEJALDE PATINO eigenaar zijn van de restaurants Don Jacinto en Kikoriko (ordner 44, p. 1520-1523. Zie ook de verklaring van verdachte ordner 33, p. 234-235).

⁵⁰¹ Ordner 33, p. 311-312. De donatie is op 25 mei 2015 in twee gedeelten gedaan, te weten US \$ 1.860 en Afl 11.710.

⁵⁰² Ordner 33, p. 313-314

⁵⁰³ In zijn eerste verhoor (ordner 33, p. 240) heeft verdachte het over twee ontheffingen, in zijn tweede verhoor (ordner 33, p. 248) komt hij daarop terug en spreekt hij over vijf of zes ontheffingen.

⁵⁰⁴ Verdachte meent dat het in juni of juli was.

goede doel van de stichting Sonrisa uit. CROES vraagt Afl 15.000 voor het project Trampolin pa Trabou van de stichting Sonrisa.⁵⁰⁵ Verdachte is verbaasd, maar stemt samen met zijn echtgenote in. De donatie wordt in aanwezigheid van CROES op het Plaza Daniel Leo symbolisch overhandigd door middel van een uitvergrote cheque.⁵⁰⁶

Stichting Leadership and Excellence

Op 19 oktober 2016 belt CROES met CAPRILES.⁵⁰⁷ CAPRILES heeft Dona Rosa van Don Jacinto bezocht. Hij heeft haar voor een donatie gevraagd en heeft haar gezegd 'van vijf'. De aanwezige dochter heeft gevraagd of het bedrag gesplitst kan worden. CAPRILES dacht aan een donatie voor het evenement 'Green Bowling' en een donatie voor 'Christmas'. CAPRILES zal haar een brief sturen voor 2,5 en 2,5. "Het moet gewoon gesplitst zijn", aldus CAPRILES. Daarmee zijn ze (moeder en dochter) het eens. CROES suggereert dat zij ook een tafel kunnen krijgen. CAPRILES zegt dat dat kan, maar dat dat het laatste middel is.⁵⁰⁸

In het dossier bevindt zich een kopie van de cheque ter waarde van Afl 2.500 die door Restaurant Don Jacinto op 8 november 2016 werd uitgeschreven ten behoeve van de Stichting Leadership and Excellence.⁵⁰⁹ Die cheque is dezelfde dag op de rekening van de stichting gestort.⁵¹⁰ Ook bevindt zich een brief in het dossier voor het sponsoren van de 'Green Bowling' met de aantekening van CAPRILES dat 2.500 werd betaald.⁵¹¹

Vastgesteld kan dus worden dat het bedrijf van verdachte een tweetal donaties heeft gedaan.

Ook kan worden vastgesteld dat CROES heeft ingestemd met het afgeven van positief verklaringen door DPL. Uit onderzoek in de documenten van DPL blijkt namelijk dat ten behoeve van personeel voor de restaurants Don Jacinto en Kikoriko in 2014 (zes voor Don Jacinto), 2015 (elf voor Don Jacinto) en 2016 (negen voor Don Jacinto en drie voor Kikoriko) (totaal 29) aanvragen tot toetreding tot de arbeidsmarkt van Aruba zijn ingediend. Alle aanvragen zijn in eerste instantie negatief beoordeeld door DPL.⁵¹² In alle

⁵⁰⁵ De verdachte heeft het over de stichting Sonrisa, uit de cheque blijkt dat het geld is gegaan naar de stichting Cede Aruba die het, gezien de verklaring van verdachte dat hij gezien heeft dat bij Sonrisa een nieuwe keuken is geïnstalleerd, zonder twijfel heeft doorbetaald aan de vereniging Sonrisa (Asociacion di Mayoran y Amigonan di Muchanan Special: www.sonrisa.org.aw).

⁵⁰⁶ Ordner 33, p. 241-242, eerste verhoor van verdachte Mario ARANGO QUINCENO d.d. 12 april 2017. Voor de foto van dit evenement met daarop onder andere Paul CROES die een cheque uitreikt, zie ordner 50, p. 74.

⁵⁰⁷ Ordner 44, p. 1500.-1501. Gesprek TPN301 van 19 oktober 2016 om 12:41.13 uur.

⁵⁰⁸ Zie ook negende verhoor van CAPRILES, ordner 45, p. 1940 e.v., met name vanaf p. 1946.

⁵⁰⁹ Ordner 33, p. 269,

⁵¹⁰ Ordner 33, p. 270. Voor de brief van de stichting (en nogmaals de cheque) voor het deel van het kerstconcert zie ordner 33, p. 313.

⁵¹¹ Ordner 33, p. 314

⁵¹² Verdachte ARANGO QUINCENO schat in dat 90% van de aanvragen door DPL negatief worden beoordeeld, Ordner 33, p. 239. Zijn echtgenote Rosa Elena ELEJALDE PATIÑO verklaart dat vrijwel alle verzoeken negatief werden beoordeeld, ordner 33, p. 279 in haar tweede verklaring zegt zij dat alle eerste verzoeken worden afgewezen en dat de tweede verzoeken vrijwel altijd negatief eindigen, ordner 33, p. 285 .

gevallen heeft CROES desgevraagd ontheffing van de arbeidsmarkttoets verleend, waarop DPL alsnog positieve verklaringen heeft afgegeven.⁵¹³

De echtgenote van verdachte ARANGO QUINCENO verklaart dat de eerste aanvraag altijd negatief wordt beoordeeld door DPL. Bij een hernieuwd verzoek voor dezelfde werknemer volgt vrijwel altijd een negatieve uitkomst. Zij zegt dan: “in de praktijk weet iedere zakenman/vrouw dat hij/zij met de documenten naar het parlamentsgebouw moet gaan voor het verkrijgen van een afspraak met minister Paul CROES (...)”.⁵¹⁴

De vraag die nu nog beantwoord moet worden is of de donaties die het bedrijf van verdachte heeft gedaan in relatie staan met hetgeen CROES voor dit bedrijf heeft gedaan.

Op 24 oktober 2016 telefoneert CROES met iemand.⁵¹⁵ Tijdens dit gesprek spreekt hij op de achtergrond met een onbekend gebleven man. Dit gesprek gaat -voor zover relevant- als volgt.

ONBEKENDE MAN: Yes sir.

CROES: Luister eens, als je moeilijkheden krijgt met Don Jacinto, zoek het telefoonnummer van de man voor mij.

ONBEKENDE MAN: Van...

CROES: De echtgenoot.

ONBEKENDE MAN: Eh, Steve?

CROES: De vent, aha.

ONBEKENDE MAN: Oké

CROES: Heb je het?

ONBEKENDE MAN: Nee... ('onduidelijk,...)

CROES: Zeg tegen hem dat ze moeilijk doen terwijl wij hen altijd hebben geholpen.

ONBEKENDE MAN: ... ('onduidelijk,...)

CROES: Laat hem komen zodat ik met hem praat.

(ONBEKENDE MAN praat onduidelijk)...

CROES: Slecht.

(ONBEKENDE MAN praat onduidelijk)...

CROES: . . Situatie is slecht, oké, goed. oké

De conclusie die uit deze twee gesprekken kan worden getrokken is dat CAPRILES met de eigenaar van Don Jacinto en haar dochter heeft afgesproken dat die samen 5.000 zullen doneren aan de stichting, maar dat die donatie blijkbaar vijf dagen later nog niet binnen is. CROES biedt aan om de man van Don Jacinto zelf te bellen als die moeilijk doet. Uit de opmerking “zeg tegen hem dat ze moeilijk doe, terwijl wij hen altijd helpen” blijkt genoegzaam dat het voor CROES duidelijk is dat de hulp die hij biedt beloond dient te worden.

⁵¹³ Ordner 44, p. 1488-1492.

⁵¹⁴ Tweede verhoor van Rosa Elena ELEJALDO PATIÑO d.d. 13 april 2017, ordner 33, p. 285-286.

⁵¹⁵ Ordner 44, p. 1502-1505. Gesprek TPN512 van 24 oktober 2016 om 13:29.27 uur.

In het kader van dit telefoongesprek is het goed om op te merken dat CROES op 19 augustus 2016 vier ontheffingen heeft verleend en op 12 september één. Na de telefoongesprekken heeft CROES in op 10 en 15 november 2016 in totaal nog zes ontheffingen verleend.⁵¹⁶

Over de schenking aan Sonrisa verklaart verdachte in zijn eerste verhoor bij de Landsrecherche dat zijn vrouw en hij⁵¹⁷ op de dag dat CROES om de donatie vroeg het gevoel hadden dat dit verzoek misschien een terugbetaling zou kunnen zijn voor de twee ontheffingen die CROES voor hen had getekend.⁵¹⁸ Uit deze verklaring blijkt dat verdachte op het moment van de toezegging aan CROES het oogmerk had om deze om te kopen. De wettekst luidt zo dat ook het doen van een tegenprestatie strafbaar is als die tegenprestatie wordt gegeven naar aanleiding van hetgeen de ambtenaar heeft gedaan; dat de donatie van verdachte pas maanden nadat hij ontheffingen van CROES heeft gekregen is gedaan maakt het niet minder strafbaar. Overigens is CROES in de jaren na deze donatie telkens bereid om weer nieuwe ontheffingen te verlenen. Het goed houden van de relatie met de minister kan ook heel wel een reden zijn geweest om de donatie te doen.

Ter zitting legde ARANGO QUINCENO uit in welke situatie hij zich bevond toen hij de eerste keer met CROES sprak op zijn kantoor. Hij was toen ten einde raad. Hij kon geen personeel krijgen en de klanten werden ontevreden. Hij vreesde dat zijn bedrijf zou omvallen. CROES vond dat volgens ARANGO ook heel erg en zou kijken wat hij kon doen. Na enige tijd kreeg ARANGO drie ontheffingen en later weer drie of vier. In die stand van zaken nodigde CROES het echtpaar ARANGO uit op zijn kantoor en legde hen de keuze voor om een goed doel te steunen. CROES heeft heel goed geweten dat het vreselijk moeilijk zou zijn om zijn verzoek te weigeren. ARANGO kreeg terecht het gevoel dat er een verband was tussen de verkregen vergunningen en het verzoek tot donatie. Overigens verklaarde ARANGO dat hij daarna meer ontheffingen heeft gekregen. Ook inde tijd tussen de eerste donatie en de tweede aan de stichting van CROES. ARANGO had er natuurlijk alle baat bij om een goede relatie met CROES in stand te houden en besepte natuurlijk heel goed dat CROES toekomstige verzoeken om ontheffingen moeilijk zou kunnen weigeren als hij een fors bedrag zou doneren. Daarmee is de onafhankelijkheid van CROES als ambtenaar weg.

Het openbaar ministerie is gezien de verklaring van verdachte dan ook van oordeel dat hij zich schuldig heeft gemaakt aan het medeplegen van actieve ambtelijke omkoping door de donatie aan Sonrisa. Ook CROES kan voor dit feit worden veroordeeld. Het bewijs daarvoor is niet alleen te vinden in deze zaak, maar voor een veroordeling in deze casus dient ook gekeken te worden naar de andere gevallen die we in Ibis onderzocht. Het gedrag van CROES is in de gevallen die we tijdens dit proces bespreken telkens dat hij de rekening presenteert aan bedrijven die van hem ontheffingen krijgen. Deze vaststelling kan in deze casus als steunbewijs worden gebruikt. Mocht het verweer gevoerd worden dat de donatie aan Sonrisa geen schenking aan CROES is geweest, dan merkt het openbaar ministerie op dat dat voor een veroordeling niet nodig is. Tenlastegelegd is (kort gezegd) dat CROES geld (etc.) heeft gevraagd voor

⁵¹⁶ Idem.

⁵¹⁷ In zijn tweede verhoor (ordner 33, p. 248) zegt verdachte dat het zijn persoonlijke gevoel was.

⁵¹⁸ Ordner 33, p. 243.

zichzelf en/of één of meer anderen. Ook geld vragen voor in goed doel in ruil voor ontheffingen mag niet. In het onderhavige geval heeft CROES overigens zelf ook van deze donatie geprofiteerd. Hij heeft zich en plein publique als de man achter deze schenking opgesteld. In dat verband is interessant om te kijken naar de foto op pagina 74 van ordner 50. Op de foto is te zien dat CROES de cheque uitreikt aan mensen van Sonrisa. Op deze manier profiteert hij van deze schenking. Zonder twijfel zal deze actie CROES goodwill hebben opgeleverd in de maatschappij en daarmee waarschijnlijk ook stemmen.

De schenking aan de stichting van CROES is een ander verhaal voor verdachte ARANGO QUINCENO. Verdachte ARANGO QUINCENO verklaart daarover dat hij niet wist dat er Afl 5.000 is betaald aan de stichting. Het openbaar ministerie kan niet aantonen dat ARANGO van die schenking heeft geweten. Weliswaar staat zijn handtekening op de cheque, maar daar geeft hij een verklaring voor.⁵¹⁹ Voor dat gedeelte op de dagvaarding dient ARANGO QUINCENO te worden vrijgesproken. CROES en CAPRILES dienen gezien de inhoud van het telefoongesprek van 24 oktober 2016 uiteraard wel te worden veroordeeld voor het medeplegen van deze omkopingszaak.

ARUBA WINE & DINE

Uit de whatsappberichten uit de onder CROES inbeslaggenomen telefoon blijkt dat de heer SLANGEN, de directeur van Aruba Wine and Dine, vanaf 11 juli 2016 contact heeft met Paul CROES. SLANGEN verzoekt om een afspraak en zo te zien vindt deze afspraak plaats op 15 juli 2016 op het bestuurskantoor.⁵²⁰ Een paar dagen later op 19 juli 2016 wordt door Wine and Dine een verzoek tot toetreding tot de arbeidsmarkt ingediend. Op 25 juli verzoekt SLANGEN om een onderhoud in deze zaak, die kennelijk een dag later plaatsvindt.⁵²¹

Op 2 augustus 2016 wordt Afl 10.000 door de firma Aruba Wine and Dine op de rekening van de Stichting Leadership and Excellence gestort.

Op 17 augustus 2016 meldt SLANGEN aan CROES dat DPL niets meer heeft gehoord “over de vergunningen van onze zaken”. CROES antwoordt dat hij morgen terug is in Aruba.⁵²² Op 10 oktober 2016 geeft DPL een negatief advies⁵²³ voor toetreding tot de arbeidsmarkt voor de restaurant supervisor voor Restaurant TANGO.⁵²⁴ Reden voor de afwijzing is gelegen in het beschikbaar zijn van lokale werknemers voor deze functie. 19 oktober verzoekt Aruba Wine and Dine CROES ontheffing te verlenen voor de arbeidsmarkttoets voor de restaurant supervisor bij Tango. Op 14 november 2016 accordeert CROES de

⁵¹⁹ Ordner 33, p. 257.

⁵²⁰ Ordner 43, p. 813-815 en 824-825.

⁵²¹ Ordner 43, p. 815 en 825.

⁵²² Ordner 43, p. 816 en 825.

⁵²³ Ordner 43, p. 838-839 en 846-847.

⁵²⁴ Uit KvK stukken blijkt dat Restaurant TANGO eigendom is van Aruba Restaurants NV en BCR Support NV. (ordner 43, p. 836) Verder blijkt dat H.J.J. KOEMAN directeur is van BCR Support NV. KOEMAN is ook voorzitter van het bedrijf Aruba Wine and Dine Holding. SLANGEN verklaart dat hij algemeen directeur is van Aruba Wine and Dine. Dit blijkt ook uit het stuk van de KvK ordner 43, p. 888. Volgens SLANGEN valt ook restaurant Tango onder de Aruba Wine and Dine Groep.

onthefing.⁵²⁵ 15 november 2016 informeert SLANGEN bij CROES hoe het met de aanvragen van de vergunningen staat. CROES antwoordt dat hij de dag ervoor twee verzoeken heeft goedgekeurd.⁵²⁶ Op 8 december 2016 handhaaft DPL het negatief advies.⁵²⁷ Op 12 december 2016 verzoekt DPL CROES om zijn onthefing in te trekken.⁵²⁸ Een dag later wenst SLANGEN telefonisch contact met CROES.⁵²⁹ Op 14 december 2016 heeft CROES een onthefing getekend voor mevrouw Sasja Rochelle SALMON als restaurant supervisor bij Tango Restaurant NV.⁵³⁰ Op 16 december 2016 geeft DPL een positieve verklaring af voor toetreding tot de Arubaanse arbeidsmarkt voor het restaurant supervisor bij Tango

Naar het oordeel van het openbaar ministerie is het opvallende tijdsverloop in deze zaak, samen met de vaststelling dat er geld is gedoneerd en onthefingen zijn verleend en het kettingbewijs uit de andere omkoop gevallen, voldoende om tot wettig en overtuigend bewijs te komen van actieve en passieve omkoping.

In dit geval speelt er echter ook nog iets mee op de achtergrond. Dat betreft de berichten die tussen CROES en KOEMAN op 29 juli 2016 zijn uitgewisseld. KOEMAN verzoekt CROES om een inval te doen bij het Hyatt. CROES reageert hier op met het bericht: “Ik begrijp ook Occidental. Will do’. KOEMAN vraagt of de inval vandaag nog kan, waarop CROES antwoord: “Instructie verstuurd”. Later die dag vraagt KOEMAN nog meerdere malen naar de inval. Uiteindelijk hebben KOEMAN en CROES op 1 augustus 2016 weer fysiek contact.

De achtergrond van het vreemde verzoek van KOEMAN heeft als achtergrond een conflict tussen de firma Wine and Dine en zogenaamde all inclusive hotels’. De hotels weigerden gasten door te sturen naar de restaurants van de Aruba Wine and Dine groep.

Het onderzoeksteam heeft niet kunnen vaststellen dat er bij Hyatt een inval heeft plaatsgevonden. Ter zitting verklaarde CROES dat hij niet weet of er een inval heeft plaatsgevonden. Op zich is het irrelevant of er een inval heeft plaatsgevonden. CROES meldt KOEMAN dat hij opdracht heeft gegeven tot een inval. KOEMAN komt daar in de loop van de dag op terug. Niet een reactie van iemand die het idee heeft dat CROES een grapje heeft gemaakt, toen hij meldde dat hij opdracht tot een inval heeft verstuurd.

Het is duidelijk dat CROES op zijn minst de suggestie wekt tegenover KOEMAN dat hij bereid is om misbruik te maken van zijn bevoegdheden ten gunste van het bedrijf van KOEMAN. Dit onrechtmatig optreden past in het verhaal van de omkoping. Deze omstandigheid draagt wat het openbaar ministerie bij aan de overtuiging dat het bedrijf Aruba Wine and Dine CROES heeft omgekocht en dat CROES zich heeft laten omkopen. CROES moet hebben begrepen dat de donatie niet zo maar een donatie was, maar ge-

⁵²⁵ Ordner 43, p. 835.

⁵²⁶ Ordner 43, p. 816 en 826.

⁵²⁷ Ordner 43, p. 831-834.

⁵²⁸ Ordner 43, p. 844.

⁵²⁹ Ordner 43, p. 818.

⁵³⁰ Ordner 43, p. 828-829.

daan werd om hem de ontheffingen te laten ondertekenen en de bijzondere band tussen hem en KOE-MAN in stand te houden.

8. SELMA ARENDS

Tot slot nog een aantal casussen die voortkomen uit onderzoek naar Selma ARENDS

RICO PAN

In de zaak van Riko Pan is de heer CAVO ARISTIZABAL (verder CAVO), eigenaar van Rico Pan, als verdachte gehoord⁵³¹. Hij verklaart dat hij in 2015 een bezoek heeft gebracht aan Paul CROES in verband met het aanvragen van een vergunning. Hij kreeg enige tijd later ontheffingen van de minister kreeg waarmee hij naar DIMAS is gegaan. Hij kreeg toen de werkvergunningen.⁵³²

In 2015 heeft het bedrijf Rico Pan voor drie personen aanvragen gedaan tot toelating tot de Arubaanse arbeidsmarkt. Eén aanvraagbrief is gestuurd op 3 februari 2015⁵³³ en twee op 17 november 2015⁵³⁴. CROES heeft deze aanvragen op respectievelijk 27 februari 2015 en 22 februari 2016 geaccordeerd. CAVO verklaart tegenover de Landsrecherche dat hij de twee brieven van 17 november 2015 aan Selma ARENDS heeft afgegeven. Deze heeft een stempel op de kopieën van de brieven gezegd die CAVO meekreeg.⁵³⁵

Bij de Landsrecherche verklaart ARENDS dat zij niet wist dat er een procedure liep om een ontheffing te krijgen. Op zitting verklaarde ARENDS dat zij dat wel wist. CAVO verklaart ook dat ARENDS wist dat er een procedure liep en dit is ook in overeenstemming met hetgeen ARENDS verder heeft verklaard bij de Landsrecherche. CAVO kwam ieder drie weken langs op het bestuurskantoor en sprak dan met Jolanda over zijn casus en zijn gezondheidsproblemen. Jolanda kwam vervolgens verslag uitbrengen bij ARENDS.⁵³⁶ En zoals gezegd heeft ARENDS de verzoeken in ontvangst genomen en van een stempel voorzien.

Nadat CAVO zijn verzoeken had ingeleverd bij ARENDS, heeft CAVO 75 broden 'Pan de Jambon' geschonken ten bate van een concert dat door de AVP werd georganiseerd. Hij werd door Selma Arends gebeld met het verzoek om deze broden als donatie te geven. Dat was in december 2015. Deze broden kosten ongeveer Afl 17 om te bakken. CAVO schat dat het meer dan Afl 1.000 heeft gekost om deze broden te bakken.⁵³⁷

CAVO verklaart dat op het moment dat hij door Selma ARENDS werd gebeld, hij nog geen antwoord had gekregen op het verzoek voor het echtpaar GOMEZ-ZARRAGA - BECERRA BERMUDEZ.

⁵³¹ Ordner 33, p. 181-

⁵³² Ordner 33, p. 189.

⁵³³ Betreft aanvraag voor Oliver Oscar VEGAS (ordner 33, p. 191,

⁵³⁴ Betreft aanvragen voor Glendy Virginia GOMEZ ZARRAGA en Joseph Enrique BECERRA BERMUDEZ.

⁵³⁵ Ordner 33, p. 193.

⁵³⁶ Ordner 13, p. 326-327.

⁵³⁷ Ordner 33, p. 194.

CAVO verklaart verder: “Om eerlijk te zijn, had ik het gevoel dat ik door Selma ARENDS gebeld werd, omdat ik een verzoek heb gedaan voor een ontheffing om aan werknemer te komen. Ik vind dat zij van mij geprofiteerd heeft. Ik was in afwachting van de beslissing van de minister, waarover ook Selma ARENDS op de hoogte was. Ik heb het gevoel dat Selma ARENDS misbruik heeft gemaakt van deze situatie. Mijn vrouw is (het) ook niet eens dat ik door Selma ARENDS gebeld werd voor donatie en de donatie in relatie heeft gebracht met mijn verzoeken. Ik heb het zo ook opgevat. Ik had het gevoel dat indien ik niet mee zou doen aan het verzoek van Selma ARENDS voor donatie van de broden, mijn twee aanvragen voor ontheffing niet gehonoreerd zouden worden.”

Op 19 december 2015 heeft ARENDS 75 broden Pan de Jamon opgehaald bij Rico Pan.⁵³⁸

Verdachte ARENDS verklaart dat zij de eigenaar van Riko Pan bij het bestuurskantoor leerde kennen toen hij zijn dossier bij de minister bracht.⁵³⁹ ARENDS verklaart dat de AVP haar aanwees om zorg te dragen voor donaties zoals bijvoorbeeld soep of drank die de partij bij het Concreto di Speranza zou gaan verkopen. Gezien haar taak besloot ARENDS om de meneer van Riko PAN te bellen en om een donatie te vragen. CAVO zou hebben aangeboden om Pan de Jambon te schenken.

Deze verklaring van ARENDS is in strijd met de verklaring van CAVO die zegt dat het ARENDS is die specifiek vraagt om 75 broden ‘Pan de Jambon’ te doneren. Dit verhaal heeft de vrouw van CAVO ook verteld aan Alexander Gustavo FALCOI, hoofd arbeidsvoorziening DPL die het weer aan zijn baas mevrouw MEEUWISSE heeft verteld.⁵⁴⁰ Uit de verklaring van CAVO dat de totale kosten voor hem Afl 1.000 bedroegen en de gedachte die bij hem opkwam dat hem om een gunst werd gevraagd in ruil voor een ontheffing van CROES, leid ik ook af dat het niet CAVO is geweest die een aanbod heeft gedaan. Ik hecht dan ook meer waarde aan het verhaal van CAVO dan aan dat van ARENDS. Echt veel ter zake doet het overigens niet. Of ARENDS nou specifiek gevraagd heeft om de broden of dat CAVO heeft gezegd dat hij broden kon bakken op de vraag van ARENDS of hij een donatie kon doen voor het partijfeest, is voor de bewezenverklaring irrelevant. Feit is dat ARENDS wist dat er een procedure liep en dat het daardoor voor CAVO moeilijk zou zijn om een verzoek te weigeren. En CAVO heeft gevoeld dat hij het verzoek niet kon weigeren, omdat hij anders misschien de ontheffingen zou mislopen.

Door zo te handelen heeft ARENDS zich schuldig gemaakt aan misbruik van haar functie.

PHELO

In de casus Phelo spelen twee dingen. In de eerste plaats de belofte van verdachte VERNAIS aan verdachte CROES dat zij in ruil voor zijn hulp stemmen zal werven. Dit feit is als passieve omkoping tenlastegelegd bij verdachte CROES en als actieve omkoping bij verdachte VERNAIS. Daarnaast speelt in de casus Phelo het geven van geld aan verdachte ARENDS door VERNAIS, zodat ARENDS carnaval zou kunnen vieren. Dit is als misbruik van functie bij de verdachte ARENDS tenlastegelegd.

⁵³⁸ Ordner 51, p. 398.

⁵³⁹ Ordner 13, p. 326, achtste verhoor van S.A. ARENDS van 18 oktober 2017.

⁵⁴⁰ Ordner 51, p. 381.

Uit de DPL-stukken blijkt dat de firma Phelo⁵⁴¹ in 2016 totaal negen aanvragen tot toetreding tot de Arubaanse arbeidsmarkt heeft ingediend. DPL heeft op alle negen aanvragen negatief geadviseerd. Desalniettemin heeft CROES voor al die aanvragen ontheffing verleend.⁵⁴²

Stemmen werven

Op 4 januari 2017 belt TRIMON, een medewerker van minister CROES, met VERNAIS.⁵⁴³ Het gesprek gaat -voor zover relevant- als volgt.

VERNAIS: zegt dat zij aan de papieren is begonnen te werken ... (zeer slechte verbinding/niet te verstaan)...

(...)

TRIMON: Ja, met betrekking tot jouw stukken. Ik ben zelf vandaag begonnen met werken. Ik moet dan gaan kijken... omdat ik ze in december heb achtergelaten om te kijken of hij ze zal behandelen, of dat wij ze zelf zullen behandelen.

VERNAIS: Alsjeblieft, ja.

TRIMON: Oké, ja.

VERNAIS: Om te kijken wanneer ze klaar zullen zijn, ja!

TRIMON: Oké, ik zal het doen... (wordt door Mary onderbroken).

(...)

In haar verhoor legt VERNAIS uit dat als TRIMON het heeft over “of hij ze zal behandelen”, dan spreekt hij over de minister. Als TRIMON het heeft over “of dat wij dat zelf zullen behandelen”, heeft hij het over de minister en DPL.⁵⁴⁴

Op 5 januari 2017 heeft CROES acht ontheffingen verleend aan Phelo.⁵⁴⁵

Op 6 januari 2017 volgt een ander gesprek tussen TRIMON en VERNAIS.⁵⁴⁶ Het gesprek gaat -voor zover relevant- als volgt.

TRIMON: Ja, ja, al de acht van jou werden goedgekeurd,

VERNAIS: God zij dank.

TRIMON: oké? De minister heeft tegen mij gezegd dat hij ook met jou heeft gesproken.

VERNAIS: Ja, ik heb een afspraak met hem.

⁵⁴¹ VERNAIS is volgens een KvK uittreksel (mede) directeur van het bedrijf Phelo, ordner 51, p. 218.

⁵⁴² Ordner 50, p. 136, ordner 51, p. 254-255. In de hierna te bespreken tapgesprekken wordt gesproken over 8

⁵⁴³ Ordner 51, p. 220-221.

⁵⁴⁴ Ordner 51, p. 240-241

⁵⁴⁵ Ordner 51, p. 216.

⁵⁴⁶ Ordner 51, p. 222.

TRIMON: Ja, hij zei tegen mij dat, dat, dat, dat, ik heb ook tegen hem gezegd, de vorige keer, dat je je aanbiedt om hem te helpen, met mensen, met stemmen...

VERNAIS: Jazeker, exact, exact.

TRIMON: Dus... (...). Al die van jou. Allemaal werden goedgekeurd!

VERNAIS: Ja, ja, God zij dank, God zij dank. Ik had ze erg nodig. Ik heb al tegen hem gezegd dat ik volgende week een afspraak met hem zal hebben.

(...)

TRIMON: Je gaat bij hem zitten praten. Dan zeg je tegen hem, leg je aan hem uit hoe je hem kan helpen, tussen je mensen, je weet wel.

VERNAIS: Ja, ja, ja.

TRIMON: Terwijl hij daar is, indien je hem helpt, helpt hij jou.

VERNAIS: Ja, en ik ben al begonnen (lachend),

TRIMON: Je weet wel, hij is de man, niet waar. Ik heb je altijd geholpen, maar ik kan de beslissing niet nemen.

(...)

In haar verhoor verklaart VERNAIS dat zij met dit gesprek bedoelde dat zij de minister kon helpen met stemmen. Zij heeft het dan over haar eigen stem, de stem van haar man en de stemmen van kennissen.⁵⁴⁷ VERNAIS beaamt dat zij een afspraak heeft gehad met de minister.⁵⁴⁸

Trimon is over deze gesprekken ook gehoord.⁵⁴⁹ Hij verklaart dat hij zich het gesprek herinnerd. Trimon verklaart dat Mary naar voren bracht dat ze haar medewerkers⁵⁵⁰ ging adviseren om op Paul Croes te stemmen. Hierop is Trimon naar de minister gegaan. Hij zegt tegen de minister dat Mary er is geweest en dat ze vroeg hoe het er voor stond met de acht mensen. Trimon vertelt Paul CROES tevens dat ze gingen stemmen op Paul. CROES heeft volgens TRIMON tegen hem gezegd dat hij met Mary had gesproken en dat Mary tegen hem heeft gezegd dat zij hem zou steunen.

Uit het tapgesprek blijkt dat VERNAIS en CROES een afspraak hebben gemaakt. In ieder geval heeft VERNAIS om toelating tot de Arubaanse arbeidsmarkt verzocht voor werknemers van haar en daarbij aangeboden dat zij mensen zal bewegen om op CROES te stemmen. Dit aanbod is blijkbaar door CROES aanvaard. Het tapgesprek tussen TRIMON en VERNAIS is niet anders uit te leggen.

Daarmee heeft VERNAIS zich schuldig gemaakt aan actieve omkoping en CROES aan passieve omkoping.

Geld voor ARENDS

⁵⁴⁷ Ordner 51, p. 244.

⁵⁴⁸ Ordner 51, p. 243-245.

⁵⁴⁹ Ordner 16, p. 108 e.v., vijfde verhoor van F. TRIMON van 7 november 2017

⁵⁵⁰ VERNAIS verklaart op 31 augustus 2017 dat zij vorig jaar 200 mensen in dienst had en dat zij nu ongeveer 100 mensen in dienst had (ordner 51, p. 233-234). Niet al deze mensen mogen stemmen, maar met familie en vrienden (uit de Haïtiaanse gemeenschap) er bij, gaat het dus -gezien de Arubaanse kiesdrempel- om een belangrijke hoeveelheid stemmen.

Op 17 januari 2017 belt ARENDS met VERNAIS. Het gesprek verloopt -voor zover relevant- als volgt:

(...)

ARENDS; Ja...MARY,...weet je waarvoor ik je belt...

VERNAIS: Zeg me Dudu (schat)...zeg me...

ARENDS: Je weet het zelf...ik ben zo blij dat mijn JEFE (chef) je goed helpt., ja?

VERNAIS: Zeker mijn schat...zeker schat...

ARENDS: Kijk mijn schat....twee jaar geleden...herinner je nog...dat je mij geholpen hebt dat ik mee deed met de CARNAVAL...

VERNAIS: Ja...herinner ik..

ARENDS: Ik had je willen vragen of je me kon helpen...

VERNAIS: Met duizend liefde...

(...)

ARENDS: Ja, als je mij met meedoen kan helpen...dat je mij met iets kan helpen.

VERNAIS: Ja schat...je weet het zelf...met duizend liefde (alle liefde)

ARENDS: Ok...,maar hoe doen we met contact...want je weet het zelf, dat carnavaal ON is...en ik heb nog niet ingeschreven...zodat ik kledingstof krijg om te laten naaien en met dat allemaal., je weet het zelf...

MA: Maar je moet het doen...doe het dan.

ARENDS: Pardon?

MA: Doe het dan...doe het dan.

ARENDS: Ik heb je niet gehoord...pardon...

MA; Ga inschrijven.

ARENDS; Nee ik heb nog niet ingeschreven,.. want je moet betalen....de helft he,..

MA: Ooo ik snap het....

ARENDS: Ja....ik moet de helft betalen...ik heb ze gebeld...maar je krijg geen kledingstof en je krijgt niets als je geen geld neerzet...

VERNAIS; Ja ja ja ik snap het....ik blijf in contact met je...snap je.

(...)

ARENDS: ik zal in afwachting zijn mijn schat....zeer bedankt en heiii.

VERNAIS: Graag gedaan.

Uit volgende gesprekken blijkt dat ARENDS en VERNAIS fysiek afspreken voor een bank.⁵⁵¹

Verdachte VERNAIS verklaart bij de Landsrecherche op 31 augustus 2017 dat zij Selma ARENDS tegelijkertijd met Paul CROES heeft leren kennen. Dat was begin 2016. Zij beschouwd ARENDS niet als een vriendin of kennis, slechts als een contact.⁵⁵² VERNAIS legt uit dat als ARENDS het heeft over “Jefe”, zij daarmee Paul CROES bedoelt. Paul CROES had VERNAIS geholpen met negen bezwaarschriften en het promoten van haar bedrijf. ARENDS wist van TRIMON dat de minister VERNAIS had geholpen. TRIMON heeft tegen VERNAIS gezegd dat ARENDS de minister aan zou herinneren dat VERNAIS moest worden

⁵⁵¹ Ordner 51, p. 229-230.

⁵⁵² Ordner 51, p. 247.

geholpen.⁵⁵³ Twee jaar geleden heeft VERNAIS ARENDS met Afl 200 gesteund voor het vieren van carnaval. VERNAIS heeft ARENDS twee jaar geleden leren kennen op het bestuurskantoor toen zij hulp ging zoeken voor haar bedrijf. VERNAIS heeft ARENDS voor de carnaval van 2017 geholpen met Afl 100 of 150.⁵⁵⁴ Ter zitting verklaarde VERNAIS dat zij ARENDS in 2017 heeft geholpen met Afl 150.

VERNAIS en ARENDS zijn niet bevriend, zelfs geen kennissen van elkaar. Men kent elkaar alleen uit een zakelijke omgeving. Het openbaar ministerie is van oordeel dat ARENDS zich schuldig maakt van misbruik van haar functie als ambtenaar als zij, blijkbaar herhaaldelijk, maar in ieder geval voor de carnaval 2017 een zakelijk contact benaderd voor een donatie en daarbij vlak, voor dat zij vraagt om een bijdrage, deze relatie er fijntjes op wijst dat haar baas de relatie altijd zo goed helpt. Een ambtenaar dient zich verre te houden van zulke praktijken. Daarmee wordt de onafhankelijkheid van het ambtelijk apparaat namelijk ondergraven.

CASUS LABORATORIO FAMILIAR

Op 4 oktober 2016 stuurt mevrouw VAN DER LINDE⁵⁵⁵ een brief aan de minister waarin zij verzoekt een werkvergunning te verlenen aan mevrouw Nesyorli Maria GUILLEN QUINTERO. Op deze in het kader van het onderzoek inbeslaggenomen brief staat met de hand geschreven ‘akkoord conform’ met als datum 6 oktober 2016 en daarbij de handtekening van verdachte Paul CROES.⁵⁵⁶

Het formulier ‘Aanvraag voor advies toetreding arbeidsmarkt 2016’ voor mevrouw GUILLEN QUINTERO werd op 17 februari 2016 door de werkgever opgemaakt. De beoogd werkgever van mevrouw GUILLEN is T.L. Laboratorio Familiar NV, het bedrijf van mevrouw Irene VAN DER LINDE.⁵⁵⁷

Mevrouw GUILLEN is overigens net voor kerst 2015 naar Aruba gekomen en begon in januari 2016 bij Laboratorio Familiar te werken.⁵⁵⁸ In dit geval is er geen sprake van dat DPL na de aanvraag eerst een negatief besluit heeft genomen, VAN DER LINDE passeert DPL en wendt zich rechtstreeks tot de minister.⁵⁵⁹

⁵⁵³ Ordner 51, p. 249.

⁵⁵⁴ Ordner 51, p. 250-252.

⁵⁵⁵ Thans Irene RICHARDSON gescheiden van VAN DER LINDE.

⁵⁵⁶ Onderzoek Ibis (strafzaak), ordner 44, p. 1475.

⁵⁵⁷ Onderzoek Ibis, ordner 44, p. 1474.

⁵⁵⁸ Onderzoek Ibis (strafzaak), ordner 44, p. 1466.

⁵⁵⁹ Onderzoek Ibis (strafzaak), ordner 44, p. 1469.

Verdachte VAN DER LINDE heeft twee jaar achter elkaar tickets gekocht voor een door de stichting georganiseerd concert. Zij kocht kaarten voor een tafel van tien personen.⁵⁶⁰ Ook heeft VAN DER LINDE tweemaal, in 2015 en in 2016, kaartjes gekocht voor een happy hour bijeenkomst van Paul CROES in hotel Talk of the Town.⁵⁶¹

Uit tapgesprekken blijkt dat de verkoop van tafels tijdens het XMas-concert soms gekoppeld is aan het verstrekken van ontheffingen van de arbeidsmarkttoets. Een voorbeeld hiervan is het hierna te noemen gesprek tussen Irene VAN DER LINDE van het bedrijf Laboratorio Familiar en Selma ARENDS, de secretaresse van Paul CROES.

Op 28 oktober 2016 om 12:07.42 uur belt VAN DER LINDE met ARENDS.⁵⁶² VAN DER LINDE (in de uitwerking van het gesprek Aireen in plaats van Irene genoemd) is boos omdat zij drie of weken voor dit telefoongesprek Paul CROES heeft ontmoet en hem gevraagd heeft naar de brief die zij naar hem heeft gestuurd. Bij die gelegenheid zegt CROES tegen haar dat zij zich geen zorgen hoeft te maken omdat hij haar daarmee gaat helpen. VAN DER LINDE is boos omdat zij zo lang moet wachten.⁵⁶³

Selma en Aireen (fon) groeten elkaar.

Aireen zegt dat zij de papieren niet meer terug heeft gekregen.

Selma zegt dat die papieren niet op haar afdeling terechtkomen, dat ze naar Francis TRIMON verstuurd worden, dat hij belast is met die afdeling.

Aireen zegt dat de minister het alleen moet ondertekenen.

Selma zegt dat Francis het eerst met de minister op moet nemen. Selma vraagt wie de werkgever is, of het

Aireen zelf is.

Aireen antwoordt bevestigend, dat Laboratorio Familiar de werkgever is. Aireen zegt dat Paul al hiervan op

de hoogte is.

⁵⁶⁰ Onderzoek Ibis (strafzaak), ordner 44, p. 1469. Op 6 december 2016 heeft Laboratorio Familiar een cheque ter waarde van Afl 2.625 uitgeschreven aan de Stichting Leadership and Excellende (Ordner 41, p. 7).

⁵⁶¹ Voor de concerten in 2015 en 2016 (ordner 44, p. 1471)

⁵⁶² Onderzoek Ibis (strafzaak), ordner 44, p. 1469 en voor het uitgewerkte gesprek p. 1476 of ordner 45, p. 1687. Het betreft het gesprek met sessienummer 384.

⁵⁶³ Onderzoek Ibis (strafzaak), ordner 44, p. 1470.

Aireen zegt dat Paul haar meteen de gunsten doet, maar dat het deze keer al drie of vier weken voorbij zijn.

Selma zegt dat Paul met hem (Francis) werkt, dat hij het niet alleen uitvoert. Selma zegt verder dat indien zij

het aan de minister geven, de kans groot is dat het op zijn bureau kwijt raakt.

Aireen zegt dat het beter was dat zij persoonlijk bij Paul was gekomen zodat hij het voor haar kon ondertekenen, dan zou zij het meteen krijgen.

Selma zegt dat hij het niet meer zomaar ondertekend.

...(Selma belt met Francis op een andere lijn en vraagt aan hem op de achtergrond of hij iets weet van de papieren van Aireen VAN DER LINDE van Laboratorio familiar. Selma vraagt of Francis weet wat de stand van zaken zijn met die aanvraag.)...

Selma zegt vervolgens dat de minister het al in handen heeft gekregen. Selma vraagt aan Aireen naar de naam van de werknemer.

Aireen zegt dat de werknemer Nefyorli QUILLEN heet.

Selma zegt dat het best mogelijk is dat de minister de papieren al heeft.

Selma zegt vervolgens aan Aireen dat de minister nu in de ministerraad is en eenmaal hij naar beneden komt, zal zij het aan hem vragen.

Selma zegt verder dat zij Aireen voor iets zou gaan bellen en of Aireen geïnteresseerd is om een tafel van de minister te kopen voor zijn concert. De concert van elk jaar waarmee Aireen Paul elk jaar helpt.

Aireen zegt dat Selma het verzoek naar de Laboratorio moet sturen.

Selma zegt dat hij Isaline Calister zal halen.

Aireen zegt dat Setma goed weet dat zij Paul altijd helpt.

Selma zegt dat zij het weet.

Aireen zegt dat Paul haar ook iets beloofd heeft, en of Selma haar nu begrijpt.

Selma zegt dat zij meteen aan Paul voor haar zal vragen.

Aireen zegt dat het zo niet kan blijven doorgaan.

...(vervolgens verbreekt de verbinding.)...

Op basis van dit gesprek tussen Selma ARENDS en Irene VAN DER LINDE is het volkomen duidelijk hoe de hazen lopen. Het valt VAN DER LINDE ook op dat zij belt over de ontheffing en ARENDS dan begint over een tafel.⁵⁶⁴ VAN DER LINDE koopt twee jaar achter elkaar kaarten voor het concert dat georganiseerd wordt door de Stichting Leadership and Excellence en verwacht dan blijkbaar ook dat zij een voorkeursbehandeling krijgt⁵⁶⁵ Die voorkeursbehandeling krijgt zij ook. Zonder tussenkomst van DPL tekent de minister op een brief van VAN DER LINDE aan dat hij “akkoord is conform”. Conform het gevraagde uiteraad. Dat het één met het ander te maken heeft, maakt VAN DER LINDE ook zonder omhaal van woorden duidelijk aan Selma ARENDS. ARENDS begrijpt blijkbaar heel goed wat VAN DER LINDE bedoelt en zegt toe onmiddellijk na de ministerraad CROES te zullen aanspreken over de zaak van GUILLEN.

Ter zitting verklaarde ARENDS dat zij tegen de minister heeft verteld dat Van DER LINDE tegen haar zei dat Selma heel goed weet dat zij Paul altijd helpt, maar dat Paul zijn belofte ook moet nakomen. ARENDS voegde daar aan toe dat zij niet begreep wat VAN DER LINDE daar mee bedoelde. Verder verklaarde ARENDS dat ze inderdaad na dit gesprek 10 tickets aan VAN DER LINDE hebben verkocht.

CROES merkte naar aanleiding van deze zaak op dat VAN DER LINDE elk jaar tafels kocht. Mag zij dan in een jaar dat zij een ontheffing vraagt geen kaarten kopen? De antwoord op deze retorisch bedoelde vraag is natuurlijk ja. Wat echter niet mag is dat er kaarten gekocht worden in ruil voor ontheffingen en dat is gezien de inhoud van het gesprek het geval.

Een gesprek dat ik in dit kader ook wil vermelden is het telefoongesprek tussen Paul CROES en Selma ARENDS dat op 1 november 2016 werd gevoerd.⁵⁶⁶ CROES belt ARENDS en vraagt haar of zij al met de verkoop van de tafels is begonnen. Arends antwoordt dat zij hierbinnen niet kan praten. Zij zegt vervolgens “ja, ik laat niemand weten wat ik doe”. Vlak daarna zegt ARENDS: “en luister, luister, laboratorium heeft zijn papier gestuurd”. “Van der Linde, Irin. Zij heeft het gisteren gestuurd”. Vervolgens vraagt ARENDS of de papieren direct naar CROES kunnen. “Want je weet, als ik naar beneden moet gaan, is het heel vervelend”, aldus ARENDS.

Het moge duidelijk zijn dat niet iedereen die zich buiten het normale traject via DPL wendt tot de minister van arbeid om een ontheffing te krijgen voor de arbeidsmarkttoets deze ook krijgt. Selma ARENDS zorgt er echter voor dat dit in het geval van VAN DER LINDE wel gebeurt. Direct nadat zij zegt er op te zullen toezien dat de minister zich over het verzoek van VAN DER LINDE buigt, verzoekt zij VAN DER LIN-

⁵⁶⁴ Onderzoek Ibis (strafzaak), ordner 44, p. 1471.

⁵⁶⁵ Uit het verhoor van VAN DER LINDE (ordner 44, p. 1471) blijkt dat dit de XMas-concerten van 2015 en 2016 zijn geweest. Zie ook de (zevende) verklaring (PV no. 201709170925.AMB) van ARENDS ARENDS in ordner 13, p. 311.

⁵⁶⁶ Onderzoek Ibis (strafzaak), ordner 45, p. 1689. Betreft gesprek met sessienummer 819.

DE om stoelen te kopen voor het concert. Iets waar ARENDS direct belang bij heeft nu zij van de verkochte stoelen tien procent commissie ontvangt.⁵⁶⁷

En hiermee raken we aan de kern van ambtelijke corruptie. Omkoping benadeelt een gelijke bejegening van de burgers door de overheid; de objectiviteit of zakelijkheid van de beslissingen van ambtenaren moet worden beschermd. *“Vooral dan wanneer de ambtenaar dezen of genen eenig voorregt kan bezorgen en dit voor geld doet, is zijne handeling dubbel laakbaar”*, aldus de oorspronkelijke Nederlandse wetgever. De staat kan geen invloeden dulden die ambtenaren zouden kunnen verleiden om gelijke gevallen niet gelijk te behandelen.⁵⁶⁸

In deze casus is er naar het oordeel van het Openbaar Ministerie voldoende wettig en overtuigend bewijs dat Selma ARENDS zich schuldig heeft gemaakt aan passieve omkoping. Er is voor gekozen om deze casus niet op de dagvaarding van Paul CROES te zetten omdat niet duidelijk is of CROES er weet van heeft gehad dat VAN DER LINDE een tafel had gekocht op zijn feest. Het openbaar ministerie beraadt zich nog over de vraag of mevrouw VAN DER LINDE vervolgd zal worden.

CASUS WING HUNG BAR EN RESTAURANT

Op 18 oktober 2016 om 20:26 uur wordt een telefoongesprek gevoerd tussen Selma ARENDS en Wing Hung NG.⁵⁶⁹ NG belt ARENDS. Aan het einde van het gesprek neemt Yijo Chieg NG (roepnaam Toekeeng) het gesprek van haar vader Wing Hung NG over.⁵⁷⁰ Het gesprek gaat -voor zover relevant- als volgt.

Arends: Hallo?

NG: Selma, hoe gaat het, goede avond.

ARENDS: Hei Win, hoe gaat het Win!

(...)

NG: Oké, oké, Selma, luister. ... (onduidelijk).. heeft tegen mij vorige week gezegd dat hij/zij met hem/haar gaat praten. Oké ... (onduidelijk)...als de papieren uit zijn heb ik 3.000 florin voor jouw, goed?

ARENDS: Met wie, met wie ben je gaan praten Win? Met wie?

NG: Met, met, eh, eh, met mijn vriend, heb je begrepen?

ARENDS: Je vriend, aha.

⁵⁶⁷ Onderzoek Ibis (strafzaak), ordner 13, p. 304 en ook 306.

⁵⁶⁸ Corruptiedelicten (Studiepockets Strafrecht nr. 46), 2016, 3.3, Beschermd belang, T.R. van Roomen, E. Sikkema

⁵⁶⁹ Dossier strafzaak Ibis, ordner 51, p. 260 en 272 (TPN151)

⁵⁷⁰ Zie verklaring van getuige Yijo Chieg NG van 31 augustus 2017 (strafdossier Ibis, ordner 51, p. 282 e.v., de stemherkenning door Yijo Chieg NG staat op p. 287))

NG: Ja ja ja ja. Maar nu, als je mijn vriend met zijn papieren helpt, zal ik tegen hem zeggen dat als je het rond heb, om 3.000 florin aan jou te geven.

ARENDS: Maar, maar welke vriend? (...)

NG: Van die ene waarvan mijn dochter de papieren aan jou had gegeven, heb je begrepen?

ARENDS: Ah, van die ene, van die ene! Ah, van die ene die zij aan mij had gegeven.

NG: Ja, ja, ja, ja.

(...)

ARENDS: Weetje, morgen zal ik natrekken wat er gebeurd is. Zeg tegen je dochter voor mij Win dat zij de naam via whatsapp moet doorsturen.

NG: Oké, oké.

ARENDS: Zeg tegen haar om de naam via WhatsApp te sturen.

NG: Om het naar jou te sturen, oké.

ARENDS: Wie zal voor hem tekenen Win?

NG: Weetje, Wing Wong (fon), weetje, van de nieuwe locatie!

ARENDS: Aha, zeg tegen haar om ook die naam door te geven.

NG: Oké.

ARENDS: Omdat ik het niet kan herinneren. Ik heb het papier aan mijn collega gegeven.

NG: Ahhhh.

ARENDS: Aha. Ik zal het natrekken en zal ik jou dan morgen opbellen Win. Oké? Maar zeg tegen haar om de naam vanavond nog door te sturen.

NG: Omdat ik, omdat ik, ik, ik heb met hem/haar gesproken. Ik heb gesproken... (wordt door ARENDS onderbroken)...

ARENDS: Ik zal bij jou langsgaan. Ik zal met jou praten, blijf maar gerust.

NG: Ah, oké.

ARENDS: Maar, maar, als je de naam niet naar mij stuurt, kan ik het niet voor jou natrekken.

NG: Ahh, oké, oké.

ARENDS: Je moet mij de naam van de persoon, van, van je vriend, zodat ik het voor jou kan natrekken, ...(een vrouw komt aan de telefoon)... omdat ik het aan mijn collega had gegeven.

ARENDS: Hallo?

Dochter van NG: Selma, hoe gaat het?

ARENDS: Dushi, je hebt mij de naam niet verstuurd! Stuur mij de naam.

Dochter van NG: Van de Chinese man?

ARENDS: Van die ene dat je vader erover hebt, is dat zo?

Dochter van NG: Oké.

ARENDS: Van zijn vriend.

Dochter van NG: Ik ga het meteen naar jou opsturen.

ARENDS: Aha, de whatsapp en degene die voor hem tekent. Dat is wat hij wil dat ik voor hem natrek.

Dochter van NG: Ja, ah, oké.

ARENDS: ...hoe ver het is. (...)

(...)

ARENDS: Oké, luister. Je gaat mij nu sturen degene die voor hem tekent, eh de naam van de persoon.

Dochter van NG: Oké

ARENDS: En zal ik morgen met mijn collega natrekken, Francis.

Dochter van NG: ik zal je nu meteen de naam van de Chinese man via WhatsApp sturen...

ARENDS: Aha.

Dochter van NG: En van degene die voor hem tekent. Goed?

ARENDS: Aha, dushi. Oke, hartelijk dank, bye, ayo.

Tien dagen later belt ARENDS naar NG.⁵⁷¹ Het gesprek gaat -voor zover relevant- als volgt.

NG: Ja hallo?

ARENDS: Win!

NG: Hallo ?

ARENDS: Is het Win?

NG: Ja.

(...)

ARENDS: Hier met Selma!

(...)

W: Hei, hoe gaat het?

S: Hoe gaat het mij jou? Ik heb Win gisteren opgebeld, maar ik denk dat Win mijn gemiste oproep niet heeft gezien.

(...)

ARENDS: Win, heeft Win nagetrokken of de persoon de loten (rifa) van mij zal kopen, net als vorige keer?

NG: Ja, maar Selma, wanneer zal je de Chinees met zijn papieren helpen?

ARENDS: Omdat Francis op de papieren aan het wachten is. Ik heb je dochter gezegd om ze mee te nemen, omdat hij papieren mist.

NG: Welke papieren missen er nog?

ARENDS: Aha, zo heeft zij tegen mij gezegd. Zij is de papieren gaan halen, maar heeft ze niet allemaal kunnen krijgen. Ik heb gisteren of eergisteren naar die papieren gevraagd en zij heeft tegen mij gezegd dat zij is gaan kijken, maar heeft niet alles gekregen. Zij is met de vent gegaan, maar heeft niet alles gekregen. Of er mist iets. Ik heb gisteren tegen haar gezegd om het mee te nemen.

NG: Ahh...

ARENDS: Maar zij heeft tegen mij gezegd dat er iets mist. En heeft zij tegen mij gezegd om met Win te bellen en om aan Win te vragen.

NG: Oké, ik zal mijn dochter later met jou bellen, omdat ik niet veel verstand hiervan heb.

ARENDS: Oké.

NG: Goed?

ARENDS: Ja, omdat zij een papier van de afdeling, begrijp je?

NG: Aha, ja.

ARENDS: Zij moet een papier krijgen van de afdeling. En die papier moet dan bij mijn baas terechtkomen. Begrepen?

NG: Ja.

⁵⁷¹ Dossier strafzaak Ibis, ordner 51, p. 262 (gesprek TPN394 van 28 oktober 2016, 17:22 uur)

ARENDS: En toen is zij het gaan halen, maar zij heeft tegen mij gezegd dat zij daarmee niet klaar is gekomen. Ik zei tegen haar: "Indien je het klaar heb, breng het maar!" Maar zij zei tegen mij: "Er mist nog iets." Ik weet niet wat er nog mist. Vraag aan haar wat er nog mist. Ik weet het niet.

NG: Ahh...

ARENDS: En zij heeft tegen mij gezegd om met Win te bellen.

NG: Oké. Luister eens even. Ik zal zo doen. Ik heb voor de vriend betaald...(onduidelijk)..... (praten door elkaar)...

ARENDS: Zeg tegen hem om 40 lotjes⁵⁷² van mij te kopen. Oké?

NG: Oké, maar...(wordt door ARENDS onderbroken)...

ARENDS: Awel, laat zij contact met mij nemen en mij op de hoogte brengen.

NG: Oké, maar kan je mij wel eerst met eentje helpen? Help mij met een persoon.

ARENDS: Ja, ik heb het tegen haar gezegd, maar zij heeft het niet gebracht. Zij brengt ze niet!

W: Oké, oké, oké...

ARENDS: ik kan dan niks beloven Win!

NG: Oké, oké, ik zal mijn dochter zeggen om jou te bellen,

ARENDS: Mijn collega wacht op het papier. Mijn collega...agh.

(...)

NG: Ik zal mijn dochter later met jou bellen, is goed?

ARENDS: Is goed, is goed

(...)

Op 24 november bellen ARENDS en NG weer.⁵⁷³

(...)

ARENDS: Ehm, ik wil 's middags langskomen, (...)

NG: Het is beter voor mij als mijn kind erbij is, zij begrijpt beter dan mij. Ik begrijp niet. Ik praat niet, ik praat het niet zo. ...Ik praat Papiamento niet zo goed met jou, heb je mij begrepen?

ARENDS': Aha, voor je kind, zodat je kind ook erbij is.

NG: Oké, ik wil dat je het snel doet, dat je de papieren snel kan krijgen.

ARENDS: Oké.

NG: Goed? Alleen zo. Goed. Je weet het dan.

ARENDS: Luister eens Win. Ik heb ook lotjes die ik ook aan jou wil verkopen. Daarom wil ik langskomen zodat je een paar van mij koopt.

NG: Oké, goed, goed.

(...)

Uit deze gesprekken wordt duidelijk dat verdachte Wing Hung NG verdachte Selma ARENDS om een gunst vraagt. NG wenst dat ARENDS zich inzet voor het in orde maken van papieren voor iemand die

⁵⁷² Ter zitting verklaarde ARENDS dat een lotje Afl 25,- koste.

⁵⁷³ Dossier strafzaak Ibis, ordner 51, p. 265 en 277 (gesprek TPN1126 van 24 november 2016, 21:53 uur)

gaat werken bij Wing Wong (fon). In ruil daarvoor is de vriend van NG⁵⁷⁴ bereid om Afl 3.000 aan ARENDS te betalen. Van een ambtenaar mag verwacht worden dat die bij een dergelijk crimineel voorstel onmiddellijk zegt dat daar geen sprake van kan zijn. ARENDS doet dat niet. Zij gaat volledig mee in het verhaal van NG en zegt toe dat zij zich voor hem in zal zetten. Uit de daarop volgende gesprekken blijkt ook dat ARENDS zich heeft ingezet. Zonder omhaal vraagt ze in die gesprekken dan of NG en zijn vriend lootjes van haar loterij willen kopen. In de laatste twee gesprekken wordt in één en hetzelfde gesprek. Met name uit het gesprek van 28 oktober blijkt de link tussen helpen met papieren en het kopen van de loten heel duidelijk.

ARENDS; Zeg tegen hem om 40 lotjes van mij te kopen. Oké?

NG: Oké, maar...(wordt door ARENDS onderbroken)...

ARENDS: Awel, laat zij contact met mij nemen en mij op de hoogte brengen.

NG: Oké, maar kan je mij wel eerst met eentje helpen? Help mij met een persoon.

De vriend van NG wil wel lootjes kopen, maar eerst moet ARENDS hem met eentje helpen. De dochter van NG verklaart hierover dat haar vader uiteindelijk niet bereid was om lootjes te kopen. Zij heeft hierover whatsappberichten gestuurd naar ARENDS. Het bericht van 12 december 2016 verstuurd om 21:54 uur luidt: “Hij wil je zeggen dat hij nog steeds je wil helpen, als je kan regelen wat we de vorige keer hebben besproken.” Het regelen betrof het bespoedigen van de procedure van WU.⁵⁷⁵ Ook hier weer een overduidelijk geval van ‘voor wat, hoort wat’.

In het DPL-dossier is gezocht naar de stukken voor een aanvraag van de arbeidsmarkttoets voor het bedrijf Wing Wong. Dit bedrijf is niet gevonden.⁵⁷⁶ Dit verbaast op zich niet, omdat de naam Wing Wong fonetisch is opgeschreven. Uit het verhoor van Toekeeng NG (de dochter van Wing Hung NG) blijkt dat het in deze casus gaat om een ontheffingsverzoek voor ene Yongjia WU.⁵⁷⁷ Deze WU zou als elektricien gaan werken voor het bedrijf Kong Wong Home Mart (KW Homemart NV, gevestigd op de Emmastraat).⁵⁷⁸ Eigenaar van dit bedrijf is ene Ken WU (blijkbaar geen familie van de beoogde werknemer). De onderzoeksvraag om naar dit geval te speuren in het DPL-dossier is uitgezet, maar heeft nog niet tot resultaat geleid. Voor het bewijzen van de omkoping door NG van ARENDS maakt dat echter niet uit. Uit de telefoongesprekken en het verhoor van Toekeeng NG blijkt overduidelijk dat er papieren zijn ingeleverd en dat ARENDS zich heeft ingezet om een beslissing te krijgen op het verzoek. In ruil daarvoor wordt ARENDS (op zijn minst) beloofd dat zij Afl 3.000 krijgt en dat NG en zijn vriend (blijkbaar Ken WU) lootjes gaan kopen van ARENDS. Niet bewezen kan worden dat er ook daadwerkelijk betaald is. Verdachte Wing Hung verklaart dat er pas betaald zou worden als de vergunning klaar zou zijn.⁵⁷⁹

⁵⁷⁴ Uit het verhoor van getuige Yijo Chieg NG van 31 augustus 2017 (strafdossier Ibis, ordner 51, p. 282 e.v.) blijkt dat degene die een ontheffing wenst te krijgen ene Yongjia WU is, een elektricien die bij Kong Wong Mart wil gaan werken. Yongjia WU is een jeugdvriend van Wing Hung NG.

⁵⁷⁵ Dossier strafzaak Ibis, getuige Yijo Chieg NG verhoor van 31 augustus 2017 (strafdossier Ibis, ordner 51, p. 298)

⁵⁷⁶ Dossier strafzaak Ibis, ordner 51, p. 267.

⁵⁷⁷ Dossier strafzaak Ibis, ordner 51, p. 288.

⁵⁷⁸ Dossier strafzaak Ibis, ordner 51, p. 295.

⁵⁷⁹ Dossier strafzaak Ibis, ordner 33, p. 53 (verklaring verdachte Wing Hung NG van 31 augustus 2017)

Verdachte Wing Hung NG verklaart dat het normaal is dat je betaalt als iemand je helpt.⁵⁸⁰ Hij verklaart ook dat ARENDS bij DPL werkt en dat Paul CROES de baas van DPL is. Omdat ARENDS bij DPL werkte leek het NG handig om met haar contact op te nemen. Reden hiervoor was om de vergunning sneller te kunnen krijgen.⁵⁸¹ Uit deze verklaring kunnen we afleiden dat NG wist dat ARENDS een ambtenaar was ten tijde van het delict en uiteraard is het niet normaal en ook niet toegestaan om een ambtenaar geld aan te bieden in ruil voor diensten die zij als ambtenaar verricht.

Selma ARENDS verklaart dat zij nooit om geld heeft gevraagd voor haar diensten en dat zij ook geen geld heeft ontvangen.⁵⁸² Het openbaar ministerie citeert in dat kader Noyon/Langemijer/Rommelink: “dat zelfs het stilzwijgend doen van een belofte of aanbieden van een dienst denkbaar is als strafbare omkoping, als in de betreffende woorden of handelingen voor de ambtenaar duidelijk (positief) een belofte ligt besloten.”⁵⁸³ Uiteraard geldt dit ook voor de passieve omkoper. ARENDS krijgt een belofte en gaat aan de slag. Dit houdt zonder meer in het stilzwijgend accepteren van de toezegging van betaling van Afl 3.000 in. Het vervolgens vragen in gesprekken die gaan over het regelen van papieren om lootjes van haar te kopen is een overduidelijk verzoek om omgekocht te worden.

Vanwege het zojuist opgesomde bewijs acht het openbaar ministerie wettig en overtuigend bewezen dat Wing Hung NG zich schuldig heeft gemaakt aan de actieve omkoping van ARENDS en dat ARENDS zich heeft schuldig gemaakt aan passieve omkoping.

CASUS ARCON EN TEAMWORK SERVICES

Het bedrijf Arcon NV en Teamwork Services hebben in 2016 tien aanvragen gedaan voor arbeidsmarkttoetsen waarin DPL negatief heeft geadviseerd. Uit het afgeluisterde telefoongesprek van 17 oktober 2016⁵⁸⁴ in combinatie van hetgeen MARTINUS tegenover de Landsrecherche verklaart⁵⁸⁵, kan worden afgeleid dat MARTINUS op 17 oktober 2016 een tiental bezwaarschiften heeft ingediend tegen deze negatief verklaring bij Paul Croes (zelf). Paul CROES heeft tussen 17 en 20 oktober 2016 tien ontheffingen verleend voor Arcon. Van één ontheffing ontbreekt het dossier in de DPL-stukken, zodat niet duidelijk is om welk bedrijf dit gaat.⁵⁸⁶

Directeur van Architectuur en Constructiebedrijf Arcon en eigenaar van Teamwork Services is mevrouw Rudmilla Yvonne MARTINUS e/v MEJIA.⁵⁸⁷ Selma ARENDS is de secretaresse en nicht van Paul CROES.

Op 25 oktober 2016 belt MARTINUS met ARENDS⁵⁸⁸.

⁵⁸⁰ Dossier strafzaak Ibis, ordner 33, p. 57.

⁵⁸¹ Dossier strafzaak Ibis, ordner 50.

⁵⁸² Dossier strafzaak Ibis, ordner 13, p. 182 (Papiamento en 212 (Nederlands).

⁵⁸³ Noyon/Langemeijer/Rommelink, Strafrecht, aantekening 3 bij artikel 177 Sr (supplement 165)

⁵⁸⁴ Dossier strafzaak Ibis, ordner 51, p. 322 (gesprek TPN218 d.d. 17-10-2016, 11:58 uur)

⁵⁸⁵ Dossier strafzaak Ibis, ordner 51, p. 367, tweede verhoor van verdachte Rudmilla Yvonne MEJIA-MARTINUS, d.d. 1 september 2017.

⁵⁸⁶ Dossier strafzaak Ibis, ordner 51, p. 350 e.v..

⁵⁸⁷ Dossier strafzaak Ibis, PV bevindingen 201702131030.AMB, ordner 51, p. 316.

(...)

ARENDS: Ik zal je terugbellen, want je weet wel. Hierbinnen. De baas heeft tien voor jou ondertekend (zachtjes).

(...)

ARENDS: Aha, wat wilde ik jou zeggen?... Aha, zodat je dan weet dat ze onderweg zijn. Oké?

MARTINUS: Oké. Is goed, is goed.

ARENDS: Aha, ze zijn onderweg en eh, eh, ik bedoel ook met de stoelen, he.

MARTINUS: Uhu, uhu. Daarom zelf.

ARENDS: En dan...Aha...Het concert, als je mij begrijpt, aha (lachend). En dan...Heel goed, he?

MARTINUS: Nee, daarom zelf. Ik zal je dan later terugbellen.

(...)

MARTINUS heeft verklaard dat als ARENDS het heeft over “tien voor jou ondertekend”, het gaat over de tien accoderingen die de minister heeft getekend. Ontheffingen van de arbeidsmarkttoets dus. Deze accorderingen zijn nodig zodat het “negatieve advies positief gaat worden.” Als ARENDS het heeft over “de stoelen”, dan bedoelt zij daar volgens MARTINUS mee de stoelen voor het door de stichting van de minister georganiseerde kerstconcert dat begin december werd gehouden in het hotel Barcelo.⁵⁸⁹

Allereerst de rol van Paul CROES. Uit de verklaring van MARTINUS blijkt dat zij de verzoeken tot ontheffing van de arbeidsmarkttoets bij Paul CROES in persoon heeft ingeleverd. CROES heeft vervolgens de verzoeken voor akkoord getekend. Hij was dus goed op de hoogte van deze zaak. Wist hij ook dat MARTINUS zou gaan betalen voor stoelen voor het door zijn stichting georganiseerde XMassconcert. Het antwoord is daarop ja. Deze conclusie valt te trekken uit de informatie die we kunnen halen uit het afgeleuisterde telefoongesprek dat op 11 december 2016 werd gevoerd tussen Paul CROES en Selma ARENDS.⁵⁹⁰

Het gesprek gaat - voor zover relevant - als volgt.

(...)

CROES: En over het ene die ik aan jou heb gezegd, ik bedoelde het niet kwaads. Ik zeg je dat het niet goed is dat op het laatste moment zij tegen jou zeggen "Alleen de helft". Dit omdat, weetje?, voor jou zelf is het ook niet goed. Ten eerste verlies je de hele commissie... ’

ARENDS: Uhu,

CROES: En, en ten tweede... (wordt door ARENDS onderbroken).

ARENDS: Ik verlies de commissie niet compleet. Ik verlies de commissie niet. Zoals Yvonne...(wordt door CROES onderbroken).

CROES: Zodat ik het weet, niet waar?

⁵⁸⁸ Dossier strafzaak Ibis, ordner 51, p. 324 (gesprek TPN327 van 25-10-2016, 12:08 uur).

⁵⁸⁹ Dossier strafzaak Ibis, ordner 51, p. 365-366, tweede verhoor van verdachte R.Y. MEJIA-MARTINUS, d.d. 1 september 2017.

⁵⁹⁰ Dossier strafzaak Ibis, ordner 51, p. 332 (gesprek TPN1850 van 11-12-2016 om 21:40 uur).

ARENDS: Aha, Yvonne, nee, Volgens mij heb ik nog twee aan Yvonne verkocht. Zij moet betalen, Capriles is hiervan op de hoogte. Twee met Rudy.

CROES: Nee, maar ik bedoel we tellen het compleet.. (wordt door ARENDS onderbroken)...

ARENDS: Ah, het is zeven.

CROES: Zoals we het vorige keer hebben gedaan. Het is geen probleem. '

ARENDS: Aha, het is zeven die we hebben verzameld met Yvonne... En vanmorgen, je wist niet mijn neef, daarom zeg ik tegen jou, vanmorgen om 10 uur heb ik haar gebeld: "Zorg dat het geld morgen op kantoor is."

CROES: Uhu,

ARENDS: ik heb het tegen haar gezegd! Je weet wel...(wordt door CROES onderbroken)...

CROES: Dat is geen probleem, Ik betaal het wel, maar ik wil van iedereen wel hebben. Maar...

ARENDS: Aha...

CROES: Ik vind het ook niet goed voor jou en voor ons.

ARENDS: Nee, ik weet het.

CROES: Maar ik ben vanaf oktober hiermee begonnen, weetje.

ARENDS: Aha, maar weet je, deze keer hebben we teveel dingen samen. Heb je begrepen?

CROES: Uhu.

CROES: Jij, ik, al die dingen en... (wordt door CROES onderbroken)...

(...)

Uit dit gesprek kunnen we afleiden dat Yvonne - en dat is MARTINUS - op het laatste moment heeft gezegd dat ze maar de helft van de stoelen wilde. Dit is ook door MARTINUS ter zitting bevestigd. Daarover ontstaat onenigheid tussen CROES en ARENDS. Die laatste ziet haar tien procent commissie in gevaar komen⁵⁹¹. CROES merkt op dat hij vanaf oktober hier mee begonnen is. Oktober is de maand waarin CROES de ontheffingen voor Arcon tekenende. Uit deze opmerking van CROES kan worden afgeleid dat CROES al tijdens het geven van de ontheffingen bezig was met de gedachte om te zijner tijd de rekening aan Arcon te presenteren. ARENDS zegt daarop dat ze dit jaar elkaar teveel in het vaarwater zitten. ARENDS is degene die haar vriendin benaderd voor het kopen van stoelen, maar blijkbaar vindt CROES dat de verkoop van de tafels niet zo zeer te danken is aan de vriendschapsband tussen ARENDS en MARTINUS, maar aan zijn actie in oktober, namelijk het geven van ontheffingen.

Dat dat laatste belangrijker is geweest dan de vriendschapsband tussen ARENDS en MARTINUS lijkt ook te volgen uit het zojuist aangehaalde telefoongesprek tussen ARENDS en MARTINUS dat op 25 oktober 2016 werd gevoerd. In één adem door deelt ARENDS MARTINUS mee dat de ontheffingen zijn getekend en onderweg zijn en dat die samen met de stoelen komen.

Kortom alle drie partijen, MARTINUS, CROES en ARENDS wisten precies waar het hier om ging. Er werden ontheffingen verleend in ruil voor de verkoop van stoelen. MARTINUS dient dan ook veroordeeld te worden voor de actieve omkoping van CROES en CROES dient veroordeeld te worden voor de passieve

⁵⁹¹ Selma ARENDS verklaart dat zij in 2016 en 2016 stoelen heeft verkocht voor het kerstconcert. Zij kreeg daarvoor tien procent commissie (Dossier strafzaak Ibis, ordner 13, p. 306, zevende verhoor Selma ARENDS d.d. 29-8-2017).

omkoping door MARTINUS. Uiteraard is ARENDS medepleger van dit laatste feit, maar er ligt tegen haar ook meer dan alleen het helpen van CROES bij de omkoping en het opstrijken van commissie voor de stoelen die aan MARTINUS werden verkocht

Uit verschillende tapgesprekken die door MARTINUS en ARENDS zijn gevoerd in de periode 11 november 2016 tot en met 9 januari 2017⁵⁹² blijkt dat MARTINUS verschillende malen geld betaalt aan ARENDS. Uit de verhoren van MARTINUS en ARENDS blijkt waar het hier om gaat. Het is naast geld voor tafels van het XMassconcert dat door de stichting van CROES wordt georganiseerd⁵⁹³, ook geld voor reclame-uitzendingen op Magic FM⁵⁹⁴ en geld als lening voor de bouw/inrichting van het huis van ARENDS⁵⁹⁵.

Het gesprek van 4 januari 2017 tussen ARENDS en MARTINUS⁵⁹⁶ is in de ogen voor de beoordeling van de zaak tegen ARENDS extra interessant. Het gesprek gaat als volgt:

ARENDS zegt dat zij naar CMB is gegaan om wat geld te lenen (...)

ARENDS zegt dat de vriend van de dochter van MARTINUS geld zou hebben gekregen. ARENDS zegt dat zij het compleet wil afbetalen en vraagt of zij nogmaals 4.000 kan krijgen.

MARTINUS zegt dat zij 'hem' gaat bellen en vragen. (...)

(...)

ARENDS vraagt aan MARTINUS of de vriend van haar dochter de 4.000 florin kan hebben.

MARTINUS zegt dat zij zal vragen.

(...)

ARENDS vraagt aan MARTINUS om aan de vriend van de dochter van MARTINUS te vragen.

MARTINUS zegt dat zij op weg is en dat zij even aan de zij gaat staan en gaat zij met hem bellen.

ARENDS zegt dat het goed is. ARENDS zegt dat ERASMUS een cadeau zal krijgen. (...)

ERASMUS zegt dat als zij daar bij ARENDS aankomt, ARENDS ERASMUS ter plaatse moet helpen, dus daar waar ARENDS zit.

ARENDS zegt dat zij ERASMUS heeft begrepen. ARENDS vraagt aan ERASMUS om haar hiermee te helpen, dat het de laatste keer zal zijn.

ERASMUS zegt dat het geen probleem is, dat zij ARENDS ook altijd lastig valt en dat ARENDS haar altijd heeft geholpen.

ARENDS zegt dat het goed is.

In haar tweede verhoor⁵⁹⁷ verklaart MARTINUS over dit gesprek dat dit ging over de verkoop van het huis van ARENDS. MARTINUS zou haar helpen door een lening voor haar te zorgen bij een derde persoon. Dat lukte ook. Op de vraag van de Landsrechercheur wat MARTINUS bedoelt als zij tegen ARENDS

⁵⁹² Dossier strafzaak Ibis, ordner 51, p. 326 – 348 (de gesprekken TPN658, TPN659, TPN1765, TPN1782, TPN1837, TPN1850, TPN868, TPN2005, TPN2012, TPN2191, TPN2815, TPN2954)

⁵⁹³ Dossier strafzaak Ibis, ordner 51, p. 366, tweede verhoor van verdachte R.Y. MEJIA-MARTINUS, d.d. 1 september 2017.

⁵⁹⁴ Dossier strafzaak Ibis, ordner 51, p. 371-372, tweede verhoor van verdachte R.Y. MEJIA-MARTINUS, d.d. 1 september 2017.

⁵⁹⁵ Dossier strafzaak Ibis, ordner 51, p. 370, tweede verhoor van verdachte R.Y. MEJIA-MARTINUS, d.d. 1 september 2017.

⁵⁹⁶ Dossier strafzaak Ibis, ordner 51, p. 342 (gesprek TPN2815 d.d. 4-1-2017, 13:46 uur)

⁵⁹⁷ Dossier strafzaak Ibis, ordner 51, p. 370, tweede verhoor van verdachte R.Y. MEJIA-MARTINUS, d.d. 1 september 2017.

zegt “Luister jij, als ik daar bij jou komt, daar moet je me helpen, daar waar jij zit.”. Dan antwoordt MARTINUS: “Ik bedoel dat zij mij moet helpen met de afspraken met de minister.”

Nu zouden ARENDS en MARTINUS kunnen stellen dat ze nu eenmaal goede vriendinnen zijn en dat goede vriendinnen elkaar helpen. In dit kader is het goed om het arrest van het Hof Den Haag in de zaak tegen oud-wethouder Jos van Reij te bekijken.⁵⁹⁸

Het Hof overweegt als volgt:

De raadvrouw heeft naar voren gebracht dat de verdachte en medeverdachte sinds lange tijd goede vrienden zijn. (...) Er is derhalve geen sprake van giften en gunsten gelegen buiten het kader van vriendschap en deze giften zijn niet gegeven omwille van redenen gelegen buiten die hechte vriendschap. De giften dienen dan ook alleen in dat licht te worden gezien en van omkoping is dan ook geen sprake.

Het hof onderkent dat verdachte en medeverdachte sinds lange tijd bevriend zijn en een hechte vriendschap hebben. De vraag die beantwoord dient te worden is of deze vriendschap in dit geval de hierboven voorshands getrokken conclusie ontzenuwt.

Het hof overweegt hieromtrent, in aanvulling van hetgeen hiervoor reeds is overwogen omtrent de giften en de (voor de verdachte kenbare) redenen waarom deze zijn gedaan, het volgende.

Tussen verdachte en medeverdachte bestond in de bewezenverklaarde periode een intensieve zakelijke en een hechte vriendschappelijke relatie.

Deze twee hoedanigheden zijn naar het oordeel van het hof evenwel niet goed te scheiden en lopen in elkaar over. (...)

Het hof zal dan ook geen scheiding tussen vriendschappelijke en zakelijke bezoeken aanbrengen. De omstandigheid dat verdachte en medeverdachte vrienden zijn, kan geen rechtvaardiging vormen voor het feit dat de verdachte de hierboven omschreven giften heeft aangenomen. Juist van de verdachte mocht, als wethouder, worden verwacht dat hij alert zou zijn en dat hij bij twijfel omtrent de aard en de omvang van de giften, deze had geweigerd.

Nu is ARENDS geen wethouder, maar ook van een secretaresse van de minister mag verwacht worden dat zij als ambtenaar er op beducht is om aan vrienden en al helemaal aan vrienden die haar geld beloven een voorkeursbehandeling te geven. In deze zaak bestond de voorkeursbehandeling dat MARTINUS door tussenkomst van ARENDS eenvoudig toegang had tot de minister en dat ARENDS MARTINUS op de hoogte hield van de stand van zaken in de procedure. MARTINUS zegt het ook met zoveel woorden in het zojuist aangehaalde telefoongesprek. Ik zal zorgen voor de lening voor je huis en ARENDS moet haar

⁵⁹⁸ Gerechtshof Den Haag d.d. 20 december 2017, ECLI:NL:GHDHA:2017:3702.

daar ter plaatse - en ter plaatse is gezien het tijdstip van dit gesprek (woensdag 4 januari 2017 om 13:46 uur) het bestuurskantoor - helpen.

In ruil voor de gunsten die MARTINUS aan ARENDS verleent, geeft ARENDS MARTINUS een voorkeursbehandeling. Dit is strafbare omkoping. Beide verdachten dienen hiervoor te worden veroordeeld.

III. MISBRUIK FUNCTIE

Als feit 2 wordt CROES er van verdacht dat hij misbruik heeft gemaakt van zijn functie als minister. Dit is een feit dat in het Nederlands Wetboek van Strafrecht niet voorkomt. De jurisprudentie is dan ook beperkt. Een zoekslag op www.rechtspraak.nl levert een aantal Caribische uitspraken op. Bijvoorbeeld een recente uitspraak van 15 augustus 2018.⁵⁹⁹ In deze uitspraak lezen we onder andere het volgende.

Het ten laste gelegde misbruik van functie of positie is een feit dat sinds de invoering van het Curaçaose Wetboek van Strafrecht strafbaar is gesteld, en wel in artikel 2:354. Uit de memorie van toelichting blijkt dat de bepaling is geïnspireerd door het Verdrag van de Verenigde Naties tegen corruptie (Trb. 2004, 11 en Trb. 2005, 244), meer in het bijzonder door artikel 19 van dat verdrag: “Elke Staat die partij is, overweegt de wettelijke en andere maatregelen te nemen die nodig kunnen zijn om als strafbaar feit aan te merken, wanneer opzettelijk gepleegd, het misbruik van functie of positie, waaronder wordt verstaan, het in strijd met de wet verrichten of nalaten van een handeling door een overheidsfunctionaris bij de uitoefening van zijn of haar functie teneinde een onverschuldigd voordeel te verkrijgen voor de functionaris zelf of voor een andere persoon of entiteit.”

De delictsomschrijving van misbruik van functie of positie moet naar het oordeel van het Gerecht dienovereenkomstig worden uitgelegd.

Daarmee wordt een restcategorie aan strafbare feiten gevormd die de ondergrens van omkopedelicten niet halen.

(...)

Beslissend is in dit geval of de gedragingen van de verdachte “in strijd met de wet” waren en het opzet van de verdachte daarop ook was gericht.

(...)

Een kwalitatief hoogwaardig overheidshandelen vereist een kwalitatief hoogwaardig ambtenarenapparaat. Dat stelt niet alleen eisen aan de organisatiestructuren, maar ook aan de zuiverheid en de discipline waarmee de ambtelijke diensten en hun medewerkers hun verantwoordelijkheden dragen en vervullen. Ambtenaren moeten loyaal zijn aan het bestuur en tegelijkertijd een eigen verantwoordelijkheid hoog in het vaandel houden. Het vorenstaande stelt hoge eisen aan hun vermogen om bij de uitoefening van de ambtelijke functie zorgvuldig en effectief te opereren in de omgeving die hun voortdurend voor gewijzigde situaties en voor nieuwe kansen en bedreigingen plaatst. Dat maakt de positie van de ambtenaren kwetsbaar. Voortdurend moet er voor worden gewaakt dat de ambtenaren hun positie, bevoegdheden en kennis op een oneigenlijke wijze gebruiken teneinde zichzelf of anderen te bevoordelen.”

⁵⁹⁹ ECLI:NL:OGEAC:2018:222.

Ook interessant is een zaak uit Sint Maarten.⁶⁰⁰ In deze zaak werd een immigratieambtenaar veroordeeld wegens misbruik van functie. Het Gerecht oordeelde:

Verdachte heeft, op verzoek van [betrokkene 1], aan [medeverdachte 1] gevraagd om [betrokkene 1]'s paspoort bij zijn uitreis niet te stempelen. [medeverdachte 1] heeft aan dat verzoek voldaan. De bedoeling van een en ander was om het voor [betrokkene 1] eenvoudiger te maken om te zijner tijd opnieuw in Sint Maarten in te reizen. [medeverdachte 1] heeft aldus opzettelijk haar plicht om die stempel wel te zetten verzuimd en zodoende misbruik gemaakt van haar positie als ambtenaar belast met grensbewaking. Verdachte heeft bewust en nauw met [medeverdachte 1] samengewerkt en tevens misbruik gemaakt van haar eigen ambt als collega van [medeverdachte 1] door het verzoek te doen.

Het verwijt dat CROES wordt gemaakt gaat over een viertal feitelijke situaties. Tenlastegelegd is dat CROES opzettelijk met misbruik van zijn functie en/of positie iets heeft gedaan teneinde enig voordeel voor hem of/een ander te verkrijgen.

De eerste feitelijke situatie betreft dat hij het hoofd van de Directie Arbeid en Onderzoek heeft opgedragen om geen controles meer te verrichten in restaurant 297. In de tweede plaats dat hij een bedrijfsinspecteur van de Directie Arbeid en Onderzoek heeft opgedragen om een reeds begonnen controle af te breken en het te laten bij een waarschuwing bij Harmony Supermarket en in de derde plaats dat hij het hoofd van IASA (Instituto Alarma Seguridad Aruba) heeft verzocht dan wel opgedragen om mevrouw Zabaleta De Altuve toe te laten tot Aruba. En als laatste dat hij meneer Kelly heeft verzocht om aan hem, CROES, kratten bier te leveren in ruil voor hulp bij het verkrijgen van een commercieel terrein.

RESTAURANT 297

Het hoofdbewijs in het geval van Restaurant 297 is een tapgesprek dat op 5 november 2016 gevoerd wordt tussen CROES en zijn medewerker TRIMON. In dat tapgesprek⁶⁰¹ geeft CROES TRIMON de opdracht om tegen Nick -dat betreft de heer Nick KOCK, het hoofd van het onderdeel van de Directie Arbeid die bedrijfscontroles uitvoert- te zeggen dat deze op 5 november geen controle moet laten uitvoeren bij restaurant 297. Het gesprek gaat over Een deel van het gesprek gaat als volgt.

CROES: (...) maar zeg alleen tegen Nick voor mij: Arbeid gaat ze vanavond daar niet controleren.

(...)

CROES: Zeg tegen Nick, zeg niet tegen hem dat ik uitlandig ben, zeg tegen hem dat ik daar zal zijn en hij weet mijn instructie. Als ik daar ben, om niet te controleren

CROES zegt dat hij een tijd geleden Nick instructie heeft gegeven en dat klopt. Op 19 oktober 2016 heeft CROES namelijk naar Nick KOCK gebeld⁶⁰². KOCK is het hoofd van de dienst die namens de directie Arbeid controles uitvoert bij bedrijven. CROES geeft KOCK de instructie om controles af te breken als hij

⁶⁰⁰ ECLI:NL:OGEAM:2017:63

⁶⁰¹ Ordner 8, p. 46, TPN288.

⁶⁰² Ordner 49, p. 4, TPN295

zich in een restaurant bevindt. Hij is bang dat hij anders als een plank op de vloer zal eindigen. Dat geldt ook voor bedrijven waarvan CROES van te voren zal doorgeven dat hij daar zal zijn. KOCK begrijpt het.

TRIMON neemt na het gesprek met CROES contact op met KOCK⁶⁰³ en geeft de opdracht door.

Je kunt een discussie voeren of een minister een opdracht moet geven dat restaurants waar hij zich bevindt niet gecontroleerd mogen worden. In dit geval zal CROES zich echter niet in restaurant 297 bevinden, want hij is uitlandig. Uit een ander gesprek met BLYDEN dat ik zo zal bespreken, blijkt dat hij in Miami is.

Paul CROES stelt hier op zitting dat hij geen speciale band heeft met de eigenaar van 297. Het openbaar ministerie betwist dat. Uit alles blijkt dat CROES zich veel meer inzet voor het bedrijf 297 dan voor een gemiddeld bedrijf in Aruba.

Naast de interventie om te voorkomen dat het restaurant 297 door de directie Arbeid zal worden gecontroleerd, is ook de interventie van CROES om te voorkomen dat een werknemer van 297 het land zal worden uitgezet relevant. Dit feit staat niet op de dagvaarding, maar zegt wel iets over de relatie tussen CROES en de eigenaar van 297.

Op 5 november 2016 bellen CROES en BLYDEN. BLYDEN is het hoofd van de Warda Nos Costa, de dienst die belast is met controle op en uitzetting van illegale vreemdelingen.⁶⁰⁴ CROES bevindt zich in Miami en is blijkbaar gebeld over iets. Het gesprek gaat over het niet in orde hebben van papieren. CROES zegt dat SEVINGER en hij getekend hebben, maar BLYDEN blijft er bij dat de papieren niet in orde zijn. “Ze zijn niet legaal”, zegt BLYDEN. CROES zegt dat hij een document zal bezorgen bij BLYDEN. Blyden memoreert daarop een geval van een automonteur, dat ook niet klopte en zegt tegen CROES: “Ik neem het document aan, maar ik kan niet alles verbergen”.

Uit het zojuist besproken gesprek tussen CROES en TRIMON⁶⁰⁵ blijkt dat de werknemers waarover BLYDEN en CROES spraken, werknemers van 297 zijn. Blijkbaar zijn er op 4 november 2016 twee werknemers van 297 opgepakt. Eén van de kerels zal worden verwijderd, ook al hebben SEVINGER en CROES een soort speciaal verblijf ondertekend.

De speciale relatie blijkt ook uit het gesprek tussen CROES en de consul van Venezuela.⁶⁰⁶ De politie constateert dat restaurant 297 zich niet aan de sluitingstijd houdt en gaat het restaurant binnen. Daarop ontstaat een vechtpartij. De eigenaar is blijkbaar van oordeel dat de wet niet voor hem geldt. Uiteindelijk resulteert dat in een aantal aanhoudingen.⁶⁰⁷ Ook de eigenaar van 297, de heer SUEGART BONNET

⁶⁰³ Ordner 52, p. 6, TPN295

⁶⁰⁴ Ordner 49, p. 7, TPN1077.

⁶⁰⁵ TPN288, zie ook ordner 49, p. 9, voor een uitleg.

⁶⁰⁶ Ordner 49, p. 16.

⁶⁰⁷ Ordner 49, p. 12.

wordt aangehouden. Dit is voor CROES reden om op 8 december 2016 contact te zoeken met de Venezolaanse consul. Het gesprek tussen CROES en de consul voor zover relevant gaat als volgt.

CROES: Ik ben een beetje bezorgd over uw landgenoot, de eigenaar van het restaurant 297.

CONSUL: Aha, ja.

CROES: Het lijkt mij dat ze door een situatie gaan die niet eerlijk is. (...) Wettelijk gezien heb ik ook mijn twijfels, hoe het proces gaande is en al die dingen en ook nog de behandeling...

CONSUL: Aha.

CROES: Daar waar ze nu opgehouden zijn. Indien iemand medische behandeling nodig heeft, is het hun recht om die medische behandeling te krijgen.

(...)

CROES: ik wil jou een voorstel doen. (...) Eh, en ik wil dat dit voorstel niet van mij komt.

CONSUL: Goed...

CROES: (...) En, en ik wil je suggereren dat je met spoed een audiëntie met de minister van justitie morgenochtend regelt.

CONSUL: Oke.

CROES: Ehm, om hem over het geval te informeren. (...) wat je moet doen, Ehm, wat je erop moet focussen, zin de rechten van elke burger. (...) voor de medische hulp, voor de aandacht, doordat ze investeerder zijn die op Aruba verblijven, ze wonen hier en al die dingen.

De Consul vertelt nog dat hij al een bezoek heeft gebracht aan de betrokkene op de politiewacht in Noord. CROES vraagt de Consul om hen de groeten te doen als hij ze weer bezoekt

Als laatste wijs ik nog op een gesprek dat CROES op 6 december 2016 voert.⁶⁰⁸ De gesprekspartner van CROES, door CROES Josito genoemd, waarschuwt CROES dat er verhalen binnen het politiekorps de ronde doen dat CROES de mensen van 297 de hand boven het hoofd houdt. Josito zal er niet over publiceren, maar geeft CROES een 'heads up'. CROES legt uit dat Melony het meisje kent en dat hij 'de kerel van de plaats via haar (het meisje) leerde kennen'. Melony is de vriendin van het meisje. Ze spelen samen beachtennis. CROES vraagt nog om niets van hem te zetten en Josito zegt daarop dat hij CROES zal dekken. Josito zal noch met verschillende bronnen vergaderen en CROES op de hoogte brengen.

Uit het dossier blijkt ook dat Paul CROES sinds 30 augustus 2016 29 ontheffingen ten behoeve van restaurant 297 heeft verleend.⁶⁰⁹

Al bij al is duidelijk wat hier aan de hand is. CROES heeft een speciale band met de eigenaar van het restaurant 297 en wenst niet dat zijn restaurant gecontroleerd wordt. Hij laat onjuiste informatie geven aan de persoon die verantwoordelijk is voor de controles om controle op 5 november 2017 te voorkomen. Hiermee handelt hij in strijd met de wet door een bepaald bedrijf te bevoordelen boven andere bedrijven. Daarmee maakt CROES misbruik van zijn functie.

⁶⁰⁸ Ordner 49, p. 13.

⁶⁰⁹ Ordner 8, p. 46.

YENGLER NORMELIS ZABALETA DE ALTUVE

Het bewijs dat CROES misbruik heeft gemaakt van zijn functie bij het verhinderen van de uitzettingen mevrouw Yengler Normelis ZABALETA de ALTUVE (verder Yengler) komt uit diverse bronnen.

Op 30 november 2016 heeft Paul CROES telefonisch contact gehad met mevrouw Yengler. CROES zou voor Yengler tekenen om bij hem te komen werken. Hij wist dat Yengler als toerist aanwezig was op Aruba en voor een andere mevrouw werkte. CROES weet dat Yengler niet mag werken met de vergunning van een toerist.⁶¹⁰ Ik kom hier later op terug bij de bespreking van het feit illegale tewerkstelling.

Het is misschien goed om te weten dat als je als toerist Aruba wenst binnen te komen, je over voldoende middelen moet beschikken om jezelf te onderhouden. Van deze eis kan worden afgeweken als een inwoner van Aruba garant voor je staat. In het geval van Yengler was hiervan geen sprake; Yengler had onvoldoende middelen bij zich en zij beschikte ook niet over een garantiebrieven van een inwoner van Aruba. CROES wist dit en heeft zich ingezet om Yengler desalniettemin het land in te krijgen.

Uit een OVC-gesprek tussen Paul CROES en Roque APARICIO op 19 december 2016 blijkt dat Paul CROES met de chef van de immigratie heeft gesproken en dat hij haar met een kopie van het paspoort en de reisroute zal binnen laten komen.⁶¹¹ Uit een tapgesprek blijkt dat de chef immigratie (IASA), de heer VINGAL, inderdaad voor CROES heeft geregeld dat Yengler een autorisatie heeft om Aruba binnen te komen.⁶¹² Uit een ander OVC gesprek blijkt dat de interventie van het hoofd van de immigratie niet tot het gewenste resultaat heeft geleid. Blijkbaar was bij de mensen aan de grens niet bekend dat Yengler mocht worden toegelaten. Uiteindelijk heeft Kenny VAN PUTTEN het op verzoek van APARICIO geregeld.⁶¹³

Uit whatsappberichten van Paul CROES naar Gerald VINGAL (en terug) van 19 december 2016 blijkt dat VINGAL door CROES op de hoogte wordt gesteld dat de persoon waar CROES VINGAL urgent voor nodig heeft voor hem gaat werken.⁶¹⁴

In zijn verhoor verklaart VINGAL⁶¹⁵ dat hij op verzoek van CROES een e-mail heeft gestuurd met daarin een autorisatie om Yengler toe te laten in Aruba. Hij ging er van uit dat CROES garant zou staan voor Yengler en daarmee was het voor hem in orde. Volgens VINGAL is het beleid voor een inwonende dienstbode, anders dan bij andere werknemers, dat die hun vergunning in Aruba mogen afwachten.

⁶¹⁰ Dossier strafzaak Ibis, ordner 8, p. 52-62.

⁶¹¹ Dossier strafzaak Ibis, ordner 54, p. 124.

⁶¹² Dossier strafzaak Ibis, ordner 54, p. 194.

⁶¹³ Dossier strafzaak Ibis, ordner 54, p. 126 en 127. Voor het tapgesprek tussen Kenny van Putten en Roque Aparicio, p. 176. In zijn verhoor verklaart Van Putten dat hij degene is die deelneemt aan de gesprekken (p. 174).

⁶¹⁴ Dossier strafzaak Ibis, ordner 54, p. 136-138.

⁶¹⁵ Dossier strafzaak Ibis, ordner 54, p. 178-187.

Dit verhaal van VINGAL wordt tegengesproken door de getuige Kathleen PASKEL, directeur van DIMAS (Departamento di Integracion, Mancho y Admision di Stranhero).⁶¹⁶ Het beleid dat een inwonende dienstbode de vergunning in Aruba mag afwachten bestaat pas sinds december 2017 en dus niet ten tijde dat VINGAL Yengler toeliet in Aruba. Als een buitenlander als toerist naar Aruba komt, maar de immigratieambtenaar weet dat de buitenlander komt om te werken, dan mag deze buitenlander niet worden toegelaten en dient hij of zij te worden teruggestuurd.

Zoals gezegd is de regelgeving is zo dat een toerist uit Venezuela alleen dan mag worden toegelaten als die over voldoende middelen beschikt of iemand zich gerant stelt voor die toerist.⁶¹⁷ Een toerist is echter niet iemand die in Aruba komt werken.⁶¹⁸

Dat CROES Vingal verzoekt om hem te helpen iemand het land in te laten komen als toerist die voor hem komt werken is dan ook in strijd met de wet. Naar het oordeel van het openbaar ministerie heeft CROES met zijn verzoek misbruik gemaakt van zijn functie als minister.

SUPERMARKT HARMONY

Het geval met supermarkt Harmony komt uit een ander strafrechtelijk onderzoek met de naam Hamburg. In dat onderzoek werd de telefoon van de eigenaar van Harmony Supermarket afgeluisterd. Deze man, de heer Yifeng WU belt op 3 juli 2017 met ene HUI en vertelt deze dat hij zojuist gesproken heeft met de minister en dat de minister hem heeft gezegd dat zijn departement alle controles per direct zou beëindigen als hij door de Chinese gemeenschap zou worden gesteund.⁶¹⁹

Uit onderzoek Hamburg blijkt dat WU als tramitador optreedt voor Chinese bedrijven in Aruba⁶²⁰. Hij brengt voor zijn bemiddeling bedragen tussen de Afl 5.000 en Afl 10.000 in rekening.⁶²¹ In Ibis is een aantal van de procedures waar WU als tramitador is opgetreden onder de loep genomen en het blijkt dat CROES in die procedures ontheffingen heeft verleend.⁶²² In een tapgesprek uit Hamburg heeft WU aan dat hij met de minister bier aan het drinken is. Hij geeft aan klanten zelfs 100% garanties af dat hij vergunningen binnen een maand kan regelen.⁶²³

Op 20 februari 2015 belt de echtgenote van WU met minister CROES. Zij zegt dat arbeidszaken bij haar heeft gecontroleerd en dat er een neef bij haar kwam helpen die dat niet mag. Nadat de vrouw de naam van ed controleur heeft genoemd, komt CROES tot de conclusie dat dit Edrick ODUBER moet zijn geweest. Hij zegt de vrouw dat zij zich geen zorgen hoeft te maken en het zal regelen.⁶²⁴

⁶¹⁶ Dossier strafzaak Ibis, ordner 54, p. 222-230.

⁶¹⁷ Artikel 7 leden 1 onder c en 5 van het Toelatingsbesluit 2009.

⁶¹⁸ Artikel 8 lid 2 van de Landsverordening Toelating en Uitzetting.

⁶¹⁹ Dossier strafzaak Ibis, ordner 48, p. 204.

⁶²⁰ Dossier 45, p. 185.

⁶²¹ Dossier 48, p. 5 e.v..

⁶²² Dossier 48, p. 8, p. 12, p. 18, p. 225, p. 229, p. 230.

⁶²³ Dossier 48, p. 9.

⁶²⁴ Dossier 48, p. 14. (103-104)

Waar het in deze zaak om draait is het gesprek dat CROES op 20 april 2015 voert met Edrick ODUBER.⁶²⁵ CROES wordt gebeld door WU. WU zegt dat hij een klein probleem heeft en geeft de telefoon aan ODUBER. ODUBER legt de minister uit dat zij de Chinees al een tweede waarschuwing hebben gegeven omdat hij een inwonende dienstbode als kassier laat werken. Ook is deze Chinees naar China gegaan, teruggekomen als toerist en nu weer werkzaam als kassier. CROES zegt dat ODUBER het bij een waarschuwing moet laten. CROES krijgt dan WU aan de lijn en zegt tegen WU dat iemand die een vergunning heeft als dienstbode niet als kassier kan werken. CROES zegt “we zullen proberen om het te regelen”. CROES zal WU laten bellen. Uit het dossier blijkt dan dat WU aan de slag gaat om een vergunning voor een kassier te regelen.⁶²⁶

WU op zijn beurt regelt van alles voor CROES.⁶²⁷ Hij regelt boodschappen⁶²⁸, bier⁶²⁹ en zelfs dames.⁶³⁰ Op foto's die staan op de telefoon van WU is te zien dat CROES en WU samen met de armen over elkaars schouders op de foto staan tijdens een feest.⁶³¹

Nog een interessant gesprek dat is opgenomen tussen CROES en WU⁶³² gaat als volgt.

(...)

CROES: a, ay, goed, goed, goed, luister ik zal je nodig moeten hebben.

WU: Aha, zeg het maar.

CROES: Liever niet via de telefoon.

WU: Ah, dan kom ik b jou langs, is het goed? 's middags.

CROES: Nee, kijk, ummm, kijk, laat mij kijken of ik ook bij jou langs kan gaan, misschien,

(...)

CROES: Denk erover na, waarmee je mij kunt helpen. Ik moet volgende week reizen.

WU: Ablief (fon)?

CROES: Ik moet volgende week reizen, daarom.

(...)

Nu gaat het vandaag in de zaak Harmony niet om de omkoping van CROES door WU, maar het misbruik dat CROES van zijn ambt heeft gemaakt. Wat ik zojuist heb gezegd speelt bij dat misbruik wel een rol. Hieruit kunnen we namelijk afleiden dat CROES en WU een zeer nauwe relatie hebben of hadden met elkaar.

⁶²⁵ Dossier 48, p. 15. (105-106)

⁶²⁶ Idem.

⁶²⁷ Ordner 48, p. 20-22.

⁶²⁸ Ordner 48, p. 167.

⁶²⁹ Ordner 48, p. 169-171.

⁶³⁰ Ordner 48, p. 163.

⁶³¹ Ordner 48, p. 23.

⁶³² Ordner 48, p. 183.

In het onderzoek Ibis werd naar aanleiding van het gesprek dat CROES en ODUBER met elkaar hebben gevoerd vervolgens Edrick Edward Oduber als getuige gehoord.⁶³³ Oduber is werkzaam als bedrijfsinspecteur bij de Directie Arbeid en Onderzoek.

Op de vraag of ODUBER wel eens heeft meegemaakt dat een minister of uw hiërarchisch meerdere gebruik heeft gemaakt van zijn functie om jou (..) te bewegen om (...) werkzaamheden niet of anders uit (..) voeren. (...). Antwoordt ODUBER:

"Ik heb weleens meegemaakt dat ik tijdens een controle constateerde dat er een grote

Chinese jongen van een meter of twee achter de kassa zat. Dat was bij Harmony

Supermarket op Ponton. Ik heb toen tegen de vrouwelijke baas gezegd dat dit niet kon en

dat hij naar achteren moest. Hij stond namelijk als huisknecht genoteerd in de vergunning.

Ik heb ze toen gezegd dat bij een volgende controle een probleem zou ontstaan als ik deze

overtreding weer constateerde. Dat ik dan de Warda Nos Costa zou bellen en dat hij

meegenomen zou worden. Bij een volgende controle kwam ik bij Harmony en zag de

eigenaar achter de kassa zitten. Ik zag deze lange jongen aan het werk in de supermarkt de

schappen vullen. Ik heb de eigenaar toen gezegd dat er een probleem was. Hij begon gelijk

te bellen, zei kort iets en toen kreeg ik de telefoon aangereikt. Hij zei dat het Paul Croes

was."

VRAAG: "Wat dacht u toen?"

ODUBER: "Dat het een blaffende hond was. Dat hij blufte."

VRAAG: "En toen?"

ODUBER: "Toen nam ik de telefoon en kreeg ik inderdaad Paul aan de lijn. Ik was wel verbaasd toen

dat gebeurde. Het is de eerste keer dat ik dat meemaakte op deze manier. Dus ik kreeg inderdaad Paul Croes aan de lijn. Hij vroeg mij wat er aan de hand was. Ik heb Paul toen uitgelegd dat ik met een controle bezig was en wat de omstandigheden waren, dus dat ik al gewaarschuwd had enzovoorts. Paul zei mij even te stoppen. Hij zei mij dat hij het wel met de Chinees zou oplossen en dat het niet meer zou gebeuren. Toen moest ik de telefoon teruggeven. De Chinees sprak even met Paul en hing op. Toen sprak die Chinees de jongen aan die de schappen aan het vullen was en vervolgens verdween die jongen naar achteren. De Chinees zei mij dat het niet meer zou gebeuren. Daarmee was het voorbij.

VRAAG: "Hoe voelde u zich toen?"

⁶³³ Ordner 48, p. 302.

ODUBER: "Ik voelde mij niet gesteund. Ik dacht echt, waar ben ik mee bezig. Ik werk onder minister

Croes, doe deze werkzaamheden voor zijn ministerie en vervolgens is er een Chinees die een telefoontje pleegt en ik kan vertrekken. Ja, ik voelde mij daar niet best onder. Wat betekent ons werk nog?"

V: Met wie was u daar toen?

Het is duidelijk. Hier maakt CROES misbruik van zijn ambt om iemand die hij blijkbaar zeer goed kent en die hem blijkbaar met van alles en nog wat helpt te ontzien. Dit is misbruik maken van je functie als ambtenaar.

IV. WITWASSEN

Zoals al meermalen gezegd, neemt het onderdeel witwassen een belangrijke plaats in in het onderzoek Ibis. Niet alleen omdat witwassen en de variant gewoontewitwassen zoals die bij PAESCH en CROES ten laste is gelegd een ernstig strafbaar feit is, ook omdat we uit de strafrechtelijk onderzoek en het strafrechtelijk financieel onderzoek een idee krijgen welke omvang de illegale praktijken heeft gehad.

Allereerst zal ik enige aandacht besteden aan de wijze waarop de financieel rechercheurs hebben vastgesteld hoeveel contact geld PAESCH en CROES in de loop der jaren meer hebben uitgegeven dan zij hebben ontvangen. Deze methode heet de eenvoudige kasopstelling en wordt in Aruba niet veel gebruikt bij strafrechtelijke onderzoeken. Enige uitleg en juridische duiding is denk ik op zijn plaats.

Daarna zal ik ook andere posten bespreken waaruit geld is gekomen dat is witgewassen. Dit betreft het geld dat is verduisterd van de Stichting Leadership and Excellence en de onverklaarbare omzetten die het bedrijf van mevrouw PAESCH heeft gedraaid.

Als laatste zal ik aandacht besteden aan de verweren die PAESCH en CROES tot nu toe naar voren hebben gebracht en een conclusie trekken.

EENVOUDIGE KASOPSTELLING PAESCH EN CROES

Door financieel rechercheurs van het recherche samenwerkingsteam (RST) is in het kader van het strafrechtelijk financieel onderzoek een eenvoudige kasopstelling gemaakt. Bij de methode van de kasopstelling wordt enkel gekeken naar het verschil tussen het beginsaldo en het eindsaldo en naar de tussenliggende geldstromen. De methode van de kasopstelling gaat uit van de veronderstelling dat de uitgaven die niet worden verklaard door een zichtbare legale inkomstenbron, een illegale herkomst zullen hebben. Deze methode is in feite een verschuiving van de bewijslast, omdat de betrokkene de legale inkomstenbron aannemelijk moet maken. Toch is deze methode volgens de Hoge Raad niet in strijd met artikel 6 EVRM. Voorwaarde is volgens de Hoge Raad wel dat het gaat om (a.) een beredeneerde kasopstelling die gebaseerd is op wettige bewijsmiddelen en (b.) de betrokkene de gelegenheid is geboden om aan te tonen dat de uitgaven een legale oorsprong hebben.⁶³⁴

Bij de eenvoudige kasopstelling wordt alleen gekeken naar de contante geldstromen. Stortingen op de bank worden in de opstelling als uitgaven geboekt. Contante opnamen worden in de opstelling gezien als legale inkomsten. Van belang is verder dat bij uitgaven waarvan men vermoedt dat deze contant zijn gedaan, gecheckt moet worden of die uitgaven niet op de bankafschriften staan vermeld. Is dat het ge-

⁶³⁴ HR 17 september 2002, ECLI:NL:HR:2002:AE3569, r.o. 4.4.

val en wordt dat niet opgemerkt, dan wordt een uitgave immers ten onrechte dubbel geboekt. Dit alles is door de financieel rechercheurs gedaan.

Uit het strafrechtelijk financieel onderzoek naar CROES en PAESCH is gebleken dat er in de periode 1 januari 2014 tot en met 28 maart 2017 door CROES en PAESCH in totaal Afl 480.727,16⁶³⁵ meer contant is uitgegeven dan er (aantoonbaar legaal) contant is binnen gekomen. Dit bedrag moet zoals gezegd een illegale herkomst hebben.

UITLEG EN BEWIJSWAARDE EENVOUDIGE KASOPSTELLING

Dat bewijs voor witwassen niet met behulp van een kasopstelling zou kunnen of mogen worden geleverd, zoals wel eens door of namens verdachten wordt gesteld, is feitelijk en juridisch een misvatting. In feitelijke zin wil ik vooropstellen dat de methode van de kasopstelling, onder de voorwaarde dat deze goed is uitgevoerd - en dat is in deze zaak zeker het geval - zeer verhelderende uitkomsten oplevert.

Als ik een forensisch accountant de financiën van de rechter en van de griffier laat doorlichten en een kasopstelling laat opmaken, kan ik voorspellen wat de uitkomst zal zijn. Ten aanzien van ieder afzonderlijk zal de uitkomst zijn dat er minder contante uitgaven worden aangetoond dan dat er legale contante inkomsten zijn geweest. De verklaring is simpel: van alle contante transacties laat maar een beperkt deel sporen achter. Transacties met sporen kunnen worden verwerkt in de kasopstelling, de overige niet, want zijn onbekend.

Als het dan ten aanzien van de verdachten zo is dat er veel meer contante uitgaven/bezittingen kunnen worden aangetoond dan dat er legale inkomsten zijn geweest, dan is er heel wat uit te leggen.

Verdachte CROES heeft een halfslachtige poging gedaan die uitleg voor een deel van zijn contante inkomsten te geven. Hij stelt dat hij uit vier legale bronnen contact geld heeft gekregen. Die bronnen: 1. winst uit loterijen, 2. geld ontvangen uit de verkiezingscampagne van 2013, 3. geld ontvangen in verband met zijn bruiloft op 15 november 2013 en 4. geld dat hij uit erfenissen heeft gekregen.

Verdachte PAESCH heeft er voor gekozen om in het geheel geen vragen te beantwoorden die in het kader van het financieel strafrechtelijk onderzoek naar voren zijn gekomen. Ter zitting gaf zij toe dat de administratie van haar bedrijf niet goed geregeld was en dat zij daar verder ook geen verstand van heeft. Voor iemand die zegt dat zij geen huisvrouw maar een hardwerkende zakenvrouw is, is dat natuurlijk wel vreemd. Met het doen van zaken hoort ook de verplichting om verantwoording af te leggen over dat zaken doen.

JURISPRUDENTIEEL KADER WITWASSEN

⁶³⁵ Het wederrechtelijk voordeel is groter namelijk Afl 538.330,96. UITLEG

Het eerste deel van de toelichting bestaat uit een schets van het juridische kader voor het bewijs van witwassen. Bewijsrechtelijke bijzonderheden bij het bewijs van witwassen betreffen de rol van bewijsvermoedens en een actieve proceshouding van de verdediging. Volgens de delictsomschrijvingen in de art. 2:404 -2:406 Sr moeten strafbare witwashandelingen worden begaan met voorwerpen die 'onmiddellijk of middellijk afkomstig zijn uit misdrijf'. Anders dan voor de helingsbepalingen geldt, is voor het bewijs van witwassen niet vereist dat uit de bewijsmiddelen kan worden afgeleid door wie, waar en wanneer het misdrijf is gepleegd waaruit het voorwerp is verkregen.⁶³⁶ Dit is gelet op het doel van de uiteenlopende witwashandelingen ook logisch.

Het misdrijf waaruit het voorwerp is verkregen kan zelfs helemaal onbekend zijn. Ook bij onbekendheid met de herkomst van een voorwerp kan toch van een strafbaar witwassen worden gesproken 'indien het op grond van de vastgestelde feiten en omstandigheden niet anders kan zijn dan dat het (voorwerp) uit enig misdrijf afkomstig is'.⁶³⁷ Zo mocht in een arrest van de Hoge Raad van 29 maart 2011⁶³⁸ worden aangenomen dat geldbedragen onmiddellijk of middellijk van misdrijf afkomstig waren, omdat uit de bewijsmiddelen bleek van een vermoeden van een criminele herkomst van die gelden, dat de door de verdachte gegeven verklaringen voor de herkomst daarvan tegenstrijdig waren en dat geen van die verklaringen aannemelijk was geworden.

Uit dit arrest kan worden afgeleid dat bij het bewijs van witwassen, met name ten aanzien van de afkomst van een voorwerp uit misdrijf, mag worden gewerkt met een bewijsvermoeden. Vertrekpunt bij het bewijs is een uit bewijsmiddelen blijkend vermoeden van een criminele herkomst van voorwerpen. In het geval van de verdachten CROES en PAESCH is dit ambtelijke omkoping en verduistering. Op basis van dat vermoeden wordt van de verdediging tegenspraak gevraagd. Dit komt er op neer dat de verdediging een verklaring dient te geven waaruit blijkt van een legale herkomst van het voorwerp. In die verklaring dient een 'concrete, verifieerbare en niet op voorhand als hoogst onwaarschijnlijk aan te merken herkomst' van het voorwerp te worden aangewezen. Het openbaar ministerie stelt vast dat de verdachten CROES en PAESCH (in ieder geval tot aan de zitting) geen verklaring hebben gegeven die als concreet, verifieerbaar en niet op voorhand als hoogst onwaarschijnlijk aan te merken is voor de hoeveelheid contant geld dat zij meer hebben uitgegeven dan door de opsporingsdiensten als legaal binnengekomen geld kon worden vastgesteld. Mocht een dergelijke verklaring wel zijn afgelegd, dan hoort het vervolgens tot de taak van politie en justitie om onderzoek te doen naar die door de verdediging aangewezen herkomst. Als uit dat onderzoek naar voren komt dat het verhaal van de verdediging voor onaannemelijk moet worden bevonden, dan mag op basis van het niet weerlegde bewijsvermoeden worden bewezen dat het voorwerp van misdrijf afkomstig is.⁶³⁹

⁶³⁶ HR 28 september 2004, NJ 2004, 611 en ECLI:NL:HR:2004:AP4221.

⁶³⁷ Vgl. HR 13 juli 2010, NJ 2010, 456, ECLI:NL:HR:2010:BM0787; HR 13 juli 2010, NJ 2010, 460, ECLI:NL:HR:2010:BM2471 en HR 13 maart 2012, NJ 2012, 189, ECLI:NL:HR:2012:BU6933.

⁶³⁸ HR 29 maart 2011, NJ 2011, 159, ECLI:NL:HR:2011:BO2628.

⁶³⁹ Zie voor deze verdeling van stel- en onderzoeksplicht bij het bewijs van witwassen met name HR 13 juli 2010, NJ 2010, 460, ECLI:NL:HR:2010:BM2471 en HR 13 maart 2012, NJ 2012, 189, ECLI:NL:HR:2012:BU6933.

In de praktijk gaat het in concrete zaken bij toepassing van de hiervoor weergegeven verdeling van de stel- en onderzoeksplicht in relatie tot het van misdrijf afkomstig zijn van voorwerpen meestal om zogenaamd 'onverklaarbaar bezit'. In die gevallen worden bij een persoon een grote hoeveelheid contant geld, en/of waardevolle vermogensbestanddelen aangetroffen, waarvan het bezit zich niet laat verklaren op basis van de legale inkomsten van de betrokkene. In de zaak die vandaag moet worden beoordeeld, ligt het enigszins anders. Het gaat nu niet alleen om vermogensbestanddelen die zijn aangetroffen en waarvan het bezit onverklaarbaar is⁶⁴⁰, maar ook om een bestedingspatroon over een periode van ruim drie jaar. Uit de opgemaakte kasopstelling moet worden afgeleid dat de verdachten jarenlang contante uitgaven hebben gedaan die hun legaal mogelijke bestedingspatroon verre overtreffen. Dat op basis van een kasopstelling, als een tot tegenspraak nopens bewijsvermoeden kan worden gekomen tot het bewijs van witwassen, kan worden afgeleid uit onder meer een arrest van de Hoge Raad van 17 december 2013.⁶⁴¹

Daarnaast staat het naar het oordeel van het openbaar ministerie ook vast dat CROES geld van zijn stichting heeft omgezet (uitgegeven) voor privédoeleinden en daarmee heeft witgewassen. Een deel van dat geld van de stichting is afkomstig uit de handel in ontheffingen. Maar ook voor het deel waarvan het OM niet heeft kunnen vaststellen dat het een tegenprestatie is voor de ontheffingen van CROES, geldt dat dit is verduisterd van de stichting en dus van misdrijf afkomstig is en dat dat geld door het uit te geven is witgewassen.

De vraag of de contante uitgaven die de verdachten hebben gedaan, zijn verricht met gelden van legale herkomst, met crimineel geld, of met een vermenging van legaal en crimineel geld, is thans niet meer te beantwoorden. Voor het bewijs van witwassen is deze kwestie ook volstrekt irrelevant. De uit misdrijf afkomstige gelden zijn met de eventuele legale inkomsten van de verdachten vermengd geraakt, waardoor de gelden van criminele herkomst zich niet meer laten individualiseren. Dit leidt ertoe dat het hele vermogen van de verdachten besmet is geraakt en dat van elke contante betaling uit het besmette vermogen kan worden gezegd dat het gaat om een besteding van gelden die middellijk uit misdrijf afkomstig zijn.⁶⁴²

BEWIJS VAN WITWASSEN: DE DEUGDELIJKHEID VAN DE KASOPSTELLING

Tegen de achtergrond van het geschetste juridische kader meen ik dat de kasopstelling in deze zaak bruikbaar is voor het bewijs van witwassen. De uitkomst van het onderzoek Ibis en de kasopstelling levert een sterk vermoeden van een criminele bron voor de bestedingen van CROES en PAESCH op. Van de verdachten mag dan worden verlangd dat de legale bron voor de verkrijging van bezit en het doen van bestedingen wordt aangewezen. Aan deze verklaring mag volgens de rechtspraak de eis van concreet-

⁶⁴⁰ De overwaarde van de woning. In de bouw zijn aannemers contant betaald en is er meer uitgegeven aan de bouw dan de hoogte van de hypotheek.

⁶⁴¹ HR 17 december 2013, ECLI:NL:HR:2013:2002, waarbij het beroep in cassatie tegen de veroordeling ter zake van witwassen bij arrest van het Hof Arnhem van 15 augustus 2012 (nr. 21-003498-11) werd verworpen. Zie ook een arrest van het Hof Den Bosch van 15 februari 2011, ECLI:NL:GHSHE:2011:BP4448.

⁶⁴² Zie hiervoor HR 23 november 2010, NJ 2011, 44, ECLI:BN0578.

heid, verifieerbaarheid en niet op voorhand hoogst onwaarschijnlijk zijnde worden gesteld. Vervolgens dient die verklaring door politie en justitie op aannemelijkheid te worden onderzocht.⁶⁴³

ALTERNATIEVE VERKLARING VERDACHTE

Zoals zoeven al gesteld, heeft CROES in een verhoor bij de Landsrecherche aangegeven dat hij uit meerdere bronnen geld contant geld had ontvangen. Te weten loterijen, verkiezingscampagne 2013, zijn bruiloft in november 2013 en erfenissen.

Loterijen

Los van het feit dat het een feit van algemene bekendheid is dat, behoudens een enkeling, niemand per saldo geld verdient met gokken, geeft CROES onvoldoende informatie om zijn bewering dat hij (per saldo) geld zou hebben gewonnen in loterijen te kunnen verifiëren. De verklaring is niet concreet genoeg en daardoor ook niet verifieerbaar.

In zijn verhoor bij de Landsrecherche verklaart hij dat hij sinds 2014 een keer of tien heeft gewonnen met loterijen. Hij stelt dat hij meer won dan verloor. Het zouden bedragen kunnen zijn geweest tussen de Afl 1.000 en Afl 20.000. Hij speelde op verschillende plaatsen op het eiland. Hij zou Afl 4.000, Afl 12.000, Afl 2.000 en Afl 750,- hebben gewonnen. Alleen CROES wist van de winsten.

In zijn verhoor bij de rechter-commissaris stelt verdachte CROES dat hij bij verschillende loterijen speelde. Het betrof allemaal legale loterijen. Hij stelt dat hij zo'n Afl 20.000 heeft gewonnen in vier jaar tijd. Hoewel dit niet in het proces-verbaal is terecht gekomen, gaf CROES tijdens zijn verhoor als getuige bij de rechter-commissaris aan dat de bedragen die hij won - in tegenstelling tot hetgeen hij bij de Landsrecherche heeft verklaard- altijd onder de Afl 1.000 lagen. Hij vertelde ook dat het allemaal legale loterijen waren. Navraag leerde mij dat bij bedragen boven de Afl 1.000 het bedrag niet anoniem bij een loterijhuisje langs de weg kan worden geïnd, maar met bekendmaking van je identiteit bij het hoofdkantoor van de loterij. Met andere woorden: niet is te controleren of de bewering dat hij in totaal Afl 20.000 gewonnen heeft in prijzen van minder dan Afl 1.000 klopt.

Ter zitting geconfronteerd met zijn verklaringen en met het feit dat bedragen die in de lotto worden gewonnen boven een bepaalde hoogte bij het hoofdkantoor moeten worden opgehaald en dat daarvan na onderzoek door de rechercheurs niet is gebleken, begint CROES aan een wel heel bijzondere uitleg. Hij heeft inderdaad één keer een bedrag van Afl 12.000 gewonnen, maar dat was niet op één lootje, maar op meerdere lootjes met precies dezelfde cijfer reeks die hij bij verschillende loterijkantoren had gekocht voor één trekking. Het won daardoor in totaal drie keer Afl 4.000. Volgens CROES kunnen bedragen onder de Afl 10.000 wel bij de kantoortjes worden opgehaald en hoeft je daarvoor niet naar het hoofdkantoor.

⁶⁴³ Dit is anders in ontnemingszaken. Als in die context gebruik wordt gemaakt van een kasopstelling, liggen op de schouders van de verdachte zwaardere stelplichten. De aanwijzing van de legale bronnen dient namelijk gepaard te gaan met zodanige onderbouwing daarvan, dat een belangrijke aanzet voor de aannemelijkheid van die legale bron op tafel ligt.

In een proces-verbaal van een zitting bij het Hof Arnhem heb ik eens gelezen dat een vrouwelijke raadsheer een verdachte na een bizar verhaal toevoegde: “Wie denk u dat wij zijn? Gekke Gerretje?”. Dat is een vraag die CROES ook had kunnen worden gesteld na zijn uitleg. Het is duidelijk wat hier is gebeurd. CROES heeft een verklaring afgelegd bij de Landsrecherche waar hij niet goed over heeft nagedacht. Als hij later het resultaat van het strafrechtelijk financieel onderzoek onder ogen krijgt, komt hij er tot zijn schrik achter dat het onderzoek diepgaand en zorgvuldig is gebeurd. Hij ziet dan dat ook de loterijorganisatie in Aruba is bevraagd en dat deze verdachte CROES niet als winnaar van enig bedrag kent.⁶⁴⁴ Dan moet er natuurlijk een draai gegeven worden aan zijn verklaring. Bij de RC verklaart hij dat het allemaal prijzen van Afl 1.000 zijn geweest. Blijkbaar komt hij er later achter dat dit in strijd is met hetgeen hij bij de Landsrecherche heeft verklaard. Gelukkig staat de afwijkende verklaring niet in het PV van getuigenverhoor en kan hij terug naar de verklaring bij de Landsrecherche. Om een verklaring voor het niet kennen van zijn naam bij de loterij te kunnen geven moet er een draai worden gegeven aan de Afl 12.000 winst. Dat was bij nader inzien drie keer Afl 4.000. Had de Landsrecherche één vraag meer gesteld, dan had hij dat ook verteld, aldus CROES. Alsof hij een dergelijk belangrijk detail niet uit zichzelf kon vertellen.

Hoe dit ook zij, de verklaring die CROES heeft gegeven is niet concreet (hij zegt niet bij welke drie kantoren hij de prijs heeft opgehaald en niet wanneer) en (daardoor) niet verifieerbaar. Gezien zijn gedraai zou je ook kunnen stellen dat deze verklaring op voorhand hoogst onwaarschijnlijk is. De door CROES genoemde bedragen uit loterijwinsten dienen dan ook bij de kasopstelling buiten beschouwing te worden gelaten.

Zoals gezegd win je in principe niet per saldo in de loterij. De verklaring van CROES op zitting dat hij ieder weekeinde veel gokt is eigenlijk een reden om de contante uitgavenpost te verhogen.

Geld uit de verkiezingscampagne 2013

CROES heeft speciaal voor zijn verkiezingscampagne een stichting opgericht. De bewering dat hij contant geld uit de verkiezingscampagne 2013 contant in huis heeft gehad is dan ook niet aannemelijk. Mocht dit wel het geval zijn geweest, dan mag er van worden uitgegaan dat dit geld ook is besteed aan de verkiezingscampagne en niet aan privé-uitgaven. Zodoende hoeft dit geld ook niet opgeteld te worden bij het beginsaldo van de eenvoudige kasopstelling. Voor dit geld geldt verder dat er voor en na de jaarwisseling 2014 grote geldbedragen contant zijn opgenomen van zijn bankrekening. Dat is niet te verklaren als er zich in de woning nog grote bedragen contant geld zouden hebben bevonden.

Geld overgehouden aan de bruiloft

De bewering dat CROES op 1 januari 2014 contant thuis had liggen afkomstig van zijn huwelijk op 13 november 2013 is onvoldoende concreet en niet verifieerbaar. Ook hier geldt dat er voor en na de jaarwisseling grote bedragen contant zijn opgenomen en dat dat niet te verklaren is als er zich in het bezit van CROES nog grote bedragen contant zouden hebben bevonden.

⁶⁴⁴ Zie ontnemingsrapportage.

Erfenissen

Daarnaast stelt dat verdachte CROES dat hij *mogelijk* erfenissen heeft ontvangen in verband met het overlijden van opa CROES. Het zou dan gaan om een bedrag tussen de Afl 15.000 en Afl 20.000. Verdachte CROES gaf geen toestemming om gegevens over deze erfenis op te vragen bij notaris TROMP. Ook nu, tijdens de inhoudelijke behandeling van de strafzaak, heeft CROES geen gegevens overgelegd waaruit zou kunnen blijken dat hij in de periode waar we het over hebben (2014-2017) contante bedragen heeft ontvangen uit een erfenis.

Conclusie

Naar het oordeel van het openbaar ministerie hebben de verdachten onvoldoende tegenwicht geboden aan het vermoeden van witwassen zoals dat is gerezen uit de kasopstelling. PAESCH heeft in het geheel niets willen verklaren over op het oog onverklaarbare contante uitgaven en CROES zich slechts in algemene bewoordingen heeft uitgelaten over de eventuele herkomst van de geldbedragen, zonder dit op enig moment te concretiseren en/of verifieerbare aanknopingspunten te bieden.

Dit brengt het openbaar ministerie tot het oordeel dat aan de door de verdachte gestelde alternatieve herkomst van de geldbedragen geen begin van aannemelijkheid kan worden ontleend, zodat de noodzaak voor het instellen van nader onderzoek ontbreekt louter bij gebrek aan concrete (nadere) informatie.

Het financieel onderzoek is, zoals ook door verdachte CROES reeds ter zitting gememoreerd, zeer diepgaand geweest. Ik voeg daar aan toe ook zeer zorgvuldig.

Ik zal nu een aantal posten bespreken. Ik bespreek niet alle posten. Daarvoor verwijs ik naar het dossier van het strafrechtelijk financieel onderzoek (ontnemingsrapportage) en ordner 51 uit het strafrechtelijk onderzoek, die de casus witwassen behelst. De stukken zijn op zich helder.

TOTAAL AAN CONTANTE UITGAVEN

PAESCH en CROES hebben in de tenlastegelegde periode totaal Awg 735.199,94 aan contante uitgaven gedaan. Afl 311.017,42 betroffen contante stortingen op bank en creditcardrekening en Awg 424.182,52 aan contante uitgaven.⁶⁴⁵

CONTANTE UITGAVEN AAN WONING

Ter zitting heeft mevrouw PAESCH verklaart dat de berekening wat er contant aan het huis is uitgegeven niet klopt. Zij betwist ook de verklaring en berekening die door een deskundige respectievelijk is afgelegd en opgemaakt. Punt is echter dat er facturen zijn aangetroffen die met de bouw van de woning te maken hebben voor een totaal bedrag van minimaal Afl 499.844,44. Dit bedrag is opgebouwd uit de

⁶⁴⁵ Ontnemingsrapportage, ordner 1, p. 21.

uitgaven die giraal zijn gedaan en de facturen die bij de doorzoeken zijn aangetroffen voor zover die niet giraal zijn voldaan. Kosten die contant zijn voldaan en waarvoor geen factuur is aangetroffen zitten derhalve niet in het bedrag. Op de bankrekeningen van CROES en PAESCH is voor een bedrag van Afl 236.740,72 aan betalingen aangetroffen ten behoeve van de bouw van de woning. Dit betekent dat er minimaal Afl 499.844,44 – Afl 236.740,72 en dat is Afl 263.103,72 contant uitgegeven moet zijn aan de woning.⁶⁴⁶ De conclusie van de externe deskundige van de Arubabank die namens de bank toezicht heeft gehouden op de bouw is dat er tussen de Afl 200.000 en Afl 300.000 aan eigen geld in de woning moet zijn gestopt.⁶⁴⁷ Het door de financieel rechercheurs berekende bedrag valt mooi binnen deze bandbreedte. Het oordeel van de deskundige is dan ook niet hetgeen waar het openbaar ministerie van uitgaat, maar slechts ter controle bijgevoegd.

SAMENVATTING EENVOUDIGE KASOPSTELLING

Het openbaar ministerie gaat er dan ook van uit dat CROES en PAESCH tezamen en in vereniging gedurende de periode 1 januari 2014 tot en met 28 maart 2017 een bedrag van Afl 486.501,16 legaal contant hebben ontvangen.⁶⁴⁸ In die periode is door CROES en PAESCH Afl 311.017,42 contant gestort op bank- en creditcardrekeningen en Afl 424.182,52 contant uitgegeven. Het totaal aan uitgaven bedraagt daarmee Afl 735.199,94. Het beginsaldo bedroeg op 1 januari 2014 Afl 2.715,22 en het eindsaldo bedroeg op 28 maart 2017 Afl 2.655.

	Beginsaldo contant geld	Afl	2.715,22
+/+	Legale contante ontvangsten inclusief bankopnamen	-	486.501,16
-/-	Eindsaldo contant geld	-	<u>2.655,00</u>
	Beschikbaar voor het doen van uitgaven	Afl	486.561,38
-/-	Werkelijk contante uitgaven inclusief bankstortingen	-	<u>735.199,94</u>
	Verschil (wederrechtelijk verkregen voordeel dat is omgezet)	Afl	248.638,56

Dat maakt dat uit de eenvoudige kasopstelling kan worden afgeleid dat CROES en PAESCH 248.638,56 hebben witgewassen. Nu dat gebeurd is in een periode van meer dan drie jaar is er uiteraard sprake van gewoontewitwassen.

Naast het bedrag dat privé meer contant is uitgegeven dan legaal binnengekomen, dient bij de hoogte van het bedrag dat is witgewassen door omzetting ook de bedragen te worden meegenomen die onverklaarbaar binnen de ondernemingen van PAESCH zijn gevloeid en de bedragen die door CROES zijn verduisterd van de stichting L&E.

Verschil zakelijke contante geldstroom ondernemingen PAESCH.⁶⁴⁹

⁶⁴⁶ Ordner 55, p. 28-29.

⁶⁴⁷ Ordner 55, Op. 29-32.

⁶⁴⁸ Ontnemingsrapportage map 1-9, p. 21

⁶⁴⁹ Ontnemingsrapportage ordner 5-9, p. 1594 e.v. (proces-verbaal bevindingen contante zakelijke geldstroom PAESCH)

In het onderzoek is ook gekeken naar de ondernemingen van verdachte PAESCH.

Totaal witgewassen bedrag⁶⁵⁰

	Beginsaldo contant geld	Afl	2.715,22
+/+	Legale contante ontvangen inclusief bankopnamen	-	486.501,16
-/-	Eindsaldo contant geld	-	<u>2.655,00</u>
	Beschikbaar voor het doen van uitgaven	Afl	486.561,38
-/-	Werkelijk contante uitgaven inclusief bankstortingen	-	<u>735.199,94</u>
	Verschil (wederrechtelijk verkregen voordeel dat is omgezet)	Afl	248.638,56
+/+	Zakelijk contante geldstroom ondernemingen PAESCH	-	<u>209.495,66</u>
	Totaal bedrag contante geldstroom	Afl	458.134,22

Bij dit bedrag dient dan nog te worden opgeteld het bedrag dat CROES heeft verduisterd van de stichting. Dit bedrag is besteed en daarmee omgezet in de zin van de witwaswetgeving. Ik zal zo dadelijk aandacht besteden aan de verduistering, maar meldt nu al vast dat het totale bedrag dat van de stichting is verduisterd Afl 99.596,73 bedraagt. Om dubbeltellingen te voorkomen, sommige bedragen zijn namelijk wel van de stichting verduisterd, maar zijn ook als contante uitgaven geboekt in de kasstroom berekening, is het bedrag dat van de stichting is verduisterd en bij het witwasbedrag dient te worden opgeteld verminderd tot Afl 80.196,73.⁶⁵¹ Daarmee komt het totaal door CROES en PAESCH witgewassen geld uit op Afl 538.330,95

Nog even iets over de wetenschap van PAESCH over de criminele herkomst van het geld. Vaak is het in strafzaken zo dat er van wordt uitgegaan dat een partner van een crimineel wel moet heeft geweten dat er sprake was van witwassen, omdat er veel meer geld werd uitgegeven dan er legaal binnenkwam en de partner daar van profiteerde. Dat doet zich in deze zaak natuurlijk ook voor, maar hier is meer aan de hand. De onderneming Silk and Cotton heeft in vergelijking tot de omzet een onwaarschijnlijk lage inkoop.

Jaar	2014	2015	2016	Jan-mrt 2017	Totaal
Omzet	70.228	290.239	247.361	82.697,61	Afl 690.525,61
Girale Inkoop	3.931,17	53.673,33	64.996,41	18.610,23	Afl 141.211,14
% van de omzet	5,6	18,49	26,28	22,5	20,45
Ingevoerde stoffen	1.739,91	26.919,49	62.007,58	2.490,39	Afl 93.157,37
% van de omzet	2,48	9,27	25,07	3,01	13,49

⁶⁵⁰ Zoals gezegd is het wederrechtelijk verkregen voordeel hoger. Bij het bedrag dat is witgewassen dient ook het bedrag dat CROES heeft verduisterd van de stichting (Afl 80.196,73) te worden opgeteld. Het totaal verkregen wederrechtelijk voordeel komt daarmee uit op Afl 538.330,95.

⁶⁵¹ Zie daarvoor Ontnemingsrapportage ordner 1-9 en ordner 4-9

De boekhouder van PA\$ESCH verklaarde dat een cost of sales van 50% van de omzet werd gehanteerd. Dat percentage is fors hoger dan in de analyse vastgesteld. Uit de ontnemingsrapportage blijkt dat er feitelijk een lagere omzet is gehaald dan in de boekhouding is opgenomen. De inkoopwaarde is immers veel lager, tussen de 14 en 30%, dan de 50% die de boekhouder als uitgangspunt nam.

Daar is eigenlijk maar één goede verklaring voor te geven. Namelijk de verklaring dat -zoals ook in een CID-verbaal wordt vermeld⁶⁵²- de criminele gelden die verdiend werden met de verkoop van beslissingen van CROES deels als omzet zijn geboekt in de stoffenzaak van PAESCH. Daarmee staat de wetenschap van PAESCH dat het vele geld waarover zij konden beschikken voor een fors deel afkomstig was uit het plegen van misdrijven .

⁶⁵² Ontnemingsrapportage ordner 6-9, p. 2175. Bijlage 17 bij het PV bevindingencontante zakelijke geldstroom PAESCH.

V. VERDUISTERING STICHTING LEADERSHIP AND EXCELLENCE

Zoals zojuist opgemerkt is in 2012 de Stichting Leadership and Excellence (verder ook de stichting) opgericht. Doel van de stichting is het bijeenbrengen, administreren, beheren en aanwenden van de fondsen die bestemd zijn voor de verkiezingscampagne ten behoeve van de parlamentszetel van de heer Pauldrick Francois Teodoric CROES. Sinds 18 december 2014 is CAPRILES medebestuurder van de stichting.⁶⁵³

De stichting tracht haar doel te bereiken door onder meer:

1. het aanmoedigen van kinderen en jongeren om vorm te geven aan ambities, om die ambities tot ontwikkeling te brengen en/of om uitdagingen aan te gaan met het oog op een welvarende toekomst;
2. het stimuleren, coördineren en/of organiseren van allerlei activiteiten met een sociale-, collectieve- of sportieve impuls ten behoeve van kinderen en jongeren
3. het organiseren van charitatieve evenementen,
4. het organiseren van lezingen en seminars; en voorts
5. al hetgeen met een en ander rechtstreeks of zijdelings verband houdt of daartoe bevorderlijk kan zijn, alles in de ruimte zin des woords.⁶⁵⁴

Het bestuur is volgens de statuten verplicht om de statuten in acht te nemen en zal, tenzij anders wordt beslist, geen vergoeding ontvangen⁶⁵⁵

Op papier had verdachte CROES geen zeggenschap over de stichting, in feite bepaalde hij alles bij de stichting. Dit mag blijken uit de verhoren van CROES zelf en van medeverdachte CAPRILES. CROES verklaart dat CAPRILES ook zelf beslissingen mocht nemen, maar dat hij 80 a 90 % van de beslissingen met CROES moest bespreken. CROES verklaart dat hij een nauwe communicatie" onderhield met CAPRILES⁶⁵⁶. Hij verklaart verder: "De heer CAPRILES is de voorzitter van de stichting. We planden alles samen met de stichting. Financieel bepaalde ik mee met de stichting. Uitgaven werden in nauw overleg tussen mij en de stichting gedaan".⁶⁵⁷

In de periode 1 januari 2014 tot en met 27 maart 2017 heeft de stichting een bedrag van Afl 229.476,32 uitgegeven. Daar tegenover staat een bedrag van Afl 228.587,80 aan inkomsten.⁶⁵⁸ De inkomsten bestaan voornamelijk ook de verkoop van kaartjes voor de Xmas concerten die de stichting organiseerde.

⁶⁵³ Onderzoek Ibis, ordner 41, p. 3.

⁶⁵⁴ Onderzoek Ibis, ordner 41, p. 3 en 4.

⁶⁵⁵ Onderzoek Ibis, ordner 41, p. 4.

⁶⁵⁶ Verhoor van P.F.T. CROES bij de rechter-commissaris d.d. 23 juli 2018, p. 20-21.

⁶⁵⁷ Idem, p. 27.

⁶⁵⁸ Dossier strafzaak Ibis, ordner 41, p. 4-5. Het saldo op de betaalrekening van de stichting liep hierdoor terug van All 6.021,06 naar All 5.147,54.

De inkomsten van de stichting bestonden uit overboekingen, cheques en contante stortingen.⁶⁵⁹ De inkomsten waren voornamelijk afkomstig van bedrijven. Soms staat een omschrijving bij de storting vermeld en die omschrijvingen wijzen er op dat de stortingen verband hielden met het XMas-concert dat door de stichting werd georganiseerd.

Zoals zojuist uitgebreid beschreven kunnen verschillende donaties aan de stichting in verband worden gebracht met ontheffingen die Paul CROES als minister verstrekke. Met andere woorden: steekpenningen aan de minister verdwenen in het vermogen van de stichting. Blijkbaar was het voor verdachte CROES niet voldoende dat dat geld vervolgens door de stichting kon worden gebruikt voor het doel waarvoor de stichting is opgericht; een doel waar hij als politicus direct van profiteert, hij wenste blijken de resultaten van het onderzoek Ibis dat geld vervolgens (in ieder geval deels) ook nog privé te kunnen aanwenden. Het openbaar ministerie zal de posten benoemen waarvan het OM van oordeel is dat dit privé-uitgaven van CROES zijn die (alleen al daardoor) in strijd zijn met de doelstelling van de stichting. Naar het oordeel van het OM is daarmee vermogen van de stichting door CROES en CAPRILES verduisterd.

In de ontnemingsrapportage komen de financieel rechercheurs uiteindelijk tot het volgende bedrag van de stichting dat door CROES privé is aangewend:⁶⁶⁰

#	jaar	datum	bedrag	omschrijving	Bron
1	2014	15-9-2014	AWG 135,00	Charges & Exchange taks betaling studiefin.	1
2	2014	3-10-2014	AWG 3.000,00	Cheque 232	1
3	2015	28-1-2015	AWG 1.900,00	Cheque 251 Roque Paul	1
4	2015	4-12-2015	AWG 4.005,00	Capriles Esmero	1
5	2015	9-12-2015	AWG 2.505,00	Esmero Capriles /Visa Payment	1
6	2015	21-12-2015	AWG 4.900,00	Cheque 272 Payment Credit Card Paul F.T. Croes	1
7	2015	22-12-2015	AWG 6.015,29	Cheque 271 Payment Curacao DUO Paul Croes	1
8	2015	22-12-2015	AWG 3.500,00	Cheque 274 Payment R. Aparicio	1
9	2015	28-12-2015	AWG 1.200,00	Cheque 275 Paul Croes Eyewear	1
10	2015	28-12-2015	AWG 3.500,00	Cheque 277 Paul Croes cc	1
11	2015	29-12-2015	AWG 5.000,00	Cheque 276 Diamonds Jewels	1
12	2016	12-1-2016	AWG 3.000,00	Cheque 279 Roque Aparicio	1
13	2016	3-8-2016	AWG 5.072,35	Esmero Capriles	1
14	2016	11-8-2016	AWG 2.000,00	Cheque 300 Roque Aparicio	1
15	2016	26-8-2016	AWG 4.000,00	Cheque 304 VISA Min SJA	1
16	2016	5-9-2016	AWG 1.800,00	Cheque 306 VISA	1
17	2016	15-11-2016	AWG 2.000,00	Cheque 317 VISA	1
18	2016	2-12-2016	AWG 2.000,00	Cheque 326 VISA Paul Croes	1
19	2016	12-12-2016	AWG 4.900,00	Cheque 334 VISA Paul	1
20	2016	16-12-2016	AWG 4.900,00	Cheque 337 VISA Paul	1
21	2017	5-1-2017	AWG 3.600,00	Cheque 352 VISA Paul	1
22	2017	9-1-2017	AWG 6.210,00	Cheque 351 ACC Airco (woonhuis Paul Croes)	1
23	2017	17-1-2017	AWG 2.454,09	Cheque 358 ATCO inzake jobsite Esmeralda	1
24	2017	27-3-2017	AWG 4.500,00	Cheque 385 VISA	1
25	2015-2016		AWG 17.500,00	Contante gelden kerstkaartenverkoop	2
		Totaal	AWG 99.596,73		

661

⁶⁵⁹ Op 11 september 2014 werd Afl 4.000 door APARICIO gestort, op 12 september 2014 werd Afl 6.000 gestort door ERASMUS

⁶⁶⁰ Ontnemingsrapportage map 4-9, p. 1364.

In zijn verklaring als getuige bij de rechter-commissaris⁶⁶² stelt CROES zich op het standpunt dat bijvoorbeeld het betalen van zijn studieschuld valt binnen de doelstelling van de stichting. Hij zegt: “ De stichting en het team Paul CROES moest de imago van Paul CROES bevorderen. Het niet betalen van een studieschuld zou schade voor mij kunnen opleveren als politicus, bijvoorbeeld als op mijn salaris beslag zou worden gelegd. Daarom heeft de stichting al sinds 2012 besloten dat ze enkele schulden voor mij betalen. De stichting moest zorgen voor het imago van de politicus Paul CROES. U rechter-commissaris houdt mij voor dat met deze redenering de stichting eigenlijk alles voor mij kon betalen. Ja, ik kon eigenlijk alles declareren.”

Deze redenering kan het openbaar ministerie niet anders zien dan een gotspe. Uit het ontnemingsdossier kan worden afgeleid dat CROES en zijn echtgenote PAESCH in de periode 1 januari 2014 tot en met 28 maart 2017 een bedrag van Afl 538.330,95 meer hebben uitgeven dan zij legaal hebben binnengekregen. De stelling dat het echtpaar CROES-PAESCH dus op veel te grote voet hebben geleefd is in dat licht geen gewaagde. Blijkbaar stelt CROES zijn prioriteiten niet juist. Hij kan niet zelf zijn studieschuld betalen en dus is het terecht dat de stichting dat doet omdat anders zijn imago daar mogelijk onder leidt? Ik zou denken dat je pas geld aan een zeer luxueus leven kunt uitgeven nadat je je schulden hebt betaald.

Ter zitting komt CROES opeens met een andere verklaring. De uitgaven van de stichting voor de aflossing van de studiefinanciering en het installeren van de airco zijn eigenlijk geen uitgaven van de stichting, maar betreffen leningen. Bij de Landsrecherche hebben CROES, noch CAPRILES daar ook iets over verklaard. CAPRILES verklaarde dat hij van de rekening van de stichting verschillende privéfacturen van CROES heeft betaald, waaronder afbetaling studiefinanciering en installatie van een airco in de woning van CROES. Hij realiseert zich dat de afbetaling studiefinanciering en het betalen van de factuur voor de installatiekosten niets met representatiekosten van CROES te maken heeft. Deze uitgaven gaan tegen het doel van de stichting in, maar CROES bepaalt dit.⁶⁶³ Ook het voormalig bestuurslid mevrouw ERASMUS is over het afbetalen van de studielening door de stichting gehoord.⁶⁶⁴ CROES heeft haar verteld dat het geld dat APARIOCIO naar de stichting bracht van hemzelf was, maar dat hij niet wilde dat zijn bank zag dat hij van de hypothecaire lening de studieschuld afbetaald. Beide bestuursleden zeggen niets over een lening. Als het echt leningen zou betreffen, dan hadden CROES, CAPRILES en ERASMUS dat natuurlijk tegenover de Landsrecherche verklaard.

⁶⁶¹ Bron 1 = Proces-verbaal 201705041330.BEV PV Bevindingen geldstromen Leadership and Excellence (Map 41, pagina 1 e.v.) en Proces-verbaal 201805181330 PV Bevindingen fout bedrag in PV geldstromen en PV Visa-kaart (Zie bijlagen)

Bron 2 = Proces-verbaal 201709131430.BEV PV Bevindingen contante betaling kaartjes kerstconcerten (Map 57, bijlagen pagina 1)

⁶⁶² Proces-verbaal getuigenverhoor bij de rechter-commissaris van P.F.T. CROES, d.d. 23 juli 2018, p. 28 e.v..

⁶⁶³ Ordner 4-9 van de ontnemingsrapportage, p. 1353

⁶⁶⁴ Ordner 57, p. 230 e.v.

Daar komt bij dat CROES op zitting verklaarde dat deze zogenaamde leningen nooit op papier zijn gezet en dat er tot op heden nooit een aflossing is gedaan op deze leningen. De alternatieve lezing die op het allerlaatste moment na bestudering van het dossier wordt ingebracht moet dan ook als niet aannemelijk geworden terzijde worden geschoven.

Een deel van het geld dat door de stichting is betaald, is voorafgegaan door een contante opname van CROES. Waarna CROES door tussenkomst van APARICIO een contante uitgave aan de stichting doet. Vanaf dat moment dient het geld uitgegeven te worden aan het doel van de stichting. Het afbetalen van de studieschuld valt niet binnen de doelstelling van de stichting.

Het openbaar ministerie vermag niet inzien hoe de zojuist opgesomde uitgaven door de stichting passen binnen de doelstelling van de stichting.

Na afloop van de regiezitting die op 23 mei 2018 plaatsvond staat Paul CROES buiten het gerechtsgebouw de media te woord. In de Amigoe van 25 mei 2018 wordt uit de mond van CROES opgenomen dat CROES zichzelf niet als een zware crimineel ziet, maar meer als een slachtoffer van het ontbreken van een wet voor politieke financiering op Aruba. “Misschien is dit juist een moment om aanzet te doen om die wet op te stellen”, aldus CROES.⁶⁶⁵

Twee gedachten schieten hierbij door het hoofd. Waarom heeft CROES als statenlid, voorzitter van de staten en minister niet zelf gezorgd voor een dergelijk wet? En belangrijker nog: heb je echt een wet nodig om te beseffen dat je transparant moet zijn als je een stichting tot je beschikking hebt die voor jou fondsen werft en beheert? Dat je ieder jaar duidelijk maakt wie er hoeveel geld heeft gedoneerd en waar dat geld aan is uitgegeven? En in ieder geval moet het toch duidelijk zijn dat het niet de bedoeling is van een dergelijke stichting om daarmee (bijvoorbeeld) je studieschulden te betalen en een airco aan te schaffen voor je nieuwe huis.

Hoewel verdachte CROES tot aan deze zitting niet erg spraakzaam is geweest, heeft hij tijdens zijn getuigenverhoor bij de rechter-commissaris wel een tipje van de sluier opgelicht als het gaat om het besteden van geld van de stichting. Volgens CROES viel onder het doel van de stichting ook het beschermen van zijn imago. Het aflossen van zijn studieschuld bij deurwaarderskantoor Sauman Incasso te Curaçao moest bijvoorbeeld voorkomen dat er beslag zou worden gelegd op het salaris van CROES. Dat zou namelijk imagoschade kunnen opleveren. Om die reden zou de stichting besloten hebben om enkele schulden van CROES te betalen. Op de vraag van de RC of op die manier eigenlijk de stichting alles zou kunnen betalen voor CROES, antwoord CROES: “Ja, ik kon eigenlijk alles declareren”. Zo bevestigt CROES dat hij Roque Aparicio af en toe terugbetaalde met cheques van de stichting als deze uitgaven voor hem had gedaan. Uitgaven zoals het reinigen van kleding en andere zaken het kopen van lunches.⁶⁶⁶

⁶⁶⁵ Amigoe Aruba, d.d. 25 mei 2018

⁶⁶⁶ Verhoor van P.F.T. CROES bij de rechter-commissaris, d.d. 23 juli 2018, p. 28-29.

Het openbaar ministerie is van oordeel dat de doelstellingen van de stichting niet op deze manier kunnen worden opgerekt. De uitgaven zoals die zojuist beschreven vallen niet binnen de doelstelling van de stichting.

Nog een paar woorden over de rol van APARICIO. APARICIO stortte de waarde van een stroom van cheques van de stichting op de creditcardrekening van CROES. Heeft hij ook geweten dat die werden besteed aan doelen die buiten de doelstelling de stichting vielen. Naar het oordeel van het OM heeft hij dat geweten. Ik kijk daarvoor naar het gesprek dat CROES en APARICIO in hun dienstauto voerden. Voor zover relevant gaat het als volgt.

CROES: nee, ben gek, ik ga.. geld erop zetten.. ik heb veel geld thuis maar.. CAPRILLES (fon) stoort (vloekend) CAPRILLES (fon) ta Hode doet alsof het zijn geld is (vloekend)

APARICIO: daarom moet je niet met CAPRILLES over dat soort dingen hebben

CROES: nee maar hij moet cheques maken voor mij om ntv..

APARICIO: ang maar je zei geld thuis

CROES: nee ik heb wel thuis maar weet je wat het is.. ik probeer het te balanceren he.. ik heb contant thuis en het creditcard, maar nu daarom zeg ik weet dat ik mij creditcard tot het limiet heeft gebracht

APARICIO: mijn moeders moer.. 9000 (negenduizend)..9800 (negenduizend achthonderd) gulden heb ik voor jou

CROES: dat kan niet

APARICIO: vorige week gestort

CROES: het klopt niet

APARICIO: 2 (twee) cheques van 4900 (vierduizend negenhonderd)

CROES: het klopt niet want ik heb niet zoveel geld gebruikt.. de Role (fon).. voor de Cartier heb ik 1500 (duizend vijfhonderd) dollar

APARICIO: of je zat heel laag.. toen je terug kwam van de Verenigde Staten van America

CROES: ntv..

APARICIO: ik zeg je. .dit jaar. .dit jaar.. volgens mij heb ik 100.000 (honderdduizend) dollar voor jou op die klote kaart gezet (lacht)

CROES: en er is nog meer te komen broer

APARICIO: hahah klote.. (...)

APARICIO wist dus dat de cheques die CAPRILES namens de stichting uitschreef onder ander werden besteed aan een Cartier horloge. Uiteraard heeft hij geweten dat zulke uitgaven niet in de doelstelling van de stichting vielen. Door telkens de cheques te storten, is ook APARICIO medepleger van dit feit.

CROES, CAPRILES en APARICIO dienen veroordeeld te worden voor het medeplegen van de verduistering van de gelden van de stichting.

VI. VALSHEID IN GESCHRIFTE (ARENDS)

Op 28 maart 2017 is de woning van Selma ARENDS doorzocht. Tijdens die huiszoeking werd een kopie van een brief gedateerd 8 maart 2016 aangetroffen. De brief is ondertekend door Erin CROES en voorzien van het logo van Magic FM. Volgens de brief is Selma ARENDS in dienst bij Magic FM als sales representatieve en bedraagt haar salaris Afl 1.500 per maand.⁶⁶⁷ Daarnaast werden tien salarisstroken op naam van Arends in beslaggenomen. De salarisstroken beslaan de periode januari tot en met december 2016. Op de stroken staat vermeld dat Arends Afl 1.449,25 verdient.⁶⁶⁸

Tijdens de doorzoeking van het bestuurskantoor worden op het gedeelte van de server waar ARENDS haar documenten bewaart e-mails met bijlagen aangetroffen waarin de loonstroken van Arends zijn opgenomen.⁶⁶⁹ Het betreft e-mailverkeer tussen ARENDS en Jeremy ERASMUS, tussen Arends en Erin CROES en tussen Arends en Marc ANTHONY. In de mail van 9 maart 2016 van Erin CROES aan Selma ARENDS staat “nicht, zet jezelf op de salarisstroken alsjeblieft”. In een mail van 9 maart van ARENDS aan Erin CROES staat ‘Hoi alleen op de salarisstroken moet je het logo zetten.

Uit de bankgegevens die zijn opgevraagd bij de bank van ARENDS blijkt dat ARENDS aanzienlijk minder ontvangt dan staat vermeld op de loonstroken.

Uit een e-mail van Erin CROES van 1 februari 2016 blijkt dat ARENDS 10 procent ontvangt van de reclamezendtijd die zij namens Magic FM (het radiostation van Erin CROES, waar ARENDS sales representatieve is, zie hierna de casus valsheid in geschrifte Selma ARENDS) verkoopt. Sales over view, na drempel 2015, totale commissie Afl 1.417. ARENDS verklaart hierover dat zij alleen in de maanden oktober, november en december verkoopt voor Magic FM. Het betreft verkoop voor het programma ‘Na Drempel di Fin di Ana’.⁶⁷⁰ ARENDS verklaart dat zij in 2014 voor Afl 15.000 heeft verkocht aan advertenties voor Magic FM, in 2015 voor Afl 20.000 en in 2016 voor Afl 16.000. ARENDS verklaart dat zij 10 procent commissie ontvangt.⁶⁷¹ ARENDS bekent dat zij niet daadwerkelijk Afl 1.550 per maand verdient bij Magic FM.⁶⁷²

Het verweer van ARENDS luidt dat zij de loonstrookjes niet heeft opgemaakt. Dat heeft Erin CROES gedaan en de vriend van ARENDS, Marc ANTHONY, heeft op verzoek van Erin CROES het logo geplaatst.⁶⁷³ In haar vijfde verhoor verklaart ARENDS dat zij wel degelijk zelf de verklaring dat zij Afl 1.500 verdiende heeft opgemaakt. Erin CROES zou haar het bedrag hebben genoemd dat zij in de verklaring moest zet-

⁶⁶⁷ Dossier strafzaak Ibis, ordner 13, p. 44 en 57.

⁶⁶⁸ Dossier strafzaak Ibis, ordner 13, p. 45.

⁶⁶⁹ Dossier strafzaak Ibis, ordner 13, p. 56.

⁶⁷⁰ Proces-verbaal van het eerste verhoor van verdachte S.A. ARENDS, d.d. 29-8-2017, ordner 13, p. 152.

⁶⁷¹ Proces-verbaal vierde verhoor S.A. ARENDS d.d. 31 augustus 2017, ordner 13, p. 243

⁶⁷² Idem, p. 247.

⁶⁷³ Idem, p. 247-248.

ten. Ook verklaart ARENDS dat zij de data op de loonstrookjes met onjuiste loonbedragen heeft veranderd voordat zij deze ging inleveren bij de Arubabank⁶⁷⁴

⁶⁷⁴ Proces-verbaal vijfde verhoor S.A. ARENDS d.d. 1 september 2017, ordner 13, p. 260-261.

VI. CASUS VALSHEID IN GESCHRIFTE BASHAKA

1. INLEIDING

Wij hielden al voor dat de verdachten Filiciana en Schwengle onder de vlag van bedrijven van verdachte Vasquez voor heel wat vreemdelingen een verklaring-van-geen-bezwaar regelden; daarvoor betaalden zij verdachte Croes vorstelijk, zo bleek. Een aantal van die vreemdelingen trad daadwerkelijk in dienst bij een van de bedrijven van verdachte Vasquez, met regelmaat was dat echter niet het geval: het onderzoek IBIS wees uit dat de verdachten Filiciana, Schwengle en Vasquez geregeld onder valse voorwendselen vergunningen aanvroegen voor personen die niet voor Bashaka Services & Enterprises NV of SSR Supreme Security Rangers NV werkte of van plan waren dat te gaan doen; daartoe stelden zij in nauwe samenwerking stukken vals op.

2 RELEVANTE FEITEN

2.1 spookwerknemers

Wij haalden eerder al aan dat verdachte Croes in het jaar 2015 op verzoek van de bedrijven van verdachte Vasquez ten minste 39 keer een ontheffing van de arbeidsmarkttoets verleende.⁶⁷⁵ In de ten laste gelegde periode werd door die bedrijven ook een groot aantal reguliere aanvragen gedaan bij DPL, zo bleek.⁶⁷⁶ Onderzoek aan de loonadministratie van de bedrijven Bashaka Services & Enterprises NV en SSR Supreme Security Rangers NV wees echter uit dat slechts een gering aantal van de betrokken vreemdelingen in die boekhouding voorkwam.⁶⁷⁷ Het leidde tot de serieuze verdenking dat die bedrijven zozeggd de boel tilden.

2.2 verklaringen

spookwerknemers

Het onderzoeksteam wist een aantal van deze spookwerknemers te lokaliseren. Zij verklaarden allen dat er voor hen door een van de bedrijven van verdachte Vasquez werkvergunningen en/of verlengingen daarvan werden aangevraagd, terwijl ze niet voor dat bedrijf werkten of zouden gaan werken; met die vergunning wilden zij elders aan de slag.⁶⁷⁸ Ter zake onderhielden zij contact met de verdachten Filiciana

⁶⁷⁵ Zie pagina **PM** van ons requisitioir.

⁶⁷⁶ Zie o.a. map 36, pagina 734 e.v.

⁶⁷⁷ Zie o.a. map 36, pagina 734 e.v.

⁶⁷⁸ Zie o.a. de verklaring van Simpson (map 36, pagina 748 e.v.; zie m.n. de pagina's 749 en 750), Sucree (map 36, pagina 767 e.v.; zie m.n. pagina 769 en 770), Cañas Callego (zie map 37, pagina 828 e.v.; zie m.n. 833 e.v. en 839 e.v.), Villacis Guerrero (map 38, 1444 e.v.; zie m.n. pagina 1446 t/m 1448), Fearon (map 33, pagina 105 e.v.; zie m.n. pagina 107 t/m 110) en Garder

en/of Schwengle.⁶⁷⁹ Drie van hen lieten ook weten dat zij aan verdachte Schwengle of bij het kantoor enige tijd lang veelal maandelijks nog ‘werkgeversafdrachten’, ‘belastingen’, ‘AZV’ en/of ‘SVB’ hadden te betalen⁶⁸⁰, en een van hen gaf aan dat haar ook geld in rekening werd gebracht voor vervalste loonstrookjes.⁶⁸¹

verdachte Jimenez Montoya

Verdachte Jimenez Montoya werkte toentertijd bij het bedrijf Bashaka & Services & Enterprises NV, ze verzorgde er o.a. de loonadministratie; ze droeg samen met verdachte Vasquez ook zorg voor de uitbetaling van salarissen.⁶⁸² Bij de Landsrecherche hield ze zich aanvankelijk wat van de domme, maar ze gaf daar uiteindelijk toe dat er door de bedrijven van verdachte Vasquez inderdaad werkvergunningen en/of verlengingen daarvan werden aangevraagd voor personen die helemaal niet bij dat bedrijf werkten of zouden gaan werken, alsmede dat zij van een aantal van hen ook geregeld geldbedragen in ontvangst nam voor ‘afdrachten’.⁶⁸³ Verder werden voor de spookwerknemers desgewenst en tegen betaling ook loonstroken, referentiebrieven en andere stukken vals opgemaakt.⁶⁸⁴ Uit haar verklaringen volgt dat bij een en ander alle drie de verdachten (d.i. de verdachten Filiciana, Schwengle én Vasquez) betrokken waren.⁶⁸⁵

verdachte Schwengle

Verdachte Schwengle bevestigde het grotendeels; hij liet verdachte Vasquez daartoe stukken ondertekenen, zo vertelde hij.⁶⁸⁶ Hij liet zoals gezegd weten dat hij vanaf enig moment per ‘handtekening’ van verdachte Vasquez een bedrag ad Afl. 750,00 ontving van verdachte Filiciana en dat die Filiciana dit noteerde. Wij melden volledigheidshalve dat hij kortgezegd ook beweerde dat zijn ex-echtgenote Vasquez niet in het complot zat en dat hij haar telkens om de tuin leidde; wij hechten op dat punt echter weinig geloof aan zijn verhaal, we komen er zo dadelijk op terug.

(zie map 33, pagina 336 e.v. en 361 e.v.; zie met name 338 t/m 342); zie tevens de verklaring van Williams (map 36, pagina 737 e.v.; zie m.n. pagina 739 en 742 e.v.).

⁶⁷⁹ Zie de verklaringen van Simpson (map 36, pagina 749 en 750), Sucree (map 36, pagina 769 en 770), Cañas Callego (zie map 37, pagina 833 e.v. en 839 e.v.) en Villacis Guerrero (map 38, 1444 e.v.); zie tevens de verklaring van Williams (map 36, pagina 739, 740 en 742 e.v.).=

⁶⁸⁰ Zie de verklaringen van Sucree (map 37, pagina 770), Cañas Callego (map 37, pagina 835) en Villacis Guerrero (map 38, pagina 1446 en 1451).

⁶⁸¹ Zie de verklaring van Sucree (map 36, pagina 771).

⁶⁸² Zie o.a. map 31, pagina 46 en 48.

⁶⁸³ Zie map 31, (o.a.) pagina 75 t/m 77, 81, 85, 88, 89, 98, 128 t/m 131, 154 t/m 156, 165 en 166.

⁶⁸⁴ Zie map 31, pagina 76, 77, 85, 88, 129, 130 en 156 (“Het bedrag varieerde tussen Awg. 50 of 75,-. Ik kan mij het exacte bedrag niet herinneren. Deze brieven waren voor de bank bestemd of voor de DIMAS om een brief te krijgen om te reizen en terug te keren naar Aruba. Deze personen beschikken over een werkvergunning op naam van Bashaka, maar hebben feitelijk nooit voor Bashaka gewerkt. V: Hoe werden deze kosten geadmistreerd? A: Op geen enkele manier. Ik nam het geld aan en gaf deze aan Chelito of Aleida”).

⁶⁸⁵ Zie map 31, (o.a.) pagina 75 t/m 77, 85, 88, 89, 92, 99, 100, 118, 119, 128 t/m 131, 154 t/m 157 en 166.

⁶⁸⁶ Zie map 21, (o.a.) pagina 92, 97, 99, 100, 103, 107, 109 t/m 111, 121, 144 e.v., 156, 208, 219, 220, 224, 250 e.v., 277, 278 e.v. en 307 e.v.

verdachte Filiciana

Verdachte Filiciana legde inmiddels een bekennende verklaring af: hij schreef en verklaarde dat hij in nauwe samenwerking met de verdachten Schwengle en Vasquez bij herhaling werkvergunningen aanvraag op valse gronden.⁶⁸⁷

verdachte Vasquez

Kort en goed bevestigde ze bij de Landsrecherche dat zij tal van aanvragen voor werkvergunningen en/of verlengingen daarvan op verzoek van de verdachten Schwengle en/of Filiciana van haar handtekening voorzag.⁶⁸⁸ Het heette in haar verhaal evenwel dat zij dit te goeder trouw deed: ze beweerde dat ze er telkens vanuit ging dat deze personen daadwerkelijk bij een van haar bedrijven zouden komen werken. Van valse loonstroken e.a. wist ze ook niets, zo vertelde ze.⁶⁸⁹ Anderzijds verklaarde ze dat ze volledig op de hoogte was van al hetgeen zich in haar bedrijven voordoet⁶⁹⁰, dat ze (al dan niet samen met verdachte Jiminez Montoya) de administratie en uitbetalingen verzorgde⁶⁹¹ en dat zij zich o.a. ook bezig hield met de werving van personeel.⁶⁹²

2.3 overige onderzoeksresultaten

boekhouding i

Tussen de notities van verdachte Filiciana staken heel wat stukken met daarop de namen *Chelito*, *Juan* en *Aleida*. Bij de naam *Chelito* stond regelmatig het bedrag ad Afl. 750,00 vermeld, zoals gezegd duidt het wat ons betreft op betalingen aan hem door verdachte Filiciana voor de handtekening van verdachte Vasquez. Wij stellen vast het in een aantal gevallen klaarblijkelijk om betalingen in verband met 'fake dienstverbanden'.⁶⁹³ In een geval stond overigens de naam van verdachte Vasquez daarbij vermeld.⁶⁹⁴ Dat lijkt ons in lijn met de recente verklaring van verdachte Filiciana: "Ook Aleida wenst te doen voorkomen alsof zij door mij om de tuin zou zijn geleid en niet, althans niet volledig van de gang van zaken op de hoogte was. Dit is dus niet waar. Aleida wist alles. Aleida heeft op een gegeven moment zelfs tegen mij gezegd dat ik Chelito niet meer moest betalen, maar dat ik de vergoeding (ad Awg. 750) aan haar moest geven. Dat deed ik ook; Aleida kwam dan bij mij thuis om geld te halen en tekende meteen ook de papieren (voor Job center en andere stukken voor DPL)".⁶⁹⁵ Verder wijzen we erop dat tussen alle notities ook stukken werden aangetroffen die duiden op die eerdergenoemde betalingen van 'afdrachten' of 'belasting'.⁶⁹⁶

⁶⁸⁷ Zie zijn brief d.d. 14 januari jl. en zijn verklaring ter zitting d.d. 14 januari jl.

⁶⁸⁸ Zie map 30, o.a. pagina 96, 101, 103 t/m 106, 120, 122 t/m 133, 15 en 187.

⁶⁸⁹ Zie map 30, o.a. pagina 159 en 160.

⁶⁹⁰ Zie map 30, pagina 184.

⁶⁹¹ Zie map 30, o.a. pagina 73, 74, 75, 88, 178, 181, 183, 184 en 185.

⁶⁹² Zie map 30, pagina 73 en 74.

⁶⁹³ Zie o.a. map 37, pagina 845 e.v. (zie m.n. pagina 863 t/m 866, 873, 886 t/m 889, 892, 897 t/m 900, 904 en 905.

⁶⁹⁴ Zie o.a. map 37, pagina 887

⁶⁹⁵ Zie zijn brief d.d. 14 januari jl.

⁶⁹⁶ Zie map 37, pagina 900.

boekhouding ii

Bij een onderzoek in het bedrijfspand van verdachte Vasquez stuitte de Landsrecherche op notities, soortgelijk aan de aantekeningen van verdachte Filiciana.⁶⁹⁷ Een deel van die notities zat in een zogenoemde harmonicafolder.⁶⁹⁸ Verdachte Vasquez verklaarde dat het haar eigendom betrof⁶⁹⁹ en in die folder werden notities aangetroffen over kennelijke betalingen aan verdachte Vasquez (o.a. met betrekking tot spookwerknemers⁷⁰⁰). Er werden aldaar ook andere, soortgelijke notities aangetroffen⁷⁰¹; op een daarvan stond vermeld “7 sep. 2015 Voor Mevr. Aleida Awg 750 Dat Segundo Edwin Villacis Guerrero betaald voor de handtekening”.⁷⁰² Die Villacis Guerrero was ook een van de spookwerknemers (zie hiervoor).

afgeluisterde gesprekken

In zaakdossier ZD07 werden ook relevante telefoongesprekken opgenomen.⁷⁰³ Korthedshalve wijzen we hier enkel op het afgeluisterde gesprek tussen verdachte Jimenez Montoya en haar partner d.d. 22 november 2016, waarin die Jimenez Montoya o.a. zegt dat ‘ze in de problemen zit omdat toentertijd toen ze brieven opstelden voor mensen die niet voor het bedrijf werkten, Juancho voor een vrouw die een handtekening/firma wilde hebben kosten in rekening heeft gebracht en de vrouw een keer voor een brief en een paar loonstroken heeft betaald en zij de brief heeft opgesteld en die heeft ondertekend’; in dat gesprek gaf ze ook aan dat ‘Aleida en Chelito’ tegen haar zeiden dat ze ‘moet zeggen dat ze die brief heeft opgesteld om de vrouw te helpen en dat die loonstroken niet van het bedrijf zijn, omdat zij werken met PAYROLL PRO en dus niet weet van wie die zijn’.⁷⁰⁴

x.2.4 conclusie

Naar ons oordeel blijkt uit het voorgaande overtuigend dat er binnen de bedrijven van verdachte Vasquez door de verdachten Filiciana, Schwengle en Vasquez (alsmede verdachte Jimenez Montoya) langdurig en op grote schaal valsheid in geschrifte werd gepleegd: om op valse gronden werkvergunningen en/of verlengingen daarvan te kunnen aanvragen, werd in o.a. arbeidsovereenkomsten, aanvragen advies toetreding arbeidsmarkt en ontheffingsbrieven ten onrechte vermeld dat bepaalde personen bij die bedrijven zouden (gaan) werken. Onder die stukken prijkte de handtekening van verdachte Vasquez. Helder is dat binnen haar bedrijven ook andere stukken vals werden opgemaakt, zoals bijvoorbeeld loonstroken en brieven.

⁶⁹⁷ Zie o.a. map 35, pagina 262 e.v., map 38, pagina 1642 e.v. en 1659 e.v., alsmede map 58, pagina 41.

⁶⁹⁸ Zie o.a. map 58, pagina 41, 35, pagina 262 e.v., map 38, pagina

⁶⁹⁹ Zie map 30, pagina 105 en 106.

⁷⁰⁰ Zie o.a. map 38, pagina 1650

⁷⁰¹ Zie o.a. map 38, pagina 1659 e.v.

⁷⁰² Zie o.a. map 38, pagina 1557.

⁷⁰³ Zie map 58, bijlagen 33 e.v., pagina 1 e.v. van de bijlagen.

⁷⁰⁴ Zie map 58, bijlage 33, pagina 2.

De verdachten Schwengle en Filiciana gaven hun aandeel in het geheel toe; verdachte Jiminez Montoya deed dat ook. Verdachte Vasquez hield echter vast aan haar verhaal dat zij jarenlang op slinkse wijze door anderen voor hun karretje werd gespannen. Volop blijkt evenwel dat zij jarenlang van de hoed en de rand wist. Het werd allereerst zo verklaard door verdachte Filiciana, wij hielden u dat voor.⁷⁰⁵ Ook volgt het uit de verklaringen van verdachte Jiminez Montoya.⁷⁰⁶ Bij wege van voorbeeld melden wij dat zij o.a. vertelde “Voorzover ik op de hoogte ben, werden twee personen (buitenlanders) in rekening gebracht voor het in orde brengen/invullen van hun documenten voor hun werkvergunning. Het betrof een verlenging die ik op verzoek van Aleida deed. Deze twee personen waren niet werkzaam voor het bedrijf Bashaka. Aleida overhandigde mij hun documenten en zei tegen mij dat zij voor hun verlenging zal tekenen terwijl zij feitelijk niet voor het bedrijf werkten”.⁷⁰⁷ Op de vraag of het geld dat werd verdiend met de valse loonstroken e.a. werd geadministreerd, antwoordde ze: “Op geen enkele manier. Ik nam het geld aan en gaf deze aan Chelito of aan Aleida”.⁷⁰⁸ Ook in een van de verklaringen van verdachte Schwengle kan sterk bewijs tegen verdachte Vasquez worden gevonden: “Ik wil opmerken dat het eerste geval dat ik heb meegemaakt betreffende de betaling voor een werkvergunning was kort nadat Paul Croes minister was geworden. Dit was volgens mij na zes maanden dat hij minister was geworden [...] Het was de betaling voor de werkvergunningen van John Masias Boltman en zijn echtgenote [...] Op mijn verzoek heeft Aleida de aanvragen ondertekend. Ik had aan Aleida gezegd om de minister een gunst te doen, omdat John zaken op Aruba zal doen”.⁷⁰⁹ Hieruit volgt dat verdachte Vasquez al medio 2014 valselijk haar handtekeningen zette onder allerhande documenten.⁷¹⁰ Volledigheidshalve melden wij dat op de aanvragen ook een functie prijkte die binnen Bashaka Services & Enterprises NV niet bestond.⁷¹¹ Natuurlijk is hier o.a. ook van belang dat zojuist aangehaalde afgeluisterde telefoongesprek tussen verdachte Jiminez Montoya en haar partner. Ten slotte putten we ook bewijs uit de verklaringen van verdachte Vasquez zelf: zo gaf ze kort en goed toe dat ze tekende voor de verlenging van de werkvergunning van verdachte Sucree, terwijl ze wist dat die Sucree tot dan nimmer voor Bashaka had gewerkt.⁷¹² Uit de combinatie van een en ander volgt ons inziens overtuigend dat verdachte Vasquez al vroeg aan boord was en haar handtekeningen met kwaad opzet plaatste. Haar verhaal dat anderen haar - ondanks haar actieve betrokkenheid bij de administratie en personeelswerving - jarenlang voor de gek wisten te houden, moet natuurlijk ook al reeds op zichzelf weinig aannemelijk worden geacht; zeker waar bijvoorbeeld duidelijk werd dat enkele spookwerknemers ‘belasting’ betaalden op het kantoor.

⁷⁰⁵ Zie pagina PM van het dossier

⁷⁰⁶ Zie pagina PM van het dossier

⁷⁰⁷ Zie map 31, pagina 131.

⁷⁰⁸ Zie map 31, pagina 156.

⁷⁰⁹ Zie map 21, pagina 92.

⁷¹⁰ Zie o.a. map 58, bijlagen 54 en 59.

⁷¹¹ Zie map 21, pagina 156.

⁷¹² Zie map 30, pagina 130.

2.5 specifieke valse stukken

Vastgesteld werd dat de in de tenlastelegging genoemde Simpson, Fearon, Sucree, Villacis Guerrero, Cañas Callego nimmer voor Bashaka werkten (of dat in elk geval niet deden toen voor werkvergunningen werden aangevraagd).⁷¹³ Nu met betrekking tot deze personen in het dossier arbeidsovereenkomsten, aanvragen advies toetreding tot de arbeidsmarkt en ontheffingsbrieven werden aangetroffen⁷¹⁴, zijn dat vals opgemaakte documenten. Waar op al die stukken de handtekening van verdachte Vasquez prijkt en blijkt van betrokkenheid van de verdachten Filiciana en Schwengle⁷¹⁵, kan naar ons oordeel bewezen worden verklaard dat zij deze valsheden tezamen en in vereniging begingen.

⁷¹³ Zie m.b.t. Simpson o.a. map 36, 749 en 750, map 22, pagina 75, map 21, pagina 66, map 30, pagina 96 en 101 e.v. en map 36, pagina 737 e.v., Zie m.b.t. Garnder o.a. map 33, pagina 339. Zie m.b.t. Fearon map 33, pagina 105, en map 30, pagina 66. Zie m.b.t. Sucree map 36, pagina 769 en 770, map 30, pagina 118, en map 31, pagina 59. Zie m.b.t. Cañas Callego map 37, pagina 833 e.v. en 839 e.v., en map 30, pagina 128. Zie m.b.t. Villacis Guerrero map 38, 1446 t/m 1448 en map 30, pagina 102 e.v.,

⁷¹⁴ Zie o.a. map 58, bijlagen 44 t/m 53 en map 38, pagina 1737 en het nader ingebrachte stuk inzake Sucree; van Garnder werden in het dossier geen stukken aangetroffen & de DIMAS-aanvraag inzake Simpson valt buiten de ten laste gelegde periode,

⁷¹⁵ Zie hierboven, map 37, pagina 863, 864, 889, 897 en 899, en map 59, pagina 19 e.v. (tapgesprekken).

VIII. DEELNEMING CRIMINELE ORGANISATIE

1. INLEIDING

Aan de verdachten Croes, Filiciana, Capriles, Aparicio en Arends wordt tevens ten laste gelegd dat zij in of omstreeks de periode van 30 oktober 2013 tot en met 28 maart 2017 deelnamen aan een criminele organisatie, welke tot oogmerk had het plegen van ambtelijke omkoping, misbruik van functie, verduistering en/of witwassen.

2. RELEVANTE FEITEN

Zojuist betoogden wij dat zij zich alle vijf meermalen schuldig maakten aan een of meer van deze misdrijven. De daarbij door ons aangehaalde feiten en omstandigheden zijn ook relevant voor de beoordeling van het onderhavige verwijt.

I

In het hoofdstuk Ambtelijke Omkoping zetten wij uiteen dat verdachte Croes zich een groot aantal keren schuldig maakte aan passieve ambtelijke omkoping, en dat hij daarbij ook meermalen nauw samenwerkte met verdachte Aparicio: die Aparicio nam voor hem immers herhaaldelijk giften in ontvangst, namelijk gratis winkelwaren van de verdachten Siem Mong, Ochoa Ramirez en Liang. Er bleek bovendien dat hij namens verdachte Croes aan ondernemers om giften vroeg. Wij verwijzen hier kortheidshalve naar het hoofdstuk Ambtelijke Omkoping, paragrafen 1 en 3 (m.n. 3.2 en 3.3).

II

In het hoofdstuk Ambtelijke Omkoping betoogden wij dat verdachte Croes zich in de casussen Basha-ka en Filiciana (d.i. in deelcasus Cheng's Supermarket) bezondigde aan enkele tientallen gevallen van passieve ambtelijke omkoping, en dat hij veelal werd omgekocht door verdachte Filiciana; ons leek sprake van een bestendige relatie, structureel gericht op ambtelijke omkoping tussen minister Croes en tramitador Filiciana. Wij wijzen er daarbij op dat in de casus Filiciana (d.i. in deelcasus Hua Run Super Center) ook bleek dat verdachte Filiciana door verdachte Croes meer dan eens op pad werd gestuurd om te bewerkstelligen dat ondernemers die aanvragen deden voor werkvergunningen, via die Filiciana alsnog steekpenningen aan verdachte Croes zouden betalen; verdachte Filiciana schreef in zijn brief d.d. 14 januari jl. over meer c.q. andere gevallen ("Af en toe belde Croes mij op en stuurde hij mij in een paar gevallen naar bedrijven. Tesco was daar een van en ook stuurde hij mij naar een kippenfarm. Bij deze 2 bedrijven ging het in totaal om 2 of 3 ontheffingsverzoeken. Naar Hua Run en Tae Boo ben ik ook gezonden, maar die hadden al iemand anders betaald om dit te regelen, dus ik heb niets voor hen gedaan") en verdachte Liang bevestigde een en ander. Ook hier verwijzen wij kortheidshalve naar eerdere onderdelen van ons requisitoir, namelijk naar het hoofdstuk Ambtelijke Omkoping, paragrafen 4 en 5

III

In het hoofdstuk Verduistering haalden wij aan dat Arends in de casussen Rico Pan, Vasgo, Laboratorio Familiar en Arcon actief op zoek gaat naar donaties in de wetenschap dat Croes deze bedrijven heeft geholpen of heeft geholpen. Daarnaast schrijft Capriles bedelbrieven uit naar een aantal van deze bedrijven

V

In het hoofdstuk Stichting Leadership and Excellence toonden wij aan dat Croes de feitelijk leidinggevende is van de stichting. Dat Capriles belast is met de dagelijkse werkzaamheden en dat Aparicio hand en spandiensten verleent door telkens cheques van de stichting op de creditcardrekening van Croes te storten. Capriles en Aparicio hadden er weet van dat Croes de stichting gebruikte als witwasvehicle en dat hij geld van de stichting verduisterde.

3. CONCLUSIE

Met de hiervoor bedoelde feiten en omstandigheden kan naar ons oordeel voldoende blijken dat zij in de ten laste gelegde periode deelnamen aan een criminele organisatie in de zin van artikel 2:79 Sr.

Volledigheidshalve merken wij ter zake nog het volgende op:

eisen artikel 2:79 Sr

Artikel 2:79 Sr beoogt de samenleving te beschermen tegen het gevaar dat uitgaat van criminele organisaties⁷¹⁶ en richt zich bovenal op samenwerkingsverbanden met een eigen dynamiek die verhoogde risico's voor het begaan van strafbare feiten schept⁷¹⁷; het gaat om het tegengaan van de dreiging die van het bestaan van zulke groepen en/of van het groepsproces uitgaat.⁷¹⁸ Aldus levert niet elke samenwerking, gericht op het plegen van misdrijven, een overtreding van artikel 140 Sr op: vereist is dat werd *deelgenomen* aan een *organisatie* die het plegen van misdrijven tot *oogmerk* had.

organisatie

Het bestanddeel 'organisatie' is het kernbegrip van de strafbaarstelling van artikel 2:79 Sr: zonder een 'organisatie' kan er immers geen 'deelneming aan' zijn.⁷¹⁹ Van zo'n organisatie is eerst sprake als het samenwerkingsverband een zekere structuur en duurzaamheid kent.⁷²⁰ Het collectief hoeft niet

⁷¹⁶ zie o.a. A.N. Kesteloo, deelneming aan een criminele organisatie, 2011, pagina 329 e.v..

⁷¹⁷ zie o.a. Swart (A.H.J. Swart, 'Verboden organisaties en verboden rechtspersonen', in Naar eer en geweten (Liber Amicorum Rammelink) 1987, blz. 607–624 op blz. 614)

⁷¹⁸ zie o.a. de noot van mr. Buruma bij HR 30 september 1997, AA 1998, pagina 113 tot en met 119 en A.N. Kesteloo, deelneming aan een criminele organisatie, 2011, pagina 31 e.v.

⁷¹⁹ zie . A.N. Kesteloo, deelneming aan een criminele organisatie, 2011, pagina 33.

⁷²⁰ zie o.a. HR 10 juli 2001, ECLI:NL:HR:2001:AD8636 (NJ 2001/687 met noot van mr. Buruma), HR 2 februari 2010, ECLI:NL:HR:2010:BK5193, HR 22 januari 2008, ECLI:NL:HR:2008:BB7134 (NJ 2008/72) en HR 3 juli 2012, ECLI:NL:HR:2012:BW5136.

groot te zijn: een samenwerking tussen de verdachte en ten minste een andere personen volstaat.⁷²¹ Daarbij is niet vereist dat die verdachte samenwerkte of bekend was met alle andere personen die deel uitmaken van de organisatie.⁷²² Er worden evenmin hoge eisen gesteld aan de duurzaamheid en de structuur van het verband.⁷²³ Voor duurzaamheid kan een zeker tijdsverloop een aanwijzing zijn, maar is daarvoor niet noodzakelijk⁷²⁴; bovenal wordt met de eis van een zekere bestendigheid beoogd om een onderscheid te maken tussen een samenwerkingsverband voor enige tijd en een incidentele samenwerking, zonder dat daar een minimale tijdsperiode mee bedoeld wordt.⁷²⁵ Dit vereiste sluit aldus min of meer toevallige of incidentele samenwerkingsverbanden uit omdat daarvan geen extra risicodreiging uitgaat.⁷²⁶ Gaat het om structuur, dan hoeft bijvoorbeeld geen sprake te zijn van regels, overleg, taakverdeling of hiërarchie⁷²⁷, het zijn althans geen constitutieve vereisten⁷²⁸; het gaat om 'de mate van organisatie, de mate waarin afspraken zijn gemaakt of vaste regels gelden, die door de deelnemers worden nagekomen.'⁷²⁹ *"Aangenomen moet worden dat er al snel sprake is van een bepaalde vorm van structuur en duurzaamheid, waardoor het bereik van het bestanddeel 'organisatie' door deze eisen niet snel zal worden beperkt"*, aldus mr.dr. Kesteloo in zijn proefschrift over artikel 140 Sr.⁷³⁰

Wat betekent dit hier?

Wat ons betreft staat vast dat de verdachten Croes, Capriles en Aparicio nauw samenwerkten tot de verduistering van de stichtingsgelden Capriles schreef de cheques uit, de waarde van die cheques stortte Aparicio op de creditcardrekening van Croes en Croes besteedde een groot deel van het geld van de stichting aan zijn privé-uitgaven. Verder blijkt volgens ons overtuigend dat de verdachten Croes en Aparicio ook geregeld nauw samenwerkten tot het plegen van passieve ambtelijke omkoping, waarbij verdachte Aparicio voor verdachte Croes strafbare giften aannam (w.o. buiten zijn aanwezigheid) en ook namens hem aan anderen om giften vroeg; bovendien verrichtte hij ter zake voor die Croes ook bodewerkzaamheden. Tegelijkertijd spande verdachte Croes met verdachte Filiciana nauw samen tot het plegen van ambtelijke omkoping; tramitador Filiciana wist verdachte Croes gestaag van aanvragen (en dus van steekpenningen) te voorzien en zij hanteerden daarbij kennelijk vaste prijzen; die Filiciana werd door verdachte Croes ook op pad gestuurd om 'losse' aanvragers te bewegen alsnog steekpenningen te betalen. Dit alles maakt wat ons betreft een organisatie in de zin van artikel 2:79 Sr, namelijk een met verdachte Croes als allesbepalend middelpunt; dat bijvoorbeeld de verdachten Filiciana en Capriles ogenschijnlijk niet met elkaar samenwerkten en over en weer misschien ook geen weet hebben gehad van de bezigheden van de ander voor die organisatie, doet

⁷²¹ zie o.a. HR 22 januari 2008, ECLI:NL:HR:2008:BB7134 (NJ 2008/72 en Gerechtshof A'dam 22 juni 2017, ECLI:NL:GHAMS:2017:2429.

⁷²² Zie HR 22 januari 2008, ECLI:NL:HR:2008:BB7134; vgl. o.a. HR 9 november 2004, ECLI:NL:HR:2004:AQ8470.

⁷²³ zie o.a. A.N. Kesteloo, deelneming aan een criminele organisatie, pagina 44 en 45.

⁷²⁴ zie o.a.. T&C, aantekening 10b bij artikel 140 Sr.

⁷²⁵ zie in deze woorden A.N. Kesteloo, deelneming aan een criminele organisatie, pagina 42.

⁷²⁶ zie in deze woorden A.N. Kesteloo, deelneming aan een criminele organisatie, pagina 42.

⁷²⁷ zie o.a. HR 2 februari 2010, ECLI:NL:HR:2010:BK5193.

⁷²⁸ zie o.a. A.N. Kesteloo, deelneming aan een criminele organisatie, pagina 45.

⁷²⁹ zie A.N. Kesteloo, deelneming aan een criminele organisatie, pagina 45.

⁷³⁰ zie A.N. Kesteloo, deelneming aan een criminele organisatie, pagina 45.

zoals gezegd niet ter zake (zie hierboven). Volledigheidshalve wijzen we in dat kader (nogmaals) op een arrest van de Hoge Raad uit 2008, namelijk HR 2 januari 2008, ECLI:NL:HR:2008:BB7134. In die zaak stelde het Hof Den Haag o.a. vast dat de verdachte (a) met een aantal personen deel uitmaakte van een groep die zich bezighield met de handel in XTC-pillen, (b) zich met een van die personen en een aantal anderen bezighield met de handel in cocaïne en (c) dat hij die ene ‘overlappende’ persoon (‘medeverdachte 4’) zowel met betrekking tot de handel in XTC-pillen als in cocaïne instructies gaf en dat die persoon voorts o.a. fungeerde als zijn chauffeur en hand- en spandiensten voor hem verrichtten. Het Hof kwam op grond hiervan tot een bewezenverklaring van een criminele organisatie, gericht op al die delicten en bestaande uit personen uit beide groepen. De Hoge Raad liet dit arrest in stand en overwoog o.a. “Daarbij wordt in aanmerking genomen dat het Hof uit de gebezigde bewijsmiddelen heeft kunnen afleiden dat de verdachte en medeverdachte 4 zowel met het oog op de handel in XTC-pillen als met het oog op de handel in cocaïne gedurende ongeveer dezelfde tijd in gestructureerd verband hebben samengewerkt, dat de verdachte daarbij telkens een centrale rol vervulde en dat de verdachte en medeverdachte 4 beiden hebben samengewerkt met een of meer van de overige personen van wie is bewezenverklaard dat zij deel uitmaakten van het georganiseerde samenwerkingsverband dat gericht was op het plegen van overtredingen van de Opiumwet met betrekking tot middelen vermeld op de bij die wet behorende lijst I. De omstandigheid dat niet al die overige personen onderling hebben samengewerkt of bekend waren met (al de) andere deelnemers aan de organisatie en met hun bezigheden voor die organisatie doet daaraan niet af [...]”.⁷³¹ Welnu, hier vervulde verdachte Croes een centrale rol en werkten hij en verdachte Aparicio beide samen met een of meer van de overige personen van wie is bewezenverklaard dat zij deel uitmaakten van het verband. Het samenwerkingsverband kende (telkens) een zekere duurzaamheid en structuur en het totaal levert daarmee een organisatie in de zin van artikel 2:79 Sr op. Zij werkten immers voor enige tijd en geenszins incidenteel of toevallig samen, hun collaboratie voldoet daarmee aan de eis van enige bestendigheid. Verder spreekt uit hetgeen omtrent hun samenwerking bleek dat zij hecht en planmatig te werk gingen en dat aan een en ander afspraken en een zekere rol- of taakverdeling ten grondslag lagen.

oogmerk

Om te kunnen worden aangemerkt als een criminele organisatie zal moeten kunnen blijken dat het collectief een ‘oogmerk tot het plegen van misdrijven’ heeft of had.⁷³² De Hoge Raad legt ook dit bestanddeel ruim uit.⁷³³ Zo gaat het niet om het uitsluitende doel en hoeft het plegen of beramen van misdrijven ook niet de voornaamste bestaansgrond van de groep te zijn.⁷³⁴ Wel moet het oogmerk van de organisatie gericht zijn op het plegen van meerdere misdrijven: een incidenteel strafbaar feit is niet voldoende⁷³⁵; het hoeft echter weer niet te gaan om dezelfde soort misdrijven.⁷³⁶

⁷³¹ Zie m.n. r.o. 4.5.

⁷³² zie o.a. A.N. Kesteloo, deelneming aan een criminele organisatie, pagina 45.

⁷³³ zie A.N. Kesteloo, deelneming aan een criminele organisatie, pagina 46.

⁷³⁴ zie o.a. HR 15 juni 2010, ECLI:NL:HR:2010:BK6148 (NJ 2010/357).

⁷³⁵ zie o.a. A.N. Kesteloo, deelneming aan een criminele organisatie, pagina 46.

⁷³⁶ zie A.N. Kesteloo, deelneming aan een criminele organisatie, pagina 46.

Niet is vereist om het oogmerk in de tenlastelegging nader te omschrijven⁷³⁷, maar in deze zaak deed het openbaar ministerie dit wel: met de zojuist aangehaalde feiten en omstandigheden is immers evident dat die zojuist beschreven organisatie het oogmerk had op het plegen van misdrijven als schending van ambtsgeheimen, ambtelijke corruptie, computervredebreuk en begunstiging.

deelneming

Ten slotte geldt dat ook het bestanddeel ‘deelneming’ in de rechtspraak en literatuur ruim wordt uitgelegd. Van zulke deelneming is sprake indien de verdachte behoort tot het samenwerkingsverband en een aandeel heeft in of ondersteuning biedt aan gedragingen die strekken tot of rechtstreeks verband houden met de verwezenlijking van het in artikel 2:79 Sr bedoelde oogmerk.⁷³⁸ Daarbij is voldoende dat die verdachte in zijn algemeenheid wist dat het oogmerk van de organisatie was gericht op het plegen van misdrijven⁷³⁹ en van zulke deelneming kan al sprake zijn met medeplichtigheid aan enig misdrijf waarop het oogmerk van de organisatie was gericht.⁷⁴⁰

Wat betekent dit hier?

De deelnemingshandelingen van de verdachten Croes, Filiciana, Capriles en Aparicio bespraken wij feitelijk al bij het onderdeel ‘organisatie’. Wij betoogden daar dat zij een organisatie vormden en hecht en planmatig samenwerkten tot het plegen van de ten laste gelegde misdrijven. Kortheidshalve verwijzen wij ter zake naar dat eerdere onderdeel van ons requisitoir. Voor wat betreft verdachte Voor Arends geldt dat zij onder andere in opdracht van Croes stoelen verkoopt voor de stichting, waarna Capriles de kopers een factuur stuurt. Ook regelt zij in opdracht van Croes zonder betaling een grote hoeveelheid broden die verkocht kunnen worden op een partijfeest van de AVP.

⁷³⁷ zie o.a. HR 13 oktober 1987, ECLI:NL:HR:1987:AC3222 (NJ 1988/425).

⁷³⁸ zie o.a. HR 18 november 1997, ECLI:NL:HR:1997:ZD0858.

⁷³⁹ zijn opzet moet daar in voorwaardelijk zin op gericht zijn, zie o.a. HR 18 november 1997, ECLI:NL:HR:1997:ZD0858 en HR 21 december 2010, ECLI:NL:HR:201:BM4415 (NJ 2011/21).

⁷⁴⁰ HR 21 december 2010, ECLI:NL:HR:201:BM4415 (NJ 2011/21).

IX. DEELNEMING CRIMINELE ORGANISATIE

1. INLEIDING

Aan de verdachten Filiciana, Schwengle en Vasquez wordt tevens ten laste gelegd dat zij in of omstreeks de periode van 1 september 2014 tot en met 1 april 2016 deelnamen aan een criminele organisatie, gericht op het plegen van valsheid in geschrifte, het opzettelijk gebruik maken van valse of vervalste stukken en/of oplichting.

2. RELEVANTE FEITEN

Zojuist betoogden wij dat voormelde verdachten zich onder de vlag van de bedrijven van verdachte Vasquez meermalen tezamen en in vereniging met elkaar schuldig maakten aan valsheid in geschrifte door o.a. valse arbeidsovereenkomsten, aanvragen advies toetreding arbeidsmarkt en ontheffingsbrieven op te stellen. De ter zake relevante feiten en omstandigheden zetten wij uitgebreid uiteen, volgens ons voor de beoordeling van het onderhavige verwijt diezelfde feiten van belang. We vatten ze kort samen en verwijzen overigens naar die eerdere onderdelen van ons requisitoir.⁷⁴¹

Kort en goed:

De verdachten Filiciana, Schwengle en Vasquez stelden in elk geval met betrekking tot hun *spookwerknemers* Simpson, Fearon, Sucree, Villacis Guerrero, Cañas Callego valse arbeidsovereenkomsten, aanvragen advies toetreding arbeidsmarkt en ontheffingsbrieven op. Met die valse stukken werden voor die personen vervolgens werkvergunningen en/of verlengingen daarvan aangevraagd, zulks telkens tegen betaling. Naar ons oordeel staat vast dat ten behoeve van deze aanvraagprocedures ook op naam van andere personen valste stukken werden opgemaakt.⁷⁴² Verder werden binnen de bedrijven van verdachte Vasquez geregeld ook andere stukken valselijk opgemaakt, namelijk loonstroken, referentiebrieven en andere stukken. Ten slotte bleek ook dat door aantal van die spookwerknemers geregeld ‘belastingen’ of ‘afdrachten’ werden betaald op het kantoor van verdachte Vasquez, terwijl daartoe geen reden bestond; het geld kwam in werkelijkheid telkens ten goede aan een of meer van de verdachten; deze spookwerknemers werden ons inziens derhalve opgelicht.

3. DEELNEMING CRIMINELE ORGANISATIE

Naar ons oordeel kan aldus telkens ook bewezen worden verklaard dat de verdachten Filiciana, Schwengle en Vasquez in de ten laste gelegde periode deelnamen aan een criminele organisatie in de zin van artikel 2:79 Sr.

⁷⁴¹ Zie pagina PM e.v. van ons requisitoir.

⁷⁴² Zie o.a. map 57, pagina 43, 44, 52 en 53 en map 30, pagina 120, 123 t/m 127, 149, 155 en 156.

Wij lichten dit toe:

eisen artikel 2:79 Sr

Artikel 2:79 Sr beoogt de samenleving te beschermen tegen het gevaar dat uitgaat van criminele organisaties⁷⁴³ en richt zich bovenal op samenwerkingsverbanden met een eigen dynamiek die verhoogde risico's voor het begaan van strafbare feiten schept⁷⁴⁴; het gaat om het tegengaan van de dreiging die van het bestaan van zulke groepen en/of van het groepsproces uitgaat.⁷⁴⁵ Aldus levert niet elke samenwerking, gericht op het plegen van misdrijven, een overtreding van artikel 2:79 Sr op: vereist is dat werd **deelgenomen** aan een **organisatie** die het plegen van misdrijven tot **oogmerk** had.

organisatie

Het bestanddeel 'organisatie' is het kernbegrip van de strafbaarstelling van artikel 2:79 Sr: zonder een 'organisatie' kan er immers geen 'deelneming aan' zijn.⁷⁴⁶ Van zo'n organisatie is eerst sprake als het samenwerkingsverband een zekere structuur en duurzaamheid kent.⁷⁴⁷ Het collectief hoeft niet groot te zijn, twee personen volstaat.⁷⁴⁸ Rondom de *kern* van de organisatie kunnen zich andere deelnemers bevinden. Er worden evenmin hoge eisen gesteld aan de duurzaamheid en de structuur van het verband.⁷⁴⁹ Voor duurzaamheid kan een zeker tijdsverloop een aanwijzing zijn, maar is daarvoor niet noodzakelijk⁷⁵⁰: bovenal wordt met de eis van een zekere bestendigheid beoogd om een onderscheid te maken tussen een samenwerkingsverband voor enige tijd en een incidentele samenwerking, zonder dat daar een minimale tijdsperiode mee bedoeld wordt.⁷⁵¹ Dit vereiste sluit aldus min of meer toevallige of incidentele samenwerkingsverbanden uit omdat daarvan geen extra risicodreiging uitgaat.⁷⁵² Gaat het om structuur, dan hoeft bijvoorbeeld geen sprake te zijn van regels, overleg, taakverdeling of hiërarchie⁷⁵³, het zijn althans geen constitutieve vereisten⁷⁵⁴; het gaat om 'de mate van organisatie, de mate waarin afspraken zijn gemaakt of vaste regels gelden, die door de deelnemers worden nagekomen.'⁷⁵⁵ **Aangenomen moet worden dat er al snel sprake is van een be-paalbare**

⁷⁴³ zie o.a. A.N. Kesteloo, deelneming aan een criminele organisatie, 2011, pagina 329 e.v..

⁷⁴⁴ zie o.a. Swart (A.H.J. Swart, 'Verboden organisaties en verboden rechtspersonen', in Naar eer en geweten (Liber Amicorum Rammelink) 1987, blz. 607–624 op blz. 614)

⁷⁴⁵ zie o.a. de noot van mr. Buruma bij HR 30 september 1997, AA 1998, pagina 113 tot en met 119 en A.N. Kesteloo, deelneming aan een criminele organisatie, 2011, pagina 31 e.v.

⁷⁴⁶ zie . A.N. Kesteloo, deelneming aan een criminele organisatie, 2011, pagina 33.

⁷⁴⁷ zie o.a. HR 10 juli 2001, ECLI:NL:HR:2001:AD8636 (NJ 2001/687 met noot van mr. Buruma), HR 2 februari 2010, ECLI:NL:HR:2010:BK5193, HR 22 januari 2008, ECLI:NL:HR:2008:BB7134 (NJ 2008/72) en HR 3 juli 2012, ECLI:NL:HR:2012:BW5136.

⁷⁴⁸ zie o.a. HR 22 januari 2008, ECLI:NL:HR:2008:BB7134 (NJ 2008/72 en Gerechtshof A'dam 22 juni 2017, ECLI:NL:GHAMS:2017:2429.

⁷⁴⁹ zie o.a. A.N. Kesteloo, deelneming aan een criminele organisatie, pagina 44 en 45.

⁷⁵⁰ zie o.a.. T&C, aantekening 10b bij artikel 140 Sr.

⁷⁵¹ zie in deze woorden A.N. Kesteloo, deelneming aan een criminele organisatie, pagina 42.

⁷⁵² zie in deze woorden A.N. Kesteloo, deelneming aan een criminele organisatie, pagina 42.

⁷⁵³ zie o.a. HR 2 februari 2010, ECLI:NL:HR:2010:BK5193.

⁷⁵⁴ zie o.a. A.N. Kesteloo, deelneming aan een criminele organisatie, pagina 45.

⁷⁵⁵ zie A.N. Kesteloo, deelneming aan een criminele organisatie, pagina 45.

vorm van structuur en duurzaamheid, waardoor het bereik van het bestanddeel ‘orga-nisatie’ door deze eisen niet snel zal worden beperkt”, aldus mr.dr. Kesteloo in zijn proefschrift over artikel 140 Sr (d.i. de Nederlandse tegenhanger van artikel 2:79 Sr).⁷⁵⁶

Wat betekent dit hier?

Uit de zojuist en eerder in dit requisitoir aangehaalde feiten en omstandigheden volgt ons inziens dat de verdachten Filiciana, Schwengle en Vasquez (de kern van) een samenwerkingsverband vormden dat een zekere duurzaamheid en structuur kende en daarmee een organisatie in de zin van artikel 2:79 Sr opleverde. Zij werkten immers voor enige tijd en geenszins incidenteel of toevallig samen, hun collaboratie voldoet daarmee aan de eis van enige bestendigheid. Verder spreekt uit hetgeen omtrent hun samenwerking bleek dat zij hecht en min of meer planmatig te werk gingen en dat aan een en ander afspraken en een zekere rol- of taakverdeling ten grondslag lagen. De verdachten Filiciana en Schwengle vormden zogezegd de buitendienst: zij leverden te ondertekenen stukken bij verdachte Vasquez aan en met name zij onderhielden contacten met ‘klanten’. Zij zorgden ook voor de verspreiding en indiening van getekende documenten. Verdachte Vasquez vormde zogezegd de binnendienst, zij voorzag de valselijk opgemaakte stukken van een handtekening en stelde haar kantoororganisatie beschikbaar. Verdachte Filiciana stelde veelal de te ondertekenen documenten op. Ze hanteerden een vaste prijs ‘per handtekening’ en gaven gedrieën werkopdrachten aan verdachte Jiminez Montoya (namelijk bijvoorbeeld tot het valselijk opmaken van loonstroken en brieven, of tot het in ontvangst nemen van geldbedragen). Ze verdeelden kennelijk het geld dat werd verdiend met de valse loonstroken e.a.⁷⁵⁷

oogmerk

Om te kunnen worden aangemerkt als een criminele organisatie zal moeten kunnen blijken dat het collectief een ‘oogmerk tot het plegen van misdrijven’ heeft of had.⁷⁵⁸ De Hoge Raad legt ook dit bestanddeel ruim uit.⁷⁵⁹ Zo gaat het niet om het uitsluitende doel en hoeft het plegen of beramen van misdrijven ook niet de voornaamste bestaansgrond van de groep te zijn.⁷⁶⁰ Wel moet het oogmerk van de organisatie gericht zijn op het plegen van meerdere misdrijven: een incidenteel strafbaar feit is niet voldoende⁷⁶¹; het hoeft echter weer niet te gaan om dezelfde soort misdrijven.⁷⁶² Niet is vereist om het oogmerk in de tenlastelegging nader te omschrijven⁷⁶³, maar in deze zaak deden wij ministerie dit wel: met de zojuist aangehaalde feiten en omstandigheden is immers evident dat de zojuist beschreven organisatie het oogmerk had op het plegen van misdrijven als het plegen

⁷⁵⁶ zie A.N. Kesteloo, deelneming aan een criminele organisatie, pagina 45.

⁷⁵⁷ In aanvulling: zie map 30, pagina 156.

⁷⁵⁸ zie o.a. A.N. Kesteloo, deelneming aan een criminele organisatie, pagina 45.

⁷⁵⁹ zie A.N. Kesteloo, deelneming aan een criminele organisatie, pagina 46.

⁷⁶⁰ zie o.a. HR 15 juni 2010, ECLI:NL:HR:2010:BK6148 (NJ 2010/357).

⁷⁶¹ zie o.a. A.N. Kesteloo, deelneming aan een criminele organisatie, pagina 46.

⁷⁶² zie A.N. Kesteloo, deelneming aan een criminele organisatie, pagina 46.

⁷⁶³ zie o.a. HR 13 oktober 1987, ECLI:NL:HR:1987:AC3222 (NJ 1988/425).

van valsheid in geschrifte, het opzettelijk gebruik maken van valse of vervalste stukken en/of oplichting.

deelneming

Ten slotte geldt dat ook het bestanddeel ‘deelneming’ in de rechtspraak en literatuur ruim wordt uitgelegd. Van zulke deelneming is sprake indien de verdachte behoort tot het samenwerkingsverband en een aandeel heeft in of ondersteuning biedt aan gedragingen die strekken tot of rechtstreeks verband houden met de verwezenlijking van het in artikel 140 Sr bedoelde oogmerk.⁷⁶⁴ Daarbij is voldoende dat die verdachte in zijn algemeenheid wist dat het oogmerk van de organisatie was gericht op het plegen van misdrijven⁷⁶⁵ en van zulke deelneming kan al sprake zijn met medeplichtigheid aan enig misdrijf waarop het oogmerk van de organisatie was gericht.⁷⁶⁶

Wat betekent dit hier?

De deelnemingshandelingen van de verdachten Filiciana, Schwengle en Vasquez bespraken wij feitelijk al bij het onderdeel ‘organisatie’. Wij betoogden daar dat zij de kern van de organisatie vormden en hecht en planmatig samenwerkten tot het plegen van de zojuist genoemde misdrijven. Kortheids halve verwijzen wij ter zake naar dat eerdere onderdeel van ons requisitoir.

⁷⁶⁴ zie o.a. HR 18 november 1997, ECLI:NL:HR:1997:ZD0858.

⁷⁶⁵ zijn opzet moet daar in voorwaardelijk zin op gericht zijn, zie o.a. HR 18 november 1997, ECLI:NL:HR:1997:ZD0858 en HR 21 december 2010, ECLI:NL:HR:201:BM4415 (NJ 2011/21).

⁷⁶⁶ HR 21 december 2010, ECLI:NL:HR:201:BM4415 (NJ 2011/21).

X. ILLEGALE TEWERKSTELLING

Hetgeen zojuist is opgemerkt bij het onderdeel ‘misbruik functie’ (feit 2 op de dagvaarding van CROES) is ook relevant voor behandeling van feit 5 op de dagvaarding van CROES en feit 2 op de dagvaarding van Melony CROES. Te weten het tezamen en in vereniging laten werken van vreemdeling in hun huishouding, terwijl die vreemdeling niet beschikte over de juiste papieren.

Uit diverse tapgesprekken blijkt dat Paul CROES wist dat Yengler als toerist op Aruba verbleef.⁷⁶⁷ Verder blijkt dat Yengler in ieder geval vanaf 4 december 2016 voor CROES en zijn echtgenote PAESCH werkt.⁷⁶⁸ Op 10 december 2016 vertrekt Yengler naar Venezuela en uit diverse gesprekken blijkt dat Roque Aparicio in opdracht van CROES op 20 december 2016 Yengler ophaalt van het vliegveld. Op het vliegveld ontstaan problemen omdat Yengler niet wordt toegelaten tot Aruba. CROES daarop Vingal gebeld om te regelen dat mevrouw Yengler zal worden toegelaten. Uiteindelijk wordt Yengler dankzij ene Kenny toegelaten tot Aruba. Dit onderdeel is reeds besproken bij het verwijt ‘misbruik van functie’. Hier gaat het er om dat Yengler zonder geldige papieren heeft gewerkt voor CROES en zijn echtgenote.

Vervolgens blijkt uit diverse tapgesprekken dat Yengler vanaf 21 december 2016 aan het werk is in het huis van CROES en PAESCH. Zij zorgt onder andere voor de kinderen.⁷⁶⁹

Uit onderzoek in het systeem dat personen die Aruba binnenkomen en verlaten (Radex systeem) registreer blijkt dat mevrouw Yengler Normelis ZABALETA DE ALTUVE (verder Yengler) op 11 september 2016 Aruba is binnengekomen.⁷⁷⁰

Tijdens de huiszoeking op het adres van CROES en PAESCH wordt Yengler aangetroffen. Zij gaf bij die gelegenheid aan dat zij het inwonend dienstmeisje van de familie CROES was.⁷⁷¹

Uit het bedrijfssysteem van DIMAS (NAVAS) blijkt dat Yengler tot 10 december 2016 in Aruba verbleef als toerist. Zij beschikte niet over een vergunning om te mogen werken. Na 10 december 2016 is geen vergunning verleend om te mogen werken.⁷⁷² In de periode 10 december tot en met 30 maart 2017⁷⁷³ werd bij DIMAS geen aanvraag voor een vergunning tot verblijf gedaan.⁷⁷⁴

Yengler is als getuige gehoord door de Landsrecherche.⁷⁷⁵ Zij verklaart dat zij tussen vier en tien december al werkte voor CROES en PAESCH en dat zij voor die tijd \$ 200 en Afl 100 betaald kreeg. Op 20 de-

⁷⁶⁷ Dossier strafzaak Ibis, ordner 8, p. 76.

⁷⁶⁸ Dossier strafzaak Ibis, ordner 8, p. 80 en ook p. 87 en bijvoorbeeld de tapgesprekken TPN3102 en TPN3105 van 8 december 2016 (Dossier strafzaak Ibis, ordner 48, p. 37 en 40), waaruit blijkt dat Yengler al bij CROES thuis is.

⁷⁶⁹ Dossier strafzaak Ibis, ordner 8, p. 62-63,

⁷⁷⁰ Dossier strafzaak Ibis, ordner 8, p. 63-64.

⁷⁷¹ Dossier strafzaak Ibis, ordner 54, p. 80

⁷⁷² Dossier strafzaak Ibis, ordner 8, p. 64-65 en ordner 54, p. 223-224.

⁷⁷³ De dag dat Yengler werd uitgezet.

⁷⁷⁴ Dossier strafzaak Ibis, ordner 54, p. 224.

⁷⁷⁵ Dossier strafzaak Ibis, ordner 54, p. 86-93

cember 2016 is zij teruggekeerd naar Aruba om als kindermisje te gaan werken voor de familie CROES. Zij heeft op de luchthaven verklaard dat zij voor een periode van 30 dagen naar Aruba kwam en dat ik geen brief bij me had. Zij werd op de luchthaven opgehaald door de chauffeur van CROES. Zij kreeg voor haar werkzaamheden All 1.000 contant per maand betaald door Melony PAESCH.

In haar tweede verhoor⁷⁷⁶ verklaart Yengler dat zij in haar sollicitatiegesprek desgevraagd aan PAESCH heeft aangegeven niet over een verblijfsvergunning te beschikken.

In het dossier bevindt zich een brief opgesteld door Melony PAESCH gedateerd 16 januari 2017, waarin zij de minister van (oa) Integratie verzoekt om het toeristisch verblijf van Yengler te verlengen.⁷⁷⁷ Voor alle duidelijkheid: iemand die als toerist in Aruba verblijft mag niet werken.

In haar verhoor verklaart verdachte PAESCH dat Yengler tussen 20 december 2016 en 28 maart 2017 in een proefperiode als kindermisje werkte en dat zij haar contant betaalde. Zij verklaart verder dat Yengler niet in het bezit was van een werkvergunning en dat zij en haar man Paul CROES daarvan op de hoogte waren. De brief van 16 januari 2017 heeft zij samen met haar man opgesteld. Geconfronteerd met de brief van 15 maart 2017 met als onderwerp 'Verzoek uitzondering op beleid Ministerraad vergunning afwachten in het land van herkomst t.b.v. mevrouw Yengler Normelis Zabaleta'⁷⁷⁸, verklaart PAESCH dat die brief ook door haar en haar man is opgemaakt. PAESCH is van mening dat Yengler niet bij haar werkte omdat zij zich nog in een proefperiode bevond.⁷⁷⁹

Dit verweer dient nauwelijks serieus te worden genomen. Yengler werkte voor het gezin CROES en kreeg daar ook voor betaald. Zo er al sprake was van een proefperiode, is er uiteraard al wel sprake van een dienstverband. Iets dat niet is toegestaan onder Arubaans recht zonder werkvergunning.

Nog iets over de wederrechtelijkheid van het verblijf. Je zou kunnen stellen dat Yengler niet wederrechtelijk in Aruba verbleef omdat zij over een titel beschikte om als toerist te verblijven. Als je daar van zou uitgaan, dan dienen CROES en PAESCH van het primair tenlastegelegde te worden vrijgesproken en voor het subsidiair tenlastegelegde te worden veroordeeld. Het openbaar ministerie is echter van oordeel dat het verblijf van Yengler ondanks het bezit van de verblijfstitel van toerist wederrechtelijk was. Die verblijfstitel is namelijk gebaseerd op valse informatie die door Yengler werd verstrekt. Dat maakt de titel ongeldig.

CROES (feit 5) en PAESCH (feit 2) wordt primair tenlastegelegd dat zij zich schuldig hebben gemaakt aan het medeplegen van mensensmokkel. Gezien de hierboven opgesomde bewijs, kan dit primaire feit naar het oordeel van het openbaar ministerie wettig en overtuigend worden bewezen. CROES en PAESCH hebben iemand in dienst genomen die zich wederrechtelijk toegang had verschaft tot Aruba. De weder-

⁷⁷⁶ Dossier strafzaak Ibis, ordner 54, p. 98-102.

⁷⁷⁷ Dossier strafzaak Ibis, ordner 54, p. 94 en ook ordner 54, p. 221.

⁷⁷⁸ Dossier strafzaak Ibis, ordner 54, p. 85 en ook ordner 54, p. 220.

⁷⁷⁹ Dossier strafzaak Ibis, ordner 54, p. 199-121.

rechtelijkheid zit hem er in dat zij zich voordeed als toerist, terwijl duidelijk was dat zij zou gaan werken. CROES en PAESCH wisten ook dat het verblijf van Yengler Zabaleta de Altuve wederrechtelijk was.⁷⁸⁰

Het behoeft geen betoog dat dit feit een minister van arbeid extra zwaar kan worden aangerekend. Het OM zal hierop bij de strafmaatoverwegingen op terug komen.

⁷⁸⁰ Zie hiervoor bijvoorbeeld het tapgesprek TPN2550 (Dossier strafzaak Ibis, ordner 52, p. 29-30), waarin CROES aan Yengler uitlegt dat je met een toeristenvergunning niet kunt werken.

XI. STRAFMAATMOTIVERING

Uit het onderzoek Ibis komt een onthutsend beeld naar voren. Een minister die het belang van lokale werknemers verkwanseld om op die manier zijn zakken te kunnen vullen. Een man die ondanks berichten in de sociale media en waarschuwende gesprekken met de secretaris van de ministerraad⁷⁸¹ gewoon door blijft gaan met zijn illegale praktijken en die ook hier ter zitting, nadat hij al het bewijs heeft kunnen bestuderen, geen spoor van inzicht of berouw toont.

CROES stelt ter zitting dat hij bezig was om het beleid van de arbeidsmarkttoetsing aan te passen. Dit blijkt helemaal nergens uit.⁷⁸² Het was ook helemaal niet in het belang van CROES om het beleid aan te passen. De beslissing van zijn voorganger om alle verzoeken van buitenlanders om te worden toegelaten tot de Arubaanse arbeidsmarkt voor functies waarvoor geen HBO of universitaire opleiding nodig was aan te passen, zou er immers voor hebben kunnen zorgen dat zijn stroom van zaken waarin hij gunsten kon verlenen zou opdrogen of verminderen. Hij heeft om die reden natuurlijk ook niet de brief wens te tekenen die het hoofd van DPL voor hem heeft opgesteld. Een brief die er voor zou hebben gezorgd dat DPL de verzoeken zou beoordelen en niet de minister zelf.

Het openbaar ministerie kan dan ook niet anders concluderen dan dat CROES ernstig misbruik heeft gemaakt van de discretionaire bevoegdheid die hij had.

Zoals reeds meermalen gesteld, kan het openbaar ministerie niet aantonen dat CROES voor alle ontheffingen die hij heeft verleend een tegenprestatie heeft ontvangen. Dat kan niet door het aard van het delict, maar ook niet uit capaciteitsoverwegingen in het opsporingsapparaat. Het openbaar ministerie heeft wel kunnen vaststellen dat CROES in tientallen zaken beslissingen tot toelating tot de Arubaanse arbeidsmarkt heeft genomen en daarvoor een tegenprestatie heeft ontvangen. Alleen al in de gevallen waarin Filiciana als tramitador heeft opgetreden 48 maal. Verder heeft het OM kunnen vaststellen dat CROES en zijn echtgenote beschikten over meer dan Afl 538.000 dan verklaarbaar is. Een optelsom van contante uitgaven waar geen legale contante inkomsten tegenover staan, geld dat is verduisterd van de stichting en onverklaarbare omzet bij het bedrijf van PAESCH. Zonder nadere uitleg moeten we er van uitgaan dat al deze geldstromen hun oorsprong vinden in de handel in ontheffingen of andere beslissingen die de minister nam. Als je dan kijkt naar de bedragen die de minister ontving in de zaken die we wel hebben kunnen vaststellen, dan gaat het hier om honderden beslissingen die CROES heeft verkocht.

Naast het witwassen van dit geld, de ambtelijke omkoping, de verduistering en het deelnemen aan een criminele organisatie, heeft CROES zich nota bene als minister van arbeid schuldig gemaakt aan illegale tewerkstelling. Een bizarre omstandigheid. Daaruit moge ook blijken dat CROES blijkbaar vond dat hij zich niet aan de wet hoefde te houden.

⁷⁸¹ De secretaris van de ministerraad, mw N. Hoevertsz heeft op 18 en 25 augustus 2015 gesprekken gevoerd met CROES waarin zij haar zorgen heeft geuit.

⁷⁸² Zie bijvoorbeeld het tweede verhoor van TRIMON, ordner 16, p. 45-57.

Croes, maar ook veel andere verdachten hebben ter zitting hun verontwaardiging laten blijken over hoe zij zijn behandeld. De opsporingsdiensten kwamen om 06:00 uur aan de deur, terwijl de kinderen nog thuis waren en men is opgesloten. Sinds de vrijlating is het leven voor sommigen heel zwaar. Dit onderzoek heeft veel impact gehad op de verdachten en hun omgeving.

Het openbaar ministerie twijfelt er niet aan dat dat zo is, maar vraagt zich af waarom die verontwaardiging zich richt tegen de overheid. Zoals de Amerikanen zeggen: "if you can't do the time, don't do the crime". Waarom niet jezelf aankijken. Natuurlijk zet de overheid dwangmiddelen in als je je schuldig maakt aan ernstige strafbare feiten. Je moet dan niet boos zijn op de overheid, maar op jezelf. En voor sommige verdachten kan ik me voorstellen dat ze ook boos zijn op meneer CROES. APARICIO en CAPRILLES bijvoorbeeld hebben geprofiteerd van de illegale praktijken, maar veel minder dan hun baas, in wiens opdracht zij zich schuldig hebben gemaakt aan misdrijven. Dat neemt niet weg dat ze strafbaar zijn omdat ze hadden moeten weigeren toen CROES hun deelgenoot maakte van zijn praktijken, maar als de heren blijkbaar het gevoel hebben dat ze niet konden weigeren, waarom dan niet boos richting CROES die hen in deze positie heeft gebracht.

Voor ambtsdragers die nu nog in dienst zijn is deze zaak een ferme waarschuwing. Doe niet mee aan zulke praktijken. Niet alleen is het moreel verwerpelijk en ontwricht het onze maatschappij, het heeft ook heel vervelende gevolgen als je wordt gepakt. Datzelfde geldt natuurlijk ook voor bedrijven. Het kan zo zijn dat je het gevoel hebt dat je niet anders kan dan meewerken aan corruptie, toch mag het niet. En, als niemand zou toegeven aan verzoeken van ambtsdragers om steekpenningen, dan zou het probleem snel de wereld uit zijn. Door te betalen zorg je er voor dat corruptie blijft voortwoekeren.

Het door de verdachte medegepleegde misdrijf van ambtelijke omkoping brengt een ernstige aantasting van de grondslagen van ons regeringstelsel met zich. De ernst van het feit, waaronder het belang van de maatschappij bij een integere verkiesbare politicus, en de omstandigheden waaronder het misdrijf is begaan, namelijk dat de verdachte tijdens zijn ministerschap van het land Aruba aan verschillende bedrijven en personen een voorkeursbehandeling heeft gegeven, rechtvaardigen de bijkomende straf van ontzetting uit het passieve kiesrecht en het bekleden van enig ambt. Niet alleen de bescherming van de democratie, ook het respect voor andere gekozen volksvertegenwoordigers en de kiesgerechtigden brengt dit met zich mee. Het openbaar ministerie weegt hierbij ook mee dat, zoals hiervoor reeds is overwogen, uit niets blijkt dat de verdachte inziet dat zijn handelwijze een ontoelaatbare was. Gezien het totale gebrek aan inzicht in het laakbare van zijn handelen acht het openbaar ministerie de bijkomende straf te meer passend en geboden.

Het openbaar ministerie heeft uiteraard gekeken naar de beslissingen die het gerecht in eerst aanleg en het gemeenschappelijk hof hebben genomen in de zaak van de eerste premier van Curaçao. In die zaak is uiteindelijk een onvoorwaardelijke gevangenisstraf van drie jaren en de maatregel ontzetting uit het passief kiesrecht opgelegd.

In de zaak van verdachte CROESS komen wij tot een hogere straf en enigszins anders geformuleerde en ook langer durende maatregel. Dit is naar het oordelen van het openbaar ministerie gerechtvaardigd,

omdat de illegale praktijken van CROES niet alleen langer hebben geduurd en veel meer gevallen betreft, ook heeft naar het oordeel van het openbaar ministerie de praktijk van CROES een grotere impact op het land en zijn bevolking. Doordat CROES stelselmatig toestemming verleende tot toetreden tot de Arubaanse arbeidsmarkt, ook in gevallen waarin dat evident onjuist was, zijn er onnodig veel vreemdelingen Aruba binnen gekomen en dus ook onnodig veel Arubanen zonder werk gebleven. Hij heeft ook in hoge mate bevorderd dat veel mensen in de Arubaanse maatschappij inmiddels blijkbaar denken dat het normaal is dat een minister een tegenprestatie ontvangt voor het inzetten van zijn bevoegdheden.

Als het gaat om de maatregel merkt het openbaar ministerie op dat SCHOTTE voordat hij de politiek in ging in het bedrijfsleven werkte. CROES was ambtenaar en heeft in principe het recht om, nu hij geen politicus meer is, terug te keren in zijn ambt. CROES heeft zich naar het oordeel van het OM echter volledig gediskwalificeerd als ambtenaar. Het beste zou zijn als hij nooit enig ambt, politiek of anderszins, zou bekleden, maar dat staat de wet niet toe. Het openbaar ministerie kiest derhalve voor de maximale duur van de maatregel en niet alleen het ontzetten uit het passief kiesrecht, maar ook het recht om enig ambt te bekleden.

Voor de groep verdachten die deel uitmaken van de criminele organisatie van CROES geldt uiteraard hetzelfde als zojuist gezegd, namelijk dat zij op een schaamteloze manier hebben geprofiteerd van de maatschappij ontwrichtende praktijken van CROES en die ook hebben mogelijk gemaakt. Uiterarad is hun rol kleiner dan CROES. De strafeisen zullen om die reden ook aanzienlijk lager uitvallen. Ook hier houdt het OM rekening met het volledig ontbreken van enig inzicht en berouw.

Voor de groep verdachten die de criminele organisatie Bashaka vormden, geldt dat zij van de ambtelijke corruptie van de minister hun eigen bedrijf hebben gemaakt. Door hun werkwijze hebben ze het voor de minister van arbeid mogelijk gemaakt om relatief eenvoudig veel beslissingen te kunnen verkopen. Voor Schwengle en Vasquez geldt dat zij daarnaast ook nog eens mensen die al een behoorlijk bedrag hadden moeten betalen om de minister om te kopen ieder maand nog onverschuldigd geld lieten afdragen. Filiciana gaat zo ver dat hij zich door de minister laat aansturen en vergunningszoekenden lastig valt die een afwijzing van DPL hebben ontvangen. Bij de beoordeling van Schwengle en Filiciana houdt het openbaar ministerie wel rekening in voor de verdachte positieve zin met hun proceshouding. In het voordeel van Schwengle geldt dat hij relatief snel openheid van zaken heeft gegeven en daarmee een bijdrage heeft gegeven aan het onderzoek. Voor Filiciana geldt dat hij pas op het allerlaatste moment, geconfronteerd met een overweldigende hoeveelheid belastend bewijs, openheid heeft gegeven.

Iemand die buiten de groepen valt die tot nu toe besproken zijn is mevrouw Nunez. Voor mevrouw Nunez geldt dat zij onbeschaamd misbruik heeft gemaakt van haar positie binnen de toenmalige regeringspartij. Doordat zij haar cliënten kon garanderen dat zij een werkvergunning kon regelen -en dat kon zij alleen doordat zij CROES omkocht- heeft zij een bloeiende praktijk als tramitador kunnen opbouwen. Zij is in die zin te vergelijken met verdachte Filiciana, met dit verschil dat Nunez er geen blijk van geeft dat wat zij heeft gedaan niet door de beugel kan.

De heer Siem MONG dient ook aparte bespreking. Hij is opgetreden als schakel tussen minister en de uiteindelijke omkopers, maar het heeft er de schijn van dat hij daar geen geldelijk gewin uit heeft gehaald. Daar komt bij dat hij bij de Landsrecherche openheid van zaken heeft gegeven. Met deze feiten houdt het OM rekening

Dan de grote groep actieve omkopers. Door smeergeld te betalen aan een minister houd je een corrupt systeem in stand. Zoals gezegd maatschappij-ontwrichtend. Het OM meent dat ambtelijke corruptie in beginsel een onvoorwaardelijke gevangenisstraf rechtvaardigt. In dit geval zien we daar van af, omdat we te maken hebben met first offenders en de zaak een enorme impact heeft gehad op het leven van de verdachten en hun omgeving. Laat ondernemers en burgers in Aruba echter wel gewaarschuwd zijn. Dit soort praktijken brengt ook een hoop leed teweeg bij omkopers en hun familie.